

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU
OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA**

Makbule TAŞKIN

Danışman
Doç. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ

2006

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU
OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA**

Makbule TAŞKIN

Doç. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ

2006

YEMİN METNİ

Tezsiz Yüksek Lisans projesi olarak sunduğum “Ortaöđretim Turizm Eđitiminde Staj Ve İzmir İli Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde Bir Uygulama” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15/11/2006

Makbule TAŞKIN

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı

: Makbule TAŞKIN

Anabilim Dalı

: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Programı

:Turizm İşletmeciliği

Tez Konusu

: Ortaöğretim Turizm Eğitiminde Staj Ve İzmir İli Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde Bir Uygulama

Sınav Tarihi ve Saati :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarih ve Sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliğinin 18.maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI	O	OY BİRLİĞİ ile	O
DÜZELTME	O*	OY ÇOKLUĞU	O
RED edilmesine	O**	ile karar verilmiştir.	

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır. O***
Öğrenci sınava gelmemiştir. O**

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.
*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.	O	Evet
Tez mevcut hali ile basılabilir.		O
Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir.	O	
Tezin basımı gerekliliği yoktur.		O

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red

ÖZET

Tezli Yüksek Lisans Tezi
Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde Staj Eğitimi Sırasında Öğrencilerin
Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik İzmir İli'nde Dört Anadolu Otelcilik Turizm
Meslek Lisesinde Bir Uygulama

Makbule TAŞKIN

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Turizm İşletmeciliği Programı

Turizmin ekonomiye yaptığı katkının sürekli artış göstermesi, turizm sektöründe ülkelerarası rekabeti gündeme getirmektedir. Artan rekabet ortamında var olabilmenin temel şartlarından biri de nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle sağlanabilir.

Türkiye'de Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri, ülkedeki turizm eğitim sistemi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada, İzmir ili sınırları içerisindeki Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri öğrencilerinin beceri eğitimleri incelenmiştir.

Bu amaçla söz konusu okullarda öğrenim görmekte olan öğrencilere 2005-2006 öğretim yılında anket uygulanmış ve ortaya konulan araştırma hipotezi istatistiksel olarak test edilmiştir.

Tezin birinci bölümünde; Genel olarak turizm ele alınarak, tarihsel gelişimi, turizm sektörünün özellikleri, günümüzde turizmin Dünyada ve Türkiye'deki durumu, turizm eğitimi, turizm eğitiminin gerekliliği, gelişmiş bazı ülkelerdeki turizm eğitimi, Türkiye'de turizm eğitiminin genel yapısı ve turizm eğitiminin kalkınma planlarındaki yeri ve önemi anlatılmıştır.

İkinci bölümde ise; Türkiye'de mesleki eğitim ve turizm eğitimi, mesleki eğitim modelleri, mesleki ortaöğretim kurumları ve mesleki ortaöğretim kurumlarından turizm eğitimi veren liseler ele alınmış, Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin yaptıkları beceri eğitimleri incelenmiştir.

Tezin son bölümü olan üçüncü bölümünde; uygulamaya yer verilerek , İzmir ili sınırları içerisindeki Konak Nevvar Salih İşgören Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi, Foça Halim Foçalı Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi, Çeşme Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi ve Özdere Tahir Çamur Anadolu Otelcilik Meslek Lisesi'ndeki 11. sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır. Bu öğrencilerin beceri eğitimleri öncesinde, beceri eğitimi sırasında ve sonrasında yaşadıkları incelenmiştir. Son olarak uygulama sonuçları ve saptanan öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler : Turizm eğitimi, Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri, mesleki eğitim, beceri eğitimi.

ABSTRACT

Thesis With Higher License Thesis

Practical Training in Tourism at Middle School and An Application in Process at the Vocational High Schools that teach hotel management and Tourism in the Province of Izmir

Makbule TASKIN

University of Ninth September
Institute of Social Sciences
Major Branch in Tourism Administration
Tourism Administration Program

The fact that tourism makes considerable amounts of contributions to the country's economy has gradually increased the emphasis placed on this industry and has brought up the issue of the international competition. One of the essential conditions of existence in the prevailing market conditions is producing strategies that will reinforce the power of competition. In order to compete in tourism it is important to use qualified staff and hence it will only be possible to achieve this through new and qualified education and training of tourism.

The Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools in Turkey play an important role in the country's educational system. In this research that is conducted, the education of skills of the students receiving education at the Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools has been examined.

With the said objective, the students enrolled in the academic year of 2005-2006 in the above mentioned schools have been given questionnaires and the stated research hypothesis has been tested statistically.

In the first part of the thesis; Tourism has been focused on in terms of the historical development, the features of the sector, the stance of tourism in the world and in Turkey, the concept of education, the aim and the necessity of the education of tourism, and the tourism education in some developed countries.

In the second part; the issues focused on are the development of education of tourism in Turkey, the importance of teaching tourism in regards to the country's development plan, the structure of the said education and the concerns have been taken up with the the career teaching models. Anatolian Hotel and Tourism Vocational High School students' training of skills has been examined.

The third and the last part of the thesis focuses on the applications of the teaching. Those students who attend the eleventh grade at schools like Konak Nevvar Salih Isgoren Anatolian Hotel and Tourism High School, Foca Halim Focali Anatolian Tourism High School, Cesme Anatolian Tourism High School and Ozdere Tahir Camur Anatolian Hotel Management High School that all fall within the province of Izmir are included in this research. The experiences these students have gone through during the stages like before the skills training, during the skills training and after the skills training have been examined. Finally, there are the presentations of the results of the applications and the suggestions (recommendations) that have been established.

Key words: Teaching Tourism, Anatolian Hotel and Tourism Vocational schools, vocational education, teaching of skills.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii

GİRİŞ	1
--------------	----------

ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM SEKTÖRÜ VE TURİZM EĞİTİMİ

1.1. TURİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
1.1.1. İnsanları Seyahate Yönelten Nedenler	5
1.1.2. Turizm Olayı ve Turizmin Tanımı	7
1.1.2.1. Turizm Olayının Özellikleri	8
1.1.2.2. Turistin Tanımı	9
1.1.3 Turizmin Gelişmesi	9
1.1.4. Turizmin Dünyadaki Durumu ve Türkiye'nin Yeri	10
1.1.5. Türkiyede Turizm	12
1.2. Turizm Sektörü	14
1.2.1. Turizm Sektörünün Oluşumu	15
1.2.2. Turizm Sektörünün Özellikleri	17
1.3. EĞİTİM KAVRAMI	20
1.3.1. Eğitimin Amaçları	21
1.3.2. Eğitimin İşlevleri	22
1.4. TURİZM EĞİTİMİNİN TANIMI VE GEREKLİLİĞİ	22
1.4.1. Turizm Eğitimi ve Öğretiminin Amaçları	24
1.4.2. Turizm Eğitiminin Yararları	25
1.4.3. Turizm Eğitiminin Diğer Eğitim Alanlarından Ayrılan Özellikleri	26

1.5. GELİŞMİŞ BAZI ÜLKELERDEKİ TURİZM EĞİTİMİ	26
1.5.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Turizm Eğitimi	27
1.5.2. İngiltere'de Turizm Eğitimi	29
1.5.3. Almanya'da Turizm Eğitimi	30
1.5.4. Avusturya'da Turizm Eğitimi	30

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. TÜRKİYE' DE TURİZM EĞİTİMİ UYGULAMALARI	32
2.1.1. Türkiye' de Turizm Eğitiminin Gelişimi	32
2.1.2. Turizm Eğitimi Planlamasına Duyulan İhtiyaç	33
2.1.3. Turizm Eğitimi Çerçevesinde Yürürlükte Olan Yasalar	35
2.1.4. Kalkınma Planlarında Turizm Eğitimi	37
2.1.5. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Politikaları (Hedefler, İlkeler, Araçlar)	43
2.1.6. Turizm Eğitim Politikasının Hedefleri	44
2.1.7. Turizm Eğitim Politikasının İlkeleri	44
2.1.8. Günümüz Türkiye'sinde Turizm Eğitiminin Yapısı	46
2.1.8.1. Yaygın Mesleki Turizm Eğitimi	51
2.1.9. Avrupa Birliği'nde Turizm Eğitime İlişkin Politika Ve Uygulamalar	65
2.1.9.1. Fransa'da Turizm Eğitimi ve Türkiye Turizm Eğitimi ile Karşılaştırılması.	66
2.1.9.2. İtalya'da Turizm Eğitimi ve Türkiye Turizm Eğitimi İle Karşılaştırılması	69
2.1.10. Türkiye Turizm Eğitiminin Genel Sorunları	72
2.2. TÜRKİYEDE TURİZM EĞİTİMİ ve MESLEKİ EĞİTİM	73
2.2.1. Mesleki Eğitimin Gelişimi	74
2.2.2. Mesleki Eğitim Modelleri	75
2.2.3. Bazı Ülkelerde Uygulanan Mesleki Eğitim Modelleri	76
2.2.4. Mesleki Orta Öğretim Kurumları	79
2.2.4.1. Erkek Teknik Öğretim Okulları	79
2.2.4.2. Kız Teknik Öğretim Okulları	80
2.2.4.3. Çok Programlı Liseler (ÇPL)	80
2.2.4.4. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları	80
2.2.4.4.1. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri	80
2.2.4.4.2. Anadolu Kız Meslek Liseleri	83
2.2.4.4.3. Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri	85
2.2.4.4.4. Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri	86
2.2.4.4.5. Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde 2006-2007 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacak Alan/Dal Programları	88
2.2.4.4.6. Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Beceri Eğitimi	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA

3.1. KURAMDAN UYGULAMAYA GEÇİŞ	94
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	95
3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI	96
3.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	97
3.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	98
3.6. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	99
3.7. EVREN VE ÖRNEKLEM	102
3.8. VERİ TOPLAMA ARACI	104
3.8.1. Veri Toplamada Anket Yöntemi Ve Anketin Hazırlanma Süreci	104
3.8.1.1. Anket Formuna Son Şeklinin Verilmesi	106
3.8.1.2. Anket Formunun Düzenlenmesi	106
3.8.1.3. Genel Olarak Anketin İçeriği	108
3.8.1.3.1. Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği	109
3.8.1.3.2. Kişisel Özellikler Anketi	109
3.8.1.4. Ankette Kullanılan Ölçek	112
3.8.1.5. Ön Uygulama	114
3.8.1.6. Anketin Geçerlik ve Güvenirlik Testleri	116
3.9. ARAŞTIRMA BULGULARININ SUNULMASI	119
3.9.1. Demografik Bulgular	120
3.9.2. Hipotezlere İlişkin Bulgular	125
3.10. TARTIŞMA	143
3.11. SONUÇ VE ÖNERİLER	145
KAYNAKÇA	151
EKLER	160
EK-1: TÜRKİYE’DE PROFESYONEL TURİST REHBERLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI	160
EK-2: PROFESYONEL TURİST REHBERLERİNİN YABANCI DİLLERE GÖRE DAĞILIMI	161
EK-3: TÜRKİYE’DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI’NA BAĞLI OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİ İLE İLGİLİ İSTATİSTİKİ VERİLER	162
EK-4: TÜRKİYE’DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI’NA BAĞLI ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİ	163
EK-5: TÜRKİYE’DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI’NA BAĞLI UYGULAMA OTELİ BULUNAN OKULLARIN YATAK KAPASİTELERİ	165
EK-6: TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM KURUMLARI	166
EK-7: TÜRKİYE’DE ÖNLİSANS, LİSANS ve YÜKSEK LİSANS TURİZM EĞİTİMİ VEREN ÜNİVERSİTELER	173
EK-8: BECERİ EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ	178 179

ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1 Dağıtılan ve Geri Dönen Ölçeklere İlişkin Veriler	119
Tablo 2 Örneklemdaki Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	120
Tablo 3 Örneklemda Yer Alan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı	121
Tablo 4 Örneklemdaki Öğrencilerin Alanlara Göre Dağılımı	121
Tablo 5 Örneklemdaki Öğrencilerin Bir Önceki Yıl Başarı Durumlarına Göre Dağılımı	122
Tablo 6 Örneklemdaki Öğrencilerin Üniversitede Öğrenim Görmek İstedikleri Alanlara Göre Dağılımı	122
Tablo 7 Örneklemdaki Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	123
Tablo 8 Örneklemdaki Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	124
Tablo 9 Örneklemdaki Öğrencilerin Ailelerin Gelir Düzeyine Göre Dağılımı	125
Tablo 10 Örneklemdaki Öğrencilerin Anne ve Babalarının Birlikteliklerinin Durumuna Göre Dağılımı	125
Tablo 11 Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Algılarının \bar{X} , SS Değerleri (Az Düzeyden- Çok Düzeye Doğru Sıralı).	127
Tablo 12 Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Sonucu	129
Tablo 13 Yaşlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeği Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama Ve Sapma Değerleri	130
Tablo 14 Yaşlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeği Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	130

Tablo 15 Öğrencilerin Okumakta Okudukları Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama ve Sapma Değerleri	131
Tablo 16 Öğrencilerin Okumakta Okudukları Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	131
Tablo 17 Okuduları Alana Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Puanlarının LSD Testi Sonuçları	132
Tablo 18 Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama ve Sapma Değerleri	133
Tablo 19 Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	133
Tablo 20 Bir Önceki Yılda Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları	134
Tablo 21 Öğrencilerin Üniversitede Okumak İstedikleri Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması ve Sapma Değerleri	135
Tablo 22 Öğrencilerin Not Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	135
Tablo 23 Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri	136
Tablo 24 Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	136
Tablo 25 Annelerin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları	137
Tablo 26 Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri	138
Tablo 27 Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	138
Tablo 28 Babaların Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının LSD Testi Sonuçları	139

Tablo 29 Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri	140
Tablo 30 Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları	140
Tablo 31 Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları	141
Tablo 32 Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Sonucu	142

GİRİŞ

Eğitilmiş insan gücü, turizm faaliyetlerinde yer alan fizikî elemanlara etkinlik ve anlam kazandıran bir unsurdur. Eğitilmiş insan unsurunun yeterliliği, turistin beklediği düzeyde hizmet almasını sağlamaktadır. Diğer taraftan turizmde uluslararası düzeyde bir kalite savaşı yaşanmaktadır. Rekabetin yoğun olarak yaşıandığı dünya turizm piyasalarına standarda uygun ve kaliteli turistik mal ve hizmetle girebilmek için hem genel olarak toplumun turizmin önemini kavraması hem de yeterli sayıda nitelikli personel gereklidir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise ancak kaliteli turizm eğitimi ile mümkündür (Olalı, 1983;211).

Türk turizm sektörü; personel kalitesi, eğitimi ve istihdamı bakımından önemli bir darboğazla karşı karşıyadır. Bir taraftan, turizm eğitim ve öğretimi potansiyeli sektörün nitelikli personel ihtiyacını karşılamak imkânından yoksun iken, diğer taraftan sektör, meslekî eğitim almış personeli istihdam etmekte çekimser davranmaktadır (Olalı, 1990;306). Bu çekimserlik, turizm eğitim ve öğretim kurumlarının, sektörün aradığı nitelikli elemanı yetiştirip yetiştiremediği konusunu gündeme getirmektedir.

Bu nedenle, Türkiye'deki turizm eğitimi, kalitesi yönünden incelenmelidir.

Eğitim, bireyin davranışlarında geliştirici bir değişme meydana getirme sürecini ifade etmektedir (Ertürk, 1972;12). Bu yönüyle eğitim;iş gücüne nitelik kazandırır, üretimde emek faktörünün verimliliğini artırır.

Meslekî turizm eğitimi ise turizm sektöründe çalışan ve çalışacak olan kişilere, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu meslekî yenilikleri ve becerileri kazandırmayı hedefleyen bir eğitim türüdür (Hacıoğlu, 1992;92).

Türkiye'de meslekî turizm eğitim ve öğretimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Yaygın turizm eğitimi çeşitli kuruluşlar tarafından açılan kurslar vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Örgün turizm eğitim ve öğretimi ise orta öğretim ve yüksek öğretim düzeyindeki eğitim kurumları tarafından yapılmaktadır.

Ortaöğretimde meslekî turizm eğitimi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri ile Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir.

Yüksek öğretimde turizm eğitim ve öğretimi ise, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir.

Ön lisans düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi, iki yıllık meslek yüksek okullarında açılan programlarla; lisansüstü düzeydeki turizm eğitim ve öğretimi ise sosyal bilimler enstitülerinde yapılmaktadır.

Lisans düzeyindeki eğitim, turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksek okulları ve değişik fakültelerde açılan turizm işletmeciliği bölümleri ile yürütülmektedir. Bu bölümler turizm işletmecisi yetiştirmeye yönelik müfredat uygulamaktadır.

Araştırma konusunu teşkil eden Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri (A.O.T.M.L.); turizm sektörüne ara kademe insan gücü yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde 3308 Sayılı Kanun hükümlerine göre gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri, Türkiye'deki turizm mevsimine paralel olarak sürdürülmektedir. Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler, her yıl ekim-mart ayları arasında teorik ve uygulamalı eğitimlerini okulda; nisan-eylül ayları arasında da uygulamalı (beceri) eğitimlerini bu alanda faaliyet gösteren turistik işletmelerde yapmaktadırlar. Uygulamalı eğitim süresince öğrencilere iş yerlerince asgari ücretin % 60'ından az olmamak üzere ücret ödenmektedir. Öğrencilerin sigortaları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Çalışmada, Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin stajlarında yaşadıkları irdelenmiş, sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZM SEKTÖRÜ VE TURİZM EĞİTİMİ

1.1. TURİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Turizmin tarihsel gelişimi incelendiğinde ilkçağlarda insanların beslenme, barınma gibi sebeplerle yer değiştirdikleri daha sonraları, merak, yeni yerler görme isteği, sağlık, din, ticaret gibi nedenlerin seyahatlere yol açtığı görülmektedir.

M.Ö 4.000 yıllarında Sümer'lerin seyahat tarihini başlattığı çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. M.Ö 3000 yıllarında eski Mısır'a Piramit ve tapınakları, görmek için ziyaretlerin gerçekleştiği bilinmektedir (Saç ve Tunç, 1998;11)

İnsanlar tarih boyunca değişik amaçlarla seyahat etmişlerdir. Örneğin ticaret tarih boyunca önemli bir seyahat nedeni olmuştur.

Romalılar kara ile ilk geniş seyahati yapan ulustur. Onların isteği kendi imparatorluklarını genişletmekti, bu sayede birçok ülkeyi topraklarına katmışlar ve imparatorluk sınırları içinde yollar inşa etmişlerdir.

İnsanlar tarih boyunca zevk amacı ile de seyahat etmişlerdir (İçöz, 2003;1-2). Özellikle M.Ö 700 yıllarında Atina'da Olimpiyat oyunlarının başlamasıyla çok sayıda insanın oyunları izlemek üzere başka kentlerden geldiği ve ayrıca Romalıların da bu oyunları izlemek üzere hazır buldukları bilinmektedir.

Romalıların seyahat etme nedenlerinin zevk, sağlık, ticari amaçlı olduğu görülmekte ve imparatorluğun yükselme döneminde seyahatlerin yoğunluk kazandığı bilinmektedir (Saç ve Tunç, 1998;11).

İnsanlar belirli bölgelerdeki sıcak su kaynaklarının tedavi edici olanaklarından yararlanmak için de seyahat etmişlerdir. Günümüzdeki kaplıcaların ilk örnekleri Romalılar tarafından yapılmıştır.

Ortaçağda Roma İmparatorluğu'nun çöküşü ile yer değiştirmelerin azaldığı görülmüş, bu çağda kutsal yerlerin ziyaretine yönelinmiş, özellikle Kudüs, Mekke, Medine en fazla ziyaretçi akımına uğrayan yerler olmuştur.

Haçlı Seferleri sonrasında, kıtalararası dinsel seyahatler başlatılmıştır.

Yine bu çağda Marco Polo'nun yaptığı seyahatler, son derece önem taşımaktadır. Venedik'ten Çin'e kadar ulaşan bu yolculuk sonrasında Marco Polo, yayınladığı kitabında gezdiği bölgeleri ve ülkeleri son derece kapsamlı anlatmaktadır. 24 yıllık bu serüven çeşitli kültürlerin tanıtılması açısından bir dönüm noktasıdır. Sonucu merak turizmine de konu olmuştur.

13. yüzyıla kadar ticaret, seyahat için en önemli nedeni oluşturmuştur. Özellikle gelişen denizcilik becerileri ve pusulanın icadı, uzun ve zorlu deniz yolculuklarını olanaklı kılmıştır.

14. ve 15. yüzyıllarda da kıtaların haritalarının çıkarılması ve iki-üç direkli gemilerin yapımı okyanusların seyahatlerine açılmasını ve bu sayede bir çok bölgenin keşfedilmesini sağlamıştır.

Ortaçağda Rönesans ile birlikte güzel sanatlarda, bilimde gelişme, yeni merkezlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Floransa, Roma ve Paris bilim ve sanat merkezleri olarak önem kazanmıştır (Saç ve Tunç, 1998;11).

Avrupa'da Rönesans döneminde seyahatler kültürel ve sanatsal bir nitelik kazanmıştır. Kısa bir süre içinde bu seyahatler aristokratlar, diplomatlar, öğretim üyeleri ve diğer genç soylular için oldukça popüler duruma gelmiştir.

Bu kitlelerin katıldıkları ve Avrupa'nın Floransa, Roma, Venedik, Paris, Münih, Viyana ve diğer merkezi kentlerine yapılan geziler "The Grand Tour (Büyük Tur)" adı ile tarihe geçmiştir (İçöz, 2003;2).

Avrupa'daki bu gelişmelere paralel olarak, Anadolu'da Osmanlı İmparatorluğu'nun karayolu han ve kervansaraylar inşa ederek, seyahatleri gereksinimleri ve güvenliği sağlayacak şekilde düzenledikleri bilinmektedir (Saç ve Tunç, 1998;11). Bu dönemde yaşamış olan Evliya Çelebi o yıllarda çağdaş turizmin tek örneğini vermiştir. Evliya Çelebi'nin "Seyahatnamesi" o dönemin toplumlarının

kültürleri hakkında oldukça ayrıntılı bilgiler sunmaktadır (Kozak, Kozak ve Kozak, 2000;33).

Turizm, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızla gelişmiş, endüstri devriminden sonra günümüzdeki çağdaş durumuna ulaşmıştır. Zaman içerisinde turizmin de gelişmesine etki eden şu değişimler meydana gelmiştir;

- 1- Toplum yapısında tam bir değişiklik meydana gelmiş, kırsal kesimden kente göç başlamıştır.
- 2- Matbaadaki gelişmeler basılı eserlerin çoğalmasına neden olmuştur.
- 3- Toplumda sosyal adalet ve sosyal refah kavramları egemen olmaya başlamıştır.
- 4- Kitleli iletişim ağı hızla kurulmuş, ve dünya da buna bağlı olarak hızla küçülmüştür.
- 5- Eğitim soyluların tekelinden kurtularak, yaygınlık kazanmıştır.
- 6- Üretim, nakliye, pazar ilişkisi ulaşım sistemini geliştirmiştir.
- 7- Sosyal sınıf kavramı ortaya çıkmış ve sosyal sınıflar hiyerarşisi aristokratların aleyhine bozulmuştur (Kozak, Kozak ve Kozak, 2000;33-34).

Bugünün turizm hareketleri, lokomotifin 1811'de bulunması ile başlayan şimendiferlerin, buharlı gemilerin ulaştırmada çalıştırılması ile başlamış (İçöz, 2003;3) ve tarihte ilk paket tur 1841 yılında Thomas Cook tarafından gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde turizm endüstrisi yarattığı katma değer, istihdam, ve yatırımlar bakımından dünya hizmet endüstrisi içerisinde en büyük paya sahiptir.

Turizm endüstrisi, özellikle sanayileşmekte güçlük çeken ülkeler için alternatif bir endüstri olarak gösterilmiştir (Ünlüönen ve Boylu, 2005;12).

1.1.1. İnsanları Seyahate Yönelten Nedenler

20. Yüzyılın ikinci yarısında kitleler halinde yoğunlaşan, sınırsız bir biçimde büyüyen ve yön değiştiren dünya turizm hareketlerinin nedenleri şu başlıklar altında toplanmaktadır;

- Dünyanın, özellikle Avrupa ülkelerinin nüfusunun artması,
- Endüstrileşmiş ülkelerde refah düzeyinin yükselmesi,
- Ulaştırmada yeni buluşlarla hız, konfor ve özellikle ucuzluğun sağlanması, motorlu taşıt araçlarının çoğalması,
- Yoğun reklam ve propaganda,

- Geleneksel konaklama yerleri ve otellerin yanı sıra ucuz fiyatlı kampların, tatil köylerinin, evlere paralı konuk kabulünün (pansiyon) tamamlayıcı konaklamada yerini alması,
- Doğayı arama, doğa içine girme isteğinin artması,
- Tekniğin ve uygarlığın insan üzerinde yarattığı baskıdan tatil zamanlarında kurtulmanın gittikçe artan bir gereksinme olması,
- Seyahat acenta ve bürolarının örgütlü olarak çalışmaları,
- Özellikle deniz ve güneşin bir talep unsuru durumuna gelmesi,
- Birçok ülkede turistlere kredili ve taksitle seyahat olanaklarının sağlanması (İçöz, 2003;3).

Robert McIntosh ve Charles Goeldner insanları seyahate yönelten dürtüleri dört ana kategoride toplamıştır; Fiziksel, kültürel, kişilerarası ve statü dürtüleri.

- Fiziksel dürtüler; fiziksel dinlenme, sportif katılım, rekreasyon, eğlence ve sağlıklı ilgili etkinliklere katılma amacı taşır.
- Kültürel dürtüler; insanların kendi yaşadıkları yerler dışındaki insanların ve toplulukların kültürlerini öğrenme isteğinden kaynaklanır.
- Kişiler arası dürtüler; yeni insanlarla tanışmak, arkadaş ve akrabaları ziyaret etmek, ve yeni arkadaşlar edinmek hedefine yöneliktir.
- Statü ve prestij dürtüleri; ego ve kişisel ilerleme ihtiyacından kaynaklanır (İçöz, 2003;7).

İş yaşamının sürekli artan baskısı, gelirlerdeki artış, zorunlu çalışma sürelerinin kısalması gibi gelişmeler kişilerin tatil gereksinimleri ile seyahate çıkma oranlarını arttırmakta, gelişen teknoloji ile artan iletişim olanakları uluslararası seyahatlerin yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bununla beraber, değişen ilgi alanları, değişik ülke ziyaretlerini ve değişik etkinlikleri de beraberinde getirmektedir. Ülkelerarası mesafeler teknoloji sayesinde kısaldıkça, insanlar diğer ülke insanların yaşayışlarını ve kültürlerini daha çok merak etmeye başlamışlardır. Dünya Turizm Örgütü'ne göre 1990'ların ikinci yarısından itibaren her alanda hızlanan bir değişim süreci yaşanmaya başlamıştır. Yüksek dağlara tırmanmak, okyanus derinliklerine dalmak, kutuplara gitmek, şeffaf denizaltılarında seyahat etmek gibi seyahat türlerinin gelecekte sıklıkla tercih edileceği görülmektedir (Meriç, 2005;57).

Dünya Turizm Örgütü'nün yaptığı "seyahat endüstrisinin yeni yüzyıl trendleri" konulu bir araştırmaya göre; değişen müşteri profiline bağlı olarak önümüzdeki yıllarda turistlerin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek yeni turizm türleri öne çıkacaktır. Ekoturizm, kültürel turizm, denizaltı ile seyahat, kutuplara seyahat, macera ve kruvaziyer turizmi, eğlence ve uzay turizmi bu turizm türleri arasında yer almaktadır (Meriç, 2005;59).

1.1.2. Turizm Olayı ve Turizmin Tanımı

Turizm kelimesinin Latince’de dönmek, etrafını dolaşmak, geri dönmek anlamına gelen “tornus” kökünden türetildiği söylenmektedir (Acar ve Sezgin, 1991;1).

Turizm, insanların sürekli konutlarının bulunduğu yer dışında yaptıkları seyahat ve gittikleri yerlerde geçici konaklamalarından doğan ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili faaliyetlerdir.

Günümüzde sanayinin gelişmesi, kişi başına düşen gelirin artması, refah seviyesinin yükselmesi, insanların serbestçe kullanabilecekleri boş zamanların çoğalması, turizme tarihte insanların ticari, dini ve askeri amaçlarla yaptıkları seyahatlerden çok farklı bir şekil vermiş, turizm yirminci yüzyılın sosyal ve ekonomik olayı niteliğini kazanmıştır (Olalı ve Timur, 1988;17).

Turizme değişik yönlerden değinen yazarlar, değişik tanımlar yapmışlardır. Guyer- Feuler tarafından 1905 yılında ilk turizm tanımı ortaya atılmıştır. Buna göre “turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine;doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay” dır.

Turizmin sadece ekonomik yönü üzerindeki tartışmaları başlatan kişi, 1910 yılında, Avusturyalı ekonomist Hermann Von Schullar olmuştur.

Turizm olayının tanımlanmasında genellikle dinamik bir unsur olarak kabul edilen “seyahat” faktörü önemli bir yer tutar.

Turizm olayının oluşmasında ve tanımlanmasında gerekli ikinci unsur, “konaklama” dır.

Hunziker’in turizmi sade bir dille açıklaması bilimsel anlamda bir tanımın geliştirilmesine yardımcı olmuştur.

Hunziker’e göre turizm, yabancıların bir yere yaptıkları yolculuklarından ve devamlı kalma, para kazanma amacı gütmeyen konaklamalarından doğan ilişkilerin tümüdür.

W. Hunziker ve K. Krapf, yer değiştirim davranışında bulunması gereken bu iki temel özelliği göz önünde tutarak, turizm olgusunu şöyle tanımlamışlardır. “Sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı hiçbir uğraşıda bulunmamak koşuluyla yabancıların geçici süre kalışlarından doğan olay ilişkilerin tümü turizm” dir (Kozak, Kozak ve Kozak, 2000;1-3).

Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği’nin (AIEST) turizmi bilimsel açıdan belirlemek üzere yaptığı tanıma göre turizm, yabancıların seyahat ve geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek koşuluyla, konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların tümüdür (Saç ve Tunç, 1998;15).

Statik ve dinamik faktörleri içeren, turizmi sosyal bir olay ve endüstri olarak kabul eden görüş açısından turizmin tanımı,

Turizm;

- İnsanların sürekli konutlarının bulunduğu yer dışında devamlı olarak yerleşmemek,
- Sadece para kazanmak veya politik yada askeri bir amaç izlememek üzere
- Liberal bir ortam içinde
- İş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, kültür, deneyim kazanma;snobik amaçlarla veya aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle;
- Kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden,
- Gittikleri yerlerde 24 saati aşan veya o yerin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme süre ile konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan,
- Bir tüketim olayı,
- Sosyal bir olay,
- Ağır ve entegre bir hizmet endüstrisidir (Olalı, 1982;11).

1.1.2.1. Turizm Olayının Özellikleri

Turizm olayının kendine özgü özellikleri şunlardır;

- 1- Müşteri, mal ve hizmetin sunulduğu yere gitmek zorundadır.
- 2- Mal ve hizmetin tüketimi için boş zaman zorunluluğu vardır.
- 3- Turistik işletmeler çok çeşitli türdedir.
- 4- Turizm trafiği lokalize olmuştur.
- 5- Yeni talep biçimleri ortaya çıktığında, turistik arzın buna uyum sağlaması uzun bir sürenin geçmesini gerektirir.
- 6- Turizm hareketleri, yılın belirli dönemlerinde yoğun bir şekilde artarak, zaman bakımından turistik yoğunlaşmayı yaratmaktadır.

- 7- Turistlerin kararları uzun bir bekleme devresini kapsar ve çok çeşitli dürtülerin etkisi altındadır (Usta, 1988;14-15).

1.1.2.2. Turistin Tanımı

Turist, turizmin tanımındaki özelliklere uygun olarak, belirtilen sebeplerin etkisi ile belirli bir süre için seyahat eden, ziyaret ettiği yerde 24 saatten fazla kalan veya ülkenin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme yapan, mali gücü, zamanı ve maddi kapasitesi (fiziki gücü) sınırlı olan, rahatına düşkün, geleneklerini koruyan, temizlik ve vasat konfor arayan maceraperest olmayan insandır (Olalı ve Timur, 1988;40).

Bir başka tanıma göre turist, sürekli oturduğu yerde elde ettiği geliri, yolculukta ve geçici olarak gittiği mahalde harcayan kişidir. Kendisine orada gelir sağlayıcı bir faaliyette bulunmaması şartı ile, mesleği ile ilgili eylemde bulunan, bu bakımdan bilimsel ve idari toplantılara katılmak için gidenlere denir (Eralp, 1976;37)

Yine bir başka tanıma göre turist, devamlı yaşadığı yerin dışına, herhangi bir ülkeyi 24 saatten az olmayan bir süre içinde çalışmamak koşulu ile ziyaret eden kişiye denir (Denizer, 1992;3).

1.1.3 Turizmin Gelişmesi

Turizm dünyadaki en büyük, en hızlı gelişen ve en dinamik endüstrilerden biri olarak kabul edilmektedir (Elliot, 1997;7). Turizm, hizmet sektörü içinde dünyada en hızlı gelişen sektörlerden biri olup, ülkemizde de etkinliği ve ekonomi içindeki payı, planlı ve dengeli bir biçimde artmakta ve evrensel turizm hareketlerinden aldığı pay hızla büyümektedir. Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre, ülkelerin % 83'ünde turizm en üst 5 ihraç kategorisi arasında yer almakta olup, ülkelerin en az % 38 'inde de en önde gelen döviz kaynağıdır (Ünlüönen ve Boylu, 2005;12).

Yapısı itibariyle dinamik bir meslek alanı olan turizm sektörü ekonominin diğer sektörleri için de motor işlevini sürdürmektedir (Sezgin, 2001;137).

Turizm, çağlar boyunca bazen hızlı, bazen yavaş da olsa sürekli gelişen bir sektör olmuştur. Endüstri devrimi sonrası bazı buluşlar, teknolojiye hızlı

gelişmeler, dünyada yaşanan sosyal, psikolojik, demokratik, kültürel değişimler sonucu turizm ülke ekonomileri için önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir. Turizm anlayışına, insan haklarına verilen önemin artması, boş zaman, eğitim ve gelir düzeylerinin yükselmesi, kentleşme olgusu, insan ömrünün uzaması gibi etkenler de eklenmiş, turizmin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Turizmdeki olumlu gelişmelerin yanında gelişmiş ülkelerdeki ekonomik durgunluklar, siyasi, politik anlaşmazlıklar, terör, bulaşıcı hastalıklar, insan hakları ihlalleri, mülteci sorunları, gibi gelişmeler olumsuz yönde etkileyerek ekonomik kayıplara neden olmaktadır.

1.1.4. Turizmin Dünyadaki Durumu ve Türkiye'nin Yeri

Dünya'da yaşanan hızlı siyasi, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmeler ve bütünleşmeler turizm sektörünü doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Uluslararası alandaki bu gelişmelere paralel olarak turizm sektörü de düzenli ve sürekli olarak gelişme göstermektedir. Bu gelişmenin önümüzdeki yıllarda da devam edeceği açıktır. Bu görüşü destekleyen önemli etkenlerden bazıları arasında; kişisel harcanabilir gelir düzeyinin artması, ulaştırma teknolojisindeki gelişmeler, enformasyon ve telekomünikasyon olanaklarının yaygınlaşması, erken emeklilik, çalışma süresinin azalması, ücretli tatilcilerin yaygınlaşması sıralanabilir. Ayrıca, turizm pazarının yapısında da değişim eğilimi olmaktadır. Bunlardan en önemlileri; turistik çekim merkezlerinin sayılarının artması, özel amaçlı tatil programlarının yaygınlaşması, kişi başına turizm harcamalarının artması, yeni turizm ürünlerinin geliştirilmesi ve geleneksel turizm bölgelerinin kendilerini yenileme çabalarıdır. Bütün bu olumlu gelişmeler yanında; gelişmiş ülkelerin ekonomik durgunlukları, uluslararası terörizm, savaşlar, politik anlaşmazlıklar gibi uluslararası turizm hareketlerini olumsuz yönde etkileyen gelişmeler de yaşanmaktadır.

Hizmetler ticareti, dünya ticaretinin %30'unu oluşturmaktadır. Hizmetler ticareti son on yıl içinde yıllık ortalama %7, 8 artış oranıyla, mal ticaretinden %4,5 daha hızlı bir artış göstermiştir. Uluslararası Turizm de, diğer sektörlerle göre daha hızlı gelişeceği için, dünya ekonomisinde daha önemli bir sektör olacaktır. Gelişmekte olan ülkelerde, uluslararası turizm hareketlerinin hizmetler sektörü içindeki payı 1/3'tür. Gelişmekte olan ülkelerin daha hızlı gelişme göstermeleri sonucu, uluslararası turizmdeki payları artacaktır. Uluslararası turizm hareketlerinin artması sonucu sosyo-kültürel ve çevresel etkileri de artacaktır. Turizmin

gelişiminin; yerel ekonomiye, yerel halka ve çevreye etkilerinin incelenmesi ve taşıma kapasitelerinin belirlenmesi açısından kamu ve özel sektör işbirliği artacaktır. Bölgesel işbirliği önem kazanacaktır (özellikle ortak standartların oluşturulması ve promosyon alanlarında) (Çiçek, 1998;49).

GSYİH'nın yaklaşık yüzde 64'ünü oluşturan hizmetler sektörünün büyüme oranı ekonomi genelindeki büyümenin üzerinde seyretmiştir. Hizmet sektörlerinin toplam istihdam içindeki payı 2000 yılında yüzde 46,3 düzeyindeyken bu oran 2005 yılında yüzde 51,1'e yükselmiştir (DPT, IX. Kalkınma Planı;35).

Seyahat etmek, dinlenmek, eğlenmek, spor yapmak ve kültürlerini genişletmek insanların vazgeçilmez beşeri istekleridir. Bu istek turizm olayının yaratıcı unsurudur. İnsanların çalışma saatlerini azaltarak kendilerine ayırdıkları zamanı arttırmaları, tatillerini yılın belli bir periyodundan çıkararak, yılın muhtelif zamanlarına yayma çabaları ve ulaşım araçlarındaki gelişmeler, dünyada turizm olayının sürekli gelişeceğini ifade eder.

Nitekim bu sürekli gelişim, bugün turizmi dünya ticaretinde petrolden sonra ikinci sıraya oturtmuş; 1980 yılında 285 milyon olan turist sayısına 1990 yılında 455 milyon, 1998 yılında 625 milyon kişiye çıkarmıştır. Dünyadaki turizm geliri ise bu süre içerisinde 102 milyar dolardan 445 milyar dolara ulaşmıştır. Doksanlı yıllarda Dünya turizmindeki ortalama artış hızı, turist sayısında yılda %4, turizm gelirinde %7,2 olmuştur.

Dünya turizm örgütünün verilerine göre, tüm dünyadaki ekonomik duraklamaya karşın, turizm sektörü bu gelişimini daha hızlı arttırarak devam ettirecek ve 2010 yılında 1050 milyon turist ve 1550 milyar USD turizm gelirine,

2020 yılında 1600 milyon turist ve 2000 milyar USD turizm gelirine ulaşacaktır. (<http://ekutup.DPT.gov.tr/turizm/oik>)

1.1.5. Türkiyede Turizm

Turizm, yarattığı katma değer, istihdam ve döviz geliri bakımından Türkiye ekonomisinde son 20 yılda önemli atılım gösteren sektörlerden biri olmuştur. Türk turizminin uluslararası turizm geliri içindeki payı 2000 yılında yüzde 1,6 iken 2005 yılında yüzde 2,9'a ulaşmıştır. Aynı dönemde yabancı turist sayısı 10,4 milyon kişiden, 21,1 milyon kişiye artarken, turizm geliri ise 7,6 milyar dolardan 18,2

milyar dolara yükselmiştir. Turist sayısı ve döviz gelirlerindeki bu artışla Türkiye, dünyada en çok turist kabul eden ülke sıralamasında 12., gelirlerde ise 8. sırada yer almaktadır.

2000 yılında 352 bin olan Kültür ve Turizm Bakanlığında belgeli yatak kapasitesi, 2005 yılında 450 bine, 350 bin olan belediye belgeli yatak sayısı ise 400 bine yükselmiştir. Yatırım aşamasında ise 260 bin yatak bulunmaktadır.

Sektörde 4. 825 seyahat acentesi faaliyet göstermektedir.

Ülkemizde son yıllarda yatak kapasitesindeki hızlı artışa ve kaydedilen önemli gelişmelere rağmen tanıtım ve pazarlama konusunda yapısal bir reform gereği hissedilmektedir. Turizm eğitiminde henüz mesleki belgelendirme sistemine geçilememiş olması ise hizmet kalitesini olumsuz etkilemektedir (DPT, IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı;35).

Turizm gelirlerinin Dokuzuncu Kalkınma Plan dönemi sonunda 36, 4 milyar dolara, ziyaretçi sayısının 38 milyona, yurtdışına çıkacak vatandaş sayısının ise, 15 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemi sonunda belgeli yatak sayısının 950 bin olması, inşa halindeki ve proje aşamasındaki tesislerin tamamlanması ve ikinci konutların turizme açılan yataklarla birlikte, toplam yatak sayısının 1,3 milyona ulaşması beklenmektedir.

Turizm Hedefleri

	2006	2013	2007-2013*		
Turist Sayısı, Milyon Kişi			23,0	38,0	7,4
Turizm Gelirleri, Milyar \$			19,6	36,4	9,3

*Yıllık ortalama yüzde artışıdır.

(Kaynak:Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2006;61)

2006 yılının ilk dört ayında bir önceki yıla göre dünyada seyahatler yüzde 4,6 oranında artarken, Türkiye'ye seyahatlerde yüzde 7 gerileme görüldü. Dünya Turizm Örgütü verilerinden edinilen bilgiye göre, 236 milyon seyahat gerçekleştirildi. Dünya

Turizm Örgütü araştırmasında, geçen yılın aynı döneminde 226 milyon seyahat yapıldığı belirlendi.

Türkiye ise kuş gribinin de etkisiyle yüzde 7 oranında gerileme yaşadı. Kıbrıs yüzde 4,Fransa yüzde 0,2 ile gerileyenler arasına girdi. İtalya ise kötü geçen 2 yıldan sonra ilk üç ayda yüzde 5 ile çıkışı yakalayan ülke oldu. Diğer Avrupa ülkelerinden, İngiltere yüzde 8, Romanya yüzde 12,Almanya yüzde 6, İsviçre yüzde 9 ile çıkış yakalayan ülkeler oldular.

Öte yandan, Fransa Tur Operatörleri Örgütü CETO'nun 6 aylık paket tur araştırmasına göre, Türkiye satışları yüzde 43 geriledi. Aynı dönemde Mısır'ın da yüzde 39 dolayında düşüş yaşadığı bildirilen CETO araştırmasına göre İspanya'da gerileme yüzde 1 dolaylarında kaldı.

Turizm Araştırmaları Kurumunun yaptığı tahminlere göre Avrupa pazarının liderlerinden İspanya'nın turizm pastasından aldığı pay 2020 yılında yüzde 5'lere gerileyecek, Avrupa'nın dünya pazarından aldığı pay ise yüzde 50'nin altına inecek. (<http://www.infomag.com.tr/content.asp?id=26847/>).

Bakanlığın 2023 yılı öngörülerine göre 2004'te 17,5 milyon olan ziyaretçi sayısı 2.5 kat artarak 2023'te 42 milyona yükselecek aynı dönemde elde edilen turizm geliri ise 2004'te 17.5 Milyar dolar olan rakam 3. 8 kat artışla 2023'te 66.8 milyar dolara ulaşacaktır.

Son 10 yıldan beri dünya turizminde ziyaretçi ve elde edilen gelir artarken kişi başına harcama düşüyor. Ülkeler, kongreden kültüre, alternatif turlardan kitle turizmine kadar hangi tür turizme ağırlık verirse versin kişi başına harcama azalırken Türkiye'nin şu anda 903 dolar olarak hesaplanan kişi başına gelirin 2023'te 1590 dolara çıkması hesaplanıyor. Bakanlığın 2023 hedeflerinde ziyaretçi sayısında yüzde 145 artış öngörülürken, turizm gelirinde öngörülen artış ise yüzde 317 olarak belirtiliyor.

Buna göre eskiye göre daha yüksek gösterilmesine karşın şu anda 903 dolar olan kişi başına turizm geliri 2023'te 1590 dolara yükselecektir.

Bakanlığın 2023 yılı öngörülerine göre 2004'te 17, 5 Milyon olan ziyaretçi sayısı 2,5 kat artarak 2023'te 42 Milyona yükselecek. aynı dönemde elde edilen

turizm geliri ise 2004'te 17.5 milyar dolar olan rakamın 3,8 kat artışla 2023'te 66,8 milyar dolara yükselecektir.

Bakanlık bu olasılığı önümüzdeki 10 yılda turizmdeki büyümenin yıllık ortalama yüzde 10.2 oranında gerçekleşeceği varsayımına dayandırıyor. Bu oranda büyümenin gerçekleşmesi halinde Türkiye'nin en hızlı gelişen ülke olacağı belirtiliyor.

Bakanlık 2023 yılı öngörülerini önümüzdeki dönemde kültür turizmi ve kış sporları ağırlıklı turizm türlerine ağırlık verileceğine dayandırıyor. Bakanlığın 2023 programında bu yönde değişikliklere elverecek yeni bir yatırım anlayışı benimsendiği belirtiliyor.

Dünya turizm ekonomi hacmi 5.490 milyar dolar.

Türkiye turizm ekonomisi hacmi 32 milyar dolar.

Turizm endüstrisinin dünyadaki büyüme oranı % 5.9

Turizm endüstrisinin Türkiye'deki büyüme oranı % 12.2

Cari işlemler dengesinin önemli finansman kalemlerinden olan turizm gelirleri yılın ikinci çeyreğinde geçen yıla göre, yüzde 1,8 düşüşle 3,69 milyar dolar oldu. Böylece yılın ilk yarısındaki toplam turizm geliri 5,7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, Nisan-Haziran 2006 döneminde yabancı ziyaretçilerden 3 milyar dolar, yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden ise 637 milyon dolar turizm geliri elde edildi.

Yılın ilk altı ayında Türkiye'ye giriş yapan yabancı ziyaretçi sayısı ise yüzde 8 gerileyerek 7,8 milyon kişi düzeyinde gerçekleşti. Kuş gribi, Dünya Kupası ve Ortadoğu'daki gelişmeler nedeniyle 2006 da turizm gelirlerinin geçen yılın altında kalabileceği belirtiliyor.

(<http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?haberno=6017375&tarikh=2006-07-28>).

1.2. TURİZM SEKTÖRÜ

Turizm sektörü dünyada hızlı gelişen ve büyüyen sektörlerin başında yer almaktadır. Dünyada sınırlar ortadan kalktıkça, dünya daha da küçülmeye başlamış ve bu sayede insanlar daha uzak mesafelere gitme eğilimine girmiştir. Bunun başka

nedeni ise, harcanabilir kişisel gelirdeki artış ve bunun sonunda kişisel gelirlerden turizme ve tatile ayrılan payın artması ile ulaşım ve iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmenin yanı sıra, insanların şimdiye kadar görmedikleri ve merak ettikleri yeni bölgeleri ziyaret etme isteğidir (İçöz, 1994;14).

Turizm sektörü kısaca “kar amacı gütmeyen turizm organizasyonlarından, turizm pazarlama faaliyetlerinden, ulaştırma, yiyecek ve içecek hizmetlerinden, turistik perakende satış mağazalarından ve turizm ile ilgili diğer çeşitli etkinliklerden oluşan bir sektördür” (Olalı, 1990;4).

Devlet Planlama Teşkilatı İktisadi Planlama Dairesi Sektör Planlama Şubesi ise turizm sektörünü “Türkiye’ye gelen yabancıların sayısını ve turizm gelirlerini artırmak, iç turizm hareketlerini geliştirmek ve yurtdışına çıkan vatandaşların seyahatlerini düzenlemekle ilgili tüm faaliyetler” şeklinde tanımlamıştır.

Bu tanımdan daha kapsamlı bir tanım, “ulusal ve uluslararası düzeyde turizm kavramı tanımındaki fonksiyonları; hizmet sektöründen geniş ölçüde, tarım ve sanayi sektörlerinden belli ölçüde yararlanarak yerine getirilen girişimlerin, serbest malları da değerlendiren bir turizm endüstrisi oluşturmak için genel ekonominin belli bir kesiminde ortaya çıkan yatırım, tedbir, planlama ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür” şeklindedir (Olalı ve Timur, 1988;237).

1.2.1. Turizm Sektörünün Oluşumu

Turizm sektörü, ulaştırma, konaklama, animasyon faaliyetleri ve turizm organizasyonlarından oluşur (Olalı ve Timur, 1988;237).

Turizm sektörü kapsamına giren faaliyetler bir araya gelerek turizm sektörünü oluşturur. Bunları şöyle sıralayabiliriz;

1-Turizm tesisleri

a) Konaklama tesisleri

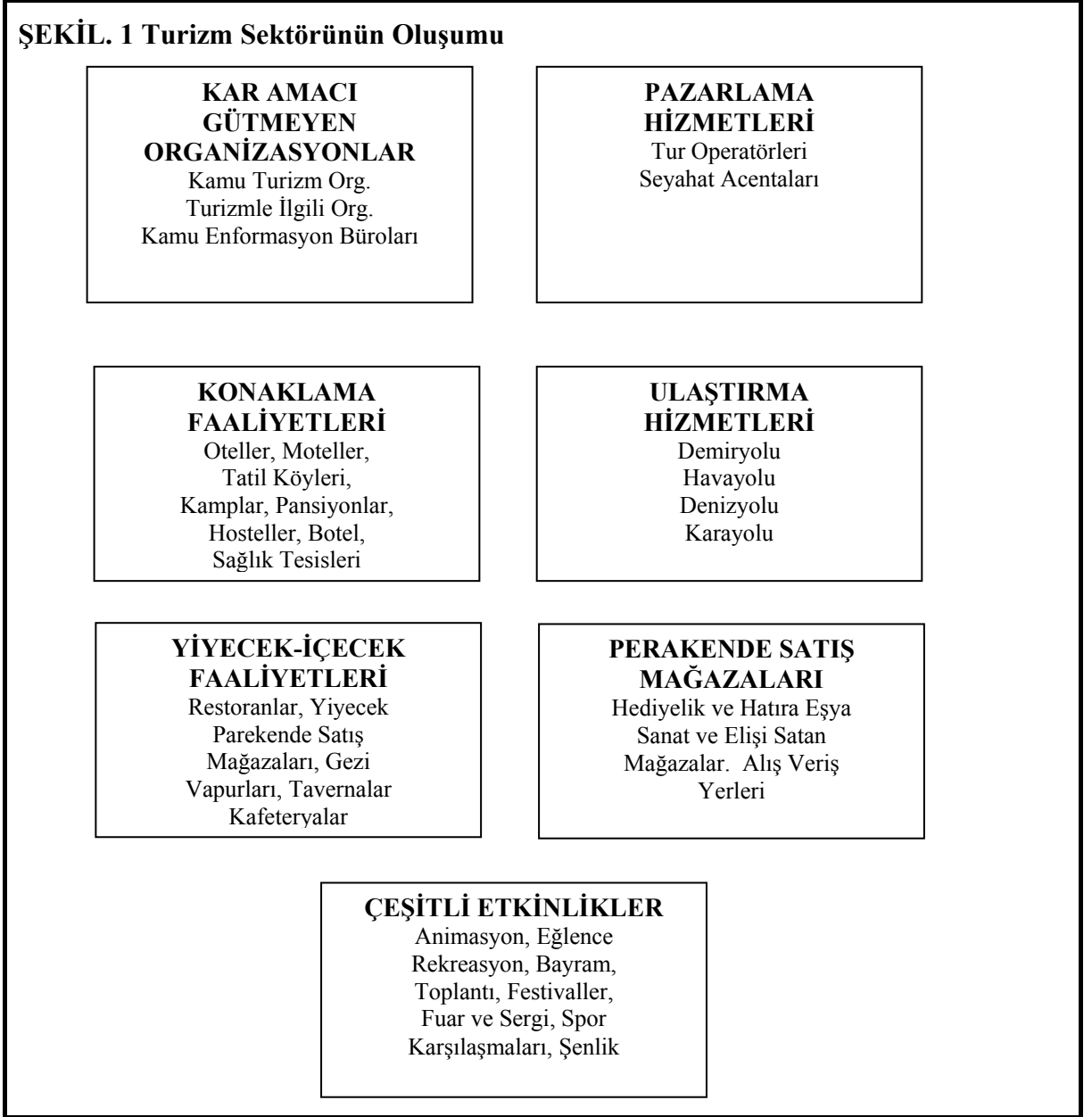
- Otel
- Motel
- Tatil köyü
- Kamping
- Pansiyon

b) Lokanta ve eğlence yerleri

- c) Turizm ulaşım işletmeleri
 - d) Seyahat organizatörleri ve seyahat acenteleri
 - e) Tıbbi turizm ve tesisleri
 - Termal tesisler
 - Klimatizm tesisleri
 - f) Tanıtma ve enformasyon faaliyeti yapan kuruluşlar
 - g) Diğer turizm tesisleri
- 2-Turizm endüstrisini tamamlayıcı imkanlar
- a) Hatıra eşyası ve benzeri küçük el sanatları ile küçük sanayi kolları
 - b) Turistik değerlerin korunması ve değerlendirilmesi faaliyetleri
 - Doğal güzellikler, rekreasyon imkanları, milli parklar
 - Kültürel değerler
 - Turizm bilinci (Psiko-sosyal ortam)
- 3-Turizm endüstrisine yardımcı hizmetler
- a) Genel kamu hizmetleri
 - b) Mahalli hizmetler
 - c) Ulaştırma hizmetleri

Yukarda da görüldüğü gibi turizm sektörünü temel olarak turizm tesisleri, tamamlayıcı imkanlar ve yardımcı hizmetler oluşturmaktadır. Turizm sektörünün oluşumunda alt ve üst-yapı yatırımları özel sektör ve kamu tarafından ortaklaşa gerçekleştirilir. Bu yaklaşım genellikle karma ekonomilerde uygulanır. Ancak Türkiye gibi sermayenin yetersiz olduğu ülkelerde sektörün gelişim aşamasındaki yatırımları genel olarak kamu gerçekleştirmekte ve sektörün gelişimini teşvik etmektedir (Karşlı, 1997;13-14) .

ŞEKİL. 1 Turizm Sektörünün Oluşumu

(Kaynak: Oğuz, 1999;10)

Şekilde de görüldüğü gibi turizm sektörü;Turistlerin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunan, kar amacı gütmeyen turizm organizasyonları, konaklama, yiyecek, içecek faaliyetleri, ulaştırma ve pazarlama hizmetleri, perakende satış mağazaları ve çeşitli etkinlikleri bünyesinde barındırmaktadır.

1.2.2. Turizm Sektörünün Özellikleri

Turizm sektörü çok yönlüdür. Turizm sektörü ekonomiyi oluşturan diğer sektörlerle iç içedir. Turizm sektörü faaliyetlerini sürdürebilmesi için tarım sektörü

ile, inşaat sektörüyle, ulaştırma sektörüyle, hatıra eşya sektörü ve diğer sektörlerle dayanışma içinde olmak zorundadır.

Turizm sektöründe kamu sektörünün ve özel sektörün çalışma alanlarının sınırlarını belirlemek mümkün değildir. Ancak turizm sektörü karma ekonomi modeline en uygun sektördür.

Turizm sektörünün belli başlı özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- Bu endüstri dalında faaliyet gösteren tüm işletmeler, turizm hizmetlerinin niteliği gereği birbiriyle uyumlu olma, yakın bir işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma içinde bulunma zorunluluğundadır. Hizmet zincirinin bir halkasındaki bozukluk, zincirin diğer halkalarını da olumsuz etkiler.
- Turizm sektörü hizmetler sektörü içinde yer almakla beraber, taşıdığı özellikler nedeniyle diğer sektörlerle de yakın ilişki içindedir.
- Sektörün temel hammaddesi ülkenin doğal, tarihi, folklorik ve kültürel uygarlık değerleri olduğundan, turizm sektörünün hammadde yönünden dışa bağımlılığı az olmakla ve sektör, serbest malları da değerlendiren bir üretime sahip olduğundan bölgesel kaynaklara dayalı bir gelişme ortamı yaratmaktadır.
- Turizm sektöründe mal ve hizmet üretimi makineleşmeye ve otomasyona elverişli olmadığından emek faktörüne olan ihtiyaç, diğer sektörlerle oranla çok daha fazladır.
- Turizm sektöründe, mal ve hizmetlerinin üretildiği anda tüketilme zorunluluğu stok oluşturulmasına imkan vermemektedir.
- Ülkenin sosyo-ekonomik gelişme düzeyine ve politik istikrarına, dünya ekonomik konjonktüründeki olumsuz şartlara büyük ölçüde bağımlı ve duyarlı bir sektör olan turizm, ülkedeki yapısal ve konjonktüründeki olumsuz şartlara da büyük ölçüde bağımlı ve duyarlıdır. Ülkedeki yapısal ve konjonktürel bozuklukların tümünden, değişik ölçülerde ve olumsuz bir biçimde etkilendiğinden risk ortamı yüksektir.
- Turizm sektörünün verimi, aynı zamanda sosyal bir rantabilitenin de ifadesidir. Turizm sektörü ekonomik verimlilik yanında, sosyal verimlilik de yaratır.

- Turizm sektörü zorunlu ihtiyaçları gidermeye yönelik sektörel üretimden ayrılır. Çünkü turistik tüketim, zorunlu olmayan (lüks, konfor boş zamanları değerlendirme, kültür) tüketim grubuna girmektedir.
- Seyahat ve turistik tüketim eğilimlerindeki sürekli değişme, sektörün bu gelişmeye ayak uydurması zorunluluğunu ortaya çıkardığından üretim dinamik bir nitelik kazanmaktadır.
- Turizm sektörü arzında ve turizm talebinde ekonomik davranışlarının yanı sıra gelenekler, dünya görüşü, psiko-sosyal etkenler, sosyal yapı, moda, snobizm ve kişisel tüketim, rol oynamaktadır.
- Sektörün ülke ekonomisindeki etkinliği oldukça yüksektir. İthalat gerekmeksizin, yada az bir ithalat ile çok kısa zamanda döviz arzını etkilemesi birim yatırımdan yüksek oranda döviz sağlama, birim yatırım için yüksek oranda istihdam alanı yaratması, ülke ölçeğinde çalışanların verimliliğini artırması, finansman kaynağı yaratması, katma değer etkisi, diğer sektörlerdeki rasyonelleşmeye ve çağdaşlaşmaya katkıda bulunması ve bölgeler arası dengeli kalkınma fonksiyonu ekonomik önemini ortaya koymaktadır.
- Turizm sektörünün sektörler kesiti olma özelliği; bir çok ülkede iyi tanınmış bir metodolojinin mevcut olmaması, istatistik verilerinin yetersizliği, ekonominin global çerçevesinde turizm sektörünün diğer sektörlerle olan bu derece sıkı bağımlılığı sektörün milli ekonomideki yerini tam bir gerçeklikle ortaya koymayı güçleştirmektedir.
- Turizm endüstrisi büyük ölçüde insan gücüne dayandığından turizm işletmelerinde üretim ve pazarlama etkinliklerinde mekanizasyon ve otomasyona belirli düzeye kadar gidilebilir.
- Turizm pazarında yer alan turistik tüketicilerin zevk, moda ve alışkanlık düzeylerinin kısa sürelerde değişmesi turizm işletmelerini sahip oldukları varlıkları ekonomik ömürleri dolmadan yenileri ile değiştirmek zorunda bırakmaktadır.
- Turizm endüstrisi yılın 365 günü ve günün 24 saati hizmet veren bir özellik gösterir.

- Turizm endüstrisinde özellikle konaklama işletmelerinin inşası sırasında büyük sermayeye gereksinim duyulur.
- Turizm talebi önceden kesin bir biçimde öngörülmesi güç olan ekonomik ve politik koşullara bağlı olduğundan, turizm endüstrisinde talep anında etkilenir.
- Turizm endüstrisinde üretilen turistik ürün, ister paket ister münferit olarak pazarlansın, bileşik ürün olma özelliğini gösterir.
- Turizm endüstrisinde, tüketiciler satın almak istedikleri ürünü önceden göremezler. Ürünün bir örneğini seçmek yada incelemek için tüketicilere göndermek veya sergilemek olanağı da yoktur.

Yukarıda da görüldüğü üzere turizm sektörü diğer sektörlerden daha farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle turizm sektöründe gerçekleştirilen faaliyetlerin nitelik ve biçimleri diğer sektörlerden farklı gerçekleşmektedir (Karlı, 1997;14-16).

1.3. EĞİTİM KAVRAMI

Eğitim;hem birey için hem de toplum için zorunlu bir gereksinimdir. Hatta uygar insan, uygar toplum olmanın yolu çağdaş eğitimden geçer. Bugünün dünyasında çağdaş eğitim akılcı, bağımsız, sorgulamacı ve eleştireci düşünce yolu ile doğruyu arama anlayışına dayanmaktadır (Baysal, 1990;121).

Eğitim konusunda yazılmış kitaplar incelendiğinde birçok değişik tanıma rastlanmaktadır. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979;12). Bir başka tanıma göre eğitim makro açıdan bakıldığında bir toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayıcı ve toplumda bireylere yeteneklerine göre yetiştirme imkanı veren en etkili araçtır (Sabuncuoğlu, 1991;124). Diğer bir tanıma göre eğitim yeni kuşakların toplu yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek etkinliği şeklindedir (Oğuzkan, 1981;57). Yine bir başka tanım eğitim, insanı geliştirmeye yönelik çabaların tümüdür şeklindedir (Özdemir, 1984;72).

Başaran'a göre ise eğitim; yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken gereken bilgi, beceri, ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek etkinliğidir (Başaran, 1992;16).

Eğitim alanında çalışan her bilim adamının kendine özgü bir tanımı vardır. Dewey, eğitimin “yaşantıyı yeniden inşaa yoluyla yetiştirme (veya yetiştirme)” olduğunu söylerken, Durkheim eğitimi, “toplumun kendi yaşama koşullarını sürekli olarak yenilemeye yarayan bir araç” olarak nitelemiştir. Bu iki tanım da en belirgin özellik, eğitimin sürekli akış halinde bulunduğu vurgulanmasıdır (Oğuz, 1999;18).

1.3.1. Eğitimin Amaçları

Bireyi belirgin bir kültür içinde yoğurmak,

- Bireyi toplumsallaştırmak,
- Bireyin toplumun yazılı ve yazılı olmayan kurallara uymasını sağlamak,
- Bireyin üretken olmasını sağlamak, ona toplumda oynayabileceği rolleri öğretmek, gerekli becerileri kazandırmak,
- Bireyin bireyselleşmesini sağlamak, bireyin hem bireysel ve hem toplumsal düzeyde onu başarılı kılacak gizil güçlerini ortaya çıkarmak; yaratıcılığını geliştirmektir (Usal ve Kuşlvan, 2000;122-123).

Türkiye Dokuzuncu Kalkınma Planında eğitimin amacı “Toplumsal gelişmenin sağlanması amacıyla; düşünme, algılama ve sorun çözme yeteneği gelişmiş, Atatürk İlkeleri'ne bağlı, demokratik, özgürlükçü, milli ve manevi değerleri özümsemiş, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, sanata değer veren, beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı, bilgi çağı insanı yetiştirilecektir” şeklinde benimsenmiştir.

“Eğitim sistemi, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınacak; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısı güçlendirilecektir” denmiştir (IX. Kalkınma Planı, 2006;86).

1.3.2. Eğitimin İşlevleri

Eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamı olarak tanımlanmaktadır. Eğitim, aynı zamanda toplumun gelişme düzeyini gösteren kalkınmanın temel güdüleyici bir ögesi olan, toplumdaki aydın tabakanın miktarını arttıran, bu insanların karakterlerini geliştiren, milli birliği sağlayan önemli ve vazgeçilmez bir öge olarak kabul edilmektedir (İbicioğlu, Avcı ve Boylu, 2002;3).

Eğitimin işlevleri ekonomik, toplumsal ve politik işlevler olmak üzere 3 grupta toplanır. Eğitim, **toplumsal işlevi** ile varolan kültürel birikimi bireylere aktarır ve bu kültürü geliştirir. Varolan kültür birikimi öğrencilere (çocuk, genç ve yetişkin) kazandıran eğitim, toplumsallaştırma amacına hizmet etmiş olur. Eğitimin **politik işlevi** ise bireyin varolan politik sisteme bağlı olarak yetişmesini öngörür, eş deyişle düzenin yeniden üretimini sağlar. Böylece okullar başta sistem olmak üzere sistemin işleyişini kolaylaştıran, yardımcı olan bir alt sistem olarak işlev görür; söz konusu sistem yurttaşlarının yanı sıra önderlerini de yetiştirir. Eğitimin bir diğer işlevi ise ekonomiktir. **Ekonomik işlev**, eğitim sisteminin ekonomik sistemin istediği nitelikleri üretmesi ile ilgili iken, eğitilen açısından ise bir mesleğin gerektirdiği belli nitelikleri kazandırarak onu üretici yapmaktır. Eğitime bu şekilde yaklaşıldığında, eğitim kesimini üretim sisteminin istemlerine bağlayarak onu edilgenleştiren bir bakış açısı hakim olmakla birlikte, eğitim sürecinde kazandırılan toplumsal rolleri benimseme, liderlik, yetiştirilebilirlik gibi, başka bazı niteliklerle de işgücü piyasaları etkilenebilmektedir (Tuyluoğlu, 2003;109).

1.4. TURİZM EĞİTİMİNİN TANIMI VE GEREKLİLİĞİ

Turizmin hem arz hem de talep cephesinde insan, önemli bir unsurdur. Günümüzün tüketicisi dünden farklı olarak hizmette belli düzeylerde kaliteyi aramakta ve kaliteli hizmetin alt yapısı ise eğitim ile sağlanmaktadır (Yağcı, 2001;28). Uluslararası rekabetin yoğunlaştığı hızlı globalleşmenin yaşandığı günümüzde, işletmelerin varlıklarını sürdürmeleri, pazardaki değişikliklere anında uyum sağlayabilmeleri, kalite ve verimliliği sürekli arttırmalarına bağlıdır. Bu nedenle kalite sağlama çalışmalarının biçimlendirilmesinde, profesyonel ve çağdaş yaklaşım, bir işletme için yakalaması gereken en önemli olgu haline gelmiştir. Çünkü ulusal ve uluslararası pazardaki rekabetçi yapılanmada temel başarı etmeni, müşteri, müşteri tercihlerini belirleyen en önemli boyut da kalite olgusudur.

Kalite olgusunun yakalanmasında ise en önemli unsurun eğitim olduğu yadsınamaz (Sezgin, 2001;140).

Eğitilmiş insan gücü; turizm faaliyetlerinde yer alan fiziki elemanlara etkinlik ve anlam kazandıran bir unsurdur. Eğitilmiş insan unsurunun yeterliliği, turistin beklediği düzeyde hizmet almasını sağlamaktadır. Diğer taraftan turizm uluslararası düzeyde bir kalite savaşı yaşınamaktadır. Rekabetin yoğun olarak yaşıandığı dünya turizm piyasalarına standarda uygun ve kaliteli turistik mal ve hizmetle girebilmek için hem genel olarak toplumun turizmin önemini kavraması, hem de yeterli sayıda nitelikli personel gereklidir. Nitelikli personelin yetiştirilebilmesi ise ancak kaliteli turizm eğitimi ile mümkündür (Olalı, 1983;211).

Ekonominin hiçbir sektörü, turizm sektöründe olduğu kadar insanlarla doğrudan doğruya ilgili değildir ve turizm sektörünün var olmasının ayakta kalmasının temel taşı eğitimidir. Sektörel özellikler nedeni ile, ekonomik verimliliğin sağlanabilmesi için yapılacak iş ve hizmetlerin teknik turizm bilgisi, görgüsü ve deneyimi taşıyanlar tarafından görölmesi gerekmektedir (Timur, 1978;16).

Turizm olayının ve turizm ekonomisinin halka ve öğrenim gören gençliğe öğretilmesi, turizm konusunda bilgili ve kalifiye personel ve yönetici yetiştirilmesi için yapılan çalışmalara **turizm eğitimi** denilmektedir (Sezgin, 2001;135).

Bir başka tanıma göre turizm eğitimi, her düzeydeki öğrencilere turizm bilincini, misafirperverliğin temel prensiplerini vermek, turizm endüstrisinde çalışan personelin genel ve mesleki bilgilerini arttırmak ve turizm endüstrisine, araştırmacı, niteliklerinde uzman, uygulayıcı, teknisyen yetiştirmek için yapılan her türlü faaliyetlerdir (Olalı, 1973;10).

Turizm, farklı sosyal ve kültürel yapıya sahip toplumlar arasında etkileşim sağlamakta; sosyal yapıyı ve toplumsal davranış kalıplarını etkilemekte ve zaman zaman da bazı değişimlere yol açabilmektedir. Toplumlar arasındaki bu tür etkileşimlerin olumlu yönde gelişmesi, yine toplumların en küçük ögesi olan insanların eğitimine bağlıdır. Unutulmamalıdır ki turizm endüstrisi hizmet endüstrisidir ve tamamıyla insan gücüne dayanır. İnsan faktörünün böylesine önemli olduğu bir endüstride turizm ile doğrudan ilişkili bireylerin yanı sıra, turizm ile dolaylı ilişki içinde bulunan insanların (şoför, esnaf, yöre halkı vb.) eğitimi de büyük önem taşımaktadır. Bu konuda gelişme sağlanabilmesi için öncelikle insanlar turizmin önemini kavramalı ve üzerlerine düşen görevi yerine getirmelidir.

Turizm eğitimini iki bölümde incelemekte fayda vardır;

- Doğrudan turizm endüstrisinin içinde yer alan bireylerin eğitimi

- Dolaylı olarak turizm endüstrisinde yer alan bireylerin eğitimi

Doğrudan turizm endüstrisinde yer alanlar; turizmi kendilerine meslek olarak seçmiş, bu alanda kariyer yapabilmek için lise, üniversitede akademik bir eğitim almış bireylerin yanı sıra, doğrudan turistlere hizmet sağlayan konaklama işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri, ulaştırma hizmetleri, hediyelik eşya satan işletmeler gibi işletmelerde çalışanlardır.

Son yıllarda Türk ekonomisinin vazgeçilmez temel taşlarından birisi haline de gelen turizm işletmeleri, dış ticaret gelirlerinin yaklaşık beşte birini sağlamaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak, turizm yatırımları sürekli olarak teşvik edilmektedir. Ancak Otelcilik ve Turizm işletmelerinde çalışanların eğitim durumu incelendiğinde, bunların;

- % 46,7 'sinin ilköğretim mezunu,
- % 16,3 'nün ortaokul mezunu,
- % 26 'sının lise mezunu,
- % 8,7 'sinin yükseköğretim mezunu olduğu, % 2,3' ünün ilköğretim dahi bitirmediği görülmektedir (Sezgin, 2001;137).

Turizm sektörünün emek yoğun bir sektör, öznesinin insan olması sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak personelin iyi yetişmiş, nitelikli olmasını gerektirmektedir.

Turizm, ülkemiz ekonomisi için hem bir kaynak hem de kaynak yaratan bir endüstri olarak gün geçtikçe önem kazanmakta ve bu konuda eğitime olan ihtiyaç daha da artmaktadır.

1.4.1. Turizm Eğitimi ve Öğretiminin Amaçları

Turizm öğretimi, genel eğitiminin bir parçasıdır. Bu nedenle turizm eğitimi genel eğitim içinde değerlendirilmelidir. Eğitimin temel amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların cemiyete iyi bir vatandaş olarak kazandırılmalarıdır. Başarının temel unsurlarından biri eğitim ve öğretimdir.

Turizm eğitiminin amaçlarından bazıları şunlardır;

- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye eleman temin etmek,
- Eğitim yoluyla teorik ve pratik arasında bağlantı kurmak,
- Turizm endüstrisinin gelişmesine katkıda bulunmak,

- Doğa ve insan sevgisini geliştirmek suretiyle kişiler arasında dostluk ve kardeşliği pekiştirmek,
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini arttırmak,
- Turizm ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak,
- Vatandaşların turizme ilgisini çekmek,
- Vatandaşa olumlu bir turizm bilinci yaratmak ve turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak (Sezgin, 2001;135).

1.4.2. Turizm Eğitiminin Yararları

Turizmin bir bilim dalı olması ve turizm endüstrisini oluşturan sayısız işletme türü ve iş kolları, iyi bir turizm eğitimi gerekli kılmaktadır. İyi düzenlenmiş ve iyi verilmiş turizm sonucunda istihdam edilen personel sayesinde işletmelere sayısız yararlar sağlanacaktır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir;

- Maliyeti düşürür,
- Müşteri tatmini sağlar,
- Etkinliği artırır,
- Stresi azaltır, işgücü devir hızını düşürür,
- İş gelişimini sağlar,
- İş kazalarını önler.

Eğitimin doğru uygulandığında tüm iş sektörü için yararlı olduğu tartışılmazdır. Genel turizm eğitimi yanında, işbaşı eğitim de büyük önem taşımaktadır.

Eğitimin İşletmeye yararları özetle şunlardır;

- İşletmenin imajını olumlu etkiler,
- İşletmenin karlılığını artırır,
- Ast üst arasındaki ilişkiyi düzenler,
- İş ile ilgili teknik bilgiler gelişir,
- Motivasyon artırır,
- Modern yönetim tekniklerinin uygulanmasına imkan verir,
- Örgütsel iletişimi artırır,
- İşletmeyi daha iyi çalışılabilir bir yaşam yeri haline getirir.

Kişiyeye yararları ise;

- Sorun çözme etkinliğini artırır,
- Morali yüksektir,
- Kişisel saygınlığı artırır,
- Kendine güven duygusunu artırır,

- Kişisel kontrol mekanizmasını attırır,
- Çalışanın işten zevk almasını sağlamasıdır (Baldıran, 2004;51-53).

1.4.3. Turizm Eğitiminin Diğer Eğitim Alanlarından Ayrılan Özellikleri

İnsan faktörü her organizasyonun genel başarısında önemli rol oynamakla birlikte, özellikle insanların ağırlandığı hizmet sektöründe bu rolün önemi daha da büyüktür. İşgücünü oluşturan insanların çoğu bu sektörde müşterilerle doğrudan ilişki içindedir ve organizasyonun genel amaçlarına ulaşmasında önemli rol oynamaktadır (İbicioğlu, Avcı ve Boylu, 2002;3).

Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmeler turizm eğitiminin de desteklenmesini gerektirmektedir.

Turizm doğası gereği verilen mesleki eğitim yanında kültür eğitimini de gerektirir. Çünkü turizmle uğraşan kişinin tarihini, geçmişini iyi bilen ve iyi tanıyan, dünya kültürlerini ve kendi kültürünü tanıyan, turiste hoşgörülü, onun düşüncelerine saygılı kişi olması gerekir (İlkin ve Dinçer, 1991;86).

Bir hizmet kompozisyonu içeren turizm faaliyetlerinin genel hizmet paketi olarak somut olmaması heterojenlik içerip müşteri çalışan ilişkisinin doğrudan bir ilişki olmaması, hizmetin üretiminin ve tüketiminin eş zamanlı olması, hizmetin bir yerden başka yere, bir zamandan başka zamana aktarılmaması ön plana çıkmaktadır (Gümüş, 2000;310).

Ayrıca turizm sektöründeki yoğun rekabet, tüketici taleplerinin değişen koşullar karşısındaki hassasiyeti gibi nedenler turizmi diğer sektörlerden farklı kılmıştır. Bu yüzden turizm sektöründe personel ihtiyacının doğru tespit edilmesi ve ihtiyaç duyulan personel için eğitim plan ve programlarının sürekliliği önemlidir.

1.5. GELİŞMİŞ BAZI ÜLKELERDEKİ TURİZM EĞİTİMİ

Bir ülkenin turizm geliri, dış aktif turist talebi ile doğru orantılıdır. Turist talebini etkileyen turistik çekicilikler her ülkede az veya çok var olan değerlerdir. Önemli olan bu mevcut arz kaynaklarını nitelikli personel ile kaliteli turizm haline getirerek, turistin hizmetine sunabilmektir. O halde nitelikli personelin yetiştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu konu ile ilgili her kurum ve kuruluşun çok daha aktif olarak

ilgilenmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir. Aksi takdirde uluslararası turizm pazarlarından beklenen gelir hiçbir zaman istenilen seviyeye ulaşamayacaktır. Çünkü kaliteli üretilmeyen turizm ürünü, tüketiciler tarafından rağbet görmemektedir ve dolayısıyla da rekabet şansı yoktur.

Türkiye ile aynı coğrafi kuşak üzerinde bulunan Fransa ve İtalya, uluslararası turizm gelirlerinden büyük paylar almaktadır. Seksenli yılların sonlarında Fransa'nın dış turizm gelirleri 18 bin 582 milyar dolar, İtalya'nın ise yaklaşık olarak 12 bin 388 milyar dolardır. 2001 yılında Fransa'nın turizm geliri 32 bin 90 milyar dolara yükselirken, İtalya'nın turizm geliri ise 25 bin 90 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin ise turizm geliri 1992 yılında 3,639 milyon dolarken, 1997 yılında 7.008 milyon dolara, 2001 yılında ise 8090 milyon dolara yükselmiştir. 1992 yılında turist sayısı 7076 bin kişi iken, 2001 yılında 11.569 bin kişiye ulaşmıştır (Tuyluoğlu, 2003;49). Bu sayısal artış, hizmet kalitesinin artmasıyla ivme kazanacaktır. Önemli olan sahip olunan arz kaynaklarını nitelikli personel ile kaliteli turizm ürünü haline getirerek, turistin hizmetine sunabilmektedir.

1.5.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Turizm Eğitimi

ABD dünyanın en gelişmiş turizm ve otelcilik endüstrisine sahip bir ülkedir. Bundan dolayı bu ülkedeki turizm eğitimi, pek çok ülkeden ileri düzeydedir. Çok sayıda ülke ABD'deki turizm eğitimini kendi ülkesi için örnek olarak almakta ve uygulamaya çalışmaktadır.

ABD'de turizm ve otelcilik alanındaki üniversite düzeyindeki ilkökul 1922 yılında Cornell Üniversitesinde açılmış olup, bu program günümüzün en önde gelen turizm ve otelcilik programlarından birisi durumundadır.

ABD'de turizm ve otelcilik eğitimi, hem devlet hem de özel kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Amerikan eğitimi politikası her eyaletin kendi sorumluluğundadır. Dolayısıyla sistem hakkında ülke çapındaki genelleştirmeler, diğer ülkelerde olabildiği boyutlarda yapılamaz. ABD'de turizm ve otelcilik eğitimi dört ayrı düzeyde yapılmaktadır. Bunlar meslek liseleri, iki yıllık meslek yüksek okulları, politeknikler, lisans düzeyindeki dört yıllık programlardır .

Turizm ve otelcilik sektörünün ihtiyacı olan alt kademe elemanlarının yetiştirildiği kurs programları, turizm ve otelcilik alanında çeşitli düzeylerde örgün eğitim veren okullar ve oteller veya seyahat acentaları tarafından gerçekleştirilmektedir. Oteller ve seyahat acentaları, kendi müesseselerinin ihtiyacı olan, elemanları uygulamaya koydukları bu kurslarla temin etme yoluna gitmektedirler. Kursların süresi, günde 2-3 saatlik derslerle 8-10 hafta devam etmektedir. Teorik dersleri işbaşında uygulamalar izlemektedir.

Daha sonra ortaokul düzeyinde eğitim yapan iki yıllık otelcilik, seyahat acentacılığı eğitiminin verildiği programlar gelmektedir.

Bu programlarda otelcilik, seyahat acentacılığı ve turizm ders yanı sıra tarih, psikoloji, coğrafya, satış sanatı, insan ilişkileri dersleri de verilmektedir.

ABD’de turizm ve otelcilik ile ilgili eğitim yapan 100’den fazla üniversite düzeyinde program bulunmaktadır. Bu sayıya kolejlerdeki programlar dahil değildir. 1922 yılında açılan Cornell Üniversitesi Otelcilik Programının ardından özellikle son yirmi yılda ABD’de çok sayıda turizm, otelcilik ve rekreasyon konularında eğitim yapan programlar açılmıştır. Lisans düzeyindeki turizm programları otelcilik ve rekreasyon sektörlerinin ihtiyacı olan ve yönetim kademelerinde istihdam edilebilen elemanları yetiştirecek şekilde yapılanmıştır. Bu programlardaki teorik dersleri, okulların anlaşmalı veya kendilerine ait tesislerde uygulamalı dersler izlemektedir .

ABD’de turizm ve otelcilik ile ilgili dört yıllık programlarda yığılma söz konusudur. Master ve doktora düzeylerinde de çok sayıda program bulunmaktadır. Bu üniversite ve kolejlerin en ünlüsü Cornell Üniversitesinin Otel Yönetimi Okuludur. Ayrıca Las Vegas’ta Nevada Üniversitesi, Washington Eyalet Üniversitesi, Denver Üniversitesi, Houston Üniversitesi, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi, Golden Gate Üniversitesi, otel ve restoran yönetiminde lisans ve yüksek lisans derecesi veren sayılı okullardır. Bu programların tümü, profesyonel yöneticilerin hepsi için gerekli olan yönetim vasfını, yeteneğini ve ehliyetini geliştirme noktasına yönelik benzer müfredat programlarına sahiptir. Bu okulların mezunları, otelcilik endüstrisinde üst düzey yönetim kademelerinde iş aramaktadırlar.

ABD’de yaklaşık olarak 1200 ön lisans yüksek okulu bulunmaktadır. Bunlar değişik ve geniş kapsamlı mesleki programlar ve üniversite transfer dersleri önermektedirler.

Bu tür ön lisans yüksek okullarından birisi San Francisco ‘daki City Kolejdir . City Kolej devlet okuludur ve California Eyaleti tarafından desteklenmektedir. City Kolej ‘den mezun olan öğrenciler genellikle San Francisco Üniversitesine veya Golden Gate Üniversitesine transfer olmaktadır (Güneş, 1994;24-29).

1.5.2. İngiltere’de Turizm Eğitimi

İngiltere’de uygulanan turizm eğitimi, Türkiye’de uygulanmakta olan eğitim sisteminden farklıdır. İngiltere’de uygulanan turizm eğitimi, akademik kariyer orta öğretim yapısından çok, kısa veya uzun kurslar düzeyinde yapılmaktadır.

Ön lisans programına eşit ağırlıktaki programların uygulandığı üniversitelerin açmış olduğu bir sene süreyi kapsayan kurslarda gerekli eğitim verilmektedir. Kurslara ilaveten mektupla eğitim sistemleriyle de turizm eğitimi verilmektedir. Turizm eğitimi için açılan kurslarda eğitici personel, yardım eleman, araç, gereç ve çalışma koşulları yeterli düzeydedir. Kurslar ve akademik programlarda uygulanan teorik ve pratik dersler arasında denge sağlanmıştır.

İngiltere’de yaklaşık 1.5 milyon insan turizm endüstrisinin çeşitli bölümlerinde çalışmaktadır. Otel ve lokantalar, ihtiyaç duyduğu personelini genellikle kendi iş yerinde, işbaşı eğitimle yetiştirmeye gayret göstermektedir. Turizm personelinin büyük bir kısmı ise okul ve kurslarda yetiştirilmektedir.

İngiltere’de Dorset kentinde turizm konusunda uygulamalı eğitim yapan “Dorset Yüksek Öğrenim Enstitüsü” (Dorset Institute Of Higher Education) her yıl yüzlerce öğrenciyi turizm konusunda eğitmektedir. Bu enstitüye bağlı Yönetim Bilimleri Fakültesi’nin çeşitli turizm bölümleri bulunmaktadır. Otel yönetimi ile Restoran işletmeciliği bölümünde liseden sonra 3 yıllık yüksek öğrenim yapılmaktadır. Enstitünün turizm bölümlerinde dünyanın pek çok ülkesinden gelen öğrenciler öğrenim görmektedir. Enstitü Müdürlüğü iş bulma konusunda öğrencilere yardımcı olmaktadır. Bunlardan başka Londra, Manchester, Blackpool, Glasgow, Huddersfield, Birmingham gibi kentlerde lise ve üniversite seviyesinde otelcilik ve turizm eğitimi veren öğretim kuruluşları bulunmaktadır (Sezgin, 2001;144).

1.5.3. Almanya’da Turizm Eğitimi

Almanya’da turizm eğitimi ve öğretimi resmi turizm teşkilatı ile özel kuruluşlar tarafından yapılmaktadır. Otelcilik kurslarını bitirenler turizm ve otelcilik konusunda daha iyi iş bulabilmektedir. Turizm işverenleri eğitilmiş personeli istihdamda titizlik göstermektedir. Bu nedenle mesleklerinde ilerlemek isteyen turizm personeli bu kurslara büyük ilgi göstermektedir. Resmi Turizm Teşkilatınca düzenlenen kurslara isteyen herkes katılabilmektedir.

Ancak, kursa katılanların turizmle ilgili bir branşta çalışması şartı aranmaktadır. Özel otelcilik okullarının düzenlediği kurslara 16 yaşını ve ortaokulu bitirmiş olanlar katılabilmektedir.

Turizm okulları ve açılan kurslar seminerler ve benzeri eğitim düzenlemeleri seçkin turizm personeli yetiştirilmesi açısından yarar sağlamaktadır.

Piyasanın ihtiyacına uygun nitelik ve nicelikte yetişen personel turistler üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Otel ve lokantalar, ilan ve reklamlarında eğitilmiş personel kullandıklarını belirtmektedir.

Almanya’da 7 yıllık ilkokulu bitirenlere, bir turizm kuruluşunda 3 yıl süre ile, çıraklık eğitimi görenlere bir meslek okuluna devam hakkı tanınmaktadır. Çıraklık devresinde haftada 9 saat ders görülmektedir. Çıraklık devresinden sonra sınava girilmektedir. Daha sonra aşçı garson otel ve lokanta personeli yardımcısı ünvanı alınmaktadır (Sezgin, 2001;143-144).

1.5.4. Avusturya’da Turizm Eğitimi

Avusturya’da turizm personelinin büyük bir kısmı, Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul ve kurslarda yetiştirilmektedir.

Bu okulların ve kursların eğitim ve öğretimi, programları, giriş koşulları ve pratik çalışmaları Eğitim Bakanlığı, özel sektör kuruluşları, otel ve lokantacılar birlikleri ile işbirliği yapılarak birlikte tespit edilmektedir.

Eğitim Bakanlığı, okul ve kursları bitiren özel sektörün yardımı ile işe yerleştirmektedir.

Avusturya’da otel yönetimi ve turizm işletmeciliği konusunda eğitim ve öğretim yapan “Salzburg Otel Yönetimi ve Turizm Endüstrisi” (Institute Of Tourism And Hotel Management Salzburg-Austria) isimli bir eğitim kuruluşu bulunmaktadır. Ayrıca bu enstitüye bağlı olan Turizm Ortaokulu, Salzburg Otelcilik Okulu, 2 yıllık otelcilik ve aşçılık okullarında pek çok öğrenci öğrenim görmektedir (Sezgin, 2001;144).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. TÜRKİYE’ DE TURİZM EĞİTİMİ UYGULAMALARI

2.1.1. Türkiye’ de Turizm Eğitiminin Gelişimi

Türkiye’ de turizm eğitimine ilişkin faaliyetler, büyük ölçüde planlı dönem içerisinde gelişme göstermiş olmakla birlikte, bu işin başlangıcı planlı dönem öncesine kadar gitmektedir. 1890 yılına kadar turizm eğitimi ve öğretimi ile ilgili herhangi bir düzenleme söz konusu değil iken 28 Ekim 1890’da Osmanlı Devleti’nce “Seyyahlara Tercümanlık Edenler Hakkında 190 Sayılı Nizamname” yürürlüğe konulmuştur. Biraz yabancı dil bilen gayrimüslimler özel ve serbest bir meslek olarak tercüman rehberlik yapmışlardır. Cumhuriyet döneminde ise 1925 yılında 1730 Sayılı Seyyah Tercümanları Hakkında Kararname çıkarılmış buna göre bir de yönetmelik yayınlanmıştır. Bu konuda görevlendirilmiş olan belediyeler, bu işe tam sahip çıkmadıkları için bu kararname ile de istenilenler yapılamamıştır. Bu dönemden itibaren Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, turist rehberlerin yetiştirilmesinde ve turizm eğitim öğretimi ile ilgili yayınların hazırlanması ve yayınlanmasında önemli rol oynamıştır.

Türkiye ‘de düzenli olarak turizm eğitimi 1953 yılında Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde Turizm Meslek kurslarının açılması ve bazı turizm derneklerinin de tercüman rehberlik kurslarını düzenlemeleri ile devam etmiştir. Yine, İstanbul’da 1955 yılında ve İzmir’de 1960 yılında turist rehberliği kursları açılmıştır. Bunların yanında “7334 Sayılı İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Kanunu” gereğince bir ihtisas kolu olarak turizm bölümlerinin kurulması ve 1961-1962 öğretim yılında Ankara otelcilik okulunun açılması, planlı dönemin hazırlık safhasında gerçekleşen gelişmelerdir.

Planlı dönem içerisinde ise, yine “otelcilik okulu” adı ile 1967-1968 öğretim yılında İstanbul da, 1975-1976 yılında Kuşadası’nda okullar açılmış, bu okulların adı 1975 yılında “otelcilik ve meslek lisesi” olarak değiştirilmiştir. 1984-1985 öğretim yılında bir kısım derslerin öğretimini yabancı dil ile yapan “Anadolu Otelcilik ve Meslek Liseleri” açılmıştır. Bu okullar;1975-1976 öğretim yılında resepsiyon, servis ve mutfak bölümleri olmak üzere, 1987-1988 öğretim yılında resepsiyon, servis,

mutfak ve kat hizmetleri olmak üzere, 1993-1994 öğretim yılından itibaren ise, resepsiyon, servis, mutfak, kat hizmetleri ve seyahat acenteciliği bölümleri olmak üzere bölümlere ayrılmıştır.

Üniversiteler düzeyinde turizm eğitimi ise ilk olarak, Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen okuluna 1965-1966 öğretim yılından itibaren turizm bölümünün ilave edilmesi ile kurulan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek öğretmen okulunda verilmeye başlanmıştır. Bu okulun amacı, orta dereceli ticaret ve turizm okullarına öğretmen yetiştirmek olup, halen Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi adı ile faaliyet göstermektedir.

Yukarıdaki tarihten itibaren 1969 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde, 1974 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde, 1980 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler bünyesinde, 1982 yılında Erciyes Üniversitesi bünyesinde ön lisans ve Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren bölümler kurulmuş ve zaman içerisinde sayıları artmış, isimleri değişmiş ve binlerce mezun vermişlerdir (Ünlüönen ve Boylu, 2005;13-14).

2.1.2. Turizm Eğitimi Planlamasına Duyulan İhtiyaç

Turizm eğitiminde ilk gereksinim, insangücü gelişiminin fiziksel gelişim ile bütünleştirilerek planlanmasıdır.

Uluslararası rekabetin yoğun olarak yaşandığı turizm sektöründe ülkemizin sahip olduğu değerlerle hak ettiği yere gelebilmesi etkin ve kapsamlı bir planlama ile mümkün olacaktır. Ülke turizmini ulaşması gereken hedeflere taşımada en önemli faktörlerden biri de eğitimidir.

- Ülkemiz ve ülkemiz kültürünün tanıtılmasına yardımcı olmak .
- Yerinde tanıtımın etkili araçlarından olan “işletmecilik ve servis” eğitimine ağırlık vermek için kaçınılmazdır (Soley, 1991;56).
- Ülkemiz kalkınmasında turizmin katkısını geliştirmek,
- Turizmde verimliliği, niteliği, temsil ve davranış yeteneğini, düzeyini artırmak, etkili kılmak,
- İstihdam olanakları yaratmak,

- Turizm yoluyla döviz gelirlerimizin artmasına katkıda bulunmak,
- Servis ihracatında etkili olmaya yardımcı olmak,
- Emek-yoğun ürünlerin etkinliklerinin üretiminde, canlandırılmasında etkili olmak,
- Turizmde yan endüstrilerin gelişmesine, değerlendirilmesine yararlı olmak.

Eğitim konusunda, özellikle planlı kalkınma döneminin başlamasıyla birlikte gerek sayı gerekse nitelik yönünden önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ancak eğitimdeki sayısal gelişmeler, nitelik ve milli kültürle ilgili gelişmelerden daha fazla olmuştur. Türk toplum yaşamı için büyük önem taşıyan ve esaslı bir eğitim felsefesine rağmen, hemen her türlü eğitim kademelerinde nitelik unsurları nazara alınmaksızın sağlanan bu gelişmelerin ekonomik ihtiyaçlar ve sosyal zorunluluklar nedeniyle yeni bir anlayışla düzenlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Turizm eğitim planlamasının sonucu ülkenin turistik gelişme tahminleri yapılabilir ve buna göre personel ihtiyacı projekte edilebilir. Sektörde istihdamın durumu, kantite ve kalitesi belirlenir. Böylece yeni personel ihtiyacı belirlendikten ve bu ihtiyacın mevcut eğitim kapasitesi ile karşılanıp karşılanamayacağı incelendikten sonra ek eğitim kapasitesi ihtiyacı karşılanması için gerekli bina, donatım, öğretici ve eğitici kapasite planlaması yapılır (Efendioğlu, 1993;2) .

Eğitim konusunda, özellikle planlı kalkınma döneminin başlamasıyla birlikte gerek sayı gerekse nitelik yönünden önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ancak eğitimdeki sayısal gelişmeler, nitelik ve milli kültürle ilgili gelişmelerden daha fazla olmuştur. Türk toplum yaşamı için büyük önem taşıyan ve esaslı bir eğitim felsefesine rağmen, hemen her türlü eğitim kademelerinde nitelik unsurları nazara alınmaksızın sağlanan bu gelişmelerin ekonomik ihtiyaçlar ve sosyal zorunluluklar nedeniyle yeni bir anlayışla düzenlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türk eğitim politikasının temel hedefi;ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi ve insan gücü kaynaklarını en verimli şekilde kalkınma amaçlarına, demokratik ve özgür bir sistem içinde yönlendirilmesi için kaynak ve ihtiyaç dengesini göz önüne alınmak şartıyla rasyonel bir eğitim planlaması yapılması oldukça faydalı olacaktır (Güneş, 1994;16).

2.1.3. Turizm Eğitimi Çerçevesinde Yürürlükte Olan Yasalar

Turizm sektörünün beklentisi, üretime dönük bireylerin yetişmesidir. Teori kadar pratiğe de hakim olan elamanlarının sektördeki başarı şansları yüksektir. Yaptığı işin önemini bilen, hizmet sektörünün ve bizzat birey olarak kendi geleceğine inanan;kendine güvenen bireylerin sektöre ve ülkeye katacakları çok şeyin olacağı muhakkaktır.

- 1- 14 Haziran 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu,
- 2- 5 Haziran 1986 tarih ve 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu,
- 3- 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu,
- 4- 10 Temmuz 2001 tarih ve 4702 sayılı kanundur.

4702 Sayılı Yasanın Turizm Eğitimine Getirdiği Yenilikler

4702 sayılı kanunla, Kalkınma Planları, Milli Eğitim ve Turizm Şura Kararları, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin eğitim sistemleri dikkate alınarak, eğitim sistemimize reform niteliğinde düzenlemeler getirilmiştir. Bu kanunla: 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda, 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nda, 3797 Sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunda, 4306 Sayılı Sekiz Yıllık Zorunlu İlköğretimin Uygulamasına ilişkin Kanunda değişiklikler yapılmıştır. Mesleki ve teknik eğitimde reform niteliğinde yenilikler getiren 4702 sayılı yasa ve bu yasaya dayalı olarak yürürlüğe konulan Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği ile getirilen yenilikler şöyle özetlenebilir;

- 1- Mesleki ve teknik orta öğretimi bitiren öğrenciler, istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya en yakın programları uygulandığı meslek yüksek okullarına sınavsız olarak devam edebilecekler.
- 2- Meslek lisesi mezunları, meslek yüksek okulundan mezun olduktan sonra da lisans programlarına dikey geçiş yapabileceklerdir.
- 3- Vakıflar;kazanç amacına yönelik olmamak koşuluyla, meslek yüksekokulu açabileceklerdir.
- 4- Ülke genelinde mesleki Eğitim Bölgeleri oluşturulacaktır. Böylece;
 - Kaynakların etkin ve verimli kullanılmasına,

- Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Programları ile Yükseköğretim Programları arasında bütünlüğün ve devamlılığın sağlanmasına,
 - İş hayatının gerektirdiği bilgi ve beceri donanımına sahip insangücünün yetiştirilmesine,
 - Sosyal tarafların (hükümet, işveren, işçi kesimleri) eğitime daha etkin katılma ve katkıda bulunmalarına olanak sağlanmıştır.
- 5- Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu üye sayısı tüm kesimleri kapsayacak şekilde genişletilmiş ve Mesleki Eğitim Kurulu olarak yeniden oluşturulmuştur.

İl Mesleki Eğitim Kuruluna;mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında karar alma yetkisi de verilmiş ve aynı şekilde üye sayısı artırılmıştır.

- 6- “50 ve daha fazla işçi” terimi, “20 ve daha fazla personel” olarak değiştirilmiştir.
- 7- Yirmiden az personel çalıştıran işyerleri de beceri eğitimi yaptırabilecektir.
- 8- On ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıracak işletmeler için eğitim birimi kurma zorunluluğu getirilmiştir. Öğrenciler teorik eğitimlerini bu eğitim birimlerinde de yapabileceklerdir.
- 9- Meslek lisesi mezunlarının ustalık sınavına girebilmeleri için mesleğinde 1 yıl çalışma şartı kaldırılmıştır.
- 10- Ustalık ünvanının kullanılmadığı mesleklerde çalışanlara, ustalık belgesinin hak, yetki ve sorumluluklarını taşıyan başka bir belge verilme olanağı getirilmiştir.

Günümüzde turizm politikası: bir ülkenin tüm insanlarına turizme katılarak maddi ve manevi dinlenme olanaklarını sağlamak, çevreyi koruyarak turizm ihtiyaçlarının karşılanması için gereken en uygun alt ve üst yapıyı kurmak amacı ile kamu yönetiminin turizm alanına dolaylı ve dolaysız her türlü müdahalesini ifade

etmektedir. Diğer bir deyişle, turizm politikası örgütlenmiş toplumlarda, özellikle devlet tarafından turistik gelişmenin gidişine bilinçli bir şekilde müdahale etmektir.

Turizm politikası;para, ulaştırma, imar, iç ve dış ticaret, eğitim, tanım, endüstri gibi üretken ve üretken olmayan sektörlerin karar mercilerinin davranışları, tutumları ve politikaları dikkate alınmadan ve değerlendirilmeden saptanamaz;uygulama olanağı ve başarıya ulaşma şansına sahip olunamaz (Güneş, 1994;15-20).

Türkiye;1963 yılından itibaren planlı kalkınma dönemine girmiş;ulaşılması istenen ekonomik, sosyal ve kültürel hedefler ile bu hedefleri gerçekleştirmek için uygulanacak ilkeler ve izlenecek stratejiler, hazırlanan beş yıllık kalkınma planları ile belirlenmeye başlamıştır (DPT, 2001;1).

2.1.4. Kalkınma Planlarında Turizm Eğitimi

Türkiye 1963 yılından itibaren planlı kalkınma dönemine girmiş, ulaşılması istenen ekonomik sosyal ve kültürel hedefler ile bu hedefleri gerçekleştirmek için uygulanacak ilkeler ve izlenecek stratejiler, hazırlanan beş yıllık kalkınma planları ile belirlenmeye başlamıştır (DPT, 2001;1).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967)

Turizm eğitimiyle ilgili tedbirler;

- 1- Turizm personeli eğitimine öncelik verilecektir.
- 2- Eğitim ve halk eğitim programlarında bölgedeki turistik eserlerin tanıtılması ve benimsetilmesi hususları göz önünde tutulacaktır (DPT, 1963;428).

Plan Hedefleri;

Ortaöğretim çağındaki gençlerin büyük bir bölümü teknik ve mesleki eğitime yöneltilen olacaktır. Bu amacın gerçekleşmesi için teknik öğretim, çıraklıktan teknisyenliğe kadar bütünüyle sanayi ile bağlantılı, onun imkan ve ihtiyaçlarıyla uyumlu bir sistem olarak kurulmalı ve işletilmelidir (DPT, 1963;458).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda madencilik ve turizm sahaları kalkınmanın değerli kaynaklarını teşkil etmektedir.

Birinci planda tanımlanan hedefler ilk üç yılda genel olarak gerçekleşmişlerse de, öngörülen tedbirler, uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle zamanında alınamamıştır. Nitekim; beklenen talep artışı gerçekleşmiş, planda 1967 yılı için öngörülen yabancı turist sayısına 1966 yılında yaklaşık olarak erişilmiş, ancak dış turizm gelirlerinin tümünün resmi kanallardan yurda girmesi sağlanamamış; ayrıca sektördeki arz kapasitesi nitelik ve nicelik yönlerinden gerekli gelişmeyi sağlayamamıştır. Bugünkü duruma göre, çeşitli kamu ve özel sektör kuruluşları arasında turizm alanında çok gerekli koordinasyon henüz sağlanamamış bulunmaktadır. Turizm tanıtması ticari nitelik taşımamakta, politik ve kültürel tanıtımdan ayrı olarak yürütülmemektedir. Turizm eğitimi ve öğretim çalışmaları, turizm kredisi politikası için gerekli örgütlenme tam olarak kurulamamış, turizmi teşvik edici mali ve hukuki tedbirler yeterli duruma getirilememiştir (DPT, 1967;594).

Yüksekokulların niteliğinin artırılması için üniversitelere bağlı yüksekokullar kurulması tercih edilecektir. Yükseköğretim imkanlarının yurt düzeyine dağıtılmasında yüksekokullardan yararlanacak ve öğretim üyesi ihtiyacı uzun süreli programlarla giderildikten sonra yüksekokullardan yararlanarak üniversite açma imkanları olabilecektir (DPT, 1967;170).

Genel Politikalar

Bir alanda insangücü ihtiyaçları kesin olarak belli olmadan, özellikle meslek ve teknik öğretim alanında yeni meslek dal veya kademeleri ile ilgili eğitim bölümleri ve yeni okullar açılmayacaktır. Açılacak her okul veya kademenin mezunlarının hakları ve statüsü öğrenci alınmadan ayrıntılı olarak tespit ve ilan edilecektir (DPT, 1967;176).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1 977)

Turistik konaklama tesisleri personel eğitiminin başarıya ulaştırılması gayesiyle eğitimin akademik eğitim yerine beceriye dönüştürmesi sağlanacak, konaklama tesislerinde resmi eğitim görmüş personel istihdamı sağlamak yanında bu personelin yıl boyunca istihdamını sağlayıcı tedbirler de alınacaktır (DPT, 1967;621).

İlke ve Tedbirler

Mesleki ve teknik lise mezunlarına ağırlıkla meslekleriyle ilgili dallarda yükseköğrenime geçiş sağlanacaktır (DPT, 1967;762).

Otelcilik okulları, otel ve turizmi orta seviyeli işletmecisi yetiştirmeye yönelecek Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'ne dönüştürülecektir. Otel ve turizm işletmecisinin alt kademelerindeki elemanların yetiştirilmesi için pratik otelcilik ve turizm okulları açılacaktır (DPT, 1967;763).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)

Her düzeyde eğitimi, Türk ulusunun öz değerlerini koruyarak geliştirip, çağın teknolojik olanakları da değerlendirilerek, tüm yurda yaymak, eğitimden yararlanmada olanak eşitliği sağlamak, eğitimi hızlı, sağlıklı ve demokratik gelişme gerekleriyle uyumlu kılmaktır. Her düzeyde eğitimi, Türk Ulusunun öz değerlerini koruyarak geliştirip, çağın teknolojik olanakları da değerlendirilerek, tüm yurda yaymak, eğitimden yararlanmada olanak eşitliği sağlamak, eğitimi hızlı, sağlıklı ve demokratik gelişme gerekleriyle uyumlu kılmaktır (DPT, 1979;657).

Planın eğitilmiş insangücü hedeflerine uygun biçimde, meslek eğitimine ve teknik öğrenime öncelik verilecektir (DPT, 1979;670).

Turizm alanındaki atılımlarda zaman yitirmemek için, varolan kamu kuruluşlarıyla özel kuruluşlardan en verimli şekilde yararlanılacaktır;ev turizmi özendirilecek ve turizm eğitimi yaygınlaştırılıp hızlandırılacaktır (DPT, 1979;670).

İlke ve Politikalar

IV. plan genel ve mesleki eğitim ilkeleri çerçevesinde turizm eğitimi politikası yeniden gözden geçirilerek ülke gereksinimini karşılayacak biçimde yönlendirilecek ve ilgili kuruluşlar arasındaki eşgüdüm Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nca sağlanacaktır .

IV. planda saptanan politikalara ilişkin veri toplama ilkelerine uygun olarak turizm istatistikleri geliştirilecek ve gerekli eşgüdüm sağlanacaktır (DPT, 1979;432).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1 989)

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı eğitim ve öğretimin hayata dönük olması, kalkınmanın gerektirdiği insangücünün yetiştirilmesi ve eğitim sisteminin her kademesinde niteliğin yükseltilmesi esastır (DPT, 1985;2).

Beşinci plan döneminde mesleki teknik eğitimin başta gelen konusu, orta seviyeli meslek elemanının ve öncelikle teknisyeni yeterli sayı ve kalitede yetiştirecek program, organizasyon ve bünye değişikliğinin yapılmasıdır (DPT, 1985;187).

Teknik dallarda İngilizce eğitim yapan Anadolu Mesleki ve Teknik Liseleri açılacaktır (DPT, 1985;144).

Turizmde Devlet, alt yapıyı geliştirmeye ağırlık verecektir. Üst yapının geliştirilmesi, yatak kapasitelerinin artırılması ve özellikle işletmecilikte eğitim konulan devletçe desteklenecek ve yabancı sermaye teşvik edilecektir (DPT, 1985;42).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Eğitimin kalitesinin her kademedede yükseltilmesi, eğitim programlarında kalkınmanın ve teknolojinin gerektirdiği biçimde düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi ve insangücü planlaması esas olacaktır (DPT, 1989;3).

Turizm sektörüne ayrılan kamu kaynakları öncelikle eğitim ve teknik alt yapının geliştirilmesine tahsis edilecektir (DPT, 1989;352). Turizm sektörüne doğrudan ve dolaylı olarak hizmet verenlerin sayıca yeterli düzeye getirilmesi ve eğitilmek suretiyle bilgi ve becerilerinin artırılması sağlanacaktır (DPT, 1989;282).

Mesleki ve teknik eğitimde endüstri meslek liseleri ile otelcilik ve turizm meslek liselerine ağırlık verilecek, kız meslek liseleri fonksiyonel hale getirilerek geliştirilecektir.

Özel kesimin okul açması ile vakıfların özel üniversite kurmaları teşvik edilecek, eğitim metod ve teknolojilerinin geliştirilmesinde ve eğitim araç ve gereçlerinin üretiminde bu kesimin daha fazla rol alması desteklenecektir (DPT, 1989;294).

Ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesinde mesleki ve teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilkedir. Yükseköğretime devam isteyen mesleki teknik lise mezunlarının kendi branşlarında bir yüksek öğretim kurumuna yönelmelerini özendirecek düzenlemeler yapılacaktır (DPT, 1989;295).

Ara kademe nitelikli insan gücü yetiştiren meslek yüksekokulları ile meslek liseleri bütünlük içinde ilişkilendirilerek geçerliliği kalmamış dalların muhafazasından ve aşırı ölçüde çeşitlendirmeden kaçınılacak ve elektronik, bilgisayar, turizm, hemşirelik, sağlık teknisyenliği alanlarına öncelik verilecektir (DPT, 1989;298).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996 -2000)

Eğitim bu plan döneminde en önemli sektör olacaktır. Örgün ve yaygın eğitim sisteminin nitelik ve niceliğinin geliştirilerek ekonomik büyüme ve sosyal gelişmenin en önemli unsurlarından olan insan gücünün yetiştirilmesi temel ilkedir (DPT, 1996;23).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Turizm eğitiminde henüz mesleki belgelendirme sistemine geçilememiş olması hizmet kalitesini etkilemektedir (DPT, 2000;167).

Turizm eğitimi ve kalitesinde standardizasyonu, verimlilik ve iş kalitesinin gelişmesini ve istihdam için gerekli beceri düzeylerinin belirlenmesini sağlayacak belgelendirme sistemi getirilecektir (DPT, 2000;168).

Örgün ve yaygın mesleki-teknik eğitime ağırlık verilecek, ortaöğretimde mesleki-teknik eğitimin payı artırılacak, üniversitelere giriş sınavlarında normal liseler ile meslek ve teknik lise mezunları arasındaki farklı değerlendirmeler kaldırılarak, mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaşması teşvik edilecek, mesleki-teknik eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak yapılması sağlanacak ve çalışma hayatı ile işlevsel işbirliği geliştirilecektir (DPT, 2000;84).

Meslek yüksekokulları ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğünü esas alan iş bölümü ve işbirliği kurulacak; nitelikli işgücünün

yetiştirilmesinde önemli yeri olan meslek yüksek okullarında öğrencilerin uygulamalı eğitim almaları sağlanacaktır (DPT, 2000;84).

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007- 2013)

Nüfusun eğitime erişiminde önemli gelişmeler sağlanmıştır. Zorunlu temel eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla, öğrenci sayısında büyük artış sağlanmış, ilköğretimden ortaöğretime geçişler artmıştır. Bununla birlikte okullaşma oranlarında, okul öncesi eğitimde düşük seviyelerde kalınmış, ilköğretimde yüzde yüze ulaşılamamış, ortaöğretimde mesleki eğitimin payı artırılmamıştır.

Meslek yüksek okulları ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğünün bulunmaması, mesleki ve teknik eğitim programlarının işgücü piyasasının taleplerine uygun olarak güncellenememesi sonucu mesleki ve teknik eğitim mezunlarının istihdamı artırılmamakta ve mesleki eğitime olan talebi azalmaktadır.

Değişen ve gelişen ekonomi ile işgücü piyasasının gerekleri doğrultusunda, kişilerin istihdam becerilerini artırmaya yönelik yaşam boyu öğrenim stratejisi geliştirilecektir. Bu strateji, kişilerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilebilmesi için, örgün ve yaygın eğitim imkanlarının artırılmasını, söz konusu eğitim türleri arasındaki yatay ve dikey ilişkinin güçlendirilmesini, çıraklık ve halk eğitiminin bunlara yönelik olarak yapılandırılmasını, özel sektör ve STK'ların bu alanda faaliyet göstermesini destekleyecek mekanizmaları kapsayacaktır.

İşgücü piyasasına ilişkin bilgi sistemleri geliştirilmesi, eğitim ve işgücü piyasasının daha esnek bir yapıya kavuşturulması ve istihdamın ve işgücü verimliliğinin artırılması için, yaşam boyu eğitim stratejisi dikkate alınarak ekonominin talep ettiği alanlarda insangücü yetiştirilecektir.

Mesleki ve teknik eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilecek, yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim, program bütünlüğünü esas alan tek bir yapıya dönüştürülecek, mesleki eğitimde, nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde önemli yeri olan uygulamalı eğitime ağırlık verilecektir.

Mesleki eğitim sistemi, öğrencilere ekip halinde çalışabilme, karar verebilme ve sorun çözebilme, sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilere sahip öğrenci yetiştirecektir (DPT, 2006;85).

İşletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik faaliyetleri desteklenecektir. Meslek standartlarına dayalı yeterliliklerin geliştirilmesi, belgelendirilmesi, belge ve eğitim veren kuruluşların akreditasyonu gibi temel işlevleri içeren Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemine ilişkin çalışmalar tamamlanacak ve bu sisteme duyarlı bir mesleki eğitim yapısı geliştirilecektir.

İş bulma hizmetlerinin daha fazla kişiye sunulması sağlanacak ve bu hizmetlerin kalitesi yükseltilecektir. Aktif işgücü politikaları, başta girişimcilik ve istihdam garantili programlar, mesleki danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ile işletmelerde eğitim seminerleri olmak üzere işgücü yetiştirme ve mesleki eğitim kursları yoluyla yaygınlaştırılacaktır. Aktif işgücü programları, işgücü piyasası ihtiyaç analizleri doğrultusunda düzenlenecektir (DPT, 2006;86).

2.1.5. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Politikaları (Hedefler, İlkeler, Araçlar)

Turizm sektöründe hızla artan konaklama kapasitesine paralel olarak bu sektöre doğrudan (turistik işletmelerde çalışarak) veya dolaylı (ulaştırma, güvenlik vb. kuruluşlarında çalışarak) hizmet veren ya da turist ile doğrudan çok az temas edip daha çok onun bulunduğu ortamı olumlu ya da olumsuz etkileyerek katılan halkın eğitimlerinin de geliştirilmesi gerekmektedir. (TB, 1998).

Turizm eğitimi konusunda yapılan tüm çalışmaların hizmette kaliteyi yükselterek, uzun vadede turizm işletmelerinin karlılığını artırıcı bir yanının da olduğu düşünüldüğünde, Turizm Bakanlığı'nın turizm eğitimi politikası "Bakanlık ile sektör kuruluşlarının turizm eğitimi konusunda işbirliği yapması" şeklinde geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Türk turizm eğitiminin Avrupa Birliği standartlarına ulaşabilmesi için eğitim programlarının gözden geçirilerek birlik ülkelerindeki uygulamalara uyumlaştırılması gerekmektedir. Özellikle mesleki eğitim ve diplomaların denkliği konusunda Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) ile ortak

projeler geliştirilmeli ve profesyonel kişilerin serbest dolaşımını sağlamaya yönelik bu uyumun sağlanması gerekmektedir. Başarı ve uyum için Türk turizm eğitimi yeni politikalar ve standartlar oluşturmalıdır. Öncelikle yapılması gerekenler turizm eğitimi politikasının gözden geçirilerek mevcut teknolojik gelişmeler ışığında yeni metod ve materyal kullanımı ile planlamasının yapılması, sektör ile eğitim kurumları arasındaki koordinasyonun sağlanması ve yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi sıralanabilir.

Üniversiteler, turizm uzmanları ve turizm okulları arasında yürütülen topluluk üstü işbirliği projelerinin desteklenmesi ve bu alanda MEDCAMPUS, TEMPUS ve ATLAS programları çerçevesinde Türkiye'nin de projeler üreterek işbirliğine yönelmesi yararlı olacaktır. Dünya Turizm Örgütü ile yürütülen "Eğiticilerin Eğitimi" seminerleri, ILO ile yürütülen Turizm Endüstrisinde İşgücü Araştırması Projesi olumlu sonuçlar vermektedir. Bu tür çalışmaların Avrupa Birliği'nin ilgili birimleri (DGXXIII) ile de yürütülmesi gerekmektedir (Çiçek, 1998;154).

2.1.6. Turizm Eğitim Politikasının Hedefleri

- 1- Doğrudan turizm personeli ve dolaylı turizm personelinin verdikleri hizmetlerin düzeyinin yükseltilmesi için nitelik ve nicelik bakımlarından geliştirilmesi,
- 2- Doğrudan turizm personeli ve dolaylı turizm personelinin niteliklerinin standart bir belgelendirme sistemine dayandırılması (sertifikalandırma),
- 3- İşletmelerde sertifikalı doğrudan turizm personeli ve dolaylı turizm personelinin istihdamının mecbur kılınması,
- 4- Bireylere turizm sektöründe istihdam edilmelerinin mümkün kılacak bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılması,
- 5- Turistlerle yerel halk arasında sosyal temasın ve anlaşma ortamının geliştirilmesi doğrultusunda halkın eğitilmesidir (TB, 1998).

2.1.7. Turizm Eğitim Politikasının İlkeleri

- 1- Yumuşak Geçiş: Mevcut Turizm Eğitim Sisteminin yeniden kurularak mevcut doğrudan turizm personeli ve dolaylı turizm personelinin yeni nitelik standartlarına adaptasyonu sırasında öngörülen değişme, geçiş döneminin getireceği sorunları en aza indirecek bir geçiş planı uyarınca gerçekleştirilecektir.
- 2- Devletin Ortam Yaraticılık Rolü;Devlet turizm eğitimini bizzat yapmak yerine, bu eğitimi yapacak kişi ve kuruluşları;
 - a) Eğitimin standartlarını vazederek,
 - b) Müteşebbisleri teşvik edip denetleyerek,
 - c) Eğitilenlerin niteliklerinin belgelenmesini sağlayarak, ortam sağlayacaktır.
- 1- Herkes Tarafından Eğitim-Devlet Denetiminde Nitelik Kontrolü;Dolaylı turizm personeli ve dolaylı turizm personelinin niteliklerini

değerlendirilmesi ve sertifikasyonu, devlet denetimindeki merkezi bir kuruluş tarafından yapılmak kaydıyla turizm eğitimi, MEB’ndan gerekli izinler alınmak şartıyla herhangi kişi ve kuruluşlar tarafından yapılabilir.

- 2- Teknolojik Yenilik;Süratli, yaygın ve nitelikli eğitim için uygulanabilirliği gözlemlenen yeni teknolojiler kullanılacaktır.
- 3- Sürekli Değişim;Eğitim politikası, sektörün değişebilir ihtiyaçları doğrultusunda sürekli değiştirilip geliştirilecektir.
- 4- Araç Geliştirme ve Uygulamada Sistem Yaklaşımı;Eğitim politikası hedeflerine ulaşmak için tasarlanan araçlar arasındaki tutarlılık sistem yaklaşımıyla sağlanacaktır.

Koordinasyon;Eğitim politikası hedefleri doğrultusunda Turizm Eğitim Sistemini en üst düzeyde tutmak üzere resmi ve özel eğitim kuruluşları arasında koordinasyon, müfredat bütünlüğü ve devamlılığı sağlanacaktır (TB, 1998).

Turizm Eğitimi Politikasının Araçları

- 1- Mevcut Turizm Eğitim Sisteminin Tahlili,
- 2- Turizm Eğitim Sisteminin Reorganizasyonu,
- 3- Dolaylı ve Dolaysız Personel İhtiyacının Belirlenmesi,
- 4- Verimlilik Arttırma,
- 5- Dolaylı Nitelik Düzeylerinin Yükseltilmesi,
- 6- Eğitim Araçları Üretiminin Teşviki,
- 7- Gençlerin Meslek Seçiminde Turizme Yönlendirilmesi (TB, 1998;1-79).

Modüler İstihdam Becerileri Sisteminin (MİES) Turizm Eğitim Sistemi içinde yer alması gerekmektedir. Bu sistem, turizm sektörünün her işletme türünün (otel, motel, tatil köyü, restoran, seyahat acentası vb.), her fonksiyonu için (müşteri kabulü, çeşitli hizmetler vb.) ihtiyaç duyulan bilgileri ‘modüller’ halinde içeren sistemdir. Modüllerin her biri bir işletmedeki bir fonksiyonu ifade eder. Büyük işletmelerde 1 modül 1 iş olabilirken, daha küçük işletmelerde birden fazla modül 1 iş teşkil eder. Modüler istihdam becerileri sistemi, kişilerin sürekli öğrenmelerini teşvik eden ve ihtiyaçlara uygun eleman eğitime imkan veren etkili bir sistemdir (TB, 1998;7).

Turizm eğitimi politikası çerçevesinde önem verilen noktalar aşağıda sıralanmıştır;

- Hedeflerin, sektörün uluslararası özelliğine uygun olması,
- Kalkınmada ve uluslar arası rekabette gelişen ve değişen konulan dikkate alarak, değişikliklere ve yeniliklere adaptasyon sağlayabilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi,
- Uygun işlerde istihdama olanak yaratacak turizm eğitimi,
- İşyeri eğitim teknolojilerinin izlenmesi, kullanılması,
- Ara insan gücü ve nitelikli insan gücü yetiştirilmesi,
- Meslek standartlarının belirlenerek sınav ve sertifikasyon sisteminin kurulması,
- Turizm derslerinin değişen koşullara göre çeşitlendirilmesi,
- Toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler karşısında sektörün kendini yenilemesine ortam yaratılması,

- Diğer ülkelerle turizm eğitimi alanında işbirliği yapılması ve ortak projeler geliştirilmesi,
- Turizm eğitiminde okullaşmanın, ülke bazında dengeli ve adil dağılımı,
- Genç nüfusun turizm eğitimine özendirilmesi,
- Uluslararası turizm örgütlerince ve /veya kuruluşlarınca turizm alanında yapılan toplantı, seminer, atölye çalışmalarına katılmak suretiyle güncelin izlenmesi,
- Ülkemiz ve dünya gençlerinin, turizmi yaşayarak öğrenmesine olanak yaratacak araçların sağlanması,
- Turistle birebir ilişkide bulunan esnaf, sürücü gibi meslek gruplarına bağlı kişilerin ve/ veya meslek, birlik dernek üyelerinin turiste karşı tutum ve davranışlarının geliştirilmesi,
- Pansiyon gibi küçük aile işletmeleri üyelerinin, turist beklentilerine yanıt verecek davranış biçimlerini geliştirmelerine ve mesleğin inceliklerini öğrenmelerine yardımcı olacak eğitim modüllerinin geliştirilmesi,
- Ülkemizin tanıtımında çok önemli bir yere sahip olan rehberlerin yetiştirilmesi,
- Turizm Bakanlığı – sektör işbirliğini gerektiren eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesidir (Tuyluoğlu, 2003;87-89).

Ulusal ekonominin önemli bir sektörü durumuna gelen Türk turizminin yapısının yurtdışı ve dünyada değişen ve gelişen olaylar ışığında daha ileriye götürülmesi için gerekli önlemleri saptamak ve turizm politikası ile ilgili görüşleri belirlemek üzere 20-22 Ekim 1998 tarihlerinde I. Turizm Şurası, 12-14 Nisan 2002 tarihlerinde II. Turizm Şurası yapılmıştır.

2.1.8. Günümüz Türkiye'sinde Turizm Eğitiminin Yapısı

Eğitim, önceden saptanmış amaçlar doğrultusunda insan davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Karlı, 2003;9).

Eğitim sistemi bir bütünlük içinde, örgün eğitim ve yaygın eğitim alt sistemlerinden oluşur. Örgün eğitim belirli yaş gruplarındaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Bu eğitim türünde, genel, mesleki ve teknik eğitim programları uygulanır. Yaygın eğitim değişik yaş gruplarındaki ve seviyelerindeki bireylere amaçlara uygun hazırlanmış programlarla, programların gerektirdiği ortam ve sürelerde verilen eğitimidir. Halk eğitimi, yetişkinler eğitimi, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler de bu alt sistemin birer öğeleridir (Taymaz, 1997;3).

Turizm eğitimi, toplumda turizm bilincini yerleştirmek, turizm kaynaklarını koruyacak bilinci geliştirmek, turiste karşı onun ekonomik gücüne, ırkına, milliyetine, dinine, diline, toplumdaki statüsüne, ahlak ve namus düzeyine, siyasal ideolojilerine göre ayırım yapmadan eşit ve dürüst hizmet etmek anlayış ve

terbiyesini vermek, turizmin sağladığı uzun vadeli çıkarlar üzerine dikkati çekerek saygıya ve konukseverliğe dayalı bir davranış düzenini yerleştirmektir (Olalı, 1982;264)

Ağaoğlu, 1991;37, Bayer, 1998;145). Diğer bir tanıma göre turizm eğitimi, turizm olay ve ekonomisinin halka ve öğrenim gören gençliğe öğretilmesi, turizm konusunda bilgili ve kalifiye personel ve yönetici yetiştirilmesi için yapılan çalışmalardır (Sezgin, 2001;135).

Dünya genelinde turizm eğitimi kapsamında üzerinde asıl durulan konu, mesleki eğitimidir. Genel olarak, “bir toplumdaki bireylerin meslek sahibi olabilmeleri ve mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırarak, kişinin kabiliyetlerinin fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönlerden geliştirilmesi süreci” (Aymanıkuy ve Aymanıkuy, 2002;29) olarak tanımlanmaktadır (Pelit ve Güçer, 2006;141). Ülkemizde turizm eğitimi örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Yaygın turizm eğitimi ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde bir görünüm arz etmektedir.

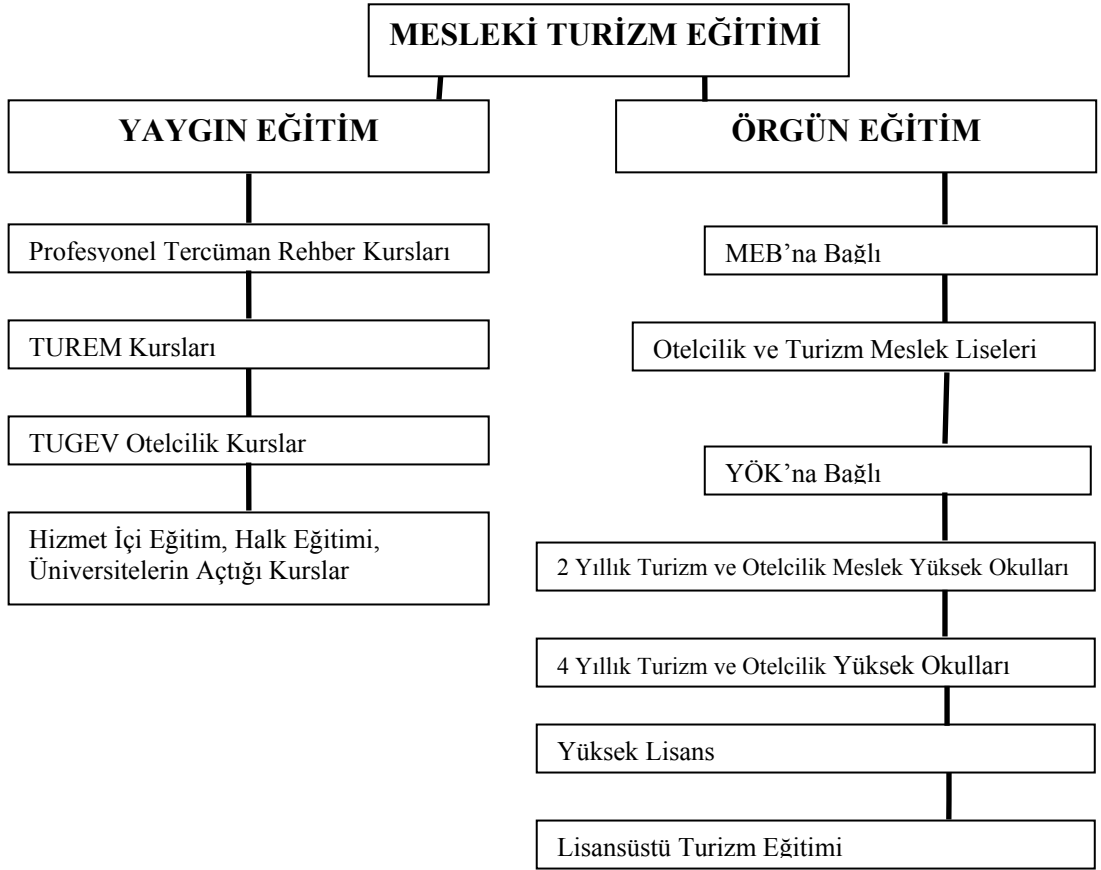
Ortaöğretimde mesleki turizm eğitimi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri ve Anadolu Meslek Liselerinde açılan programlarla yürütülmektedir. Yükseköğretimde turizm eğitimi ve öğretimi ise, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde gerçekleştirilmektedir (Ünlüönen, 2005;111).

Turizm eğitiminin önemini gösteren hususlardan biri, gerek işletmeler arasında gerekse uluslararası düzeyde rekabetin gün geçtikçe artmakta olmasıdır. Turizm, endüstri olarak rekabete açık bir sektördür ve bu sektördeki rekabetin anahtarı, kalite ve hizmettir artarak devam eden çetin rekabet koşulları altında turizm pastasından istenilen düzeyde pay sahibi almak isteyenlerin, hizmet kalitesini arttırmaya ihtiyaçları vardır. “Artan rekabet ortamında varolabilmenin temel şartlarından biri nitelikli insan gücüdür. Bu da ancak etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle” (Ünlüönen, 2000;218) ve turizm okulları mezunlarının sektörde çalışmaları ile sağlanabilir (Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000;252).

Turizm ve otel işletmeciliği eğitiminin her kademesinde öğrencilerin pratik bilgi ve becerilerle de donatılması zorunludur. Her ne amaçla ve hangi mesleki kademedeki kullanılırsa kullanılsın, turizm eğitiminin her kademesinde teori ile uygulama birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturacak şekilde yürütülmek

zorundadır. Çünkü turizm sektörünün çok dinamik bir yapıya sahip olması, bu alanda verilen eğitimin, dinamik bir yapıya sahip olmasını gerektirmektedir. Diğer bir anlatımla, verilen eğitimin sadece teorik olması yeterli değildir. Verilen eğitimin başarılı olması için uygulamalı eğitime de yer veriliyor olmasına ihtiyaç vardır (Pelit ve Güçer, 2006;143).

ŞEKİL. 2 Turizm Eğitim Sistemi

(Kaynak; Oğuz, 1999;22)

Yetişmiş insan gücü, pek çok dalda kalkınma çabası olan ülkemizde temel rol oynamaktadır. Toplumun en önemli unsuru olan insan, ekonomik ve sosyal faaliyetlerin odak noktasıdır. Ülkemizin kalkınması, zenginleşerek daha fazla gelire sahip olması ülkemizin kaynaklarının ve potansiyelinin iyi ve doğru olarak kullanılması ve yetişmiş insan gücünün oluşturulmasına bağlıdır (Sevgi, 1993-19).

Turizm Bakanlığı'nın turizm eğitimi için kabul ettiği amaçlar şunlardır;

- 1- Turizm sektörüne yetişmiş nitelikli eleman sağlamak,

- 2- Turizm endüstrisinin gelişimine katkıda bulunmak,
- 3- Eğitimde teorik ve pratik arasında bağlantıyı sağlamak,
- 4- Ülkeler ve kişiler arasında dostluk ve kardeşlik bağlarının pekişmesine katkıda bulunmak,
- 5- Turizm sektöründe çalışan personelin, bilgi ve becerilerini arttırarak onlara mesleki formasyonu kazandırmak,
- 6- Turizmin kalkınmadaki önemini anlatmak,
- 7- Vatandaşların ilgisini turizme çekmeyi sağlamak (Ediz, 1992;73)
- 8- İnsanların içgüdüsündeki bencilliği yenmek onları daha hoşgörü sahibi yapmak,
- 9- Ekonomik değerlerle kültürel değerler arasındaki mübadelenin önemini tanıtmak,
- 10- Turizm öncülerini yetiştirmek,
- 11- Turizmin doğal ve kültürel varlıklarını korumak,
- 12- Toplumunu, turizmin ihtiyaçlarını karşılamak için manevi bakımdan hazırlamak (Oğuz, 1999;20-21).

Türkiye 'de turizm eğitimi "turizm" veya "otelcilik ve turizm" adı altında yürütülmektedir. Uygulanan eğitim sistemi sektörün her kesimini içeren turizm eğitimi kapsamaktan ziyade salt otelcilik eğitiminden oluşmaktadır. Diğer ülkelerdeki gibi branşlaşma kavramı turizm eğitim sistemimize yerleşmemiştir. Yaygın eğitim kurumlarında mesleğe yönelik kısa süreli programlarla aşçı, garson, kat görevlisi ve resepsiyon görevlisi gibi ara ve temel eleman yetiştirilmektedir. Örgün eğitim sisteminin ilk basamağını oluşturan turizm meslek liselerinde de, yukarıda belirtilen konulara yönelik eleman yetiştirilmektedir. İkinci basamak olan yüksek okullarda ise işletmeciliğe yönelik genel otelcilik ve turizm eğitim programları uygulanmaktadır. Bu eğitim kurumlarında turizm meslek liselerindeki gibi bölümler yoktur. Daha çok işletmecilik ve yöneticilik dalında ağırlıklı olarak eğitim verilmektedir (Ağaoğlu, 1991;81-82).

Genel olarak Türkiye'de turizm eğitiminin yapısı incelendiğinde, genel turizm eğitimi, mesleki veya teknik turizm eğitimi olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Genel turizm eğitimi kapsamında yaygın ve örgün turizm eğitimi olarak iki ana başlık altında eğitim verilmektedir. Yaygın turizm eğitiminin amacı, toplumda turizm bilincini uyandırmaktır, örgün turizm eğitiminin amacı ise ilk ve orta öğretimde öğrencilere normal dersler yanında turizm eğitimi ile ilgili derslerde de yardımcı olmaktır.

Örgün turizm eğitimi olarak da adlandırılan mesleki düzeyde formasyon veren turizm eğitim ve öğretiminin amacı, turizm sektörünün dalları için bilgili, becerikli, yetenekli, verimli ve bilinçli elemanlar yetiştirmektir. Bu amaçla, Türkiye'de aşağıdaki aşamalarda ve kurumlar bu düzey eğitim verilmektedir.

- a) İşletmelerde personelin eğitimi,
- b) Eğitim merkezlerinde düzenlenen turizm eğitimi,
- c) Orta öğretim düzeyinde turizm eğitimi,
- d) Lise sonrası ön lisans eğitimi,
- e) Lisans eğitimi,
- f) Lisansüstü eğitim.

A-Toplumsal Düzeyde Turizm Eğitimi

Belirli ölçülerde toplumun her kesimini ilgilendiren turizm endüstrisini diğer meslek dallarından ayıran en önemli özellik toplumsal bir olgu olmasıdır (İlkin ve Dinçer, 1991;82). Bu eğitimin amacı toplumda turizm bilincini oluşturmak sevgi, hoşgörü, anlayış geliştirmek, turiste eşit ve dürüst hizmet sunmak, saygılı ve konuksever bir davranış biçimi geliştirmektir. Topluma kazandırılacak bu bilinç sayesinde turizm olgusu olumlu etkilenecektir. Toplumsal düzeyde eğitim ilköğretim, lise ve yükseköğretim kurumlarında eğitim öğretim programlarına eklenerek ayrıca bakanlıklar, TRT, yerel yönetimler tarafından da verilmektedir.

Toplumsal düzeyde turizm eğitimi halka sunulan konferanslar, seminerler, yazılı ve görsel yayınlar yoluyla halka dönük olarak düzenlenen eğitim çalışmalarını kapsar.

B-Mesleki Formasyon Veren Turizm Eğitimi

Bu eğitimin amacı turizm endüstrisini değişik faaliyetleri için becerili, bilgili, yetenekli bireyler olarak yetiştirmektir.

Mesleki eğitim, kişilere iş yaşamında gerekli bilgi beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve kişinin yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim sürecidir (Hacıoğlu, 1992;53).

Meslek formasyonu kazandıran turizm eğitimi amaçları ve araçları bakımından birbirinden farklı eğitim kademelerinden oluşmaktadır. Eğitimde bu tür bir farklılaşmaya gidilmesinde;

- 1- İşletmecilerin ihtiyacı olan tüm hizmetleri yürütecek alt kademe elemanlarının yetiştirilmesi,

- 2- İşletmelerde ara insan gücünü tamamlayacak orta kademe yöneticilerinin yetiştirilmesi,
 - 3- Turizm işletmelerine olduğu kadar turizm ile ilgili kamu ve özel sektör kurumlarına yönetici, araştırmacı ve planlamacı elemanlar yetiştirilmesi amacı yatmaktadır.
- Birinci kademe, işletmelerde çalışan personelin eğitilmesidir. Turizm Bakanlığı tarafından çalışan personelin mesleki yeteneklerini geliştirmek amacı ile düzenlenen kurslardır.
 - İkinci kademe, eğitim merkezlerinde düzenlenen turizm eğitimidir.
 - Üçüncü kademe, orta öğretim düzeyinde yapılan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde yürütülmektedir. Amacı, genellikle orta kademe kadrolarını ve işi gerçekleştirecek personeli ve nezaretçileri yetiştirmektir.
 - Dördüncü kademe, lise sonrası iki yıllık eğitim. Turizm ön lisans yüksekokulları ve meslek yüksek okullarının turizm bölüm ve programları tarafından yürütülmektedir. Bu eğitimin amacı, turizm sektörünün orta kademe yöneticilerini yetiştirmektir.
 - Beşinci kademe, lise sonrası dört yıllık eğitim. Üniversitelerin turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksek okulları tarafında yürütülen turizm eğitimidir.
 - Altıncı kademe, lisans eğitimi üzerine dayalı ihtisas programları ile yüksek lisans ve doktora eğitimi veren turizm eğitimi programlarıdır.

Üniversiteler düzeyindeki turizm eğitiminin amacı modern turizmin sosyal, ekonomik ve teknik özellikteki karmaşık sorunlarını çözebilecek, teorik ve pratik bilgilerle donatılmış, turizm sektöründe istihdam edilmek üzere yetenekli, yabancı dil bilen ve yüksek düzeyde bilgi, beceri, sevk ve idare yeteneği olan değişik faktörlerin etkinliğini değerlendirerek soyutlama, sentez, karar verme gücüne sahip elemanların yetiştirilmesidir (Timur, 1992;49-50).

2.1.8.1.Yaygın Mesleki Turizm Eğitimi

Yaygın eğitimin amacı;”Milli Eğitimin genel amaç ve ilkesine uygun olarak, örgün eğitime girmiş, eğitimin herhangi bir kademesinde bulunan ve kademe içinden

çıkmiş kişilere okuma yazma öğretme, kişilerin eksik eğitimlerini tamamlamaları için devamlı eğitim imkanını hazırlamak” olarak tanımlanabilir (1739 Sayılı Türk Milli Eğitim Temel Kanunu).

Bir başka tanıma göre yaygın turizm eğitimi;toplumsal düzeyde yapılan turizm eğitim çalışmaları ile turizm işletmelerinde çalışmalarına rağmen mesleki eğitimi olmayan kişilere meslekleri ile ilgili bilgilerin verilmesi, yeteneklerinin kazandırılması yönünde yapılan eğitim olup, geniş halk kitlelerinin turizm ile ilgili belirli konularda eğitilmesidir (Hacıoğlu, 1989;6).

Yaygın eğitimin temel amaçları şunlardır;

- 1- Kişilere çağımızın teknolojik, bilimsel, kültürel, iktisadi ve sosyal gelişmelerine uymaları için gerekli eğitim imkanları saptamak .
- 2- Milli kültür değerlerimizi koruyucu, tanıtıcı ve geliştirici eğitim sistemini uygulamak.
- 3- Boş zamanları en faydalı şekilde değerlendirme alışkanlığını kazandırmak.
- 4- Ekonominin gelişmesini ve istihdam politikasına uygun meslek edinmeyi sağlayıcı eğitim imkanlarını ortaya çıkarmak.
- 5- Toplu halde yaşama, yardımlaşma ve birlikte çalışma anlayışı ve alışkanlıklarını benimsemek .
- 6- Çeşitli iş kollarında çalışan kişilerin hizmet içi ve mesleklerinde başarılı olabilmeleri için bilgi ve becerilerini arttırmak.

Yaygın eğitim kurumlarında uygulanmakta olan programlarda;turizm sektörüne kısa zamanda hizmet verebilecek çeşitli branşlarda temel eleman yetiştirilmektedir. Yaygın eğitim, ilk başta Turizm Bakanlığı olmak üzere, özel kuruluşlar tarafından açılan kurslarda uygulanan programlarla verilmektedir OTEM (Otelcilik Eğitim Merkezi) gibi. Yaygın eğitimin yapıldığı bu kurslarda eğitime alınan elemanlar, iki aylık staj dönemine tabii tutulmakta olup daha sonra da sigortalı işçi olarak istihdam edilmektedir. Bu tür kursların yanında devlet veya özel sektör tarafından beceri kazandırmaya yönelik eğitim programları uygulanmaktadır. Özel sektör tarafından yürütülen “beceri kazandırma” kursları belli dönemin sonunda

ticari amaca yönelmesine rağmen yine de birçok elemanı turizm sektörüne kazandırmıştır (Bezirci, 1996;35-36).

Turizm Bakanlığı Yaygın Eğitim Kursları

Turizm Bakanlığı, toplumda turizm bilincini geliştirmek amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, turizm sektörü ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği seminer, panel, konferans, atölye çalışmaları, toplantı vb. faaliyetler düzenler.

Turizm Bakanlığının son yıllarda turizm alanında yürüttüğü yaygın eğitime yönelik bir dizi olumlu projeleri ve aktiviteleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir;

a) Bölgesel Eğitim Seminerleri

Kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticilerinin, belediye yetkililerinin turizm ile ilgili önüllü kuruluşların yöneticilerinin bilgilendirilmesi,

b) Esnaf –Turist İlişkileri Bilgilendirme Seminerleri

Turiste doğrudan ve dolaylı ilişkide bulunan esnafın turizm konusunda bilgilendirilmesi.

c) Jandarma Bilgilendirme Toplantıları

İçişleri ve Jandarma Genel Komutanlığının talepleri doğrultusunda turizmin yoğun olduğu yerlerde görev yapan jandarma personelinin turizm konusunda aydınlatılması,

d) Gençlik Turizmi Bilgilendirme Seminerleri

Gençlik turizmin yaygınlaştırılması amacı ile bazı üniversite öğrencilerinin bilgilendirilmesi,

e) Butik Otel Kavramı ve Pazarlaması

Turizm sektörü temsilcileri ve sivil toplum örgütleri başkanları ile ilgili kurum temsilcilerine “Butik Otel Kavramı ve Pazarlaması ”konulu bilgilendirme semineri gibi faaliyetlerdir.

Yukarıda belirtilen tüm çalışmalar Turizm Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde yürütülmekle birlikte, zaman zaman diğer bakanlıklar da turizme yönelik kendi mensuplarına bilgilendirme toplantıları ve eğitim seminerleri gerçekleştirmektedirler. Örneğin İçişleri Bakanlığı 2001 yılında üniversitelerle işbirliği yaparak, sınır kapılarında kendi bakanlığı bünyesinde görevli gümrük çalışanlarını turizm konusunda bilinçlendirmeye yönelik bir dizi etkinlik gerçekleştirmiştir (Tuyluoğlu, 2003;35-36).

Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kursları

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Türk Milli Eğitiminin temel amaç ve ilkeleri doğrultusunda yaygın ve mesleki eğitim olanakları sunmaktadır. (<http://cygm.meb.gov.tr/anasayfa.htm>).

Halk Eğitimi Merkezi Kursları

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Halk Eğitim Merkezlerince ihtiyaç halinde açılacak kurslar;Otelcilik ve Turizm Eğitimi, Otel Resepsiyoncusu Yetiştirme, Amatör Turist Rehberliği, Aşçılık Sıcak Mutfak, Aşçılık soğuk Mutfak, Türk Mutfağı, Turizm transfer elemanı yetiştirme, Tur Operatörlüğü, Turistik eşya yapımıcılığı, Turizm Danışma elemanı yetiştirme, Yat Kaptanlığı kurslarıdır. Amatör Turist Rehberliği, Tur Operatörlüğü kursları Turizm Bakanlığı, Yat Kaptanlığı kursu ise Liman Başkanlığı işbirliğiyle düzenlenebilecek kurslardır.

Çıraklık Eğitim Merkezi Kursları

Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı çıraklık eğitim merkezlerinde 2000-2001 öğretim yılında yaygın eğitim kapsamında otelcilik alanında birer ay süreli resepsiyon (ön büro), servis (garsonluk) meslek dalında yiyecek hazırlama ve pişirme meslek alanında bir buçuk ay süreli aşçılık ve birer ay süreli fırıncılık, pastacılık, tatlıcılık, şekerlemecilik, et ve et ürünleri işlemeciliği, süt ve süt ürünleri işlemeciliği kursları düzenlenmiştir.

Meslek Liselerinde Uygulanan Sertifika Programları

Kız Teknik Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Anadolu Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinde yörenin ihtiyaçları doğrultusunda aşağıdaki sertifika programları yürütülmektedir.

a) Ağırlama ve Gıda Teknolojisi

Barmen, Barmaid, Catering servis işletmecisi, Çamaşırhane Elemanı, Fırıncı, Garson, Gıda Satış Elemanı, Kasap ve Et Hazırlayıcısı, Kuru Temizleme Makine Operatörü, Lekeci, Pansiyon İşletmecisi, Pastacı-Tatlıcı, Peynir İmar İşçisi, Pişirici, Konserveci, Steward, Temizlik Elemanı, Temizlik Şirketi İşletmecisi, Yoğurt İmal İşçisi, Perakende Satış Elemanı yetiştirme sertifika programları mevcuttur.

b) Seyahat Acenteciliği

Biletleme Elemanı, Otel Rehberi, Tur Rehberi, Transfermen, Animatör Rehber, Havaalanı sorumlusu, Yetiştirme sertifika programları mevcuttur.

Yetişkinlerin Turizm Eğitimi gerçekleştirilmek üzere Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin bünyelerinde kısa adı YOTEM olan “Yetişkinler Otelcilik ve Turizm Eğitimi Merkezleri” faaliyet göstermektedir.

YOTEM’ler turizm sektörünün gereksinim duyduğu nitelikli personeli kısa sürede yetiştirmek ve mevcut turizm işletmelerinde görev yapan personelin niteliğini arttırmak amacıyla eğitim veren yaygın eğitim kurumlarıdır.

Bu eğitim merkezlerinde yörenin istek ve gereksinimi doğrultusunda genel turizm kursları düzenlenebileceği gibi resepsiyon, servis, mutfak, kat hizmetleri, seyahat acenteciliği, animasyon vb. kurslar da düzenlenmektedir.

Turizm Eğitime Yönelik Projeler

a) METGE Projesi

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’nce 1993-2003 yılları arasında yürütülen projedir. Bölgesel ihtiyaçlara duyarlı, çevrenin katılım ve işbirliğini sağlayan, eğitim ihtiyaçları doğrultusunda modüler öğretim programları geliştirebilen, mesleğe yönelik standartları eğitime taşıyabilen, bu sayede mesleki ve teknik eğitim kurumlarını çağdaş bir yapıya kavuşturma amacını taşıyan bir özellik göstermektedir.

Projede çalışmalar araştırma-uygulama-geliştirme yaklaşımı ile sürdürülmüştür. Program çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalar;Eğitim İhtiyaçlarını belirleme, Program Geliştirme, Öğretim- Öğrenim Materyalleri Hazırlama, Uygulama, Değerlendirme, Geri Bildirim, İnsan Kaynaklarını Geliştirme ve Tanıtımdır.

b) Kardeş Okullar Projesi

Çeşitli ülkelerden kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülen projeye 1994 yılında başlanmıştır ve halen çalışmaları sürmektedir. Amaç;yurt dışından dönen öğrenciler ile Türkiye'deki Otelcilik ve Turizm alanlarında eğitim görmek isteyen öğrencilerin mesleki eğitimlerinin geliştirilmesini sağlamaktır.

c) Turizm Eğitimi Geliştirme Projesi (TEGP)

Proje 1995 yılında Avrupa Konseyi ile yürütülmüştür. Mersin, Kuşadası, Marmaris, Manavgat Anadolu Otelcilik Turizm meslek Liselerinin inşaatlarının tamamlanması, atölye ve uygulama otellerinin donatımı ve öğretmenlerin eğitiminin sağlanması amaçlanmıştır.

d) Turistik El Sanatları Üretimi Projesi

Olgunlaşma Enstitülerince 1999 yılında başlatılan proje halen yürütülmektedir. Turistik el sanatlarının yaygınlaştırılması, hazırlanan ürünlerin tanıtım ve pazarlamasının gerçekleştirilebilmesi ve dolayısı ile ülke ekonomisine katkı sağlanması amacını taşımaktadır.

Kurumların Yürüttüğü Mesleki Turizm Eğitimi

Mesleki Turizm Eğitimi;Turizm Sektörünün ihtiyaç duyduğu, araştırma ve planlama çalışmalarını geliştirecek, işletmelerin verimliliğini arttıracak, sektörde ve dünyada meydana gelen gelişme ve yenilikleri takip edecek bilimsel metotların ortaya çıkarılması için yapılan mesleki eğitimidir.

Mesleki eğitim, bireye içinde bulunduğu toplumun ihtiyaç duyduğu alanlarda üretken olabilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Mesleki Turizmin amacı, turizm kesiminin gereksinimi olan kuramsal ve pratik bilgilere sahip, beceri kazanmış kalifiye personeli yetiştirmektir.

Turizm sektörüne mesleki bilgi ve beceriye sahip nitelikli personel yetiştirmek amacı ile ülkemizdeki bazı üniversiteler tarafından yaygın mesleki Turizm Eğitimi kapsamında turizm kursları düzenlenmektedir.

Bu kursların en dikkat çekicileri Ankara’da Hacettepe Üniversitesi Finansal Araştırma Merkezi HÜFAM, İstanbul ve İzmir 9 Eylül Üniversitesi Bölgesel Kalkınma ve İşletme Bilimleri Araştırma ve Uygulama Merkezi BİMER tarafından düzenlenen Turizm ve Otel İşletme Yönetimi Diploma Eğitim Programıdır. Bu program American Hotel and Motel Association (AH&MA)’a bağlı Educational Institute tarafından hazırlanmaktadır.

Turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü açığını kapatmak için oluşturulan program bir yılı hazırlık olmak üzere toplam üç yıldır. Program sonunda uluslararası geçerliliği olan ve sektörece çok itibar gören AH&MA Diploması verilmektedir. Ancak bu diploma ülkemizdeki Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından tanınmamaktadır (Oğuz, 1999;28-29).

Turizm Bakanlığı Mesleki Turizm Eğitimi Kursları

Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü turizm sektörünün eğitilmiş eleman ihtiyacını tespit eder, karşılanması için gerekli önlemleri alır ve eğitim programlarının hazırlanarak uygulanmasını sağlar. Bu görevlerin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün bünyesinde düzenlenen kurslar;

- a) Turizm Eğitim Merkezleri (Turem) Kursları,
- b) İşletmeler bünyesinde düzenlenen eğitim programları,
- c) Profesyonel Turist Rehberliği Kursları,
- d) Uluslararası Eğitim Faaliyetleri ve projeler.

Turizm Eğitim Merkezleri (TUREM) Kursları

Turizm Eğitim Merkezleri 3046 Sayılı Kanunun 17. Maddesinin (d) bendi hükmü yasal dayanak yapılarak Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan ve genellikle ön büro- resepsiyon, kat hizmetleri, servis hizmetleri ve mutfak uzmanlık alanlarında

mesleki formasyon kazandırmak amacı ile kurs niteliğinde eğitim veren kuruluşlardır. Türkiye genelinde Turizm Eğitim Merkezlerinin sayısı 10'dur.

a) Turizm İşletmelerine Personel Yetiştirme Temel Eğitim Kursları

Ön büro, kat hizmetleri, yiyecek içecek servisi ve yiyecek üretimi konularında eğitim vermektedir. Her yıl Eylül ayında açılan kurslar 30 hafta sürmektedir. Eğitim programı bir hafta okulda teorik ve uygulamalı eğitim, bir hafta işletmelerde staj eğitimi şeklinde dönüşümlü olarak sürdürülmektedir.

b) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Gençlerinin Eğitimi

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) koruma ve gözetimi altında yetiştirme yurtlarında barındırılan ve herhangi bir örgün eğitim kurumuna devam edemeyen gençlere de belirli bir kontenjan dahilinde, turizm eğitim merkezlerinde eğitim görme imkanı tanınarak meslek edinmelerine olanak sağlanmaktadır.

c) İşgücü Yetiştirme Kursları

Türkiye İş Kurumu (İş ve İşçi Bulma Kurumu) tarafından, herhangi bir meslek bilgisine sahip olmayan ve kuruma kayıt yatırmış olan işsizlerin işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleklerde yetiştirilmeleri amacı ile İşgücü Yetiştirme Kursları düzenlenmektedir.

Turizm Eğitim Merkezi Müdürlükleri ile Türkiye İş Kurumu'nun şube müdürlükleri arasında imzalanan protokoller çerçevesinde ön büro, yiyecek ve içecek servisi, kat hizmetleri ve yiyecek üretimi branşlarında kurslar açılmaktadır. Üç ay teorik ve işletmelerde yapılan iki ay pratik eğitim olmak üzere toplam beş aydır .

Turizm Bakanlığı'nın, ilk olarak 1991 yılında düzenlemeye başladığı bu kurslar, İstanbul, İzmir ve Kastamonu Turizm Eğitim Merkezi Müdürlükleri bünyesinde açılmış ve bugüne kadar toplam 1547 kişiye eğitim verilerek, mezunların sektörde istihdamları sağlanmıştır (Tuyluoğlu, 2003;43).

İşletmeler Bünyesinde Düzenlenen Eğitim Programları

Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde çalışan personelin eğitimini sağlamak üzere, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Mesleki Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından aşağıdaki eğitim programları düzenlenmektedir.

a) İşbaşı Eğitim Kursu

Turizm işletmelerinde ön büro, yiyecek ve içecek servisi, kat hizmetleri ve yiyecek üretimi branşlarında çalışmakta olan personelin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla taşımaktadır. Kurslar, dokuz gün eğitim bir gün sınav olmak üzere on gün sürelidir. Teorik ve uygulamalı olarak yapılan eğitim günde üç saat olmak üzere toplam yirmi yedi saat sürmektedir. Kurs sonunda yapılan bitirme sınavında başarılı olan kursiyerlere Turizm Bakanlığı tarafından başarı belgesi verilmektedir. 1967-2002 yılları arasında 31085 kursiyer eğitim görmüştür.

b) Yöneticileri Eğitici Olarak Yetiştirme Kursu

Turizm işletmelerinde bölüm müdürü, müdür yardımcısı ve şef düzeyinde görev yapan personele sahip oldukları alan bilgileri ile deneyimlerini, alt kademe çalışanlarına etkin bir şekilde iletme yollarını öğretmektir. Kurslar altı gün sürelidir ve dersler günde dört saat olmak üzere toplam 24 saat sürmektedir. Kurs sonunda katılımcılara “Katılma Belgesi “ verilmektedir. 1992 yılından itibaren 2002 yılı da dahil olmak üzere 2382 kursiyere eğitim verilmiştir.

c) Sosyal Davranışlar Semineri

Turizm işletmelerinde çalışan personelin hizmet standardının yükseltilebilmesi için iletişim prensipleri ve teknikleri konusunda bilgi vererek, çalışanların sosyal becerilerini geliştirmektir. Kurslar üç gün sürelidir ve dersler günde üç saat olmak üzere toplam dokuz saat sürmektedir. Kurs sonunda katılımcılara Turizm Bakanlığı tarafından “Katılım Belgesi” verilmektedir.

d) Ev Pansiyonculuğu Eğitim Kursu

Ev pansiyonculuğu yapmakta veya pansiyonda çalışmakta olanlara işlerini daha bilinçli olarak yürütmelerini sağlamak üzere bilgi ve beceriyi kazandırmaktır. Kurslar altı gün sürelidir ve dersler günde üç saat olmak üzere toplam 18 saat

sürmektedir. Kurs sonunda katılımcılara Turizm Bakanlığı tarafından “Katılma Belgesi” verilmektedir. 1967-2002 yılları arasında 737 kursiyere eğitim verilmiştir.

e) Turist Sağlığı Faaliyetleri

Turizm işletmeleri çalışanlarına yönelik olarak kişisel hijyen ve çevre sağlığı konularını içeren eğitim seminerleri, ulusal ve uluslararası nitelikte düzenlenerek ve kılavuz kaynak materyaller üretilerek ülkemizin tanıtımında olumlu bir imaj yaratılmasına neden olabilecek davranışların, tutumların pekiştirilmesine katkıda bulunulmuştur.

f) Profesyonel Turist Rehberliği Kursları

Kurslar ülke çapında ve bölge çapında olmak üzere iki türde açılır. Ülke çapındaki kurslarda, Türkiye'nin tüm bölgelerinde rehberlik yapabilecek özellikte eleman yetiştirilir. Bölge çapındaki kurslarda, kursun açıldığı İl Müdürlüğü Türkiye'nin yedi coğrafi bölgenin hangisinin içine giriyorsa, o coğrafi bölge için rehber yetiştirilir. Ülke çapında kurslar kazanan aday sayısının en az 75, bölge çapında kurslar ise kazanan aday sayısının en az 35 kişi olması halinde açılır. Ülke çapındaki kursların süresi en az altı ay, bölge çapındaki kursların süresi en az üç aydır. Ülke çapındaki kurslarda ders saati toplamı 240, bölge çapındaki kurslarda ise 120'den daha az olamaz .

Kurslarda verilecek dersler şunlardır; Genel turizm ve Turizm mevzuatı, Turist Rehberliği Meslek Dersi, Türkiye'nin Turizm Coğrafyası, Arkeolojik Bilgiler, Sanat Tarihi, Mitoloji, Din, Folklor, Sosyoloji, Türk Tarihi, Edebiyat, İlk Yardım. Ülke çapında ve bölge çapındaki kurslarda ders grupları aynıdır. Bu derslerin ülke çapında ve bölge çapındaki kurslarda kaçar saat okutulacağı, hangi konuları kapsayacağı, ve hangi konularda kaçar saat konferans verileceği bir talimat ile belirlenir. Halen Turizm Bakanlığı'na kayıtlı 8861 profesyonel Turist Rehberi faaliyet göstermektedir. Rehberlere ait veriler EK-1 ve EK-2'de gösterilmiştir.

Uluslararası Eğitim Faaliyetleri

Turizm Bakanlığı uluslararası turizm eğitimi faaliyetlerine 1988- 2001 yılları arasında yürüttüğü projelerle alt yapı oluşturmuş ve bu eğitim faaliyetlerini 2000 yılından itibaren de Karadeniz Ekonomik İşbirliğine üye ülkeler ile SSCB'nin dağılmasından sonra kurulan yeni Cumhuriyetlere yönelik olarak münferit ülke bazında veya karma olmak üzere çeşitlendirerek sürdürmüştür (Odabaş, 2002;471).

Turizm Bakanlığının Yürüttüğü Turizm Eğitimi Projeleri;

a) Otel Endüstrisinde Eğiticilerin Eğitimi Projesi

Proje 1988 yılında başlamış, 1992 yılında sona ermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Eğiticileri ve sektörde çalışmakta olan turizm profesyonellerinin eğitici olarak yetiştirilmesi amacı ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) teknik danışmanlığı ile yürütülmüş ve toplam 250 kişi eğitilmiştir.

b) Otelcilik İkram Ve Turizm Projesi

Proje 1988 yılında gerçekleştirilmiştir. Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün yönetsel ve teknik açıdan güçlendirilmesi, sektörün gereksinimi olan eğitilmiş eleman yetiştirilmesi olanaklarının tesis edilmesi, 1988 yılında 5 adet olan Turizm Eğitim Merkezinin sayısının 10'a çıkarılması TUREM'lerin fiziksel ortamları ile programlarının iyileştirilerek sektöre ve TUREM'lere eğitici yetiştirilmesi hedeflenen proje, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün teknik danışmanlığı ile yürütülmüştür.

c) Liderlik ve İşgücü Geliştirme Projesi

Proje fiilen Kasım 1997 yılında başlamış ve Mayıs 2001 'de sona ermiştir. Sektörde görevli bölüm şefi ve üst düzey personeli kendi işletmelerinde eğitim etkinlikleri ve işbaşı eğitimleri düzenleyebilmeleri için bilgi ve beceriler ile donatılmalarını ve Antalya Kemer 'de uluslararası nitelikte hizmet verecek bir eğitim merkezinin kurulmasını hedefleyen projede 447 kişi eğitici olarak yetiştirilmiş ve Antalya Kemer TUREM binasında, projenin olanakları ile, uluslararası nitelikte hizmet verecek bir eğitim ortamı düzenlemesi yapılmıştır. Projenin uluslararası boyutu tamamlanmıştır. Ancak, ulusal boyutu Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü

Mesleki Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından sürdürülmektedir. Projede bir İngiliz firmasından teknik danışmanlık hizmeti alınmıştır (Odabaş, 2002;472).

Turizm Geliştirme Ve Eğitim Vakfı (TUGEV) Mesleki Turizm Eğitimi Kursları

Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı, 12 Ocak 1985 tarihinde Turizm Bakanlığı, Konaklama ve Seyahat Sektörünün Temsilcileri, Eğitim Kuruluşlarının Üyelikleri tarafından kurulmuş, kamu yararına çalışan bir eğitim ve araştırma vakfidir. Dünya Turizm Örgütü (WTO) ve Turizm Eğitimi Dünya birliği (AMFORT) üyesidir. TUGEV 'in öncelikli görevleri;

Ülke koşullarına ve dünya standartlarına uygun eğitim sistemini kurmak,

Türk Turizm potansiyelinin analiz yapması ve Turizm'i bilimsel yöntemlerle incelemek,

Turizm politikalarının oluşturulmasında yardımcı olmak için temel amaç ve çalışmaları oluşturmaktır.

TUREV Eğitim Programları

a) Yönetici Olmayan Personel İçin Mesleki İşbaşı Eğitim Programları

Bu programlar sektöre yeni girmiş ve mesleki eğitim görmemiş personele işbaşında gerçekleştirilmektedir ve beceri geliştirmeye yöneliktir.

b) Nezaretçi Eğitim Programları

Bu programlar, nezaretçi kademesinde yeni terfi etmiş yada terfi etmeye aday olan elemanlar için hazırlanmış olup, bir nezaretçide bulunması gerekli bilgi ve beceri kalitesinin kazandırılması amacına yöneliktir.

c) Orta ve Üst Düzey Yönetici Geliştirme Programları

Bu programlar yönetim kademesine yeni terfi eden veya terfi etmeye aday yöneticilere yönelik olup yöneticilik beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

d) Eğiticilerin Eğitimi Programları

Bu program, işyerindeki diğer personele eğiticilik yapacak olan nezaretçi ve yöneticilere eğitici olma niteliklerini kazandırma amacıyla hazırlanmıştır. Program içinde, eğitim ihtiyacını belirleme yolları, eğitim yöntemleri, eğitim programlarının hazırlanması, eğitim öncesi hazırlıklar, öğrenmeye heveslendirme, eğitim sonrası etkinlik ölçümü gibi konular bulunmaktadır.

İhtiyaç hissedilen eğitim türü ve konusu işyeri tarafından TUGEV Genel Sekreterliğine bildirilir yada TUGEV Eğitim Uzmanları ön çalışma yapıp işletmenin ihtiyaçlarını saptarlar.

TUGEV'in üniversitelerle işbirliği yaptığı süreli eğitim programları;

Otel Yönetimi Sertifika Programı-Boğaziçi Üniversitesi

Seyahat ve Tur Yönetimi Sertifika Programı-Boğaziçi Üniversitesi

Turizm ve Otelcilik Sertifika Programı-Uludağ Üniversitesi

Halen Trakya Üniversitesi ile işbirliği çalışmaları devam etmektedir. (Tuyluoğlu, 2003;35-48).

2.1.8.2. Örgün Eğitim

Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi

Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri ve Otelcilik ve Turizm Kolejleridir.

Amacı, genellikle, orta kademe kadrolarını ve iş gerçekleştirecek personeli ve nezaretçileri yetiştirmektir (Timur, 1992;50). Turizm işletmelerinin ihtiyacı olan eğitilmiş personel kaynağı olarak orta öğretim düzeyinde turizm eğitim kuruluşları olarak düşünülmektedir. Bu kurumlara ilişkin sayısal veriler EK-3, EK-4, EK-5, ve EK-6'da gösterilmiştir.

Ön lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

Türkiye'de ön lisans seviyesinde turizm eğitimi genelde meslek yüksekokulları bünyesinde bulunan turizm programlarından oluşmaktadır. Ön lisans

seviyesinde eğitim veren turizm programlarının amacı, sektörün ihtiyacı olan ara işgücünü (orta kademe yönetici) yetiştirmektir.

Meslek Yüksekokulları bünyesinde turizm alanında 2002 yılından önce 70 Meslek yüksekokulunda, 17 farklı isimlerde programlar bulunmaktaydı. Mayıs 2002 de tamamlanan ve 2002-2003 eğitim yılından itibaren uygulamaya başlanılan MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Programı Geliştirme Projesi sonucunda turizmle ilgili yukarıdaki 17 program 2'ye inmiştir. Bunlar;“Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Turizm ve Seyahat İşletmeciliği” adını almıştır.

4702 Sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle mesleki ve teknik orta öğretim programlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş 2002-2003 öğretim döneminde başlamıştır (Baldıran, 2004;48). Bu okullar EK-7’de gösterilmiştir

Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

Lisans seviyesinde turizm eğitiminin amacı, mesleğin gerektirdiği bilgi ve yeteneğe sahip, planlama ve yönetim konularına hakim, araştırmacı, yönetici ve eğitici adaylarının yetiştirilmesidir. Asıl amaç, turizm sektörünün ihtiyacı olan üst düzey yöneticileri yetiştirmek ve eğitmektir (Aymanıuy ve Aymanıuy, 2002;33).

Halen ülkemizde turizm işletmeciliği ve otelcilik lisans eğitimi veren 30 üniversite bulunmaktadır. Bu okullar EK-7’de gösterilmiştir.

Lisansüstü Turizm Eğitimi

Lisansüstü turizm eğitimi, iki aşamada ele alınabilir. Bunlardan bir tanesi yüksek lisans derecesi, diğeri ise doktora derecesidir.

Ülkemizde 12 üniversitede sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde ana bilim dallarında turizmle ilgili 12 yüksek lisans programı bulunmaktadır. Söz konusu programların çoğunluğu turizm ana bilim dalı olmakla birlikte, bazıları işletme ana bilim dalı altında turizm işletmeciliği bilim dalı olarak eğitim vermektedirler. (Demirkol, 2002;87).

2.1.9. Avrupa Birliği'nde Turizm Eğitimine İlişkin Politika Ve Uygulamalar

Avrupa Birliği Ülkelerindeki turizm alanında verilen mesleki eğitim üye ülkelerdeki eğitim programlarıyla bağlantılıdır. Avrupa Birliği Ülkelerinde genel olarak mesleki eğitim üç aşamada gerçekleştirilmektedir, bunlar (Dinçer, 1997;120)

- 1- Firmalarda Stajyerlik- Mesleki Eğitim;Bu eğitim faaliyetleriyle ülkedeki ticaret odaları ilgilenmektedir.
- 2- Mesleki Eğitim Veren Okullarda Eğitim;Eğitimin ilk ve orta kademesinin ikinci evresinden sonraki genç insanlara yönelik olarak düzenlenen bu programlar sektöre uygulama ağırlıklı olarak vasıflı ara elaman yetiştirmeyi amaçlar.
- 3- Eğitim Kursları;Mesleki okullarda eğitimini yarım bırakanlara ve ilk kademedeki eğitim almak isteyen yetişkinlere yöneliktir.

Ayrıca Avrupa Birliği Ülkelerinde;Hotel, Restaurant and Catering Trades (1-JORECA-Otel, restoran ve Mutfak Ticareti) biriminin verdiği eğitim restoran ve mutfak işleriyle ilgilidir. Genelde bu eğitim sürecinde öğrenciler uygulamalı eğitim veren otel okullarına devam etmektedirler. AB'de bu eğitim kurumlarının varlığı çok önemlidir. Çünkü orta ve küçük ölçekli otellerde pratik eğitim almış kişilere çok ihtiyaç vardır. Toplam konaklamanın %70 - %90'nı orta ve küçük ölçekli otellerde gerçekleştirmekte ve bu otellerde çalışan personel sayısı da onun altındadır. Önemli işlerin çoğu otelin sahibi ve aile fertleri tarafından yapılmaktadır.

Avrupa Birliği'nde mesleki eğitim üye ülkeler arasında mesleki denkliği sağlamak ve yetişen elemanın meziyetlerini kıyaslamaya yönelik çalışmalar yapılmasını amaçlamaktadır. Eğitimlerle ilgili girişimler sosyal fonlarla desteklenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca küçük ve orta boy işletmelerin idarecilerinin eğitimine de ağırlık verilmektedir. Üye ülkeler arasında artık diploma veya diplomaların denkliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Fakat çeşitli eğitimsel ve kültürel etkenlerden dolayı bu prensipleri oturtmak zor olmaktadır.

Avrupa Birliği'ndeki ülkelerde turizm alanında eğitilen öğrenci sayısı, sektörün ihtiyacı göz önünde bulundurularak her yıl belirli sayılarda öğrenci alınmakta ve meslek okullarında yarısı teorik yarısı da uygulama eğitimi içeren bir

süreçten geçirilmektedir. Örneğin 2 yıllık bir meslek eğitiminde, öğrenciler, sürenin yarısını yani bir yılını işletmelerde fiilen iş başında tecrübeli ve deneyimli monitörlerin himayesinde geçirmektedirler. Bu okullara alınan öğrenciler daha önceleri mesleki seçimlerini yapmış, daha doğrusu seçim yapmalarına olanak sağlanmış, gelecekteki mesleklerinin iyi ve kötü, kolay ve zor yanlarını bilen bir kitleyi oluşturmaktadır. Konuya ilişkin devlet politikasının bir uzantısı olarak hemen her işletme, her yıl belli sayıda, bir ölçüde ucuz işgücü istihdamı anlamına gelen öğrenciyi stajyer olarak alıp eğitmek durumundadır. Hatta yine bu politika gereği stajyer öğrenci istihdam edebilecek, yani eğitebilecek her işletme bir ya da birden fazla, ama en azından her bölümde bir tane monitör denilen usta eğitici istihdam etmek durumundadır. Söz konusu bu faaliyetler Avrupa Birliği Ülkelerinde Temel Turizm Meslek eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir.

1992 tarihinde turizme yardımcı olmak üzere çıkarılan Topluluk Eylem Planı mesleki staj konusunda birtakım hedefler içermektedir, bunlar;

- Turizm sektöründe profesyonel olarak çalışanların profilinin çıkarılması.
- Turizm işletmelerinin varolan birlik eğitim programlarına katılımının sağlanması.
- Üniversiteler, turizm yüksekokulları ve turizm işletmeleri arasındaki işbirliğinin desteklenmesi,
- Bu sektörde kültürel, sosyal, kırsal ve çevresel boyutta özel eğitimin pilot bölgelerde gerçekleştirilmesi.

Avrupa Birliği'nde Turizmde Uzmanlık Eğitimi; esas itibarı ile mesleki eğitimin bir türü olmakla birlikte zorunlu eğitimi takip eden mesleğe hazırlık sınıflarında belirlenmektedir. Gerek bu karma meslek okulları, gerekse spesifik turizm okullarında turizm eğitimi genel olarak; Otelcilik, Gastronomi, Seyahat ve Ulaştırma Banket ve Salon branşlarına ayrılarak yapılmaktadır.

2.1.9.1. Fransa'da Turizm Eğitimi ve Türkiye Turizm Eğitimi ile Karşılaştırılması

Fransa'da turizm eğitim ve öğretimi Eğitim Bakanlığı'na ait okul ve kurslarda, ayrıca özel teşebbüslere ait kurslarda yapılmaktadır.

Eğitim Bakanlığı'na ait kuruluşlarda turizm teknisyeni olabilmek için ortaokul diploması, yüksek turizm teknisyeni olabilmek için lise diploması gerekmektedir. Özel okullarda, hosteslerin eğitimi, yardımcı rehberler ve turizm memurları yetiştiren gece kursları, halkın turizme hazırlanması, idarecilerin eğitimi gibi eğitim ve ğretim yapılmaktadır.

Grenoble Üniversitesi Teknik Bilimler Enstitüsünde, turizm bölümü vardır. Ayrıca bu üniversitede bir dökümantasyon ve araştırma, turizm hukuku merkezi açılmış bulunmaktadır. Turizm okullarının çoğu yabancılara açıktır. Turizm Meslekleri Geliştirme Enstitüsünde mektupla ğretim ve yaz kursları düzenlenmektedir.

Fransa'da Milletlerarası turizm belgesi verilmesi, bir çeşit mesleki belge alınması yolunda adımlar atılmıştır. Fransa'da Turizm İnceleme ve Geliştirme Merkezi (CFPT) 1969 yılında kurulmuş bulunmaktadır.

Bu merkez (CEPT) turizm elemanı ihtiyacını karşılamak ve öğrenim programlarını hazırlamak, uygulatmak, seçkin elemanlara öncelik vermek, işe alınmalarını kolaylaştırmak ile görevli bulunmaktadır. (CEPT) nin mesleki eğitimi sürekli bir şekilde sürdürülmektedir. 9 aylık temel bir teknik eğitim (mektupla), akşam kursları, uygulama stajları döneminde yarımşar günlük eğitim, bir sömestr süren tam gün eğitim yapılmaktadır. ğrenim zel olup, harcamalara öğrenciler katkıda bulunmaktadır (Sezgin, 2001;143).

Fransa'da eğitim 6-16 yaşları arasında zorunludur. 16 yaşından sonra her geçen yıl daha fazla ğrenci ortaöğretimin ikinci aşamasına, yükseköğretime veya ıracılık eğitimine yönelmektedir. Eğitim çoğunlukla devletin kontrolünde verilmektedir. Ancak 1980'li yıllarda özellikle mesleki eğitimde yerelleşme tamamen sağlanmışır. Ortaöğretim kurumları daha özerk bir yapıya kavuşmuştur. Fransa'da okul eğitiminin ağırlıklı olduğu bir mesleki eğitim sistemi vardır (DPT, 2001;10).

5 yıllık ilköğretimden sonra 4 yıllık ortaöğretim dönemi başlar. Ancak bu 4 yıllık öğretimin 2 yılı gözlem sınıfları (5. ve 6. sınıflar), diğer 2 yılı ise yönlendirme sınıflarıdır (3. ve 4. sınıflar) Fransa'da mesleki eğitim, ağırlıklı olarak ıracılık sistemi içerisinde gerçekleşmektedir. Mesleki eğitim ve dolayısıyla turizm eğitimi 5. sınıftan sonra başlayabileceği gibi 3. ve 4. sınıflardan sonra da başlayabilmektedir. (Ağaoğlu, 1991;60).

Fransa'da otelcilik eğitimi veren üç tür eğitim kuruluşu bulunmaktadır;

- 1- Temel Otelcilik Eğitimi Sağlayan Kurumlar;Bu okullar ilk ve orta öğrenim gören veya sadece ilköğrenimini görmüş 14-16 yaşlar arasındaki gençler içindir. Öğretim programının %50'sini pratik, %50'sini teorik ders uygulamaları oluşturmaktadır. Pratik öğrenim genellikle otellerin önbüro, restoran, mutfak ve kat hizmetleri bölümleriyle ilgilidir (Kahraman, 1984;51). Fransa'daki bu eğitim uygulaması ülkemizde Turizm Bakanlığı tarafından "Turizm Eğitim Merkezi" eğitim çalışmalarına benzemektedir. Turizm Eğitim Merkezleri 8 ay süreli kurslar düzenleyerek, kat hizmetleri, servis ve mutfak bölümlerine alt düzeyde personel yetiştirmektedir.
- 2- Otelcilik Eğitimi Sağlayan Liseler;Temel otelcilik eğitimi alan gençler bu okullarda öğrenimini sürdürebilmektedir. Öğretim programının %25'i pratik %75'i genel otelcilik bilgisi veren teorik derslere dayalıdır. Üç yıl süren bu eğitim sonunda mezun olan gençler "Otelcilik Teknisyenliği" diplomasına sahip olurlar. Bu okul mezunları küçük ve orta kapasiteli otel işletmelerinde sorumluluk alabilecek kadrolara sahip olabilirler (Kahraman, 1984;52).

Ülkemizde, turizm eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde, Anadolu Aşçılık Meslek Lisesinde, Anadolu Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinde yürütülmektedir.

- 3- Otelcilik Yükseköğrenimini Sağlayan Eğitim Kuruluşları;Otelcilik eğitimi sağlayan liseler ile devlet ve/veya özel liselerden mezun kişiler ile üniversite öğrenimini yarıda bırakmış olanlar otelcilik yükseköğrenimini sağlayan eğitim kuruluşlarına kayıtlarını yaptırabilmektedirler. Bu öğrenim kurumlarında eğitimin % 90'ı teorik, %5-10'u pratik derslere ayrılmıştır. İki ila üç yıl eğitim veren bu okullardan "Yüksek Otelcilik Teknisyenliği" diplomasını alanlar otelcilik sektöründe çeşitli yönetim kadrolarında iş bulabilmektedirler. Ülkemizde ise, çeşitli üniversitelerin bünyesinde yer alan fakültelere bağlı olarak "Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları" kurulmuştur.

Fransa'da mevcut otelcilik ve turizm eğitimi sisteminin benzeri Türkiye'de de uygulanmaktadır. Ancak turizm eğitim sistemini yürüten organ Fransa'da Milli Eğitim Bakanlığı ve özel okullar olmakta, Türkiye'de ise, Milli Eğitim Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve eğitimin çeşitli düzeylerinde sorumlu kurum ve kuruluşlardır (Kahraman, 1984;51-52).

Ayrıca, Fransa'da uygulama yönelimli eğitimin ağır bastığı görülmektedir. Turizm alanında;110 adet ortaokul düzeyinde, 10 adet lise düzeyinde, 3 adet 4 yıllık lisans düzeyinde okul bulunmaktadır. Ülkemizde ise okulların örgütleniş biçiminde çarpıklık ve dağınıklık söz konusudur.

Yaygın turizm eğitimine göz atıldığında;Fransa'da turizm örgütlenmesi ile buna bağlı yaygın eğitim aktivitelerinin üç ekseninde gerçekleştiği görülmektedir. Bunlar Bakanlık, Sektörel Komiteler ve Bölgesel Turizm Komiteleri olarak sayılabilir. Bu organizasyonlar bir yandan halkın turiste karşı bilinçlendirilmesini sağlarken, diğer yandan da toplumun boş zamanlarını değerlendirmede turizmin önemini kamuoyuna vurgulamakla görevlidirler. Bunlar dışında halkın iç turizme daha etkin bir şekilde katılmalarını sağlamak ve boş zamanlarını zevk ve tercihlerine uygun turizm aktiviteleriyle değerlendirebilmeleri için değişik kuruluşlar da hayata geçirilmiştir (Sürekli eğitim ve öğretim oluşumları, Aktif Eğitim Yöntemleriyle Antrenman Merkezleri, Turist Kabul Eden Ülkeler Ulusal Federasyonu: FNPAT, Turizm Büroları Ulusal Federasyonu;FNOTSI, Turizm Bölgesel Komiteleri Ulusal Federasyonu: FNCDT, Boş Zaman Rezervasyon Hizmetleri Ulusal Federasyonu: FNSRC vb.) (Küçükaltan, 2002;318).

2.1.9.2. İtalya'da Turizm Eğitimi ve Türkiye Turizm Eğitimi İle Karşılaştırılması

İtalya'da halkı turizm açısından eğitmek ve kaliteli turizm personeli yetiştirmek işini Çalışma Bakanlığına bağlı E. N. A. L. C. (Ente Nazionale Addestramento Lavatory Comercin) Ticaret İşçileri Yetiştirme Milli Teşkilatı ile Devlet Otelcilik Personeli Mesleki Enstitüsü görev olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu bu kuruluşların;

ENALC 'ın kurslarını bitirenler, İtalya'dan başka, İngiltere, İsviçre, Fransa, Lüksemburg ve Almanya, İtalya, turizm eğitiminde dünyanın en ileri ülkelerinden biridir. İtalya'da turizm sektörüne eleman yetiştiren resmi kurumların yanı sıra özel ve özerk öğretim kurumları da bulunmaktadır (Sezgin, 2001;142).

İtalya'da okul çağı 6 yaşında başlamakta ve 8 yıl sonra 13 yaşında da sona ermektedir. Her türden mesleki eğitimin yanı sıra, turizm eğitimi de verilmektedir.

Yüksekokullarda eğitim süresi genellikle 4 yıldır. Ortaöğretim düzeyindeki okullarda ise 2-5 yıl arasında değişmektedir. İtalya’da turizm eğitimi; zorunlu eğitimden sonra kısa süreli meslek edindirme ve geliştirme kurslarında (çoğu özel kuruluşlar) yapılabileceği gibi, ortaöğretim düzeyindeki okullarda, enstitü ve yüksekokullarda da yapılabilmektedir (Ağaoğlu, 1991;64).

E. N. A. L. C., İtalya’da turizm sektörüne kalifiye otelcilik ve turizm personeli yetiştiren milli bir teşkilatın kısa adıdır. Tüzel kişiliğe sahip, eğitim ve öğretim yönünden özerk bir kuruluştur. E. N. A. L. C., Eğitim Bakanlığı’ndan iki, Turizm Bakanlığından bir, Turizm ve Seyahat Acentaları Derneğinden bir, İl Yönetim Teşkilatından bir, Tarım-Sanayi ve Ticaret Odasından bir temsilciyle yönetilmektedir. E. N. A. L. C. ’ın mülkiyeti kendisine ait olan İtalya’nın birçok yerinde otel okulları bulunmaktadır. Avrupa Konseyi, otelcilik ve turizm konusunda çeşitli ülkelere vermiş olduğu eğitim burslarının kurslarını İtalya’daki E. N. A. L. C. teşkilatının okullarında yaptırmaktadır.

“E. N. A. L. C. ” Otelcilik Eğitim Sisteminin En Belirgin Özellikleri;

- Otelcilik eğitiminin uygulamaya yönelik şekilde yapılması,
- Otelcilik eğitiminin eğitim otellerinde yapılması,
- Mesleğe yönelik ağırlıklı lisan eğitim sisteminin uygulanması,
- Mesleki yayıncılığın ve ders kitaplarının basım işinin en iyi şekilde yapılması, okutulan her dersin en az iki veya daha fazla yardımcı ders kitabının bulunması,
- Öğrencilerin seçecekleri mesleği bilinçli bir şekilde seçmesi, Örneğin; Garson olmak isteyenlerin servis, aşçı olmak isteyenlerin mutfak kursuna gitmeleri gibi,
- Eğitim ve öğretim programlarının içerik ve süre bakımından amaca uygun bir şekilde düzenlenmiş olması,
- Okul sonrası stajların formalite olarak görülmeyip, öğrencilerin stajlarının dikkatle işbaşında okul yöneticilerince izlenmesi,
- Otelcilik eğitiminin modern bir şekilde yapılması, gereksiz derslerin öğrencilere okutulmaması,
- İhtisaslaşmaya 1. sınıftan başlanarak öğrencilerin seçtikleri branşta yoğun bir şekilde eğitilmesi.

- Bölüm kontenjanlarının sektörün ihtiyaçları doğrultusunda tespit edilmesi,
- Kursiyerlere mesleki eğitimin yanı sıra temizlik kuralları, davranış biçimleri, halkla ilişkiler konularında bilgiler verilmesi,
- Otelcilik okullarının (otel-okulların) yöneticisi olan kişilerin hem okul, hem de otel yöneticiliği yapacak özelliğe sahip kimseler arasından seçilmiş olması,

E. N. A. L. C. otelcilik okullarının otel ve okul binaları bir arada olup, okul binası genellikle otelin arka cephesinde bulunmaktadır. Okul bölümü, öğrencilerin yatma, yeme ve içme ihtiyaçlarını karşılayacak yatakhane, yemekhane ve kafeteryadan oluşur. Teorik öğretim binasında, öğrenciler 1 hafta süre ile teorik öğrenim görürler. Otel okulları halka açık 4 veya 5 yıldızlı turistik bir eğitim modeli şeklindedir. Okulda her dersin basılı bir temel ders kitabı ile ayrıca birden fazla yardımcı ders kitabı bulunmaktadır (Sezgin, 1987;47-48).

Ülkemizde turizm eğitimi ise genel eğitimin bir parçasıdır. Turizm eğitiminin amacı; turizm sektörüne yetişmiş nitelikli eleman sağlamak, eğitim yoluyla teorik ve pratik arasında bağlantı kurmak, turizm endüstrisinin gelişmesine katkıda bulunmak amacını taşımaktadır. E. N. A. L. C. Otelcik Okullarına benzer bir eğitim sistemi mevcut değildir. Eğitim, örgün ve yaygın mesleki turizm eğitimi şeklinde yürütülmektedir. Ortaöğretim kapsamında Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek liselerinde öğrenciler, her yıl Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık dönemde sürekli olarak okulda; Nisan-Eylül ayları arasındaki turizm mevsimi süresince turistik tesislerin mutfaklarında eğitim görürler. Meslek Yüksekokullarına birinci senenin sonunda 75 iş günü olmak üzere, Turizm ve Otelcilik Yüksekokullarında ise genellikle, II. Yarıyıl sonunda Haziran-Eylül ayları arasında işletmelerde 75 işgünü staj yapmaktadırlar. Yüksekokulların olanakları çerçevesinde staj yapan öğrenciler okul yönetimi tarafından atanan denetçiler tarafından denetlenerek, kontrol mekanizması işletilmeye çalışılmakta bu da hem öğrencinin kendini geliştirmesi hem de staj eğitiminin verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de ancak bazı vakıf üniversitelerinde öğrencilere uluslararası staj imkanı sağlanabilmektedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, okulların inşasında yanlış yer seçimleri, tesis ve donanım eksikliği yüzünden teorik eğitimi pratik eğitimle bütünleştirememesi ve staj imkanlarının yetersizliği sonucunda, mezunların istihdam

edilme sorunu yaşamaları, Türkiye’de turizm eğitimi gerçeklerindedir (Tuyluoğlu, 2003;48-55).

2.1.10. Türkiye Turizm Eğitiminin Genel Sorunları

Turizm eğitimine ilişkin sorunlar aşağıda sıralanmıştır;

- Turizm sektörü ile turizm eğitimi veren kuruluşlar arasında hukuki çerçevede etkin bir işbirliği ve organik bağ kurulamamıştır.Yasal dayanağı olmayan karşılıklı iyi niyete ve kişisel çabalara dayanan yetersiz işbirliği;ortak hedefe dönük fonksiyonların gerçekleşmesine, mevcut fiziksel ve beşeri kaynaklardan rasyonel bir şekilde faydalanmasına engel olmaktadır.
- Turizm sektöründe entegrasyon ve koordinasyon sağlanamamıştır. Bu da eğitim çalışmalarının makro bir model kapsamında birbirini tamamlayan bir biçimde yürütülememesine neden olmaktadır.
- Turizm meslekleri, bu mesleklerin değişik kademelerinde çalışma hakkı, unvan kullanma kanuni himaye altına alınmadıkça, haksız rekabet şartlarında istihdam önlenmedikçe işgücü verimi düşmekte ve sektör geliştikçe nitelikli personel daha yüksek ücretlerle yeni işletmelere kaydığından işgücü stabilitesi bozulmaktadır.
- Uygulanan ders programlarında da çoğunlukla kuramsal olup, uygulamalı derslere fazla yer verilememiştir .
- Turizm eğitiminin gerektirdiği eğitim araçları ve laboratuvarlar dört yıllık eğitim veren kuruluşlarda bulunmamakta, verilen bilgiler uygulama imkanı olmadığından unutulmaktadır.
- Yabancı dil eğitimi yeterli değildir.
- Öğretim elemanı açığı bulunmaktadır. Turizm eğitiminde tam zamanlı öğretim elemanlarının yanında ders saati başına ücretli uzmanlara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Staj yapmadan mezun olan öğrenciler sektöre adapte olamamaktadırlar.
- Gerek sektörden uzman öğretim elemanlarının temini, gerek staj ve uygulama imkanlarının sağlanması açısından yüksek okulların kuruluş

yerlerinin turistik potansiyele sahip büyük şehirlerde olması uygun olacaktır.

- Lisans düzeyinde turizm eğitiminin amacına uygun olarak hedefe ulaşabilmesi için sınıflarda öğrenci kontenjanlarının 50 kişide dondurulması gerekmektedir.

Ülkemizdeki turizm eğitim ve öğretimi belirli bir hedefe yöneltmeli ve bir programa dayandırılmalıdır. Mevcut öğretim kurumları teori ile uygulamayı bağdaştıran bir kuramsal özelliğe kavuşturulmalıdır. Lisans düzeyinde eğitim veren kurumlar birer bilimsel turizm araştırma merkezleri olarak düşünülmeli ve turizm uzmanlarının ve yöneticilerinin bu tür okullardan yetiştirilmesi sağlanmalıdır. İhtiyaçlara cevap veren, gerçekten kalifiye eleman yetiştirecek şekilde organize edilmiş bir turizm ve eğitim ve öğretimi, bunu gerçekleştirecek istikrarlı bir turizm eğitim politikasına Türkiye'nin ihtiyacı vardır (Timur, 1992;51-53).

2.2. TÜRKİYEDE TURİZM EĞİTİMİ ve MESLEKİ EĞİTİM

Ekonomimizin gelişmesi, ticari hayatımızın canlanması, dışa açılma ve bunların sonucunda da turizm sektörünün, ülkemizde en önde gelen sektörler arasına girmesi ile bu alanlarda istihdam edilmek üzere çok sayıda nitelikli, bildiklerini iyi yönde kullanabilen ara kademe elemanlarına ihtiyaç duyulmuştur. İhtiyaç duyulan bu alanlarda istihdam edilecek olan elemanları yetiştirmek üzere mesleki teknik liseler içinde ticaret ve turizm öğretimi okulları yoğun olarak faaliyete geçirilmiştir (Sevgi, 1992;24).

Eğitimde etkinlik ve verimliliğin temel kıstası sanayi ile okul arasında uyum ve amaç birliğidir. Çünkü eğitimin asıl amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin yanında fertleri mutlu kılmaktır. Gelişmiş ülkelerde eğitimde, düşünen, araştırabilen, sanatsal duyarlılığı olan, öz güvene sahip, girişimci bir genç kitlenin eğitilmesi amaçlanmaktadır. Sistemin diploma ve değişik sertifikalarla geniş bir alana oturacak şekilde düzenlenmesi gereği vardır. Sistemin yürütülmesinde yönetim, finansman, program geliştirme, uygulama ve değerlendirmeye kadar her safhada işveren ve işçi kuruluşları, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenci, öğretmen ve velilerle birlikte gönüllü kuruluşların katkılarının sağlanması gerekir

Eğitimin amacı; bireyleri çevreleri ile uyumlu kılarak verimli ve üretken yapabilmektir. Küreselleşme sürecinde bireyden beklenen özellikler; sorumluluk alma, yaratıcı düşünme, değişime uyum gösterme, problem çözebilme, kolay iletişim

kurma, grupla çalışabilme, işbirliğine yatkın olma, karmaşık teknolojik sistemleri anlayabilmektir.

Meslek eğitiminde öğrenmeye karşı bir direnç olduğu bir çok eğitici tarafından bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında, verilen eğitimlerde, dinleyicilerin hem pasif tarafta kalması ve verilen eğitimlerin sıkıcı ve anlaşılabilir olmamasıdır. Bu problemin çözümü ise öğrenci merkezli öğretim, eğlenceli ve düşündürücü eğitim modellerinin uygulanması ile olasıdır.

Mesleki eğitimin tüm eğitim içerisindeki oranı gelişmiş ülkelerde % 65'ler civarında iken ülkemizde bu oran tam tersidir, bu durumun düzeltilmesi gereği vardır. Çünkü bu ülkeler geliştirdikleri modellerle mesleki teknik eğitimde başarı yakalamışlardır (Binici ve Arı, 2004;384-385).

2.2.1. Mesleki Eğitimin Gelişimi

10 aralık 1948 yılında, Paris'te yapılan UNESCO'nun genel kongresinde şu kararlar alınmıştır; eğitim bir insan hakkıdır. Herkes eğitim hakkına sahiptir öğretim en azından ilk ve ortaöğretim seviyesinde parasız yapılmalıdır, ilk öğretim zorunludur. Mesleki eğitim herkesin yararlanmasına açık tutulmalıdır, yüksek öğretim, herkesin yeteneği ve başarısı ölçüsünde açık olmalıdır. Eğitimin amacı; insan şahsiyetini tüm olarak geliştirmek, insan hakları ve temel hürriyetlerine karşı saygıyı kuvvetlendirmektir. Zamanla mesleki eğitimin, sanayileşmenin işgücünü yetiştirme gereği anlaşılmıştır. Sanayi üretken, titiz ve verilen işleri standartlara uygun yapabilen elemanlar istemiştir, eğitim bu taleplere cevap veren insanların yetiştirilmesine yönelmiştir. Bazı özellikleri günümüzde bile var olan eğitimin tipik özellikleri şöyle sıralanabilir;

- a) Eğitim sadece okullarda yapılır.
- b) Eğitimin amacı sanayinin isteklerine uygun insan yetiştirmektir.
- c) Eğitimde eleme yöntemi uygulanır. Başaramayan devre dışı kalır.

Oysa şimdilerde okulun, tek başına insanların temel öğrenme gereksinimlerini karşılayamadığı, ve bütün bireylerin aynı süreçte ve periyotta başarılı olamayacağı düşünülmektedir. Gelişmiş ülkelerde okul ve sanayi destekli programlar daha fazla ilgi görmektedir. Bu sistemlerde eleme söz konusu değildir. Herkes yararlı olabileceği alanda yönlendirilmektedir. Türk Milli Eğitimi de bu gelişmeleri takip ederek Cumhuriyetin kurulmasından bu yana 16 defa milli eğitim

şuraları yaparak bu konuda milli politikalar belirlemiştir. Konunun önemi dolayısı ile en son yapılan 16. Milli Eğitim Şurası tamamen Mesleki Teknik Eğitim gündemi ile toplanmıştır. Bilim ve teknolojiadaki hızlı değişim, sanayinin yüksek nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacını arttırmıştır. Sanayi kuruluşları öğrencilerden üretim bilgisi ve becerisi, teknolojinin yakın takibi gibi konuların önceden bilinmesini temel istek olarak bildirmektedirler (Binici, 1999;11).

Mesleki eğitim sistemi, iş dünyasının gereksinim duyduğu kadar kaliteli ve rekabet edebilir bir eğitim vermelidir. Bu eğitimde, iş dünyasına yüksek öğretimden geçiş sırasında genel rekabetin ve mesleki yeteneklerin ön planda tutulması gerekir. İstihdamda işin gerektirdiği genel rekabet ortamı yaratılmalıdır.

2.2.2. Mesleki Eğitim Modelleri

Dünyanın değişik bölgelerinde değişik mesleki teknik eğitim modelleri bulunmaktadır. En yaygın olanları piyasa modeli, okul modeli, ve çıraklık modelidir.

1- Piyasa Modeli

Bu modelde mesleki ve teknik eğitim devlet, işletmeler ve eğitim kurumlarınca gerçekleştirilir. Bu model serbest piyasa ekonomisi uygulayan ABD ve Japonya gibi ülkelerde gelişmiştir.

2- Okul Modeli

Okul modelinde devlet mesleki ve teknik eğitimin yönetim, planlama, denetim ve mali açıdan sorumluluğunu yüklenmiştir. Bu modelde meslek standartları ve uygulaması için devlet meslek kuruluşları ile birlikte hareket etmektedir. Bu modelde mesleki ve teknik eğitim temel eğitime dayalı olarak okul içinde yapılmaktadır. Okul modeli, kamuya maliyeti bakımından en pahalı olanıdır. Devlet maliyeti yüksek bir model olduğundan Fransa, İsveç gibi gelişmiş batı ülkelerinde benimsenmiştir.

Ülkemizde Cumhuriyet Döneminde okul modeli benimsenmiştir. Devlet eğitimin mali ve idari yönden tüm sorumluluğunu üzerine almış bulunmaktadır. Bu modeli geliştirmek için 1942 ve 1950 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı emrine mali kaynak aktarılmış ve planlı dönemde mesleki eğitimi geliştirmek için çeşitli girişimlerde bulunmuş, ancak pahalı bir model olduğu için sınırlı bir gelişme kaydedilmiştir.

3- Çıraklık Modeli

Çıraklık Eğitimi, okul ve işletmelerin işbirliği ile gerçekleştirilen bir mesleki eğitim şeklidir. Bu modelde meslek standartları ve belgeler devlet, özel sektör ve işçi kurumlarınca düzenlenir. Çıraklık Eğitimi ferde yalnızca mesleki bilgi ve beceri kazandırmakla sınırlanmamış aynı zamanda bulunduğu çevreye uyma ve gelişme konusunda da davranış kazandırmaya çalışmaktadır (Uyanık, 1994;4-6).

2.2.3. Bazı Ülkelerde Uygulanan Mesleki Eğitim Modelleri

ABD Modeli

Birleşik devletlerde 20. yüzyıl kurumsal değişim, bazı teknik enstitülerde ve halk kolejlerinde ara elemanların meslek edinme sürecini sağlamıştır. Federal hükümet bu eğitimlere finans sağlarken sistemin hantallaşmasına neden olmuştur. Lise ve lise sonrası eğitim planlamaları farklı kurumlarca yapılması fikri tartışılmaktadır. Farklı iki kuruma aynı sorumlulukları yüklemek sistemin işlemesi açısından daha zordur. Birleşik devletlerde, lise ve yüksek öğrenimde mesleki teknik eğitimin iki farklı kurumca yönetilmesi fikri son yirmi yıldır teşvik edilmektedir, Ancak bu düşünce geçen süreçte başarılı olamamıştır. 1990'larda elde edilen gelişmeler ve belirli mesleki düzenlemelerden daha çok liselerin temel beceriler üzerine odaklandığı görülmektedir. Mesleki eğitim olabildiğince federal birimlerce yürütülmesinde yarar vardır .

İngiltere Modeli

Ülkede uygulanan bu model için önemli finansman harcanmaktadır. Oysa ciddi bir fizibilite yapıldığında, büyük harcamalar yapılarak mesleki eğitim alanında yetiştirilen insanlar bazı sektörler için çok da gerekli değildir. Çünkü bu sektörlerde, istihdam edilecek insanlardan beklenen performans böyle bir eğitime ihtiyaç duymamaktadır. Aslında, son yıllarda ülkede, kısa süreli, pazar sürüm isteklerinden daha çok mesleki beceri temelleri üzerine oturtulmuş uzun süreli vizyonlar esas amaç olmaktadır.

Modele göre, teknolojik buluşlar ve çağdaşlaşma, iş dünyasında uygulanabilir, yaratıcı çalışma ve bunun sonucu olarak üretimde yeni talepler ortaya

koyabilmektedir. Bu talepler, mesleki ve teknik eğitim reformunu zorunlu kılmaktadır. Bunları karşılamak üzere; Mesleki eğitim, orta öğrenimden sonra genişleyen bir yapı ile yükseköğrenime doğru yönlendirilmekte ve adaylara fırsat verilmektedir.

Yetki ve yeterlilik tabanlı bir program, gelişme için daha fazla bir role sahiptir.

İşverenlerin mesleki teknik eğitimle daha fazla ilgili olmaları, mesleki eğitimin başarılı olmasında önemli katkı sağlamıştır.

Almanya Modeli

Alman mesleki eğitim sisteminde, firmaların kiralanarak kullanılması başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. Alman mesleki eğitim sisteminin kurumsal şartları ile yüzyüze olan iş dünyasındaki firmaların kiralama ve ödeme davranışları basit yolla modellenmiştir. Almanya'da olduğu gibi iş gücünün büyük bölümü mesleki eğitime devam eder. Çalışma tabanlı eğitimin yararları, deneysel çalışmalarda henüz ölçülmemesine karşın, öğrenmeyi daha verimli yapan bilginin eş zamanlı uygulanması mantıklı sayılabilir. Bu programın başarısı, firmalar ve okullar arasındaki iş birliği eğiten ve eğitilenlerin yeterli ve becerikli olmalarına bağlıdır. Milli standartları korumak ve firmaların taleplerini yerine getirerek eğitim yapmak, bugüne kadar Almanya'daki mesleki eğitim sisteminin başarısında önemli faktörlerdir. Almanya'da okul ve fiziki mekanların daha etkin kullanılarak mesleki eğitimin ikili olarak uygulanması yaygın olup oldukça başarılıdır. Bu sistemde mesai günü, iki akademik zaman dilimine ayrılmakta ve birinci eğitim bittikten sonra değişik yaş gruplarına hitap eden çok amaçlı programların da içinde olduğu ikinci eğitim başlamaktadır. Bazı güçlükler ikili eğitimin sürdürülmesinde engeller oluşturmaktadır. Bu güçlükler; daha fazla esneklik için eğitimin temini ve sistemin kaynaklarının yenilenmesi için artan finansal baskılardır. Mesleki eğitimde bu ikili sistemin devamlılığının sağlanması, problemlerin çözümü ile mümkündür .

Güney Asya Modeli

Avrupa Birliği ülkeleri dışında da çok başarılı mesleki ve teknik eğitim modelleri bulunmaktadır. Örneğin;Kore, Malezya, Singapur, Tayvan ve Çin gibi Güney Asya ülkelerindeki mesleki eğitim bulgu ve sonuçları bu ülkelerde de yalnızca tekli eğitimin uygulanmadığını göstermektedir. Bu ülkeler mesleki eğitim giderlerinin vergi dışı tutulması ve özel eğitimin cesaretlendirilmesinin yararlarını zaman içerisinde fark etmişlerdir. Ayrıca bu ülkelerde, eğitim kurumlarının, öğrenci seçimi elaman kaydetme ve derslerin seçiminde bir otonomiye sahip olması düşüncesi hakimdir. İşveren geniş bir şekilde mesleki eğitimin bir çok evresinde çalışmalara katılmaktadır. Bu çalışmalarda eğitim politikalarının düzenli evreleri yer almakta ve bunların sonuçları insan kaynakları alanında alternatif müdahaleler ile karşılaştırılmaktadır .

21. Yüzyılın başlarından itibaren beceri gelişiminde önemli bir yarış görülmekte ve beceri kazanma yöntemleri üzerinde uzun araştırmalar göze çarpmaktadır. Bu araştırmalarda, yeni yaklaşımlar ve birlikte çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ön plana çıkmıştır. Beceri geliştirme ve gelişim işbirliğinin çok kolay olamadığı görülmüştür. Beceri gelişimi ve birlikte çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ile hem fakirlik azalmakta hem de büyüme artmaktadır.

Hong Kong toplumunda ekonomik zenginliğin yüksek beklentileri ve teknolojik gelişim eğilimleri gitgide artmaktadır. Hizmet sağlayan kurumların yetkilerin daha da genişletilmesine ihtiyaç vardır. Kaynakların dağıtılması ve eğitim merkezlerinin yönetsel kararlarının bu bağımsız kurumlarca verilmesinde büyük yarar beklenmektedir. Kısaca, karar verme mekanizmasının çok iyi çalışmasına rağmen sistemde reformlar yapılmasına gerek duyulmaktadır. Bu değişimin nasıl yürütüleceği bu süreçte belirsizdir. Çalışma verimliliğinin gelişmesi çok basit bir problem değildir. Gelişmiş toplumların, ekonomik refahının temininde, çalışma verimliliği geç fark edilen politik role sahiptir.

Brunei 'de eğitimin başarının anahtarı olduğu fikri, güney Asya ülkelerinde çok yaygındır. Bu noktadan hareketle Brunei hükümeti sadece petrol kaynaklarının gelişme için yeterli bir unsur olmadığını ve mesleki eğitimin geliştirilmesinin gereğini anlamıştır. Hükümet insan gücü gelişimi ve dengeli kalkınmanın bir parçası

olarak mesleki teknik eğitimi görmektedir. Dolayısı ile halkın ekonomik bağımsızlığı için petrol yanında mesleki ve teknik eğitimin günün koşullarına göre yapılmasını sağlamıştır. Ayrıca ülke serbest ekonominin gelişmesi için yabancı sermayenin daha fazla yatırım yapmasını destekleyerek mesleki eğitimin gelişimi sağlamıştır (Binici ve Arı, 2004;386-389).

Türkiye Modeli

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim gerek nicelik ve gerekse nitelik olarak yeterli bir düzeyde değildir. Bunun yanında ülkemizin nitelikli ara insan gücüne olan ihtiyacı çoktur. Gelişen Türkiye ekonomisinin uluslararası pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi ancak gelişmiş meslek yüksek okulları ve bunların yetiştirdiği nitelikli elemanlarla olasıdır.

2.2.4. Mesleki Orta Öğretim Kurumları

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk eğitim sisteminin amaçları, temel ilkeleri, yapısı tespit edilmiştir. Ferde, meslek sahibi olması için gerekli yeteneklerin kazandırılması, Türk Eğitim Sisteminin temel sonuçlarından birisidir. Eğitimin planlanmasında;iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygunluk ile eğitim, insan gücü ve istihdam ilişkilerinin dikkate alınması esastır. Her yerde eğitim, 1739 Sayılı Kanun’un temel ilkelerindedir. Bu ilke ile işletmelerdeki iş ortamı da eğitim ortamı olarak benimsenmiştir. Eğitimin nerede yapıldığından çok eğitimin gerçekleştirildiği ortamın arzu edilen uygunluğu önemlidir.

Türk Milli Eğitim Sistemi içinde mesleki eğitim, büyük ölçüde tecrübe birikimine sahip bulunmaktadır.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları;

- Erkek Teknik Öğretim,
- Kız Teknik Öğretim,
- Ticaret ve Turizm Öğretimi,
- Din Öğretimi, olmak üzere dört grupta toplanmaktadır (Sevgi, 1992;22).

2.2.4.1. Erkek Teknik Öğretim Okulları

Erkek teknik öğretim okulları;ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik insan gücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci

hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır. Erkek teknik öğretim okulları;Anadolu teknik liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, endüstri meslek liseleri ve çok programlı liselerden oluşmaktadır.

2.2.4.2. Kız Teknik Öğretim Okulları

Kız teknik öğretim okulları;ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademe teknik işgücü yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır. Kız teknik öğretim okulları;Anadolu kız teknik liseleri, kız teknik liseler, Anadolu kız meslek liseleri, kız meslek liseleri ve çok programlı liselerden oluşmaktadır.

2.2.4.3. Çok Programlı Liseler (ÇPL)

Nüfusu az ve dağınık olan yerlerde ortaöğretimin genel, meslekî ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler açılarak, küçük yerleşim birimlerindeki okulların bina ve tesislerinden eğitim araçlarından, öğretmen ve diğer personelinden yararlanılmaktadır.

2.2.4.4. Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları

Ülkemizin ticaret, turizm, muhasebe, bilgisayar, maliye, pazarlama, bankacılık, kooperatifçilik, sekreterlik, emlak komisyonculuğu, borsa hizmetleri, sigortacılık, mahallî idareler ve iletişim gibi alanlarda;kamu ve özel sektörün gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiren ortaöğretim kurumlarıdır.

Ticaret ve turizm öğretimi okulları;Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi, Anadolu dış ticaret meslek lisesi, Anadolu ticaret meslek lisesi, Anadolu sekreterlik meslek lisesi, Anadolu aşçılık meslek lisesi, Anadolu mahallî idareler meslek lisesi, Anadolu iletişim meslek lisesi, ticaret meslek lisesi, çok programlı liseden oluşmaktadır.

2.2.4.4.1. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, dış ticaret, bilgisayar, mahalli idareler, sekreterlik, turizm vb. alanlarında ihtiyaç duyulan yabancı dil bilir nitelikli

elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim okulu üzerine dört yıl (hazırlık+3) eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu Ticaret Meslek liselerinin hazırlık sınıflarında yoğun olarak yabancı dil eğitimi yapılmaktadır. IX uncu sınıfta öğrenciler;

- 1- Dış Ticaret,
- 2- Bilgisayar,
- 3- Mahalli İdareler,
- 4- Sekreterlik,
- 5- Turizm alanlarından birine yönlendirilerek eğitimlerini sürdürürler.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) katılma hakkına sahiptirler. Ayrıca 4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokul programlarına girebilmektedirler.

4702 sayılı yasa ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir.

Turizm Alanı:

Ülkemiz gelir kaynakları içerisinde önemli bir yer tutan turizm sektörü için yabancı dil bilir, nitelikli ara elaman yetiştirmek üzere öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan meslek alanıdır.

Özellikle son yıllardaki turizmdeki yetişmiş elemana olan ihtiyacın her geçen gün daha da artması nedeniyle Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin sayısı turizm sektörünün bu ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bu nedenle Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde de Turizm Alanı açılmıştır.

Bu alanda;

- Resepsiyon (Ön büro)
- Servis
- Mutfak,
- Kat hizmetleri,

- Seyahat Acenteciliği dalları o yörenin özelliklerine ve ihtiyaca göre açılabilir.

Turizm alanının ilgili dalından mezun olan öğrenciler nitelikli ara eleman olarak turizm sektöründe istihdam edilebilmektedirler.

Turizm alanında diğer alanlarda okutulan genel kültür dersleri ile birlikte Bilgisayar, Resepsiyon, Muhasebe Teknikleri ve Uygulaması, Servis Teknikleri ve Uygulaması, Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması, Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması, Seyahat Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü Teknikleri ve Uygulaması, Konaklama Tesisleri ve Muhasebesi, Türk Mutfağı, İçecek Bilgisi, Otel İşletmeciliği, Turizm Pazarlaması, Gıda Teknolojisi, Turizm Hukuku, Animasyon, Diksiyon, İşletme Bilgisi gibi dersler okutulmaktadır.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerine Kayıt-Kabul Esasları

Anadolu Ticaret Meslek Liselerine;ilköğretim okulu mezunu öğrenciler merkezi sınav sistemi ile kabul edilirler. Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavında başarılı olan öğrenciler ayrıca mülakata tabi tutulurlar.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerine;kayıtlarını yaptıran ve parasız yatılı olarak öğrenim görmek isteyen öğrencilerden parasız yatılı okuma şartlarını taşıyanlara, cinsiyetlerine uygun pansiyon bulunması halinde, yatılılık kontenjanı çerçevesinde ilgili mevzuat hükümleri gereğince bu sınavda aldıkları puana göre yapılacak seçme ve sıralama ile parasız yatılı okuma hakkı sağlanır. Cinsiyetlerine uygun pansiyon ve kontenjan bulunmaması halinde bu haktan yararlanamazlar. Bu öğrencilerde ayrıca Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavını kazanmış olmak şartı aranmaz.

Burslu okumak isteyenlerin ise ayrıca Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk sınavına girip başarılı olmaları gerekir.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerine;alınacak öğrencilerin aşağıdaki şartları taşımaları gerekmektedir;

- 1- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- 2- İlköğretim okulu mezunu olmak,
- 3- Sağlığı ve fiziki durumu istediği programın öğrenimine uygun olmak.
- 4- İlköğretimden sonra öğrenimine ara vermemiş olmak,

- 5- Orta öğretim seviyesinde herhangi bir okula devam etmemiş olmak.
- 6- Merkezi sistemle yapılan sınavda başarılı olmak.
- 7- Evli, boşanmış ve nişanlı olmamak,

2.2.4.4.2. Anadolu Kız Meslek Liseleri

İlköğretim okulu üzerine öğrenim veren Anadolu meslek liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. Bu okullarda, orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmakta, meslek alanlarının gerektirdiği seviyede yabancı dil ve mesleki formasyon verilmektedir.

Anadolu meslek liselerinde İngilizce ve Almanca yabancı dillerinin öğretimi yapılmaktadır.

Anadolu meslek liselerine, merkezi sistemle yapılan Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Anadolu Teknik ve Anadolu Meslek Liselerine Başvuru Şartları;

İlköğretim okullarının 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler başvurabilir. Sağlığı girmek istediği okulun ve mesleğin öğrenimine elverişli bulunmak. Anadolu meslek liselerinin Plastik Sanatlar, Tekstil (Tekstil Tasarım dalı), Tekstil (Terbiye dalı), Grafik Tasarım, Seramik, Resim, İç Mekân Tasarımı, Restorasyon alan/dallarında okumak isteyen öğrencilerin ayrıca;ilköğretim okulu 6. ve 7. sınıflarda resim dersinin yıl sonu notunun her sınıf için en az “iyi” derece olması gerekir.

Anadolu Kız Meslek Liselerinde Uygulanan Programlar
Ağırlama Ve Gıda Teknolojisi

Ağırlama ve Gıda Teknolojisi, bireylere temel bilimleri içeren bilgi ve beceriler ile özel mesleki bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra, iyi iletişim kurabilen, teknolojiyi kullanabilen, alanında kazandığı bilgi ve becerileri kullanarak üretim yapan ve bunları pazarlayan, alanı ile ilgili sektörün ihtiyaç duyduğu kalitede hizmet sunabilen, kendi iş yerini kurma düşüncelerini faaliyete geçirmeyi planlayan ve kaliteden sorumlu teknik elemanlar yetiştiren bir alandır.

Bu alanın Servis Hizmetleri, Kat Hizmetleri, Mutfak Hizmetleri, Kurum Beslenmesi, Gıda Analizi dallarından birini başarı ile tamamlayarak teknisyen unvanı ile mezun olan öğrenciler, yabancı dil bilirler. Sanayi ve hizmet sektörünün kamu ve özel kurumlarında teknik eleman olarak çalışabilirler veya işyeri açabilirler.

Seyahat Acenteciliği

Turizm olayı ile ortaya çıkan, değişen birey ve toplum ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile bilimin ve teknolojinin tüm verilerinden yararlanarak, özgün çözümler arayan, alanı ile ilgili araç ve gereçleri yerinde, zamanında ve doğru olarak kullanabilen ve turizm alanı içinde seyahat acentelerinde hizmet üreten elemanları yetiştiren alandır. Bu alanın Rezervasyon, Operasyon dallarından birini başarı ile tamamlayarak teknisyen unvanı ile mezun olan öğrenciler, yabancı dil bilirler. Turizm sektörünün seyahat acentesi bürolarında teknik eleman olarak çalışabilirler veya iş yeri açabilirler.

Yat Kaptanlığı

Yat Kaptanlığı bölümü;yat ve benzeri araçlarında görev yapmaları halinde; yat turizmini geliştirme bilinciyle hareket eden, bu konuda ülkemizin kaynaklarını ve bilimsel gelişmenin tüm verilerini en iyi şekilde değerlendiren, eldeki bilgileri uygulama alanına aktarabilen, turizm sektöründeki gelişmeleri takip edebilen, yorumlayan, bilgilerini denizcilikle ilgili yeni alanlara kanalize edebilen, kararlı, alanındaki araç ve gereçleri yerinde, zamanında ve doğru olarak kullanabilen, ülke tanıtımına yatkın denizci ve turizmci niteliğinde teknik elemanları yetiştiren bir bölümdür. Bu bölümden teknisyen ünvanı ile mezun olan öğrenciler, yabancı dil bilirler. Teknede görev aldıkları takdirde;güverte ve kamara hizmetlerini bilen, yiyecek-içecek üretim teknikleri ile servis yöntemlerini uygulayan, teknede bulunan temel makine ve elektrik sistemlerinin işlevlerini, basit onarımlarını, bakımlarını bilen teknik eleman olarak, karada görev aldıkları takdirde;deniz turizmi acenteciliği, acentecilikteki büro hizmetlerini bilen ve paket tur programı hazırlayabilen teknik eleman olarak çalışabilirler.

Turizm Alanı

Ülkemiz gelir kaynakları içerisinde önemli bir yer tutan turizm sektörü için yabancı dil bilir, nitelikli ara elaman yetiştirmek üzere öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan meslek alanıdır.

Özellikle son yıllarda turizmde yetişmiş elemana olan ihtiyacının her geçen gün daha da artması nedeniyle, Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin sayısı turizm sektörünün bu ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bu nedenle Anadolu Ticaret Meslek Liselerinde Turizm Alanı programı açılmıştır.

Turizm alanında;

Ön Büro,

Servis Hizmetleri,

Mutfak,

Kat hizmetleri,

Seyahat Acenteciliği dalları, o yörenin özelliklerine ve ihtiyaca göre açılabilir.

Turizm Alanının ilgili dalından mezun olan öğrenciler, yabancı dil bilir, nitelikli elemanlar olarak turizm sektöründe istihdam edilebilmektedirler.

Turizm Alanında diğer alanlarda okutulan genel kültür dersleri ile birlikte Bilgisayar, Ön Büro-Muhasebe Teknikleri ve Uygulaması, Servis Teknikleri ve Uygulaması, Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması, Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması, Seyahat Acenteciliği ve Tur Operatörlüğü Teknikleri ve Uygulaması, Konaklama Tesisleri ve Muhasebesi, Türk Mutfağı, İçecek Bilgisi, Otel İşletmeciliği, Turizm Pazarlaması, Gıda Teknolojisi, Turizm Hukuku, Animasyon, Diksiyon gibi dersler okutulmaktadır.

2.2.4.4.3. Anadolu Aşçılık Meslek Liseleri

Türk ve dünya mutfaklarında istihdam edilecek yabancı dil bilir, vasıflı aşçıları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan, bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim üzerine dört yıl süreli meslek liseleridir. Anadolu aşçılık meslek liselerinde bir yıllık yabancı dil hazırlık sınıfında başarılı

olan öğrencilere genel bilgi dersleri ile birlikte bir kısmı yabancı dille olmak üzere Gıda Teknolojisi, Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması, Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması, İşletme Bilgisi, İşletme Muhasebesi, Servis Teknikleri ve Uygulaması, Daktilografi, Bilgisayar, Beşeri Münasebetler, Tuzim ve Turizm Hukuku derslerine ilâve olarak ilgi ve kabiliyetlerine göre seçecekleri dersler de okutulmaktadır.

Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde olduğu gibi öğrenciler, 3308 sayılı kanunun hükümlerine göre her yıl Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık dönemde sürekli olarak okulda; Nisan-Eylül ayları arasındaki turizm mevsimi süresince turistik tesislerin mutfaklarında eğitim görürler. İşyerinde uygulamalı eğitim gören öğrencilere asgari ücretin en az % 60 oranında ücret ödenir. Bu süre içerisinde sigorta primleri Bakanlık imkânlarıyla karşılanmaktadır. Öğrenciler teorik eğitimle birlikte okulda ve işyerlerinde aldıkları uygulamalı eğitimle mesleki bilgi ve beceri kazanırlar ve gerçek iş ortamını tanırlar. Yabancı dil bilen, bilgisayar kullanabilen ve iyi ilişkiler kurabilen bilgili, becerili aşçılar olarak yetişen mezunlar, kamu ve özel sektörde, turizm alanında geniş iş imkânlarına sahip oldukları gibi kendi iş yerlerini de kurma şanslarına sahiptirler. Mezun olan öğrencilere alanlarının devamı niteliğinde yüksek öğretimi tercih etmelerinde ilâve puan verilmektedir.

(<http://www.tebesir.com/yurtici/default.asp?article=yiortatic/>)

2.2.4.4. Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri

Hizmet sektörü içerisinde en önde gelen ve ülke ekonomisini kalkındıracak döviz girdisinde en büyük paya sahip olan turizm sektörünün yiyecek içecek, konaklama ve seyahat ile eğlence hizmetleri alanında ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir, nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe, hem de yüksek öğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) katılma hakkına sahiptirler.

4702 sayılı Kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksek okulu programlarına girebilmektedirler.

Ayrıca 4702 sayılı Kanun ile, herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir.

Anadolu otelcilik turizm meslek liselerinin mevcut eğitim modeli, sektörle ortaklaşa hazırlanmıştır. Bu model, Türkiye'nin yanı sıra, turizm potansiyeli bulunan diğer ülkeler için de örnek alınabilecek bir eğitim sistemini kapsamaktadır.

Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler, her yıl Ekim-Mart ayları arasında teorik ve uygulamalı eğitimlerini okulda; Nisan-Eylül ayları arasında uygulamalı (beceri) eğitimlerini bu alanda faaliyet gösteren otellerde veya diğer turistik tesislerde yapmaktadırlar.

Uygulamalı eğitim süresince öğrencilere işyerlerinde asgari ücretin en az % 60'ı oranında ücret ödenmesinin yanı sıra, sigortaları da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminin yanı sıra, bu okulların diğer sınıflarında da yabancı dile ağırlık verilmektedir. Öğrencilere, genel bilgi dersleri ile birlikte; Meslekî Yabancı Dil, Ön Büro Muhasebe Teknikleri ve Uygulaması, Servis Teknikleri ve Uygulaması, Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması, Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması, Bilgisayar, Halkla İlişkiler ve İnsan İlişkileri dersleri ile ortak olarak mesleğe geçiş ve mesleğe yönlendirme eğitimi de verilmektedir.

Bu okullarda da modüler yapıya göre geniş tabanlı meslek eğitimine imkan veren Alan ve Dal Programı uygulanmaktadır.

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri Turizm Alanına Kayıt-Kabul Esasları

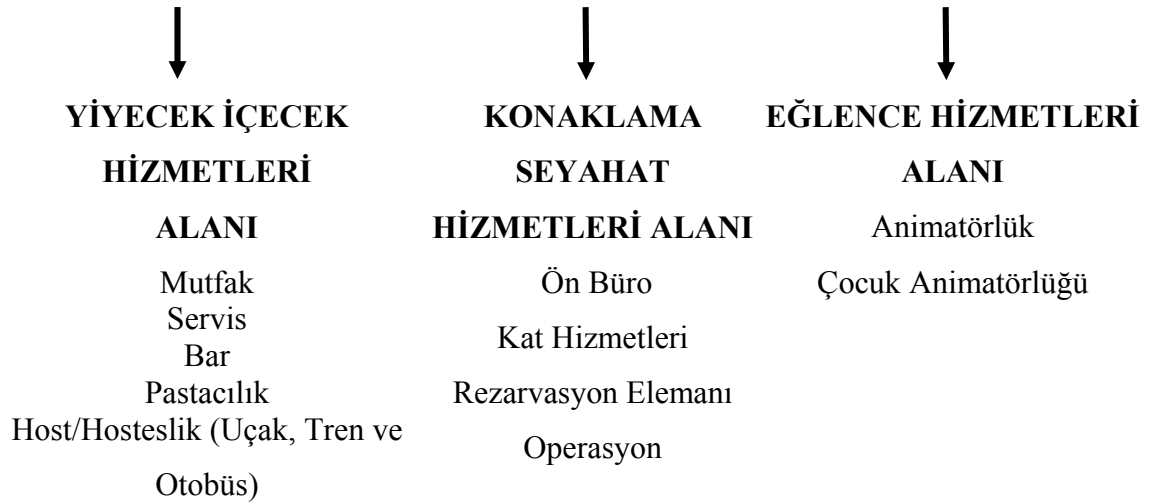
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri Turizm Alanı ve Anadolu İletişim Meslek Liselerine; kayıtlarını yaptıran ve parasız yatılı olarak öğrenim görmek isteyen öğrencilerden parasız yatılı ve burslu okuma şartlarını taşıyanlara, cinsiyetlerine uygun pansiyon bulunması halinde, yatılılık kontenjanı çerçevesinde ilgili mevzuat hükümleri gereğince bu sınavda aldıkları puana göre yapılacak seçme ve sıralama ile parasız yatılı okuma hakkı

sağlanır. Cinsiyetlerine uygun pansiyon ve kontenjan bulunmaması halinde bu haktan yararlanamazlar. Bu öğrencilerde ayrıca Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavını kazanmış olmak şartı aranmaz.

Burslu okumak isteyenlerin ise ayrıca Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk sınavına girip başarılı olmaları gerekir.

- 1) İlköğretim okulu mezunu olmak,
 - 2) Sağlığı ve fiziki durumu istediği programın öğrenimine uygun olmak.
 - 3) İlköğretimden sonra öğrenimine ara vermemiş olmak,
 - 4) Orta öğretim seviyesinde herhangi bir okula devam etmemiş olmak.
 - 5) Merkezi sistemle yapılan sınavda başarılı olmak.
 - 6) Evli, boşanmış ve nişanlı olmamak,
- (http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/anadolu_iletisim.htm/).

2.2.4.4.5. Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde 2006-2007 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanacak Alan/Dal Programları

Program 4 yıl olarak tasarlanmıştır. 9. sınıfın dersleri tüm genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında ortaktır. 9. sınıfın sonunda öğrenci ilgi duyduğu alanı belirler ve 10. sınıfta bu alanda eğitim-öğretime başlar.

Programın temel yapısı oluşturulurken 9 ve 10. sınıflarda ortak dersler ile alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise dallara özel derslerin öncelikli olarak okutulması ortaöğretim kurumlarında ortaktır. 9. sınıfın sonunda öğrenci ilgi duyduğu alanı belirler ve 10. sınıfta bu alanda eğitim-öğretime başlar. Programın temel yapısı oluşturulurken 9 ve 10. sınıflarda ortak dersler ile alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise dallara özel derslerin öncelikli olarak okutulması planlanmıştır. Bu derslerin içerikleri belirlenirken ulusal ve uluslararası iş gücünden beklenen temel yeterlikler, sektör araştırmaları ve mesleki yeterlikler dikkate alınmıştır.

Alanda yer alan tüm dallara yönelik ortak yeterlikleri kazandıran dersler ağırlıklı olarak 10 ve 11. sınıfta verilmektedir. 12. sınıfta diplomaya götüren dala ait yeterlikleri içeren dersler yer almaktadır. 10. sınıfın sonunda, bölgesel ve sektörel ihtiyaçlar, okulun donanımı, öğretmen ve fizikî kapasitesi ile öğrencilerin mesleki yeterlikleri de dikkate alınarak dal seçimi yapılır. Öğrencilerin alan ve dal seçimlerinde bölgesel istihdam olanakları dikkate alınır.

Her okul sektör beklentilerini, değişen koşulları ve mesleklerin gelişimini programa yansıtabilir. 10. sınıfta alan ortak dersleri içerisinde öncelikle okulda açılacak dallara özgü modüller uygulanabilir. Gerekğinde 11 ve 12. sınıfta mesleğe özgü dersler, modüller ve modül içerikleri değiştirilip geliştirilebilir. Bu değişiklikler, program koordinatörü, değişim önderi öğretmen ve zümre öğretmenleri kararı ve sektörden meslek elemanları ile iş birliği içinde yapılır.

Programı tamamlayarak mezun olan öğrenci, iş hayatına yönelebilir veya yüksek öğrenime devam edebilir. Öğretim programının herhangi bir yılından ayrılan öğrencinin kazandığı yeterlikler, sertifika programlarında değerlendirilir.

Programlar, uluslararası meslek sınıflandırması doğrultusunda, meslek standartları, eğitim standartları ve mesleklerin yeterliklerine göre hazırlanmıştır. Uygulamada bu standartlar ve yeterlikler sürekli dikkate alınmalıdır .

2.2.4.4.6. Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Beceri Eğitimi

Staj, Türk Dil Kurumunca;kişinin mesleki bilgisini artırmak için geçici olarak bir kurumun bir veya bir çok bölümünde çalışarak geçirdiği dönem olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2005). Daha geniş bir tanımlamayla staj, kuramsal meslek

bilgisine sahip kişilerin, aldıkları akademik bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme, diğer bir deyişle, edindiği bilgileri, yaparak-yaşayarak davranışa dönüştürme deneyimidir (Çetin, 2005;154).

Stajlar, bir mesleğe yönelik eğitim alanların kuramsal bilgilerini uygulama olanağı buldukları ortamlardır. Mesleki turizm eğitiminde de;sertifika programları, otelcilik ve turizm liseleri, meslek yüksekokulu turizm programları ile lisans düzeyindeki turizm işletmeciliği programlarında okuyan öğrenciler de, ilgili yönetmelikler gereği staj yapmak zorundadırlar. Her yıl binlerce öğrenci turizm işletmelerinde staj yapmaktadır.

Turizm alanında eğitim veren okullardaki staj uygulamalarına bir göz atıldığında, örgün turizm eğitimi veren kurumlarda, öğrencilerin staja gönderilmesi ile ilgili günümüzde iki farklı uygulama mevcuttur. Birincisi, “3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası”; ikincisi ise, “yüksek öğretim kurumlarında uygulanan staj yönetmelikleri”dir. Bunlardan birincisi, Turizm ve Otelcilik Meslek Lisesi öğrencilerinin stajlarını yapmaları konusunda bağlayıcı nitelikler taşımaktadır. Bu kanun, öğrencileri yasal koruma altına alarak onların pratik bilgilerini artırıcı yöndedir. Yükseköğretim kurumlarında uygulanan “staj yönetmeliği” ise, yüksek öğretim kurumları içerisinde turizm işletmeciliği ve otelcilik eğitimi alan öğrencilerin staj sorunlarını ve istihdamlarını kapsamaktadır. Söz konusu bu yönetmelikte turizm eğitimi alan yüksekokul öğrencileri için 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası’nda olduğu gibi stajlarla ilgili, işletme ve okulun sorumluluklarını ve stajyerin hakları düzenleyen herhangi bir yasal düzenleme yoktur. Sadece üniversite senatosunun aldığı kararla staj mecburiyeti uygulamaya sokulmaktadır (Gökdeniz, 1991;8).

Stajlar, aynı zamanda, öğrencilerin turizm sektöründeki çalışma yaşamı ile ilk tanıştıkları dönemlerdir. O nedenle ki;öğrencilerin turizm sektörünü sevmeleri ve benimsemeleri için “ilk staj dönemleri”nin çok çok önemli bir işlevi ve rolü vardır. Yapılan araştırmalar ve gözlemler gösteriyor ki, öğrencileri gelecekte sektörde çalışma veya çalışmama düşüncesine yönelten en önemli etkiler, staj döneminde ortaya çıkmaktadır. Yani, pek çok öğrenci staj döneminden sonra, turizm sektöründe çalışma veya çalışmama kararlarını vermektedirler.

Öğrenciler stajı, öğrenimin bir parçası ve devamı mahiyetinde teorik olarak işledikleri derslerin pratikte uygulanışını görmek, mesleki bilgi ve beceri kazanmak, işbaşı eğitimi, sektörde tecrübe ve deneyim kazanmak olarak algılarken;pek çok işletme stajyer öğrencileri daha çok geçici ve ucuz işgücü olarak algılamaktadır

(Buluç, 1992;365). Konuyla ilgili olarak yapılan çeşitli araştırmalarda, öğrencilerin turizm işletmelerinden beklentileri ise şu şekilde özetlenebilir;

Çok uzun çalışma saatlerinden dolayı turizmde çalışmanın yorucu ve stresli olduğu, aile yaşamının bundan olumsuz etkilendiği veya aile oluşturulamadığı belirtilerek, daha kısa veya standart çalışma saatlerinin düzenlenmesi beklenmektedir. Standart çalışma saatlerinin dışında da çalışılmasına rağmen bunun karşılığının mesai ücreti olarak alınamadığı belirtilerek, çalışma saatlerine karşılık mesai ücreti verilmesi istenmektedir.

Çok yorucu ve çok uzun çalışma saatlerine rağmen iş için ödenen ücretin düşük olduğu ve tatmin edici bir yaşam sürmeye elverişli olmadığı, turizm sektöründe işlerin mevsimsel olmasından dolayı sürekli ve istikrarlı bir iş bulmanın zorluğu belirtilmekte, sürekli ve istikrarlı bir iş konusunda işletmelerden talepte bulunmaktadır (İçöz, 1991;15-18).

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler, sektörün özelliği doğrultusunda;her yıl turizm bakımından hareketsiz olan Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık sürede okulda eğitim görürlerken;turizm mevsimi ile birlikte, Nisan-Eylül ayları arasındaki ikinci altı aylık dönemde turizm işletmelerinde uygulamalı eğitim görmektedirler.

Mezunların yabancı dil bilgisi ile birlikte, turizm işletmelerinde yoğun bir uygulama programına tabi tutularak yetiştirilmeleri bu okullara ve mezunlarına olan talebi artırmaktadır.

Uygulamalı eğitim süresince öğrencilere işyerlerinde yaşlarına uygun olarak asgari ücretin en az % 60'ı oranında ücret ödemesinin yanı sıra, sigortaları da Milli Eğitim Bakanlığı imkanları ile yapılmaktadır.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde uygulanan bu model, Türkiye'nin yanı sıra, turizm potansiyeli bulunan diğer ülkeler için de örnek alınabilecek bir eğitim modelidir. Öğrenciler Avrupa'da çeşitli alanlarda başarı sağlamış ve ödüller almışlardır.

Beceri eğitimi 1. sınıfta teori eğitiminin tamamlanması ile başlar. Öğrenci beceri eğitimini yapmak üzere okul tarafından bir işletmeye gönderilir. Öğrencilerin

beceri eğitimine gönderilmesi okul idaresinin belirlediği bir komisyon tarafından yerine getirilir. Bu komisyon çalışmalarına otel işletmeleri ile yazışma yaparak başlar. Bu yazışmalarda otel ile ilgili bilgiler, staj döneminde okuldan öğrenci istenip istenmediği, istendiği takdirde hangi branştan kaç öğrenci istendiği sorulur. Bunun yanında işletmelere birer adet sözleşme örneği yollanarak öğrenci alındığı takdirde işletme ve öğrencinin uyması gereken kurallar hakkında bilgi verilmektedir.

Otellerin seçimi yapılırken öğrencilerimizin çalışması gereken resepsiyon, kat hizmetleri, servis-bar, mutfak departmanlarının bulunması ilk şarttır. Bunun dışında otelin Öncelikle 5 veya 4 yıldızlı olması gerekmektedir. Yeterli sayıda 5 veya 4 yıldızlı otel bulunmadığı takdirde 3 ve 2 yıldızlı otellere öğrenci verilmektedir. Öğrenci talep eden işletme öğrencinin ikamet ettiği il dışında ise öğrencinin barınma ihtiyacını, ulaşım giderini karşılamak zorundadır. İşletmeler beceri eğitimindeki öğrencilere asgari ücretin en az % 60'ını ödemek zorundadır. Öğrencilerin sigortaları Milli Eğitim Bakanlığı'nca karşılanmaktadır. Öğrenciler beceri eğitimi boyunca haftada bir gün izin, eğitim süresince de 15 gün ücretli izin kullanabilirler. 1. sınıf öğrencileri bütün departmanlarda, 2. sınıf öğrencileri branşlarına göre beceri eğitimi görürler.

İşletmelerle yapılan yazışmalar dışında staj kurulu tarafından öğrencilere staj formu doldurulur. Bu formlarda öğrencilerden staj yapmak istedikleri illeri ve daha önceki beceri eğitimi yerlerini belirtmeleri istenir. Bu formlara öğrencilerin danışman öğretmenlerinin de görüşleri yazılır.

Beceri eğitim başladığında işletmelerle sözleşme imzalanır. Okulun bulunduğu ilde beceri eğitimi yapan her otelden sorumlu koordinatör öğretmen bulunmaktadır. Diğer iller için sürekli böyle bir uygulama yapılmaktadır. Koordinatör öğretmen sorumlu olduğu oteldeki problemleri çözmekle görevlidir. Okul ile işletme arasındaki bağlantıyı kurmakla görevlidir. Koordinatör öğretmen beceri eğitimi ile ilgili gelişen olayları her hafta bir rapor şeklinde okula bildirir.

Beceri eğitimi yapan 1. sınıf öğrencileri, servis, mutfak, resepsiyon, kat hizmetleri departmanlarının hepsinde dönüşümlü olarak çalışmak zorundadırlar. Eğitimi bitiren öğrenciler beceri sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavda başarılı olan Öğrenciler 1. dönem stajından geçmiş olurlar. 2. sınıfa başlayacak öğrenci bir dilekçe ile hangi branşı seçeceğini okul idaresine bildirir, bu branşlar;servis, mutfak ve resepsiyondur. Branş seçen öğrenci branşındaki teorik eğitimi alır. Bu eğitimin

sonunda 2. sınıfın beceri eğitimi başlar. 2. sınıfın beceri eğitiminde öğrenci kendi branşı olan departmanda ağırlıklı olarak beceri eğitimi yapar. Bu eğitimin sonunda tekrar beceri sınavına girer. Bu sınavdan geçen öğrenci beceri eğitimini tamamlamış sayılır. 3. sınıfta teorik eğitime başlar. Bu eğitimde başarılı olarak tamamlayan öğrenci Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi diploması almaya hak kazanır. Beceri sınavında başarılı olamayan öğrenci, beceri eğitimini tekrarlar (Şimşek, 1998;40-41).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAÖĞRETİM TURİZM EĞİTİMİNDE STAJ VE İZMİR İLİ ANADOLU OTELCİLİK TURİZM MESLEK LİSELERİNDE BİR UYGULAMA

3.1. KURAMDAN UYGULAMAYA GEÇİŞ

Bilime sistemli bilgiler kümesi olma niteliği kazandıran temel araç kuramdır. Kuram bilimin dayandığı bilgilerin düzenli, sınıflandırılmış, özetlenmiş ve aralarındaki bağlar kurulmuş bilgiler şeklinde örgütlenmesine olanak tanımaktadır. Böylelikle olaylar gerçek anlamlarını, bu olayları özetleyen, sınıflandıran ve önceden haber veren, gösteren ve açıklayan kuramdan almaktadırlar. Kuram, bu niteliği ile, bilimsel gelişmeyi sağlayan ve ona yön veren temel araçtır (Güven, 1996;14).

Araştırma konusunun, kuramsal yada kavramsal bir çerçevesini oluşturmak, araştırma içeriğinin amaca dönük ve kendi içinde tutarlı olması bakımından büyük önem taşır. Kuramsal çerçeve, araştırmacıya konu ile ilgili boyutların tanımlanmasında, bunların birbirleriyle olan ilişkilerinin saptanmasında, bilgi toplama araçlarının boyutlarının belirlenmesinde ve analiz aşamasında kullanılacak temaların seçilmesinde yardımcı olur (Şimşek ve Yıldırım, 2000;53). Bu nedenle bir araştırma yaparken, bu araştırmanın kuramsal çerçevesi çizilmesi ve bu çerçeve içinde yer alacak anlamlı olayların sistemleştirilerek, sınıflandırılması ve aralarındaki bağların kurulması ve böylelikle, bir kavramlar çerçevesinin oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Aksi takdirde, böyle bir kavramlar çerçevesi oluşturulmadan;bilimsel bilgi üretmek, olguları kanıtlayıp açıklamak olanaklı değildir (Güven, 1996;14).

Bilim ve bilimsel disiplinlerde kuram ve uygulama el ele yürümektedir. Kuram; yeni olguların kazanılmasına, olaylar ve olgular yeni kuramların geliştirilmesine hizmet eder. Uzmanlar, kuram yardımı ile uygulamaların geçerlik ve güvenilirliği hakkında mantıksal hükümler verebilmekte, olayların oluşunu tespit edebilmekte ve olayları önceden görebilmekte; bilinenlerden bilinmeyen, görülmeyen olayların keşfine hakim olmaktadır. Hatta, uygulamaların etkilerinin incelemesi ve saptanması ile kuramlar düzeltilmekte ve geliştirilebilmektedir (Kaptan, 1973;79). Çünkü bilim, durağan olmayıp sürekli gelişmekte ve ilerlemektedir. Bu bakımdan bilgilerin belirli bir aşamasında geçerli ve güvenilir olan bir kuramın, yeni bilgilerin

ortaya çıkarılması yada yeni olguların farkına varılması ile birlikte yanlışlık ve eksikliklerin saptanması olasıdır (Güven, 1996;15).

Tüm bu yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı;birinci ve ikinci bölümlerde tezin uygulama kısmı olan üçüncü bölüme temel oluşturacak kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Üçüncü ve son bölüm olan bu bölümde;literatürden elde edilen bilgilerden oluşan kavramsal çerçeve ışığında İzmir ili sınırları içinde bulunan 4 Anadolu Otelcilik Meslek Lisesi 11. sınıfta okuyan ve beceri eğitimi görmüş olan 250 öğrenciye uygulanan ankete ait yöntem ve bulgular yer alacaktır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Her bilimsel araştırmanın bir amacının olması gerekir. Bir başka ifade ile, bilimsel çalışma yapacak kişi veya grubun, araştırmaya girişmesinin bir yada daha fazla nedeni açıkçası amacı olması gerekir (Türkbal, 1987;2). Özgün bir araştırmada öncelikle temel amaç belirlenir. Amacın belirlenmesi, araştırmanın düzenlenmesini ve sistematik hale getirilmesini kolaylaştırmaktadır (Tütüncü, 2001;86).

Amaç başlığı altında yer alan bilgiler, araştırmacının, araştırma konusunu etkilediği ve bu nedenle aydınlatılması gerektiğini düşündüğü değişkenleri tek tek yada ilişkiler düzeni içinde sorgulayıcı niteliktedir. Bunlar, araştırmada karar dayanağı niteliğindeki verilerin ifadesidir. Amaç başlığı altında yer alan bilgiler;araştırmacının, araştırma konusunu etkilediği ve bu nedenle aydınlatılması gerektiğini düşündüğü değişkenleri tek tek yada ilişkiler düzeni içinde sorgulayıcı niteliktedir. Bunlar, araştırmada karar dayanağı niteliğindeki verilerin ifadesidir. Ayrıca araştırmalarda amaçlar iki düzeyde düşünülür. Birincisi, genel amaçtır ve giriş cümlesi niteliğindedir. Ancak bu genel amaç ayrıntılı alt amaçlara dönüştürülmedikçe kişileri farklı beklentilere götürebilir bu nedenle ikinci düzeyde alt amaçlara yer verilir (Karasar, 2002;67).

Bu anlamda İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesinde okuyan ve beceri eğitimi görmüş olan öğrencileri kapsayan bu araştırmanın temel amacı Anadolu Otelcilik Meslek Lisesinde beceri eğitiminin çeşitli yönleri ile ortaya konması ve beceri eğitimde ortaya çıkan sorunlara çözüm olabilecek önerilerde bulunmaktır. Bu genel amaç, aşağıda yer alan alt amaçlara dönüştürülerek daha ayrıntılı hale getirilebilir.

Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde beceri eğitimi hakkında öğrencilerin;

- Karşılaştıkları sorunların belirlenmesi,
- Okudukları okulla ilgili memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi,

- Mevcut programların öğrencilerin beklentilerini karşılaması konusunda geri bildirim elde edilmesi,

- Öğrencilerin iş bulma ve yüksek öğrenime devamları ile ilgili beklentileri tespit edilecektir.

Böylelikle bu araştırma sayesinde;

- Öğrencilerin bu alandaki bireysel becerilerinin daha fazla geliştirilmesi adına okul ile sektör arasında bağ kurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Okuldan iş hayatına geçiş uyumuna katkı sağlayacaktır

- Çeşitli nitelikte iş becerilerini geliştirerek istenen nitelikteki iş gücüne sahip olabilecekler ve böylelikle turizm sektörüne ve dolayısıyla da ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır ve böylelikle bu uygulamaların geliştirilmesine ilişkin öneriler üretilebilecektir.

- Turizm işletmelerinde beceri eğitimine katılan öğrencilerin uygulamadan yararlanma dereceleri belirlenmesiyle bu okullarda verilen eğitimin niteliğinin yükseltilmesine ve böylelikle turizm sektörüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Araştırma konuları genellikle iki aşamalı bir süreçten söz edilir. Bunlardan birincisi; araştırma yapılacak konunun en geniş sınırları ile ele alındığı genel araştırma konusunun belirlenmesi sürecidir. İkinci aşama ise, daha önce belirlenen genel konunun zaman, maliyet, ulaşım, araştırmanın hacmi gibi esaslara göre daraltıldığı araştırılacak konunun özele indirgenmesi aşamasıdır (Altunışık vd., 2004;23).

Araştırmanın en uygun gördüğü ve belki de yapmak isteyip de çeşitli nedenlerden dolayı vazgeçmek zorunda kaldığı alanlar, araştırmanın sınırlılıklarıdır. Bunlar aslında en uygun görülen koşullardan sapmadır. Bu ideal koşullar, bazen araştırmanın denetimi ve etki alanı dışında olduğu, bazen de fayda-maliyet açısından pratik olmadığı için gerçekleştirilmeyebilir (Karasar, 2002;73).

Ayrıca araştırma konusunun çok geniş tutulması, çalışmanın yüzeysel kalmasına, konuların birbirine karışmasına, neyin niçin anlatıldığına hakim olunmasına ve sonunda, sağlıklı bir sonuca ulaşılmasında güçlük çekilmesine neden olabilir (Dinler, 2000;20).

Sınırlılıklar araştırmacının kendi bilgi, beceri ve olanaklarından kaynaklanabileceği gibi problem alanı, araştırma amaçları, yöntem ve diğer zorunluluklardan da kaynaklanabilir. Bu nedenle, araştırmalarda konunun sınırlarlarının belirlenmesi olağandır. Ancak;bulgular, verilen sınırlılıklar içinde geçerli olduğundan araştırmada varolan sınırların belirlenmesi ve belirtilmesi gerekir (Karasar, 2002;73).

Bu araştırmanın kapsamını, Araştırma İzmir ili sınırları içinde Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki beceri eğitimi görmüş on birinci sınıf öğrencilerinin;beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunları kapsamaktadır.

Bu anlamda Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri dışındaki beceri eğitimleri araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki beceri eğitimi dışında kalan sorunlar bu araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

İzmir ili sınırları dışında kalan Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri bu araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bu araştırmanın sınırlılıkları (kısıtları) ise;

1. Araştırma İzmir ili sınırları içinde Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki onbirinci sınıf öğrencilerini ile sınırlıdır.

2. Araştırmada okul ve öğretmen sayıları için 2005- 2006 yılına ait istatistiklerle sınırlıdır.

3. Araştırma öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

4. Araştırma Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin Turizm İşletmelerindeki beceri eğitimleri sırasında yaşadıkları sorunlar ile sınırlıdır.

3.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmalarda, bazı başlangıç noktalarının, ayrıca kanıtlanmasına gerek görülmeden doğru olarak kabul edilmesi gerekebilmektedir. Söz konusu bu kabullenmeler, varsayımlar (sayılılar) olarak ifade edilmektedir. Varsayım yada diğer adıyla sayılı deneyi kanıtlanmış olmakla birlikte, kanıtlanabileceği umulan kuramsal düşünüyü yada varmış ve gerçekmiş gibi kabul edilerek, araştırmada dayanak

olarak kullanılan, bir olayı açıklamada yararlanılan ilke olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2002;72).

Varsayımlar araştırmacının kontrolü altında olmayan araştırmacının etkileyebilme yada doğruluğunu garanti edebilme olanağı olmayan, fakat, doğru gibi kabul ettiği, var olduğuna ve gerçeğliğine inandığı, okuyucularının da inanmasını beklediği vargılardır. Bu yargılar araştırmanın üzerine inşa edildiği temellerdir. Herhangi bir yargının varsayım yada sayılı olabilmesi için, elde kuvvetli kanıtlar olması gerekir. Ancak varsayımlar, test etmek için belirlenmezler. Bununla birlikte, araştırmacı, araştırmayı yürütürken, önceden belirlediği bu varsayımların düşündüğü gibi olup olmadığını denetlemek zorundadır (Kaptan, 1998;106).

Bu araştırmanın varsayımlarını şu şekilde sıralamak olanaklıdır;

1. Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki beceri eğitimi sırasında öğrenciler çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunlar yaşamaktadırlar.

2. Bu sorunlar beceri eğitiminin evrelerinde farklı ortaya çıkabilmektedir.

3. Beceri eğitimi sırasında her öğrencinin yaşadığı sorunların yoğunluğu aynı düzeyde ve türde değildir.

4. Öğrencilerin Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin Turizm İşletmelerindeki beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunları ile ilgili görüşleri için hazırlanan ölçeğe verilen yanıtlar içten ve doğrudur.

5. Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin Turizm İşletmelerindeki beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunları ile ilgili hazırlanan ölçeğe öğrencilerin verdikleri yanıtların var olan durumu yansıttığı kabul edilmektedir.

3.5. ARAşTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki beceri eğitimi sırasında öğrenciler çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunlar öğrencilerin çeşitli bireysel özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Hipotez 1 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **cinsiyete** göre farklılık göstermektedir.

Hipotez 2 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **yaşına** göre farklılık göstermektedir.

Hipotez 3 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **staj yapılan alana** göre farklılık göstermektedir.

Hipotez 4 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **okuldaki başarı durumuna** göre farklılık göstermektedir

Hipotez 5 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **üniversite eğitimi görmek istediği alana** göre farklılık göstermektedir

Hipotez 6 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **annenin öğrenim düzeyine** göre farklılık göstermektedir

Hipotez 7 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **babanın öğrenim düzeyine** göre farklılık göstermektedir

Hipotez 8 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **ailenin sosyo- ekonomik düzeyine** göre farklılık göstermektedir.

Hipotez 9 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar **anne babanın birlikteliğine** göre farklılık göstermektedir.

3.6. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde çalışmanın modeli, evreni, veri toplama aracının özellikleri, aracın geçerlik ve güvenilirlik sonuçları, aracın uygulanması ve elde edilen bulguların istatistiksel çözümlene ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Bir araştırmanın bilimsel olarak nitelendirilmesinin koşulu; araştırmanın amacına uygun olan yöntemin kullanılmasıdır (Güven, 1996;24). Bu nedenle, bilimsel araştırmalarda, yöntemin amaca uygunluğu son derece önemlidir (Karasar, 2002;75). Araştırmanın amacı, kapsam ve sınırlılıkları belirlendikten sonra, araştırmada kullanılacak yöntemin belirlenmesi gerekir (Türkbal, 1987;2).

Araştırma yöntemi, araştırmacının amacına varmak için kullanacağı genel yaklaşımdır. Bu nedenle;araştırma yöntemi kavramı için, araştırma düzeni adı da kullanılır. Ayrıca yöntem, araştırma alanına ait sınırların ve koşulların da işareti olur. Bu nedenle;araştırmacının elindeki olanakların ve araştırmaya müdahale sınırlarının bir göstergesidir. Diğer bir deyişle, araştırma yöntemi, bir yandan araştırılan alanı ile ilgili koşullara, diğer yandan da araştırmacının bu koşullara etki yapma olanaklarına göre değişir (Usal ve Kuşluvan, 2000;18).

Araştırmalarda;çeşitli amaçlara uygun düşecek inceleme yöntemleri vardır (Kaptan, 1973;7). Uzmanların değişik şekillerde sınıflandırdıkları araştırma yöntemleri arasından araştırmacının amacına uygun olan yöntemi seçmesi gerekmektedir (Seyidoğlu, 2000;17). Herkesin üzerinde kesin olarak anlaşmış olduğu bir sınıflama şeklinin olmaması ve farklı nitelikte sınıflandırmakla birlikte, bugün kabul gören araştırma yöntemleri şu şekilde sıralanabilir (Altunışık vd., 2004;55, Dinler, 2000;9, Yozgat, 2001;25).

A.Amaç Bakımından

- i. Temel araştırmalar
- ii. Uygulamalı araştırmalar

B.Nitelik Bakımından

- i. Betimleyici araştırmalar
- ii. Keşfe yönelik araştırmalar

C.Yöntem Bakımından

- i. Deneysel araştırmalar
- ii. Arşiv araştırmaları

D.Yürütüldükleri Ortam Bakımından

- i. Laboratuvar araştırması
- ii. Alan araştırması

E.İçerik Bakımından

- i. Nitel Araştırmalar
- ii. Nicel Araştırmalar

Yukarıda sıralanan araştırma yöntemlerinden herhangi birinin diğerine göre çeşitli ölçütlere göre daha üstün olduğu ifade edilebilirse de en iyisini belirlemek, hem olanaksızdır hem de yanlış olur. Çünkü, her yöntemin kendine göre olumlu ve olumsuz yanları vardır. Bu durumda, araştırma için en uygun yöntem, o araştırmacı ve araştırma konusu için en iyi yöntemdir (Usal ve Kuşluvan, 2000;33). Araştırmacı, eldeki probleme, tasvir edilen evrene, kullanılan örneklem şekline, veri tiplerine, ölçme tekniklerine ve çözümlene yollarına göre, en uygun araştırma yöntemini seçmeli ve kullanmalıdır (Seyidoğlu, 2000;17).

Bu bilgiler ışığında, bu araştırma kullanılan yöntemi, amaç bakımından uygulamalı, nitelik bakımından hem betimleyici hem keşfe yönelik, yürütüldükleri ortam bakımından alan araştırması içerik bakımından hem nitel hem de nicel araştırma olarak yukarıda yapılan sınıflandırmalar içerisinde göstermek mümkündür. Birden fazla araştırma yönteminin kullanılmasının nedeni, araştırma konusunun buna izin vermesinden dolayı, araştırma bulgularının daha güvenilir ve daha kapsamlı olmasını sağlayacağı düşüncesidir (Veal, 1992;32).

Sosyal ve ekonomik araştırmalarda, kapsamında iki grup bilginin aktarılması gerekir. Bunlardan birincisi, araştırmada kullanılan verilerin nasıl toplandığının belirtildiği gruptur. Bu grupta, anket, gözlem, sayım, arşiv, deney vb. veri toplama yöntemlerinden hangisinin ve ne şekilde uygulandığı açıklanır. Bazı araştırmalarda birden çok sayıda veri toplama yöntemine ihtiyaç duyulabilmektedir.

İkinci grup ise; kullanılan analiz yönteminin açıklanmasını içerir. Çeşitli yöntemlerle elde edilen bilgilerin, nasıl düzenlenerek ve hangi işlemden geçirilerek sonuçlara verildiğini kapsar (Arıkan, 1995;215). Bu araştırmada evrenin tanımına uygulanmak üzere anket yöntemi seçilmiştir.

Ayrıca yöntem, araştırmalarda takip edilen metodların tanıtılmasına yer verilen bölümdür. Yöntem kapsamında, araştırma için yapılacak işlemler açıkça ortaya konur ve izlenen kurallar, gerekçeleri ile birlikte belirtilir. Elde edilen sonuçlar onlara ulaşılan yol üzerinden değerlendirildiği için, yöntem, sonuçların açık ve denetimli yaklaşımlarla sağlandığına dair bir göstergedir (Mayring, 2000;19). Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak yapılmıştır.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimleyen araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2002;77).

Araştırmanın yöntemi kapsamında, evren ve örneklemin nasıl seçildiği ve anketin hazırlanmasından uygulanması ve değerlendirmesine kadar geçen süreç, aşağıda başlıklar halinde ayrıntılı bir şekilde verilmektedir.

3.7. EVREN VE ÖRNEKLEM

Her araştırmada, elde edilen sonuçların uyarlanabileceği ve genellenebileceği bir grup yada alan vardır. Araştırmanın planlanması sırasında, bu grubun ve alanın belirtilmesi ve tanımlanması gerekir. Araştırma dilinde bu gruba, evren denmektedir.

Evren; herhangi bir araştırma alanına giren elemanların, objelerin, bireylerin tümü ve araştırmanın kapsamı planlanan araştırma yoluyla hakkında bilgi toplanması hedef alınan gruptur. Evren, araştırmadan elde edilen bulguların mal edilmek istendiği, genelleneceği alan ve bu alan içine girecek elemanlar bütünüdür (Kaptan, 1973;10).

Kuşkusuz iki tür evrenden söz etmek gerekir. Bunlardan birincisi genel evren; diğeri ise çalışma evrenidir. Genel evren, soyut bir kavramdır ve tanımlanması kolay fakat; ulaşılması güç, zaman alıcı, maliyetli (Akın, 2002;157, Bilgiseven, 1989;203) ve hatta çoğu zaman olanaksız bir bütündür. Örneğin, insanları evren olarak alan bir araştırmacının tüm insanlara ulaşması yada onlara genellenebilecek bir başka yol izleyerek tümüyle güvenli bir sonuca varması olanaksızdır. Bu neden ile olası yanlış anlamaları gidermek için, çalışma evreni kavramı geliştirilmiştir. Çalışma evreni ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur.

Araştırmacının ya doğrudan gözleyerek yada ondan seçilmiş bir örnek küme (örneklem) üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanarak hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir. Pratikte araştırmalar araştırma evreni üzerinde yapılmakta ve sonuçları da yalnızca bu sınırlı evrene genellenmektedir (Karasar, 2002;11). Bu nedenle, araştırılmak istenen örneklemin kesin hatları ile çizilmiş olması gerekir (Şimşek ve Yıldırım, 2000;62).

Üzerinde araştırma yapılacak insanların ve olayların tümü, araştırmanın evreni (population), bu evrenden seçilerek üzerinde araştırma yapılan grup ise

örneklemdir (sample) Bu işleme de örnekleme adı verilmektedir (Ergün, 1995;165, Akın, 2002;155). Örnekleme, araştırılacak olan büyük bir grubun bütün özelliklerini temsil eden bir küçük nüfusun belirli kurallara uyulması şartı ile seçilmesi işlemidir (Bilgiseven, 1989;203) Örneklemin ne olduğunun tam olarak anlaşılması için, örneklemin kısmen karşıtı olan tam sayının ne olduğunun bilinmesi gerekir. Tam sayım ana kütlelin tüm birimlerinin incelendiği (Akın, 2002;155), tüm toplum birimlerini kapsayacak biçimde yürütülen araştırmalardır (Özdamar, 2002;134) ve evreni oluşturan birimlerin tek tek incelenerek tamamından çeşitli yollarla bilgi alınmasıdır. Evren hakkında en geniş bilginin, tam sonucunda alınmasına karşın;yukarıda sıralanan nedenlerden dolayı çoğunlukla tam sayım yerine örnekleme başvurulmaktadır (Arıkan, 1995;117).

Araştırmacı çoğu zaman, araştırmak istediği evrenin tümünü inceleme olanağından yoksun olduğu için evrenin bir kısmı üzerinde çalışmak zorundadır. Evren büyüdükçe, araştırmacının, evrenin her ögesini teker teker inceleme olanağı, çeşitli nedenlerden dolayı zorlaşmakta, hatta, imkansız hale gelebilmektedir. Evrenin yerine, onu temsil yeteneği olan bir örneklem incelendiğinde, zaman ve maliyet bakımından büyük tasarruf sağlanmaktadır (Tütüncü, 2001;88). Bu bakımdan örneklem üzerinde çalışmanın üç temel amacı vardır. Bunlar maliyet güçlükleri, denetim güçlükleri ve etik zorunluluktur. Ayrıca, her evrenin tümüyle incelenmesine gerek yoktur (Karasar, 2002;111).

Bu araştırmanın genel evrenini Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören öğrencilerden oluşturmaktadır. Ancak, bu genel evren tamamının incelenmesinde karşılaşılan zorluklardan ve örneklemin sağlayacağı katkılardan dolayı, bu evren daraltılmıştır. Çalışma evreni olarak adlandırılan ve üzerinde araştırma yapılan örneklem ise, Türkiye'deki tüm Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören öğrencilerden değil, sadece İzmir ili sınırları içerisinde yer alan, Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören öğrencilerdir. Araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları başlığı altında da ifade edildiği gibi çalışma evreni İzmir ilinde yer Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören 11.sınıf öğrencileridir.

Bilimsel araştırmalarda, bir çok örnekleme yönteminin olduğu bilinmektedir. Ancak bu araştırmada örnekleme, alan örneklemesine dayalı küme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Küme rnekleme, evren içerisinde yer alan elemanların yada ünitelerin, birbirinden uzak gruplar şeklinde olduğu durumlarda tercih edilir (Kaptan, 1998;121). Ayrıca, bu araştırmada tercih edilen alan örneklemesine dayalı küme örnekleme kapsamında, küme içinde yer alan deneklere tam sayım yöntemi uygulanmıştır. Bir başka ifade ile, küme içinde kalan tüm deneklere ulaşılmıştır.

Bu araştırmada kullanılan küme yönteminin, alan örneklemesine dayandırılmasının nedeni araştırmanın evreninin tanımlanabilir coğrafi bölgelerden yada belirli sınırlar içerisinden seçilebilir olmasıdır. Alan rnekleme belirli bir alanda küme örneklemesidir (Tütüncü, 2001;91). Bu anlamda araştırmanın uygulama evreni olarak, tüm Türkiye’deki Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören öğrencilerden İzmir ili sınırları içinde yer alan Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi gören öğrenciler seçilmiştir.

3.8. VERİ TOPLAMA ARACI

3.8.1. Veri Toplamada Anket Yöntemi Ve Anketin Hazırlanma Süreci

Araştırmanın kapsamındaki en önemli aşamalardan birisi de araştırmada kullanılacak birincil bilginin, yani verinin toplanma sürecidir (Erdoğan, 1998;80). Veri derlemenin esası, üzerinde araştırma yapılan örneklemin yada evrenin, araştırma konusu ile ilgili aldıkları değerleri saptama ve kaydetme işlemine dayanır (mleki, 2001;93). Araştırmanın veri toplama sürecinde, gerekli verilerin nasıl toplanacağını, açık ve net olarak ayrıntıları ile belirtmek gerekir. Sonradan düzeltme, ekleme, çıkarma ve düzenleme yapma olasılığı zayıftır. Böyle bir imkan olsa bile sonradan yapılacak bu düzenlemeler, araştırmayı bozabilir, sürekliliğini ve tutarlılığına zarar verebilir (Erdoğan, 1998;80).

Veri, henüz işlenmemiş bilgilerdir. Araştırmalarda veri denince araştırma amacına ulaşmak ve karar verebilmek için gerekli olan kanıtlar, bu kanıtların ne olacağı ve nerelerden sağlanacağı, araştırma planlanırken kararlaştırılır (Karasar, 2002;132). Verilere değişik yollarla ulaşmak mümkündür. Gözlem, görüşme, mülakat, testler ve anket yöntemi bu yollardan bazılarıdır. Bu yolların seçimi

verilerin özelliklerine ve veri kaynaklarının durumuna bağlıdır (Yozgat, 2001;34). Bu araştırmada tercih edilen veri toplama yöntemi ise, anket tekniğidir. Bu tekniğin genel bir tanımı;“deneklerin daha önceden belirlenmiş bir sıralamada ve yapıda oluşturulan sorulara karşılık vermeleriyle gerçekleşen bir veri elde etme yöntemi” şeklinde yapılabilir (Altunışık vd., 2004;68). Anket, yazılı ve hatta sözlü olarak soru sormak, karşılıklı diyalog içerisinde bilgi toplamak ve bunları önceden hazırlanmış formda işaretlemek ve not almak anlamına gelmektedir. Anketi yürüten (anketör) konu hakkında gerekli açıklamalarda bulunarak, yapılan araştırmanın amacını ve içeriğini yanıtlayıcıya bildirerek;araştırma mülakat yolu ile desteklenmiş ve sorulara doğru ve eksiksiz yanıtlar alınmış olur (Arıkan, 1995;87). Bu araştırma için hazırlanan anket formu yukarıda sözü edilen süreçlere bağlı olarak, görüşme yoluyla denekler tarafından doldurulmuştur.

Araştırmacının elde etmek istediği bilgilere kısa sürede ulaşması nedeniyle, zaman ve enerji ve hatta maliyet tasarrufu sağlaması endişeye yol açabilecek sorular için gerekli açıklamalar, araştırmacı tarafından anında yapılabilmesi, soruların form üzerinde yazılı olması nedeniyle, deneklere yanıtlarını tekrar tekrar denetleyebilme imkanı vermesi, yanıtlardan birliğinin sağlanması nedeniyle analiz kolaylığı sağlanması (Tütüncü, 2001;3,Kaptan;1998;138, Yozgat, 2001;34) gibi hususlardan dolayı veri toplama olarak anket tekniğinin kullanılması benimsenmiştir. Diğer taraftan özel koşulların varlığını yada hazırlanmasını gerektiren deney ve hazır bilgilerden yararlanma teknikleri dışında, tutum ölçümü için en kullanışlı ölçütün anket olmasının kabul edilmesi, sayısal veriler sunması, her türden ölçeğin kolaylıkla uygulanabilmesi yanıtlayıcının ve araştırmacının da işini kolaylaştırması (Usal ve Kuşluvan, 2000;151) gibi nedenler de bu çalışmada anket tekniğinin tercih edilmesindeki etkenler arasında yer almaktadır. Araştırmada kullanılan anket formu, aşağıdaki süreçlerden geçerek hazırlanmıştır.

Anket Formunun Hazırlanmasında İzlenen Aşamalar

- 1- Literatür ve koordinatör öğretmenler anket için ön bilgilerin toplanması
- 2- Bilgiler Işığında Anket Sorularının Hazırlanması
- 3- Anket Taslağının Oluşturulması
- 4- Uzmanların Anket Formu İle İlgili Görüşlerinin Alınması

- 5- Formun Hazırlanması
- 6- Ön Uygulama
- 7- Uygulamadan Elde Edilen Verilerin inandırıcılığının Test Edilmesi

3.8.1.1. Anket Formuna Son Şeklinin Verilmesi

Anket formu hazırlanmadan önce, bu formda yer alabilecek sorular kuramsal bilgiler ve Anadolu Otelcilik Meslek Liselerindeki koordinatör öğretmenlerin görüşleri ışığında not edilmiştir. Daha sonra araştırma teknikleri ve anket ile ilgili yayın ve farklı araştırmalar için hazırlanmış olan anket formları incelendikten sonra anket formunun genel taslağı oluşturulmuştur. Bu taslak, danışman öğretim üyesi tarafından incelenmiş, uzman görüşü doğrultusunda anket formunda gerekli iyileştirmeler yapılarak anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu form ön uygulamaya tabi tutulmuş ve uygulama sırasında karşılaşılan sorunlara, genel uygulama sırasında bazı düzeltmeler yapılmıştır. Ön uygulamadan elde edilen veriler güvenilirliği Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (SPSS- Statistic for Social Sciences) yardımı ile test edilmiş ve istenen ve beklenen sonuç elde edildikten sonra ankete son şekli verilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Özellikle Sosyal Bilimlerde, veri toplamak için anket formlarının giderek yaygınlık kazanmasının altında yatan en büyük gerekçelerden birisi, bilgisayar istatistik programlarının gelişmesi ve anketlerden elde edilen verilerin bu programlarda işlenmesinin ve analiz edilmesinin görece kolay olmasıdır (Altunışık vd. 2004;69). Sosyal ve ekonomik alandaki birçok veri, anket yöntemi ile elde edilmektedir (Arıkan, 1995;87). Bu araştırmada da anket formlarından elde edilen veriler SPSS yardımı ile analiz ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Aşağıda, verileri elde etmede kullanılan anket formunun nasıl hazırlandığı, nasıl uygulandığı nasıl değerlendirildiği ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.8.1.2. Anket Formunun Düzenlenmesi

Anket formu belirli bir sıra içerisinde hazırlanmış soruları ve yanıt boşluklarını içeren bir çizelge (Arıkan, 1995;87) şeklindeki, önceden belirlenmiş olan bir denek kitlesinde yer alan insan sayısı kadar bastırılan, tek yada çok yapraklı bir metindir (Usal ve Kuşluyan, 2000;149). Bu çizelgenin ve metnin hazırlanması,

anket türü araştırmaların en önemli kısmıdır. Anket formunun hazırlanma süreci uygulanan yöntemle göre bazı farklılıklar gösterse de temel olarak soru formatının belirlenmesi, soruların yazılması genel ve özel talimatların hazırlanması ve soru formunun dizaynı aşamalarından oluşur (Baş, 2001;55).

Bir soru formunun hazırlanması, aslında görüldüğü kadar kolay olmayıp sabır ve özen gerektiren bir iştir. İyi planlanmadan ve iyi düşünülmeden hazırlanmış bir soru formu tüm araştırmanın başarısızlıkla sonuçlanmasına yol açabilir. Formda sorulması gereken doğru ve önemli soruların sorulmaması yada formun hiç sorulmaması gereken ilgisiz sorularla hacminin arttırılması, bu başarısızlığın önde gelen nedenleri olabilir. Soru sormak demek bir bakıma, çeşitli özellikleri barındıran evrenden, belirli bir özelliğin varlığını yada yokluğunu yansıtan, varsa bunun niteliğinin saptamaya olanak verecek yeterlilikteki bir kesitin alınmasıdır. Böyle bir kesitin araştırma varsayımı ile bağlantılı olarak alınmaması halinde, tüm araştırmanın sonuçsuz kalması kaçınılmazdır (Güven, 1996;81).

Görülüyor ki anket formunun hazırlanması, kolay ve gelişigüzel yapılan bir iş değil, tam tersine, bazı ilke ve kurallara uyulmasını gerektiren bir çalışmadır. Bu araştırmada kullanılan anket formunun hazırlanması sırasında da yukarıda sözü edilen hata ve yanlışlıklara düşmemek için bazı hususlar göz önünde bulundurulmuştur. Bunları şu şekilde özetlemek mümkündür (Altunışık, 2004;80,Usal ve Kuşlvan, 2000;150.vd.).

- Her anketin ilk sayfası;anketin konusu ile ilgili bir başlığın yanı sıra, anketin kim tarafından ve ne amaçla hazırlandığı, verilerin nerede kullanılacağı, formun nasıl doldurulacağı, giriş ve tanıtım metni ve teşekkür gibi yanıtlayıcıya konu ile ilgili bilgi ve güven verici, rahatlatıcı ve yanıtlayıcıyı anketi doldurmaya hazırlayıcıyı bir yazı ile başlamıştır.

- Yanıt seçenekleri sınıflandırılarak, yanıtlayıcının konu ile ilgili düşüncesini bir yelpaze içerisinde derecelendirme olanağı oluşturulmuş ve uzun bir yanıtlama süreci içerisine girmekten yada çaresizliğe düşmekten kurtarılarak;beş farklı seçenek arasından kendi görüşüne en yakın olanını işaretleme imkanı verilmiştir. Bu sayede, yanıtlayıcıların konu dışına çıkmaları önlenmiştir.

- Anket mümkün olduğu ölçüde bölümlere ayrılmış, bu bölümler, belirli mantık çerçevesinde beceri eğitiminin uygulama aşamaları ile ilgili oluşturulmuştur.

- Anketlerin yanıtlama oranlarının en önemli belirleyicilerinden biri de soruların uzunluklarıdır. Bu nedenle araştırmada kullanılan anket formunda yer alan soruların sayısı, elde edilmesi amaçlanan verilere yönelik soru ile sınırlandırılmıştır. Dolayısı ile yanıtlayıcıların zamanlarını mümkün olduğunca araştırma ile doğrudan bağlantılı sorulara ayırmaları sağlanmıştır.

3.8.1.3. Genel Olarak Anketin İçeriği

Araştırma formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde “Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği” katılımcıların yargılarını içeren yanıtlardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise öğrencilerin bireysel özelliklerini belirten “Kişisel Özellikler Anketi”ni içermektedir. Anket Formu geliştirilirken öne çıkarılan temel unsur, anket formunun konu içeriğidir. Bu nedenle anket formunun birinci bölümünün başlangıcında “Beceri Eğitimi Değerlendirme” şeklinde bir başlık konularak, anketi dolduracak olacak kişinin açıklama kısmına ve sorulara geçmeden önce anketin konusu ile ilgili fikir edinmesi ve konu üzerinde yoğunlaşabilmesi amaçlanmıştır (Kılınç, 2003;102).

Daha sonra anketi dolduracak olan kişilerin Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde eğitimi görmekte olan öğrenciler olması nedeniyle, “Sevgili Öğrenci” şeklinde bir hitap ile anketi tanıtmaya yönelik giriş metnine yer verilmiştir. Bu giriş metninde anketin ne amaçla hazırlandığı, araştırmanın amacı, elde edilen verilerin nerede kullanılacağı anketi doldurmak için uzun bir zaman gerekmediği, araştırmanın bilimselliğinin samimi yanıtlarla yakından ilgili olduğu, yer almaktadır.

Anket harmanda bu bilgilere yer vermek, anketi dolduracak kişilerin güvenini açısından son derece önemlidir (Sekaran, 2000;78). Çünkü araştırma bilimsel kimlik taşıması ve ciddi ve güvenilir bir kuruma bağlı olması yanıtlayıcıların araştırmayı ve anket formunu doldurmayı benimsemiş ve işbirliği yapma eğilimlerini arttırmaktadır. Ayrıca araştırmacının kim olduğunu, araştırmanın hangi amaçla yapıldığını, verdiği bilgilerin nerede ve nasıl kullanılacağını, formu nasıl dolduracağını bilmeden yanıtlayıcılardan anket formunu doldurma yüküne katlanmalarını beklemek yanlış

olur. Özellikle yanıtlayıcıların kendileri ile ilgili bilgilerin açıklanacağı konusunda en ufak bir kuşku duymaları halinde anket formunu doldurmayı reddetmeleri olağan ve doğaldır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının gizli kalacağı ve sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı güvencesi verilmiştir (Güven, 1996;123). Bu güvencenin sözde kalmaması için, yanıtlayıcıların kimliklerini içeren ve tanınmalarını kolaylaştıran sorular sormaktan kaçınılmıştır .

Önermeler şeklindeki sorulara geçmeden önce, yanıtlayıcıya araştırmaya yaptıkları katkıdan dolayı teşekkür edilmiştir. Ayrıca yanıtlayıcının her bir ifadeyi okuduktan sonra, anket formunda nasıl işaretleme yapacağı da önermelere geçmeden önce açıklanmıştır. Bu kısa açıklamadan sonra birer önerme niteliğindeki 29 soruya geçilmiştir. Bu önermeler ve sorularla ilgili ayrıntılar aşağıda yer almaktadır.

3.8.1.3. 1. Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği

Veri toplama aracının birinci bölümünde veriler İzmir ili sınırları içinde yer alan Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki onbirinci sınıf öğrencilerinin beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlar ile ilgili algıları oluşmaktadır.

Anket formunda yer alan önermeler tezin kuramsal yönü ile bağlantılı olarak beceri eğitimi veren koordinatör öğretmenlerle oluşturulmuş ve sıralanmıştır.

İlk beş önerme, Anadolu Otelcilik Meslek Liselerindeki beceri eğitimi öncesi ne ait tespitlere yöneliktir. Daha sonraki önermeler beceri eğitimi uygulaması sırasında karşılaşılabilecek sorunları ve beceri eğitimi sonrasında edinilen izlenimleri belirleme amaçlıdır.

3.8.1.3.2. Kişisel Özellikler Anketi

Veri toplama aracının ikinci bölümünde, yaş, cinsiyet, öğrenim görülmekte olan alan, bir önceki yıldaki başarı durumu, üniversite öğrenimi görmek istediği alan, annesinin öğrenim durumu, babasının öğrenim durumu, ailesinin ekonomik durumu, anne ve babanın birlikte olup olmaması gibi dokuz bağımsız değişken yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümü ise demografik sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde birinci bölümde olduğu gibi önermeler değil; doğrudan bilgi almaya yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu soruların sayısı ise dokuzdur.

Anket formu dokuz demografik soru ve toplam 29 önermeyi kapsamaktadır. Anketteki ilk bölümde yer alan önerme ve sorular, gelişigüzel hazırlanmamış olup; anket formu için soru oluşturulurken, uyulması ve göz önünde bulundurulması gereken bazı bilimsel bilgiler ışığında hazırlanmıştır. Kaldı ki araştırmacı anket formunda yer alacak olan sorular konusunda tam bir davranış serbestliği içinde değildir. Bu nedenle sorulara ve önermelere ilişkin bazı hususlara uymak zorundadır (Çömlekçi, 2001;94). Bu araştırma için kullanılan anket formu hazırlanırken göz önüne alınan bu hususları, şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Soru ve önermeler, amaçlarına göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. Çünkü, karmaşık ve birbiri içine girmiş sorular, deneklerin soru yada önermede neyin ölçülmek istendiğini anlamasına engel olabilmektedir. Bu durumda, deneklerin soruyu anlamaya çalışmak yerine, en kolay yanıtlayabileceği şekilde yorumlama yoluna gitme olasılığı yüksektir. Ayrıca, karmaşık ve birden fazla anlama gelen sorular tüm yanıtlayıcılar tarafından aynı anlamda algılanmayabilmektedir.

- Soru ve önermeler, deneklerin Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrenciler olması nedeni ile, eğitim ve kültürü orta düzeyde insanlar olduğu varsayılmış ve ona göre hazırlanmıştır dil ve anlatımın oldukça sade olmasına, soru ve önermelerin mümkün olduğunca kısa olmasına gayret edilmiştir.

- Birden fazla yanıt içeren sorulardan kaçınılmıştır. Bunun yerine, soruyu ayırıştırarak sorma yoluna gidilmiştir. Böylece, deneklerin daha kolay yanıt vereceği düşünülmüştür.

- Ankette yer alan soru ve önermelerde, birden fazla olumsuz ifade kullanılmamıştır. Aynı soru ve önerme içerisinde, birden fazla olumsuz ifadeye yer verilmesi halinde, bir çok insan yanıtını “kesinlikle katılmıyorum” olarak düşündüğü soruları “kesinlikle katılıyorum” olarak yada tam tersi şekilde yanıt verebilmektedir.

- Anket formu hazırlanırken, sürekli olumlu ifadeler içeren soruların kullanılması deneklerin, devamlı olarak aynı yönde yanıtlar vermesine yol açabilmektedir. Böylece denekler, anketin devamında yer alan soruları dikkatle

okumadan aynı yönde yanıtlar vermektedir. İyi bir anketin soruları, hem olumlu hem de olumsuz önermeleri içermelidir. Bu nedenle ankette yer alan önermelerden bazıları olumsuz olarak hazırlanarak denek, önermeleri daha dikkatli okumaya zorlanmıştır.

- Ankette yer alan soru ve önermelerin, uygun bir sıralama içinde olması gerekmektedir. Bu nedenle anket bölümlere ayrılarak birbiri ile ilgili soruların bir arada olmasına dikkat edilmiştir.

- Yönlendirici önerme ve sorulardan kaçınılmıştır. Çünkü yönlendirici sorular denek üzerinde baskı yaratmakta ve araştırmacının istediği yönde yanıtlar vermelerine neden olmaktadır.

- Anketlerde açık uçlu, derecelendirilmiş, sıralanmış, birden çok seçenekli vb. soru türleri kullanılabilmesine karşın bu araştırma için hazırlanan ankette tüm sorular çoktan seçmeli kapalı uçlu sorulardır. Bu soru türünün seçilmesinin nedeni anketi yanıtlayacak olan kişilerin anketi kolay ve kısa sürede doldurmalarına ve araştırmacının verilen daha hızlı ve kolay şekilde değerlendirmesine olanak sağlamasıdır.

- Anketin uzunluğu ve yanıtlarına süresi, araştırmada önemli bir konudur. Yanıtlaması uzun zaman alan sorular, hem denekleri bıktırabilmekte hem de yanlış yanıtlar vermesine neden olabilmektedir. Bu nedenle soru sayısının, gereğinden uzun olmamasına ve konuyu araştırmaya yetecek düzeyde olmasına özen gösterilmiştir.

- Ankette deneklerin bilgi düzeyini ölçmeye çalışılan önerme ve ifadelerden kaçınılmıştır. Deneklerin, konu ile ilgili teknik terimleri bilmiyor olabilecekleri varsayılmış ve form, teknik terimleri içeren kuramsal bilgilerden arındırılmaya çalışılmıştır.

- Soru ve önermelerin, tarafsız ve amaca uygun olmasına yanıt veren kişiyi etkilememesine özen gösterilmiştir. Ankette, toplumun ahlak ve değer yargılarını yada kişi ve kurumları kötileyici, haksız rekabete yol açıcı, yasalara aykırı vb. hususları içeren hiçbir soru ve önermelere yer verilmemiştir.

- Son olarak ankette yer alan tüm önerme ve sorular A4 (210mmx297mm) kağıdının ön sayfasına yerleştirilerek, 2 yaprak şekilde oluşturulmuş, böylece arka

sayfadakileri görmeme gibi bir sorunun önüne geçilmiştir. Ayrıca yanıtlayıcının “anketi doldurmak çok zaman alır” şeklindeki ön vargısının önüne geçilmeye çalışılmıştır (Baş, 2001;71,Çömlekçi, 2001;94,Kaptan, 1998;140,Kılınç, 2003;96, Tütüncü, 2001;85, Yıldırım ve Şimşek, 2000;100).

3.8.1.4. Ankette Kullanılan Ölçek

Değişkenlerin ölçülmesi bilimsel araştırma sürecinin ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Ölçülmesi gereken değişkenler fiziksel bir yapı olduğunda (ağırlık, mesafe vb.) işlem görece kolaydır yada deneğin yaşı, cinsiyeti, eğitim ve gelir düzeyi gibi değişkenlerin rakamsal ifadesi mümkündür. Ancak, sosyal bilimlerde incelemeye konu olan değişkenlere, her zaman böyle kesin değerler yüklemek mümkün değildir. Çünkü tutumları algıları, öznel duyguları rakamlarla ifade etmek imkansızdır (Altunışık vd., 2004;99). Bu nedenle ilk deney ve araştırmalardan bu yana, sosyal araştırmacılar için en büyük sorun, insanların düşünce duygu ve davranışlarını soyutluktan kurtarmak ve onları rakamlarla ifade edilebilir biçime sokmak olmuştur (Usal ve Kuşluyan, 2000;151).

Ölçme obje ve bireylerin herhangi bir özelliğe sahip oluş derecesini belirtmek için, belirli kurallara uyularak sembolik değerler verme işlemidir (Yozgat, 2001;34). yada bir niteliğin gözlenip, bu gözlem sonucunun sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir. Aslında her türlü gelişmenin temelinde, iyi bir ölçme vardır. Ölçmenin temel işlevi, daha duyarlı betimleme ve ayırımlara olanak sağlamaktır. Bir şeyin varlığı, onun ölçülebilirliği ile anlam kazanır. Ölçülebilirlik ise konuda standart birimlerin geliştirilmesi ile olur. Bu, ölçmenin en genel kuralıdır (Karasar, 2002;136).

Ölçmenin, “önceden tespit edilen bir kurala göre, nesnelere ve kişilerin özelliklerine göre sayılar yada semboller atamak” şeklinde bir tanım yaptıktan sonra ölçek için, “deneklerin belirli veriler esas alınarak sınıflandırıldıkları araç veya mekanizmalar” ifadesini kullanmak yanlış olmayacaktır (Altunışık vd., 2004;100). Ölçekler gerekli ölçümlerin yapılması için kullanılmaktadır ve bireylerin araştırmanın değişkenleri üzerindeki farklılıklarını gösteren bir mekanizmadır. Araştırmada toplanan veriler toplanmaları için kullanılan ölçeğin adını almaktadır.

Bu nedenle ölçek türleri aynı zamanda veri türlerini de ifade etmektedir (Tütüncü, 2001;75).

Araştırmalarda genel olarak dört tür ölçek kullanılmaktadır. Bunlar (Salkind, 1998;143).

- Sınıflamalı (nominal) Ölçek,
- Sıralamalı (ordinal) Ölçek,
- Eşit Aralıklı (interval) Ölçek,
- Oranlı (ratio) Ölçektir.

Sınıflamalı ölçek, konuların araştırmacı tarafından belirli gruplara veya sınıflara ayrılması ve isim olarak adlandırılan veriler için kullanılır. Bu sınıflama nitel ayrımı belirlemenin dışında bir anlam taşımamaktadır. Sıralı ölçek, sadece değişkenler arasındaki farkları belirlemekle kalmaz, aynı zamanda, bu sınıflandırmayı anlamlı bir şekilde sıralandırır. Denek soruda belirtilen seçenekleri kendi algılayışına veya önem derecesine göre sıralandırır. Eşit Aralıklı, denekleri belirli kategorilere göre sınıflandırmanın yanında, denekler arasındaki tercihlerin farklarının ölçülmesine olanak sağlamaktadır. Oranlı ölçekte ise; nicelleştirme en üst düzeydedir ve veriler sıfır noktasında başlayarak eşit bir şekilde dağılmaktadır. Böylece birimler arası uzaklıklara ek olarak, aralarındaki oran da bilinmektedir (Tütüncü, 2001;77).

Ankette, yukarıda yer alan hem sınıflı, hem eşit aralıklı hem de oranlı ölçek türleri kullanılmakla birlikte; daha çok sınıflı ve eşit aralıklı ölçek türleri kullanılmıştır. Araştırmanın demografik soruların yer aldığı ikinci bölümdeki olgusal soruların seçenekleri arasında aralık ilişkisinin olmaması nedeniyle sınıflı ve oranlı ölçekler kullanılmıştır. Buna karşın, tutum ve davranış sorularını kapsayan birinci bölümlerdeki önermelerin seçenekleri için aralık ilişkisi geçerli olduğu için aralı ölçek kullanılmıştır. Çünkü insanların tutumları arasında derinlik ve yoğunluk dereceleri yönünden ayrımlar olduğu gibi; bazı davranışların sıklığı da aynı değildir (Güven, 1996;92).

Araştırmada kullanılan anketin birinci bölümündeki; yanıtların tutum ve davranışlardan daha kesin, daha hassas ve daha güvenilir sonuçlar elde etmek için, aralı ölçeklerden biri olan Likert Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma formlarında istenilen aralıkta Likert Ölçeği oluşturulabilmekle birlikte; çoğu zaman anketlerde 1 ile 5 nokta arasında yer alan ölçekler kullanılmaktadır. Ancak, fazla sayıda noktanın kullanılması yanıtlayıcıların noktalar arasında ince ayrımları yapamamalarından dolayı ölçmeyi güçleştirmektedir. Bu araştırma için hazırlanan anket formu, beşli Likert ölçeği şeklinde hazırlanmıştır. Çünkü günümüzde bu alanda yapılan araştırmalarda genel olarak beşli ölçekler kullanılmakta ve tavsiye edilmektedir (Pizam ve Milman, 1993;200). Likert tipi yanıtlar; birçok soru için aynı yanıt seçeneklerinin kullanılmasından dolayı yanıtlayıcıların kısa bir sürede, büyük miktarda bilgi aktarmalarını sağlar. Bu ölçeğin amacı; “kesinlikle katılıyorum”. “katılıyorum”, “ne katılıyorum ne katılmıyorum”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” modelinde olduğu gibi kişinin konu ile ilgili düşüncelerini bir yelpaze

içerisinde sınıflandırmak ve derecelendirmektir. Veri toplama yarguların bazıları olumsuz yüklem şeklinde verildiğinden olumsuz yargular puanlanırken derecelendirme sağdan sola doğru azalmaktadır. Değerlendirme ona göre yapılmalıdır.

Likert modeli ölçekleme sorununu basitleştirmiş ve insan tutum ve davranışlarının daha hassas ve güvenilir biçimde ölçülmesine olanak tanımıştır. Bu ölçeğin en belirgin özelliği tutum ve davranışlarla ilgili olarak, her değişkene bir yoğunluk boyutu yada derecelendirme ölçeğini özgüleyerek, ölçümlere kesinlik ve güvenilirlik kazandırmasıdır. Likert ölçeğinde, her ölçek maddesi, sürekli bir değişken olarak ele alınmakta ve yanıtlayıcılardan, bunların derinlik ve yoğunluk ile ilgili değerlendirmelere ne ölçüde katıldıklarını, ölçek üzerinde işaretlemeleri istenmektedir. Bu ölçekte yanıtlayıcılardan beklenen, ölçek üzerindeki kendi değerlendirmelerine yada durumlarına en uygun düşen bölmeye karar verecek bir seçim yapmalarıdır (Güven, 1996;92). Yanıtlayıcılar hem soruya yanıt seçeneklerinden birini hem de her seçeneğin derecesini işaretlemiş olmaktadır (Usal ve Kuşlvan, 2000;155). Bu seçim önceden hazırlanan seçenekler arasından yapıldığı için yanıtlar, sonuç çıkarılabilecek bir özellikte olmakta ve karmaşık bir yanıt topluluğu oluşmasını engellemektedir (Bilgiseven, 1989;267).

3.8.1.5. Ön Uygulama

Araştırmanın uygulama aşamasına geçilmesine karar verildikten sonra, örneklem olarak seçilen kümenin çok az sayıda birimi üzerinde, araştırma planının ön uygulamasının yapılması gerekir (Özdamar, 2002;175). Pilot uygulama veya ön test yada ön deneme olarak da isimlendirilebilen bu süreç, ankette ver alması muhtemel hatalardan kaçınmak için, anketin deneklere dağıtılmadan önce belli sayıda (evren ve örneklem sayısına göre değişmekle birlikte en az 10 kişi üzerinde yapılması gerektiği ifade edilmektedir) kişiye uygulanmasıdır. Böylece araştırmacı anketteki muhtemel hataları önceden düzeltme şansı olacaktır (Altunışık vd, 2004;81).

Ön uygulamada, planın amaca uygunluğu ile süreçlerin işlerliği belirlenmeye çalışılır. Bu aşamada aşağıdaki sorulara yanıt aranır (Baş, 2001;87, Karasar, 2002;56).

- Toplanmak istenen veriler amaca uygun olarak toplanabiliyor mu?
- Sorular yeterince açık ve anlaşılır mı?
- Sorular, tüm yanıtlayıcılar tarafından aynı şekilde yorumlanıyor mu?
- Kayıt sistemi uygun mu?
- Veriler planlandığı şekilde işlenmeye ve çözümlenmeye uygun mu?

- Alınabilecek sonuç problemin olası çözümüne ışık tutabilecek nitelikte mi?
- Böyle bir araştırma için, planlanan zaman ve öteki olanaklar yeterli olacaktır mı?

Ön uygulama ile faydalı verilerin toplanmasının, soruların ve ölçüklerin açık anlaşılır olmasının test edilerek güvence altına alınması sağlanır. Eğer bir ankette bir soruya sürekli yanıt verilmiyorsa, mülakat sırasında sorunun anlamı soruluyorsa, sadece bir seçenek seçilmesi istenen soruya, birden fazla seçenek ile yanıt veriliyorsa sorunun açık olmadığı belirtiliyorsa, o soruda sorun var demektir. Ön denekleri temsil eden gruba uygulanır ve normal test için geçerli olan süreçlerden geçilir (Erdoğan, 1998;106).

Ön uygulama işlemi, anket formuna kesin şeklini vermeden önce, formun eksik ve zayıf kalan yönlerini saptayarak, işlerliğini denetlenme tekniği olması nedeniyle biçimlenişleri ve dile getirilişleri bakımından iyi hazırlanmamış, eksik ve atlanmış, farklı anlaşılan soruları yapılan açıklamaların anlamlı olup olmadığını bilmiyorum, “yanıtsız”, “anlamıyorum”, “hepsi”, “hiçbiri” yada “başka” gibi klişe yanıtların oranını saptama ve yeniden düzenleme olanağı sağlamaktadır (Güven, 1996;105).

Yukarıda sıralanan faydalarından dolayı, bu araştırma için hazırlanan anket formu için 06 - 10 Mart 2006 tarihleri arasında, araştırmacının kendisi tarafından ön uygulama yapılmıştır. Bu amaçla, İzmir iline bağlı Konak ilçesinde Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesinde iki sınıftaki öğrencilerle anketin ön uygulama aşaması gerçekleştirilmiştir.

Uygulama aşamasında, öğrencilerden sadece anketteki sorulara yanıt vermesi istenmemiş, konu ile ilgili anlaşılmayan yada yanlış anlaşılan, eklenmesi çıkarılması gereken sorularla ilgili fikirleri alınmıştır. Diğer taraftan araştırmacı tarafından konu ile ilgili olarak, yöneticilerle mülakat şeklinde (bilimsel dilden uzak ve bir anlamda sohbet edilerek) görüşmeler yapılmış ve ankette yer alan sorularla uygulamadaki durum arasında köprü oluşturmak için gerekli notlar alınmıştır.

Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesindeki yöneticilerinden alınan görüşler doğrultusunda, çok kapsamlı olmamakla birlikte anket formunda soru ile ilgili açıklamalar ve sorunun dilinin teknik terimlerden arındırılması gibi bazı ekleme

ve düzeltmeler yapılmış ve ankete son şekli verilerek, uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Aslında araştırma ile ilgili tüm bu çalışmalar, bir anlamda anketin geçerliliği ve güvenilirliğinin de arttırılmasını sağlamaktadır.

3.8.1.6. Anketin Geçerlik ve Güvenirlik Testleri

Anketi uygulamaya başlamak ve verilen toplamak için, anketin hazırlanması yeterli değildir. Özellikle standart testler dışında kalan ve araştırmacının kendi anket sorularını yada ölçeklerini kullanması, bu soru ve anketlerin geçerli ve güvenilir olup olmadığı sorularını akla getirmektedir (Erdoğan, 1998;1156). Geçerlilik ve güvenilirlik sık sık tartışma konusu olmasına karşın, yine de genel olarak yanlış anlaşılan ölçüm kavramlarıdır ve ankete dayalı araştırmalarda, önemli bir konu olarak karşımıza çıkar (Vavra, 1999;188). Gerek geçerlilik ve gerekse güvenilirlik, bir anlamda ön uygulamadan elde edilen verilenin inandırıcılığının ve çalışmanın amacına uygun değerlendirmeler yapılabilmesinin sınanmasıdır (Herzog, 1996;114).

Geçerlilik, bir test veya ölçeğin, ölçülmek istenen şeyi ölçme derecesidir (Altunışık vd, 2004;112). Bir soru yada araştırma, ölçmesi beklenen konuyu ve yalnızca onu ölçtüğü oranda geçerlidir (Vavra, 1999;189). Bu amaçla, anket, ölçülmesi gerekeni ölçüyor mu? Ölçüyorsa ne kadar ölçüyor? şeklindeki sorulara yanıt aramak gerekir. Öte yandan, bir anketin yada bu anketin ortaya koyduğu verilerin geçerliliğini doğrudan sınayacak testler bulunmamaktadır. Bununla birlikte, araştırma yöntemlerini içeren kaynaklarda yüzey geçerliliği, içerik geçerliliği, sonuç geçerliliği, kriter geçerliliği, yapı geçerliliği, tahminsel geçerlilik, dışsal geçerlilik ve yakınlık geçerliliği gibi geçerlilik türlerinden bahsedilmektedir.

Bu araştırmada kullanılan anketin geçerliliğinin test edilmesi için yapısal geçerlilik ve içerik geçerliliği yöntemlerinden faydalanılmıştır. Yapısal geçerlilik, ankette yer alan bir sorunun, temel konuyu ne ölçüde yansıttığı ve sorunun diğer ilişkili konularla ne derece ilişkili olduğu ile ilgilidir. İçerik geçerliliği ise, anketin yada ankette yer alan bir sorunun, mantıksal olarak ölçmesi beklenen konuyu ne kadar ölçtüğü ile belirlenir. İçerik geçerliliği, yalnızca sorulan soruların uygunluğu ile değil, soruların ölçülmesi istenen hususu ne kadar kapsadığı ile de ilgilidir. Bu amaçla araştırma için kullanılacak olan anket formu araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra hemen uygulamaya geçilmemiş ve form, danışman öğretim

üyesi ve koordinatör öğretmenler tarafından incelenmiş, görüşleri alınarak anket yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, ön uygulama sırasında görüşülen yanıtlayıcıların, anketin daha açık anlaşılması için dile getirdikleri hususlar da dikkate alınarak anket formuna son şekli verilmiştir. Böylece anket formunun geçerliliği en üst düzeye çıkarılmaya çalışılmıştır.

Güvenilirlik, bir testin veya ölçeğin ölçmek istediği şeyi tutarlı dengeli ve tekrarlanabilir bir biçimde ölçme derecesidir. Güvenilir bir anket, benzeri şartlarda tekrar uygulandığında aynı yada benzeri sonuçlar verir. Bir anket veya ölçek ne derece güvenilir ise o anket yada ölçekten elde edilen veriler de o derecede güvenilirdir. Güvenilir olmayan bir ölçek yardımı ile elde edilen veriler, bilimsel olarak yarar sağlamaz. Zira aynı test aynı kişilere farklı zamanlarda uygulandığında farklı sonuçlar veriyorsa, elde edilen sonuçlara dayalı yorum yapmak mümkün olmaz (Altunışık vd., 2004;113).

Güvenilirliğin yüksek olması, ölçmede izlenen süreçler ile kullanılan ölçütlerin ayrıntılı olarak belirlenmesine bağlıdır (Karasar, 2002;148). Diğer taraftan, raslantılı ve sistematik hata da araştırmanın güvenilirliğini etkiler. Örneğin, yanıtlayıcının psikolojik durumu (öfkeli, saldırgan, pasif, bilgiçlik yapma isteği vb.) verinin güvenilirliğini etkileyebilir. Sistematik hata, bütün veya önemli sayıda değerleri değiştiren dış etkenlerdir. Anket uygulamasında bunlara örnek olarak, anketörün kendisinin veya deneğin yanında bulunanların etkileri verilebilir (Erdoğan, 1998;118). Araştırmacı tüm bu durumların olumsuz etkilerini azaltmak için anketin uygulanmasını, ön uygulamadan elde edilen uyarılar ışığında, yanıtlayıcılar için en uygun zamanda, konuyu ve soruları açıklayarak ve bizzat kendisi yaparak gidermeye çalışmıştır. Böylece, anketin güvenilirliğini arttırmaya çalışmıştır. Nitekim bu durum güvenilirlik testlerin sonucu ile desteklenmiştir.

Geçerliliğin aksine: anketin güvenilirliği, bazı testlerle sınanabilmektedir ve bu amaçla birçok yöntem geliştirilmiştir. Test ve yeniden test, alternatif formlar, yarıya bölme, tek-çift, birim-toplam, Gutman Katsayıları bunlardan bazılarıdır (Erdoğan, 1998;118, Ergün, 1995;221). Ancak en yaygın olarak bilinen ve kullanılan ise Cronbach Alpha modelidir. Cronbach Alpha Katsayısı, İstatistik temelleri tutarlı ve tüm soruları dikkate alarak hesaplandığından, genel güvenilirlik yapısını diğer

modellere göre en iyi yansıtan katsayıdır. Cronbach Alpha Katsayısı 0 ile 1 arasında değişim gösterir ve (Özdamar, 2002;662).

0,00 < 0,40 ise ölçek güvenilir değildir.

0,40 < 0,60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0,60 < 0,80 ise ölçek oldukça güveniliridir.

0,80 < < 1,00 ise ölçek yüksek derecede güveniliridir.

Bu araştırmada ön uygulama ile doldurulan anket formlarından elde edilen veriler, SPSS programına girilerek anketin Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmıştır. Bunun için programın Analys > Scale > Reliability Analysis butonları seçilmiş ve Items bölümüne, demografik sorular dışında kalan tüm önermeler taşındıktan sonra, “Statistic” butonundan Alfa yöntemine göre yapılacak istatistikler belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan anketin, ön uygulama sonucunda elde edilen Cronbach Alpha Katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur. Ayrıca, aynı uygulama, tüm veriler SPSS’e girildikten sonra tekrarlanmış ve Cronbach Alpha Katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, konu ile ilgili pek çok kaynakta, 0 katsayısının 0,50’den yukarı olduğu sürece verilerin, güvenilir olduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edildiğine göre, bu katsayılar, oldukça yüksek güvenilirlik düzeyini işaret etmektedir.

Ön uygulamanın ardından, anketin güvenilirliği test edildikten sonra, geliştirilen ölçek Türk dili uzman görüşleri doğrultusunda ifade yönünden tekrar gözden geçirilmiştir forma son şekli verilerek uygulama aşamasına geçilmiştir. Anketlerin uygulanması bizzat araştırmacının kendisi tarafından İzmir ilindeki dört Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesine gidilmiş ve 11. sınıf öğrencileriyle yüz yüze görüşme yapılması tercih edilmiştir. Çünkü geliştirilen planın uygulamaya aktarılmasında titiz olmak ve özellikle bir örnekliliği korumak son derece önemlidir (Karasar, 2002;156) ve ayrıca, posta yolu ile yanıtlanan anketlerin geri dönüş oranı oldukça düşüktür (İslamoğlu, 2002;70,İçöz, 2001;125). Anketin uygulaması bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze yapıldığı için öğrencilerin tamamı anket sorularını yanıtlamıştır.

Araştırmacı, anketlerin yüz yüze görüşülerek doldurulması sayesinde, Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrenciler olan yanıtlayıcılarla

tanışma ve samimi bir ortam yakalama fırsatı bulmuş ve yanıtlayıcıların araştırmayı benimsemesi daha kolay hale gelmiştir. Böylece, soruları yanıtlayan öğrencilerin yanıt verme istekliliği ve gücü artırılarak motivasyonel bir destek sağlanmış ve daha içtenlikli ve derinlemesine bilgiler elde edilmiştir. Diğer taraftan, yüz yüze görüşme ile anketlerin posta, faks, telefon yada elektronik posta ile doldurulması sonucu ortaya çıkabilecek yöntemsel sakıncaların giderilmesi ve konuları daha derinliğine inceleyebilme ve geniş sondajlama soruları ile yanıtların güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Anketlerin uygulanmasına il milli eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra okul müdürlükleriyle görüşülüp telefonla anket uygulama tarihi belirlenerek 10 Nisan 2006 tarihinde başlamıştır. 17-21 Nisan 2006 tarihinde toplam 250 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Geri dönen ölçekler, araştırmacı tarafından kontrol edilmiş eksik ya da hatalı ankete rastlanmamıştır. Dağıtılan ve geri dönen anketlere ilişkin veriler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1
Dağıtılan ve Geri Dönen Ölçeklere İlişkin Veriler

Ölçeklere İlişkin Bilgiler	N	%
Ölçek Verilen Öğrenci	250	%100
Geri Dönen Ölçek	250	%100
Geri Dönen Ölçeklerden Eksik Yada Hatalı Olanlar	-	%0
Geri Dönen Ölçeklerden Geçerli Olanlar	250	%100

Tablo 1’ de görüldüğü gibi örneklem grubundaki okullardan uygulamaya katılan öğrenci sayısı 250’dir. Dağıtılan ölçeklerden %100 geri dönmüştür. Geri dönen ölçeklerden eksik ya da yanlış doldurulan ölçeğe rastlanmamış olduğundan dağıtılan ölçeklerin %100’ü 250’si de geçerlidir.

3.9. ARAŞTIRMA BULGULARININ SUNULMASI

Araştırma sonucunda 2005- 2006 öğretim yılında İzmir ili sınırları içinde bulunan dört Anadolu Otelcilik Meslek Lisesi 11. sınıfında okuyan ve beceri eğitimi görmüş olan 250 öğrenciye uygulanan ankete ait bulgular, demografik, önermelere

ilişkin ve değişkenler arası ilişkilere ilişkin bulgular başlıkları altında toplanarak, aşağıda sırayla verilmiştir.

3.9.1. Demografik Bulgular

Ankette, demografik soruların yer aldığı ikinci bölüm toplam dokuz soruyu kapsamaktadır. Bu sorular, yanıtlayıcıların yani, Anadolu Otelcilik Meslek Lisesi 11. sınıfında okuyan ve beceri eğitimi görmüş olan öğrencilerin cinsiyet, öğrenim görülmekte olan alan, bir önceki yıldaki başarı durumu, üniversite öğrenimi görmek istediği alan, annesinin öğrenim durumu, babasının öğrenim durumu, ailesinin ekonomik durumu, anne ve babanın birlikte olup olmaması gibi dokuz bağımsız değişken yer almaktadır. Bu bulgular aşağıda tablolara dökülerek verilmiştir.

İzmir ili sınırları içindeki Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki 11. sınıf öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2
Örneklemdaki Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	59	23,6
Erkek	191	76,4
TOPLAM	250	100

Öğrencilerin cinsiyetini belirlemekte yönelik yönelik sorular, sınıflamalı ölçekten yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kızlar 59, erkekler ise 191'dir. Bu okullardaki öğrencilerden çoğunluğu erkekler oluşturmaktadır. Tablo 2'de görüldüğü gibi evrende yer alan öğrencilerin % 76,4'i erkek, %23,6'sı ise kızdır. Bu dağılım örnekleme aynen yansımıştır.

Evrende yer alan öğrencilerin yaşa göre dağılımları sayı ve yüzdeler halinde Tablo 3' de verilmektedir.

Tablo 3
Örnekleme Yer Alan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	%
17	35	14,0
18	182	72,8
19	27	10,8
20	6	2,4
TOPLAM	250	100

Tablo 3’de görüldüğü üzere örnekleme yer alan öğrencilerin %14,0’ı 17 yaşında, 72,8’i 18 yaşında ve 10,8’i 19 yaşındadır. %2,4’ü ise 20 yaşındadır. Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerden çoğunluğu 18 yaşında öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

Örnekleme yer alan öğrencilerin alanlara göre sayı ve yüzdeler halinde Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4
Örnekleme Alanlarındaki Öğrencilerin Alanlara Göre Dağılımı

Alan	N	%
Yiyecek İçecek Hizmetleri	136	54,4
Konaklama Hizmetleri Alanı	68	27,2
Seyahat İşletmeciliği Alanı	28	11,2
Diğer	18	7,2
TOPLAM	250	100,00

Tablo 4’te örnekleme alanlarındaki öğrencilerin 136’sı yani %54,4’ü Yiyecek İçecek Hizmetleri alanında, Konaklama Hizmetlerinde ise %27,2’si olan 68 öğrenci yer almaktadır. Seyahat İşletmeciliği alanı bulunanlar 28 kişidir ve oranı %11,2’dir. Diğer alanlarda bulunan 18 kişi ise %7,2’sini oluşturduğu görülmektedir. Alanlara göre öğrencilerin çoğunluğu Yiyecek İçecek Hizmetlerinin oluşturduğu Tablo 3’ten görülebilir.

Örnekleme alanlarındaki öğrencilerin bir önceki yıla göre başarı durumları sayı ve yüzdeler halinde Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5
Örneklemdaki Öğrencilerin Bir Önceki Yıl Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

Bir Önceki Yıl Başarı Durumu	N	%
Takdir veya Teşekkürle Geçti	117	46,8
Doğrudan Geçti	96	38,4
Sorumlu Geçti	35	14,0
Sınıfta Kaldı	2	0,8
TOPLAM	250	100,00

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin %46,8'inin takdir veya teşekkür olarak geçtiği, %38,4'ünün doğrudan geçtiği ve %14,0'ünün ise sorumluğu geçmesine karşın sınıfta kalanlar ise %0,8 gibi düşük bir oranda kalmaktadır.

Örneklemdaki öğrencilerin üniversitede öğrenim görmek istedikleri alanlara göre durumları sayı ve yüzdeler halinde Tablo 6'te verilmektedir.

Tablo 6
Örneklemdaki Öğrencilerin Üniversitede Öğrenim Görmek İstedikleri Alanlara Göre Dağılımı

Üniversite Eğitimi Görmek İsteddiği Alan	N	%
Yiyecek İçecek Hizmetleri	96	38,4
Konaklama Hizmetleri Alanı	72	28,8
Seyahat İşletmeciliği Alanı	44	17,6
Eğlence Hizmetleri Alanı ve Diğer	38	15,2
TOPLAM	250	100,0

Tablo 6 incelendiğinde, örneklemdaki öğrencilerin 96'sı yani %38,4'ü Yiyecek İçecek Hizmetleri alanında, %28,8'i olan 72 öğrenci ise Konaklama Hizmetlerinde, %17,6'sı olan 44 öğrenci ise Seyahat İşletmeciliğinde, %15,2 oranında olan 38 kişi ise Eğlence Hizmetlerinde ve diğer hizmetlerde üniversite öğrenimi görmek istemekteler. Tablo 3 ve Tablo 5 yan yana konulup incelendiğinde

Üniversite Eğitimi Görmek						
Öğrenim Gördüğü Alan	N	%	İstedığı Alan	N	%	
Yiyecek İçecek Hizmetleri	136	54,4	Yiyecek İçecek Hizmetleri	96	38,4	1,6 azalmış
Konakla. Hizmetleri Alanı	68	27,2	Konak. Hizmetleri Alanı	72	28,8	1,6 artmış
Seyahat İşletmeciliği Alanı	28	11,2	Seyahat İşletmeciliği Alanı	44	17,6	6,4 artmış
Diğer	18	7,2	Diğer	38	15,2	8,0 artmış
TOPLAM	250	100,0	TOPLAM	250	100,0	

Eğitim görülen alan ile üniversite eğitimi görülmek istenen alanların oranları arasında fark vardır. Öğrenim gördükleri Yiyecek İçecek Alanı ve diğer alanlardaki öğrencilerin üniversitede bu alanda öğrenim görmek isteyenlerin sayısı azalırken Konaklama, Seyahat Hizmetleri ve diğer alanında öğrenim görmek isteyenler ise artmıştır.

Örnekleme de yer alan deneklerin annelerinin öğrenim durumuna göre dağılımı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Örneklemdaki Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Annelerin Öğrenim Durumu	N	%
Okur Yazar Değil	9	3,6
Okur Yazar	8	3,2
İlkokul	93	37,2
Ortaokul	51	20,4
Lise ve dengi okul mezunu	68	27,2
Üniversite ve sonrası	21	8,4
Toplam	250	100,0

Tablo 7 incelendiğinde görüleceği gibi deneklerin annelerinin öğrenim durumu; %3,6’sı okuryazar değil, %3,2’si ise okuryazardır. Diğer oranlar incelendiğinde ise % 37,2’si ilköğretim mezunlarından, % 20,4’ü ortaokul

mezunlarından, % 27,2'si lise ve dengi okul mezunlarından ve %8,4'ü ise üniversite ve sonrası öğrenim görmüş kişilerden oluşmaktadır.

Örnekleme yer alan deneklerin babaların öğrenim durumuna göre dağılımı Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8
Örneklemedeki Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Annenin Öğrenim Durumu	N	%
Okur Yazar Değil	4	1,6
Okur Yazar	8	3,2
İlkokul	65	26,0
Ortaokul	60	24,0
Lise ve dengi okul mezunu	74	29,6
Üniversite ve sonrası	39	15,6
Toplam	250	100,0

Tablo 8 incelendiğinde görüleceği gibi deneklerin babaların öğrenim durumu;%1,6'sı okur yazar değil, %3,2'si ise okur yazardır. Diğer oranlar incelendiğinde ise % 26,0'ı ilkokul mezunlarından, % 24'ü ortaokul mezunlarından, % 29,6'sı lise ve dengi okul mezunlarından ve %15,6'sı ise üniversite ve sonrası öğrenim görmüş kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 7 ve Tablo 8 incelendiğinde bütün öğrenim alanlarında babaların öğrenim görme oranlarının annelerden daha yüksek olduğu görülebilir.

Örnekleme yer alan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi bakımında durumlarına ilişkin sayı ve yüzdeler Tablo 9'de verilmektedir.

Tablo 9
Örneklemdaki Öğrencilerin Ailelerin Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

Ailenin Gelir Düzeyi	N	%
350 YTL ve altı	30	12,0
351 YTL- 750 YTL arası	80	32,0
751 YTL- 1500 YTL arası	97	38,8
1501 YTL- 4000 YTL arası	33	13,2
4001 YTL ve üstü	10	4,0
TOPLAM	250	100,00

Tablo 9’da örneklemdaki denekler incelendiğinde değişik gelir gruplarından öğrencilerin bulunduğu görülmektedir. Oranlarına baktığımızda deneklerden %12’si 350 YTL ve altı, %32’si 351YTL- 750 YTL arası, %38,8 751 YTL- 1500 YTL arası, %13,2’si 1501 YTL- 4000 YTL arası ve %4,0’ı ise 4001 YTL ve üstü gelire sahip ailelerden gelmektedirler.

Örnekleme yer alan öğrencilerin anne ve babalarının birlikteliklerinin biçimine göre durumları sayı ve yüzdeler Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10
Örneklemdaki Öğrencilerin
Anne ve Babalarının Birlikteliklerinin Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	N	%
Birlikte	213	85,2
Ayrı	37	14,8
TOPLAM	250	100,00

Tablo 10’da örneklemdaki denekler incelendiğinde % 85,2 oranında yani 217 öğrencinin anne babası birliktedir, Anne babaları ayrı olan 14 öğrencinin ise oranı %14,8’dir,

3.9.2. Hipotezlere İlişkin Bulgular

İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili ankete ait bulgular

önergeler yolu ile elde edilmiştir. Anket formunun tezin kuramsal bölümleri ile uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Dolayısıyla anket sonucunda elde edilen bulgular, tezin kuramsal bölümleri ile de paralellik içerisindedir.

Anadolu Otelcilik Meslek Liselerinde staj eğitimi sırasında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir? 'i belirlemek için uygulanan ankette;bu görüşlerin neler olduğunu ortaya koymak amacı ile uygulanan ölçekten elde edilen veriler 1.00- 1,80 (kesinlikle katılmıyorum), 1,81- 2,60 (katılmıyorum), 2,61- 3,40 (ne katılıyorum ne katılmıyorum), 3,41- 4,20 (katılıyorum) ve 4,21- 5,00 (kesinlikle katılıyorum) biçiminde değerlendirilerek aşağıda sunulmuştur.

Anadolu Otelcilik Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi İle İlgili Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin algıları aritmetik ortalama, standart sapma değerleri Tablo 11' de verilmiştir.

Tablo 11
Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında
Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Algılarının \bar{X} , SS Değerleri (Az Düzeyden- Çok
Düzeye Doğru Sıralı).

	n	\bar{X}	SS
13. Günlük çalışma saatleri yasal normlara uygundur.	250	2,26	1,57
21. iş yeri disiplinine uymakta güçlükler yaşanmaktadır.	250	2,39	1,41
20. İş arkadaşları ile sorunlar yaşanmaktadır.	250	2,46	1,45
11. İşletmede eğitim birimi bulunmaktadır.	250	2,47	1,46
12. İşletmede eğitim sorumlusu bulunmaktadır.	250	2,57	1,45
19. Üstlerle sorun yaşanmaktadır.	250	2,68	1,46
17. Koordinatör öğretmenler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.	250	2,69	1,51
8. İşletmenin lojmanı yeterlidir.	250	2,72	1,49
6. Yaptığımız uygulamalar okulda aldığımız eğitimle örtüşmektedir.	250	2,84	1,39
7. İç rotasyon da yaparak farklı departmanlarda belirli sürelerle çalışılmaktadır.	250	2,89	1,46
14. Haftalık izinler düzenli verilmektedir.	250	3,12	1,67
18. Usta öğreticiler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.	250	3,19	1,48
16. Okulda öğretilen teorik bilgiler staj eğitimi sırasında uygulamaya dönüşmektedir.	250	3,24	1,53
22. Beceri eğitimi yabancı dilimi geliştirmektedir.	250	3,5	1,44
15. Yasal olarak verilmesi gereken ücret düzenli olarak ödenmektedir.	250	3,7	1,48
10. Uygulama süresi yeterlidir.	250	3,78	1,31
9. Çalışılan işletmeye ucuz iş gücü katkısı sağlanmaktadır.	250	3,91	1,35
28. Beceri eğitimi amacına uygun gerçekleşmektedir.	250	3,98	1,21
23. Beceri eğitimi girişimci ruh kazandırmaktadır.	250	4,03	1,18
27. Beceri eğitiminde uyum sorunu yaşanmamaktadır.	250	4,1	1,11
24. Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirmektedir.	250	4,11	1,04
29. Beceri eğitimi gelecek için önemlidir.	250	4,17	1,15
5. Beceri eğitimi programı piyasa beklentilerine uygun düzenlenmektedir.	250	4,18	0,91
25. Beceri eğitimi özgüven kazandırmaktadır.	250	4,31	0,96
26. Beceri eğitimi deneyim kazandırmaktadır.	250	4,31	1
3. İletişim ve müşteri ilişkileri konusunda ön eğitim verilmektedir.	250	4,33	0,9
4. Okul iş yeri ilişkileri yeterlidir.	250	4,33	1,08
2. İş disiplini konusunda ön eğitim verilmektedir.	250	4,36	0,97
1. Öğrencilere iş yaşamı konusunda ön eğitim verilmektedir.	250	4,63	0,74
TOPLAM	250	3,49	

İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma değerleri Tablo 11’den incelendiğinde;

a. İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin aritmetik ortalaması 1,00- 1,80 *kesinlikle katılmıyorum* cevabı verilen bir sorun bulunamamıştır. Bu bulgu göstermektedir ki öğrenciler beceri eğitimleri sırasında ankette yer alan tüm sorunlarla az ya da çok karşılaşmaktadırlar.

b. 1,81- 2,60 *katılmıyorum* cevabı bulunan maddeler ise aritmetik ortalaması 2,26 olan “Günlük çalışma saatleri yasal normlara uygundur.”, aritmetik ortalaması 2,39 olan “İş yeri disiplinine uymakta güçlükler yaşanmaktadır.” aritmetik ortalaması 2,46 olan “İş arkadaşları ile sorunlar yaşanmaktadır.” aritmetik ortalaması 2,47 olan “İşletmede eğitim birimi bulunmaktadır.”, aritmetik ortalaması 2,57 olan “İşletmede eğitim sorumlusu bulunmaktadır.” maddeleri olmuştur.

c. Öğrencilerin, beceri eğitimleri sırasında yaşadıkları sorunlara ilişkin aritmetik ortalaması 2,66 ile 3,39 arasında yani *ne katılıyorum ne de katılmıyorum* bulunan maddeler;“Üstlerle sorun yaşanmaktadır.”, “Koordinatör öğretmenler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.”“İşletmenin lojmanı yeterlidir.”, “Yaptığımız okulda aldığımız eğitimle örtüşmektedir.” “İç rotasyon da yaparak farklı departmanlarda belirli sürelerle çalışılmaktadır. ”, “Haftalık izinler düzenli verilmektedir.”, “Usta öğreticiler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir. ” “Okulda öğretilen teorik bilgiler staj eğitimi sırasında uygulamaya dönüşmektedir.” olmuştur.

d. Öğrencilerin, beceri eğitimi sırası da yaşadıkları sorunlara ilişkin aritmetik ortalaması 3,42 ile 4,00 arasında, *katılıyorum* bulunan maddeler;“Beceri eğitimi yabancı dilimi geliştirmektedir.” “Yasal olarak verilmesi gereken ücret düzenli olarak ödenmektedir. ” Uygulama süresi yeterlidir. ”, “ Çalışılan işletmeye ucuz iş gücü katkısı sağlanmaktadır. ”, “ Beceri eğitimi amacına uygun gerçekleşmektedir.” şeklinde bulunmuştur.

e. Öğrencilerin beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlara ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma değerleri incelendiğinde 4,01- 5,00 aritmetik ortalama, *kesinlikle katılıyorum* bulunan maddeler “Beceri eğitimi girişimci ruh

kazandırmaktadır. ”, “Beceri eğitiminde uyum sorunu yaşanmamaktadır. ”, “Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirmektedir. ”, “Beceri eğitimi gelecek için önemlidir.”, “Beceri eğitimi programı piyasa beklentilerine uygun düzenlenmektedir. ”, “Beceri eğitimi özgüven kazandırmaktadır.”, “Beceri eğitimi deneyim kazandırmaktadır.”, “İletişim ve müşteri ilişkileri konusunda ön eğitim verilmelidir. ”, “Okul iş yeri ilişkileri yeterlidir.”, “İş disiplini konusunda ön eğitim verilmelidir.” “Öğrencilere iş yaşamı konusunda ön eğitim verilmelidir”. şeklinde bulunmuştur.

Hipotez 1. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Bu amaçla cinsiyetlerine göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları hesaplanmış farkların önemli olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	SD	t	Önem denetimi
Kız	59	3,66	0,50			p=0,971 Fark önemsiz
Erkek	186	3,43	0,53	243	2,87	
TOPLAM	405	3,36				

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre beceri değerlendirme ölçeğine ilişkin görüşlerinin t- testi sonuçları Tablo 12’de incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir, hipotez red edilmektedir dolayısı ile cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yoktur. Cinsiyetlerine göre öğrencilerin beceri değerlendirme ölçeğine ilişkin görüşlerinin benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Hipotez 2. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Yaşlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre beceri değerlendirme ölçeğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda Tablo 13'te verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 13
Yaşlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeği Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama Ve Sapma Değerleri

Öğrencinin Yaşı	N	\bar{X}	SS
17	35	3,61	0,52
18	182	3,45	0,54
19	27	3,66	1,47
20	6	3,40	0,53
Toplam	250	3,49	0,53

Tablo 14
Yaşlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeği Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem denetimi
Gruplar arası	1,69	3	,564		p=0,119
Grup içi	70,355	246	,286	1,97	Fark
Toplam	72,04	249			önemsiz

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 13 ve 14 incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. hipotez red edilmektedir dolayısı ile yaşa göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Hipotez 3. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Okumakta Oldukları Alana Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya öğrencilerin okudukları alana göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine verdikleri cevaplara ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda Tablo 15 ve 16’da verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 15

Öğrencilerin Okumakta Okudukları Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama ve Sapma Değerleri

Öğrencilerin Okudukları Alan	N	\bar{X}	SS
Yiyecek İçecek Hizmetleri	136	3,52	0,49
Konaklama Hizmetleri	68	3,33	0,62
Seyahat İşletmeciliği	28	3,61	0,41
Diğer	18	3,69	0,51
Toplam	250	3,49	0,53

Tablo 16

Öğrencilerin Okumakta Okudukları Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem denetimi
Gruplar arası	3,01	3	1,00		p=0,015 Fark Önemli
Grup içi	69,036	246	,28	3,57	
Toplam	72,04	249			

Araştırmaya katılan öğrencilerin okumakta oldukları alana göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 15 ve 16 incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu durumda hipotez kabul edilmektedir dolayısı ile okumakta oldukları alana göre öğrencilerin yaşadıkları sorunlarda anlamlı bir farklılık vardır.

Okumakta oldukları alanlara göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalama değerleri incelendiğinde diğer alanlarda okuyan öğrencilerin (3,69) ile en yüksek düzeyde sorun yaşadıkları, Yiyecek ve İçecek Hizmetleri alanında okuyan öğrencilerin ise (3,33) en düşük düzeyde sorun yaşadıkları görülmektedir. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla LSD testi yapılmış ve sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 17
Okuduları Alana Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Puanlarının LSD Testi Sonuçları

Alan	Yiyecek İçecek Hizmetleri	Konaklama Hizmetleri	Seyahat İşletmeciliği	Diğer
Yiyecek İçecek Hizmetleri		*fark önemli		
Konaklama Hizmetleri	* fark önemli		* fark önemli	* fark önemli
Seyahat İşletmeciliği		* fark önemli		
Diğer		* fark önemli		

* P < 0,05

Tablo 17 incelendiğinde alana göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın kaynağı olarak Konaklama Hizmetleri alanı gösterilebilir. Alana göre Konaklama Hizmetleri ile diğer gruplar arasında önemli farklılıklar çıkmıştır.

Hipotez 4. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Başarı Durumlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir önceki yıl başarı durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını

belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 18

Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalama ve Sapma Değerleri

Bir Önceki Yılda Başarı	N	\bar{X}	SS
Takdir veya Teşekkür ile	117	3,06	,41
Doğrudan Geçtim	96	3,72	,14
Sorumlu Geçtim	35	4,23	,18
Sınıfta Kaldım	2	4,68	,04
Toplam	250	3,49	,53

Tablo 19

Öğrencilerin Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	48,83	3	16,27		p=0,00 Fark Önemli
Grup içi	23,20	246	,094	172,54	
Toplam	72,04	249			

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir önceki yılda başarı durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 18 ve 19 incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile hipotez kabul edilmektedir bir önceki yıldaki başarıya göre öğrencilerin yaşadıkları sorunlarda anlamlı bir farklılık vardır.

Bir önceki yıldaki başarı durumuna göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalama değerleri incelendiğinde sınıfta kalan öğrencilerin (4,68) ile en yüksek düzeyde sorun yaşamakta oldukları, takdir veya teşekkür ile geçen öğrencilerin ise (3,06) ile en düşük düzeyde sorunlar yaşamakta oldukları görülmektedir.

Farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
Bir Önceki Yılda Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi
Değerlendirme Ölçeği İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları

Başarı Durumu	Takdir veya Teşekkür	Doğrudan Sınıf geçme	Sorumlu Geçme	Sınıfta Kalma
Takdir veya Teşekkür		* fark önemli	*fark önemli	* fark önemli
Doğrudan Sınıf geçme	* fark önemli		* fark önemli	* fark önemli
Sorumlu Geçme	* fark önemli	* fark önemli		* fark önemli
Sınıfta Kalma	* fark önemli	* fark önemli		* fark önemli

* P < 0,05

Tablo 20 incelendiğinde başarıya göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın kaynağı olarak tüm grupları gösterilebilir. Başarıya göre tüm gruplar arasında önemli farklılıklar çıkmıştır. Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin başarı düzeyine göre farklılaştığı ve öğrencinin başarı düzeyi yükseldikçe beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunların azaldığı söylenebilir.

Hipotez 5. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Üniversitede Öğrenim Görmek İstedikleri Alanlara Göre Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitede okumak istedikleri alana göre göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda Tablo 21 ve 22’de verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 21**Öğrencilerin Üniversitede Okumak İstedikleri Alana Göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması ve Sapma Değerleri**

Üniversite Eğitimi Görmek İstedığı Alan	N	\bar{X}	SS
Konaklama İşletmeciliği	96	3,46	,60
Yiyecek İçecek İşletmeciliği	72	3,52	,50
Seyahat İşletmeciliği	44	3,56	,42
Eğlence İşletmeciliği ve Diğer	38	3,43	,55
TOPLAM	250	3,49	,53

Tablo 22**Öğrencilerin Not Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları**

Varyansın kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	,52	2	,173		p=0,618
Grup içi	71,52	247	,291	,596	Fark
Toplam	72,04	249			Önemsiz

Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitede okumak istedikleri alana göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 21 ve 22 incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Hipotez red edilmektedir dolayısı ile üniversitede okumak istedikleri alana göre anlamlı bir farklılık yoktur

Hipotez 6. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını

belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 23

Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri

Annelerin Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	SS
Öğrenimi yok	9	2,80	1,08
Okur-yazar	8	3,51	,50
İlkokul	93	3,50	,48
Ortaokul	51	3,57	,49
Lise ve dengi okul	68	3,52	,51
Üniversite ve sonrası	21	3,45	,51
Toplam	250	3,49	,53

Tablo 24

Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	4,67	5	,935		
Grup içi	67,37	244	,276	3,38	p=0,006
Toplam	72,04	249			Fark önemli

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 23 ve 24 incelendiğinde $p > 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. hipotez kabul edilmektedir dolayısı ile annelerin öğrenim duruma göre öğrencilerin yaşadıkları sorunlar farklılaşmaktadır.

Annelerinin öğrenim durumlarına göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalama değerleri incelendiğinde öğrenimi olmayan annelerin çocuklarının beceri değerlendirme sırasında (2,86) aritmetik ortalama ile en düşük düzeyde sorunlar yaşadıklarını belirtirken aritmetik ortalaması (3,57) ile en yüksek düzeyde sorun belirtenler ise anneleri ortaokul mezunu olanlar olmuştur. Farkın kaynağını bulmak amacıyla Scheffe testi yapılmıştır.

Tablo 25
Annelerin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi
Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları

Annenin Öğrenim Durumu	Öğrenimi yok	Okur-yazar	İlkokul	Lise ve dengi okul	Üniversite ve sonrası
Öğrenimi yok			* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli
Okur-yazar					
İlkokul	* fark önemli				
Ortaokul	* fark önemli				
Lise ve dengi okul	* fark önemli				
Üniversite ve sonrası					

* P < 0,05

Tablo 24 incelendiğinde annelerin öğrenim durumuna göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın kaynağı olarak annesi okur yazar olmayan grup gösterilebilir. Annesinin öğrenimi olmayan grup ile ilkokul, ortaokul ve lise ve dengi okul mezunu annesi olan gruplar arasında önemli farklılıklar çıkmıştır.

Hipotez 7. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Babalarının Öğretim Durumlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 26

Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri

Babalarının Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	SS
Öğrenimi yok	4	2,86	1,38
Okur-yazar	8	3,53	,33
İlkokul	65	3,52	,50
Ortaokul	60	3,50	,51
Lise ve dengi okul	74	3,59	,45
Üniversite ve sonrası	39	3,30	,62
Toplam	250	3,49	,53

Tablo 27

Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	3,80	5	,760		p=0,021 Fark önemli
Grup içi	68,24	244	,280	2,71	
Toplam	72,04	249			

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 26 ve 27 incelendiğinde $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Hipotez kabul edilmektedir dolayısı ile babaların öğrenim durumları bu çocukların beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlara etki etmektedir.

Babalarının öğrenim durumlarına göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalama değerleri incelendiğinde öğrenimi olmayan babaların çocuklarının beceri eğitimi sırasında (2,86) aritmetik ortalama ile en düşük düzeyde sorunlar yaşadıklarını belirtirken aritmetik ortalaması (3,59) ile en yüksek düzeyde sorun belirtenler ise babaları ortaokul mezunu olanlar olmuştur. Farkın kaynağını bulmak amacıyla LSD testi yapılmıştır.

Tablo 28

Babaların Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının LSD Testi Sonuçları

Annenin Öğrenim Durumu	Öğrenimi yok	Okur-yazar	İlkokul	Lise ve dengi okul	Üniversite ve sonrası
Öğrenimi yok	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli	
Okur-yazar	* fark önemli				
İlkokul	* fark önemli				
Ortaokul	* fark önemli				
Lise ve dengi okul	* fark önemli				
Üniversite ve sonrası					

* P < 0,05

Tablo 27 incelendiğinde babalarının öğrenim durumuna göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın kaynağı olarak babası okur yazar olmayan grup gösterilebilir. Babasının öğrenimi olmayan grup ile ilkokul, ortaokul ve lise ve dengi okul mezunu annesi

olan gruplar arasında önemli farklılıklar çıkmıştır. Bu sonuçlar annelerin öğrenim durumuna göre öğrencilerin beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlarla ilgili bulgularla da uyumludur.

Hipotez 8. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış, görüşleri arasında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için Varyans Analizi yapılmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgular aşağıda tablo halinde verilerek, gerekli yorumlar yapılmıştır.

Tablo 29

Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Ortalaması Ve Sapma Değerleri

Gelir	N	\bar{X}	SS
350 YTL ve altı	29	4,32	,18
351 YTL-750 YTL arası	80	3,81	,13
751 YTL- 1500 YTL arası	98	3,35	,17
1501 YTL- 4000 YTL arası	33	2,83	,12
4001 YTL ve üstü	10	2,10	,55
Toplam	250	3,49	,53

Tablo 30

Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	63,484	4	15, 87		p=0,000 Fark önemli
Grup içi	8,56	245	,03	454,132	
Toplam	72,04	249			

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 28 ve 29 incelendiğinde $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Hipotez kabul edilmektedir dolayısı ile ailelerin gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık vardır.

Ailelerinin gelir durumlarına göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalama değerleri incelendiğinde geliri en düşük öğrencilerin beceri eğitimi sırasında (4,32) aritmetik ortalama ile en yüksek düzeyde sorunlar yaşadıklarını belirtirken aritmetik ortalaması (2,10) ile en düşük düzeyde sorun belirtenler ise 4001 YTL ve üstü geliri sahip ailelerden gelenler olmuştur. Farkın kaynağını bulmak amacıyla Scheffe Testi yapılmıştır.

Tablo 31

Ailelerinin Gelirine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Puanlarının Scheffe Testi Sonuçları

Gelir	350 YTL ve altı	351 YTL- 750 YTL arası	751 YTL- 1500 YTL arası	1501 YTL- 4000 YTL arası	4001 YTL ve üstü
350 YTL ve altı		* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli
351 YTL- 750 YTL arası	* fark önemli		* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli
751 YTL- 1500 YTL arası	* fark önemli	* fark önemli		* fark önemli	* fark önemli
1501 YTL- 4000 YTL arası	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli		* fark önemli
4001 YTL ve üstü	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli	* fark önemli	

* $P < 0,05$

Tablo 31 incelendiğinde ailelerin gelirine göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasındaki farklılığın kaynağı olarak tüm grup gösterilebilir.

Hipotez 9. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Beceri Eğitimi Sırasında Yaşadıkları Sorunlar Anne ve Babanın Birlikteliğine Göre Anlamlı Farklılık Göstermektedir.

Bu amaçla ailelerinin birlikte veya ayrı olmalarına göre öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeği İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları hesaplanmış farkların önemli olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32
Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Beceri Eğitimi Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Sonucu

Anne Babanın Birlikteliği veya Ayrılık	N	\bar{X}	SS	SD	t	Önem denetimi
Birlikte	213	3,36	,46			
Ayrı	37	4,25	,20	13,45	-11,55	p=, 000
TOPLAM	250	3,81				

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetlerine göre beceri değerlendirme ölçeğine ilişkin görüşlerinin t- testi sonuçları Tablo 32’de incelendiğinde $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Hipotez kabul edilmektedir dolayısı ile anne ve babanın birlikteliğine göre anlamlı bir farklılık vardır.

Anne ve babanın birlikteliği veya ayrılığı öğrencilerin öğrencilerin beceri eğitimleri sırasında yaşadıkları sorunlara etki ettiği söylenebilir. Bu durumda anne ve babaları bir arada olan öğrencilerin beceri eğitimleri sırasında sorunlar (3,36) aritmetik ortalama ile anne babası ayrı olan öğrencilerin (4,25) aritmetik ortalamasından düşük benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

3.10. TARTIŞMA

Çalışmanın bu kısmında, İzmir ili sınırları içerisinde bulunan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlara ilişkin uygulanan anketlerden elde edilen bulguların sonuçları özetlenmiştir.

Araştırmada kullanılmak üzere geliştiren anket formu, çoğunlukla;İzmir ili sınırları içerisinde bulunan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilere bizzat araştırmacı ile görüşerek yüz yüze doldurtulmuştur.

Elde edilen veriler SPSS 11.0 istatistik programına girilerek değerlendirilmiştir. Bulguların analizine geçilmeden önce, anketlere istatistik programında güvenilirlik testleri yapılmış ve Cronbach Alpha Katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Bu sayı, anketin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Ayrıca;anket uygulanmadan önce, gerek konu ile ilgili uzmanların gerekse istatistik alanındaki uzmanların görüşü alınarak, anketin geçerliliği arttırılmıştır.

Anketler SPSS'e girildikten sonra öğrencilerin öğrencilerin % 76,4'i erkek, %23,6'sı kız;%14,0'ı 17 yaşında, 72,8'i 18 yaşında ve 10,8'i 19 yaşındadır. % 2,4'ü 20 yaşında; 136'sı yani %54. 4'ü Yiyecek İçecek Hizmetleri alanında, %27,2'si Konaklama Hizmetlerinde ise %11,2'i Seyahat İşletmeciliği alanı, %7,2'si Diğer alanlarda eğitim görmekte;%46,8'inin takdir veya teşekkür alarak geçtiği, %38,4'ünün doğrudan geçtiği ve %14,0'ünün ise sorumluluğu geçmesine karşın sınıfta kalanlar ise % 0,8 'dir;96'sı yani %38,4'ü Yiyecek İçecek Hizmetleri alanında, %27,2'si olan 68 öğrenci ise Konaklama Hizmetlerinde, %17,6'sı olan 44 öğrenci ise Seyahat İşletmeciliğinde, %15,2 oranında olan 38 kişi ise Eğlence Hizmetlerinde ve diğer hizmetlerde üniversite öğrenimi görmek istedikleri saptanmıştır.

Ailesel durumları incelendiğinde ise annelerinin öğrenim durumuna göre ise;%3,6'sı okur yazar değil, %3,2'si ise okur yazar, % 37,2'si ilköğretim mezunlarından, % 20,4'ü ortaokul mezunlarından, % 27,2'si lise ve dengi okul mezunlarından ve %8,4'ü ise üniversite ve sonrası öğrenim görmüş kişilerden oluşmaktadır;babaların öğrenim durumu; %1,6'sı okur yazar değil, %3,2'si ise okur yazar, % 26,0'ı ilkokul mezunlarından, % 24'ü ortaokul mezunlarından, % 29,6'sı lise ve dengi okul mezunlarından ve %15,6'sı ise üniversite ve sonrası öğrenim

görmüşler; ailenin gelir durumu incelendiğinde ise %12'si 350 YTL ve altı, %32'si 351 YTL- 750 YTL arası, %38,8 751 YTL- 1500 YTL arası, %13,2'si 1501 YTL- 4000 YTL arası ve %4,0'ı ise 4001 YTL ve üstü gelire sahip ailelerden gelmektedirler; anne % 85,2'si 217 öğrencinin anne babası birlikte, %14. 8'i 14 öğrencinin anne babaları ayrı yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Anketlere ait bulgular önermeler yolu ile elde edilmiştir. Anket formunun, tezin kuramsal bölümleri ile uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. İzmir ili sınırları içinde bulunan Anadolu Otelcilik Meslek Lisesindeki öğrencilerin beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlara aritmetik ortalamalara göre;

a- 1,00- 1,80 *kesinlikle katılmıyorum* cevabı verilen bir sorun bulunamamıştır. Bu göstermektedir ki öğrenciler beceri eğitimleri sırasında ankette yer alan tüm sorunlarla az ya da çok karşılaşmaktadırlar.

b. 1,81- 2,60 *katılmıyorum* "Günlük çalışma saatleri yasal normlara uygundur.", "iş yeri disiplinine uymakta güçlükler yaşanmaktadır.", "İş arkadaşları ile sorunlar yaşanmaktadır.", "İşletmede eğitim birimi bulunmaktadır.", "İşletmede eğitim sorumlusu bulunmaktadır." maddeleri olarak saptanmıştır.

c. 2,66 ile 3,39 arasında yani *ne katılıyorum ne de katılmıyorum* bulunan maddeler; "Üstlerle sorun yaşanmaktadır.", "Koordinatör öğretmenler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.", "İşletmenin lojmanı yeterlidir.", "Yaptığımız uygulamalar okulda aldığımız eğitimle örtüşmektedir.", "İç rotasyon da yaparak farklı departmanlarda belirli sürelerle çalışılmaktadır.", "Haftalık izinler düzenli verilmektedir.", "Usta öğreticiler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.", "Okulda öğretilen teorik bilgiler staj eğitimi sırasında uygulamaya dönüşmektedir." olmuştur.

d. 3,42 ile 4,00 aritmetik ortalama ile *katılıyorum* bulunan maddeler;

"Beceri eğitimi yabancı dilimi geliştirmektedir.", " Yasal olarak verilmesi gereken ücret düzenli olarak ödenmektedir.", "Uygulama süresi yeterlidir.", "Çalışılan işletmeye ucuz iş gücü katkısı sağlanmaktadır.", "Beceri eğitimi amacına uygun gerçekleşmektedir." şeklinde bulunmuştur.

e. 4,01- 5,00 aritmetik ortalama, *kesinlikle katılıyorum* bulunan maddeler;

“Beceri eğitimi girişimci ruh kazandırmaktadır.”, “Beceri eğitiminde uyum sorunu yaşanmamaktadır.”, “Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirmektedir.”, “Beceri eğitimi gelecek için önemlidir.”, “Beceri eğitimi programı piyasa beklentilerine uygun düzenlenmektedir.”, “ Beceri eğitimi özgüven kazandırmaktadır.”, “ Beceri eğitimi deneyim kazandırmaktadır.”, “ İletişim ve müşteri ilişkileri konusunda ön eğitim verilmektedir.”, “ Okul iş yeri ilişkileri yeterlidir.”, “İş disiplini konusunda ön eğitim verilmektedir.”, “ Öğrencilere iş yaşamı konusunda ön eğitim verilmektedir.” olarak saptanmıştır.

Ayrıca öğrencilerin beceri eğitimi sırasında yaşadıkları sorunlarla onların cinsiyetleri, yaşları ve üniversitede okumak istedikleri alana göre fark oluşmazken;okudukları alana, ders başarı durumlarına, anne ve babalarının öğrenim durumlarına, ekonomik durumlarına ve anne babanın birlikte yada ayrı olmasına göre önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Turizm eğitimi diğer mesleki eğitim şekillerinden farklıdır. Turizm eğitiminde temel öge insandır. Turizm bir hizmet endüstrisidir. Turizm de hizmetin standartları vardır ve çoğunluğu uluslararası özellikler taşır. Bu nedenle turizmde insan ve işgücü eğitimi bir ayrıcalık arz eder . İnsanın iyi bir eğitimden geçmesi temel bilgilerin yanında genel kültür, davranış bilimleri ve teknolojik bilgiler alması ile gerçekleşir. Disiplin ve hoşgörü, turizm eğitiminin ana temasıdır (Hacıoğlu, 1992;94).

3.11. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de turizm eğitim faaliyetlerinin örgün ve yaygın eğitim düzeyinde gerçekleştiği bilinmektedir. Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liseleri yaklaşık 40 yıldır turizm sektörüne ara kademe nitelikli insan gücü yetiştirmekte ve aynı zamanda öğrencileri yüksek öğretime de hazırlamaktadır. Ancak son yıllarda bu okullar geçmiş yıllara oranla daha az ilgi görmektedir. Öğrencilerin geleceğe yönelik beklentilerinin tercihlerini etkilediği düşünülmektedir .

Bu araştırma AOTMLiselerinde okuyan 11.sınıf öğrenci görüşleri ile sınırlı olsa da;bu okullardaki öğrenciler, görevli koordinatör öğretmenler ve yöneticilerle de

yüzyüze görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler sonucunda edinilen düşünceler, görüşler aşağıda sıralanmıştır;

Beceri eğitiminde öğrencilerin çalışma saatlerinin çok fazla ve düzensiz olması öğrencilerde yılgınlığa yol açmaktadır. Ayrıca yasal çalışma saatlerinin üzerindeki çalışmalar için mesai ücreti ödenmemesi sorun olarak görülmektedir.

Öğrenciler yasal ücretlerinin bazı işletmelerde zamanında ödenmediğini de belirtmektedirler. Yorucu ve ağır çalışma koşulları öğrencilerin gelecekte turizm sektöründe çalışma düşüncelerini olumsuz etkilemektedir .

Turizm sektöründeki bazı işverenlerin mesleki donanıma sahip olmayışları turizm eğitimi almış öğrencilere karşı olumsuz tutumları öğrencilerde moral bozukluğu yaratmaktadır. İşletmelerdeki personelle özellikle de alaylı olarak nitelendirilen kadrolu elemanlarla ikili çatışmalar yaşanabilmektedir. Öğrenciler kendilerinden daha az eğitilmiş, örneğin ilköğretim mezunu şeflerin emrinde olmaktan dolayı memnuniyetsizliklerini dile getirmektedirler.

İşletmelerdeki kadrolu personelin kendi işini stajyer öğrenciye yaptırması, öğrencilerin stajının iptal edilme korkusuyla bu tip personele fazlaca boyun eğmeleri gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir. Öğrenciler usta öğreticilerin sadece kendi ihtiyaçları doğrultusunda kendine yaptıracağı işi öğrettiğini de belirtmekte, ayrıca iş bilgisi aktarmadığını ifade etmektedir.

Öğrenciler otellerde eğitim açısından kendilerinden çok daha düşük düzeydeki çalışanlardan şikayet etmekte, bu alaylı kişiler yüzünden sektörde iş bulma şanslarının azaldığını düşünmektedirler.

Öğrencilerden bazıları iş yerlerinde uyum sorunları yaşamakta, çalıştığı birimde yetersiz kalabilmekte, disiplinsiz tutum ve davranışları nedeniyle işyeri veya bölümü değiştirilmektedir. İşletmeler, sorunlu öğrencilerde olumlu davranış geliştirmeden işten çıkarma yoluna gitmekte, öğrenciye sezon ortasında yeni işyeri bulmak sorun olabilmektedir.

Küçük yaşta staj yapan öğrencilerin, ergenlik döneminde otellerde içki ve çeşitli eğlencelerle içiçe olması bazı sorunlara yol açmaktadır.

İşletmelerde usta öğretici sorunu yaşanmaktadır. Hatta birçok işletmede eğitim sorumlusu bulunmamaktadır.

Özellikle 9. sınıf öğrencilerinin bütün departmanlarda çalıştırılması gerekirken öğrencilere bazı işletmelerde departmanlar arasında yeterince rotasyon yaptırılmamaktadır.

Bazı işletmeler koordinatör öğretmenlerin haftalık ziyaretlerinden rahatsız olabilmektedir. Öğrenciler ise koordinatör öğretmenlerin kendilerini sıkça ziyaret etmediklerini bu yüzden problemlerini paylaşmadıklarını kendilerini sahipsiz hissettiklerini söylemektedirler.

Öğrenciler sağlık sorunları ile karşılaştıklarında SSK'lı işçi statüsünde değerlendirilerek çeşitli zorluklar yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Bu düşünceler doğrultusunda;

İşletmelerde turizm eğitimi almamış personelin çalıştırılmaması, personel seçiminde titiz davranılması,

Öğrencilerin gönderileceği işletmelerin dikkatli, özenli seçilmesi,

İşletmelerin verdikleri sözleri yerine getirmesini sağlayacak yaptırımların konulması,

Öğrencilerin stajları belirli bir bölge ile sınırlandırılmaması, Türkiye'nin değişik bölgelerine de öğrenci gönderilmesi,

Böylece öğrencilerin turizm çeşitliliklerini de (yaz, kış, sağlık vb.) yaşayarak görme, değişik müşteri gruplarını, değişik kültürleri tanınması mümkün olabilecektir.

Öğrencilerin yurt dışında da staj yapabilmeleri için gerekli çalışma yapılmalı ve izinler okul yönetimleri tarafından ilgili makamlardan alınmalıdır.

Öğrenciler işletmelerce eğitim alan kişiler olarak algılanmalı, ucuz işgücü anlayışı ortadan kaldırılmalıdır.

Öğrenciler bölüm seçmeden önceki stajlarında yani ilk stajlarında değişik departmanlarda çalıştırılmalı, böylece hemen her departman hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Bölüm seçtikten sonra sadece kendi departmanında çalıştırılmalıdır.

İşletmelerde çalıştırılan personelin öğrencileri eğitecek kapasitede olmaları gerekir.

Mesleği öğrencilere sevdirebilecek, öğrencilere değerli olduklarını hissettirecek motive edici çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrenciler çalıştırıldıkları takdirde fazla mesai ücretinden faydalandırılmalıdır.

Bu araştırmada, yeni düzenlemelere yön verebilecek verilerin elde edilebilmesi amacıyla; Türkiye’de turizm sektörüne ara kademe insan gücü yetiştiren ve bu konuda orta öğretim düzeyinde en kapsamlı ve uzun süreli eğitim kurumları olan Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin mevcut durumuna ilişkin olarak öğrencilerin değerlendirmeleri tespit edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda 2005-2006 öğretim yılında öğrencilere; beceri eğitimi öncesinde, beceri eğitimi sırasında yaşadıkları uygulama deneyimlerine ve gelecekteki beklentilerine ilişkin bazı sorular sorulmuştur. Bu uygulamada ulaşılan sonuçlar şöylece sıralanabilir;

Beceri eğitimi sırasında öğrencilerin sigorta, ücret, çalışma saatleri, barınma yerleri gibi konularda işletmelerin yasal normlara uygunluğu sürekli denetlenmeli, aynı zamanda bu normlara uymayan işletmelere ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.

Koordinatör öğretmenler işin niteliğine uygun kişilerden seçilmeli sürekli bu konunun takipçisi olmalıdır.

Günlük çalışma saatlerinin yasal normlara uymadığı, işletmede eğitim sorumlusu ve eğitim birimleri bulunmadığı tespitinden yola çıkarak işletmelerde eğitim sorumlusu ve birimi kurulmalıdır, fakat bu birim ve sorumlu MEB ve işletme dışından Çalışma Bakanlığı’ndan olmalıdır.

Koordinatör öğretmenlerle, üstlerle büyük sorunlar yaşanmadığı, okulda alınan teorik bilgilerin yapılan uygulamalarla tam örtüşmediği, işletmelerde farklı departmanlarda iç rotasyon uygulamalarının tam yapılmadığı, haftalık izinlerin düzenli verilmediği, usta öğreticilerin öğrencilerle yeterince ilgilenmediği konuları ile ilgili olarak okulla işletme tam bir işbirliği içinde olmalıdır.

Öğrencilere iş disiplini, müşteri ilişkileri, iş yaşamı konusunda ön eğitim verilmesinin gereği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle okul programlarında ön uygulama öncesinde bu konulara ağırlık verilmelidir.

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerle yapılan yüzyüze görüşmede, öğrencilerin üzerinde durdukları diğer bir sorun da, okul yönetiminin staj süresince öğrencilerin sorunlarını takip ve denetimde yetersiz kaldığıdır. Bu konuda okul yönetimleri, koordinatör öğretmenler, MEB yetkilileri tarafından sıkı bir denetim ve takibe alınmalıdır.

Belirli bir konudaki eğitim ve öğretimin değerlendirilmesinde kullanılabilecek önemli araçlardan birisi de öğrencilerin düşüncelerinin tespit edilmesine dayanan çalışmalardır. Böylece mevcut durum değerlendirilebilecek ve öğrencilerin sorunları, gereksinimleri tespit edilerek bu doğrultuda yeni düzenlemeler yapılabilecektir.

Öğrencilerin gerek bölümlere ayrılırken, gerekse mezun olduktan sonra istihdam sorunu yaşamamaları için, okullarda rehberlik çalışmaları arttırılmalıdır. Ayrıca Bakanlık bu okullardan mezun öğrencilerin işletmelerde çalıştırılacak personelin %10 düzeyinde istihdamını zorunlu kılacak yasal düzenlemeler getirmelidir. A.O.T.M.L.'lerden mezun olanların sektörde daha fazla istihdam edilmelerine yönelik bu tür çalışmalar yapılması, ülkemizde yükseköğrenime yönelik yaşanan yoğun isteklerden kaynaklanan sorunların azalmasına da katkı sağlayabilecektir.

Staj yapılacak işletmelerin seçilmesi bu işletmelere verilecek öğrencilerin Turizm Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa yerleştirilmesi sağlanmalıdır. Böylece işletmelerin keyfi uygulamaları ortadan kalkacaktır.

Turizm Bakanlığı otelcilik okullarıyla protokol imzalamalı, isteyen öğrencilere denetiminde bulunan otellerde iş bulma garantisi vermeli, otellere de en az otelcilik mezunu elemanı çalıştırma zorunluluğu getirmelidir.

İşletmelerde özel stajyer eğitim programlarının uygulanması sağlanmalıdır (Hilton Otellerinde uygulandığı gibi).

Uygulama birimleri ve oteli bulunmayan Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerine eğitime öğretime açılış izni verilmemelidir.

Öğrencilere stajları süresince asgari ücretin tamamının ödenmesini sağlayacak yasal düzenleme yapılabilir.

Sektörde bulunan işletmelere öncelikle çalıştırdıkları personelin en az % 10'u kadar stajyer öğrenci bulundurması zorunluluğu getirilmelidir.

Okullardaki sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması, öğrencilerin sosyal ilişkiler kurma başarısını arttıracak, uyum sorunları azalabilecektir.

Bu araştırma; amaca tam olarak ulaşılabilmesi açısından Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinden mezun öğrencilere yönelik araştırmalarla desteklenmelidir.

Özellikle koordinatör öğretmenlerin ve usta öğreticilerin etkinlikleri açısından öğrencilerin ayrı ayrı değerlendirmelerini almaya yönelik araştırmalar da bu çalışmayı destekleyebilir.

Okullardaki sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması, öğrencilerin sosyal ilişkiler kurma başarısını arttıracak, uyum sorunları azalabilecektir.

Öğrenciler beceri eğitimi sırasında okulda öğrendiklerini işletmelerde daha iyi öğrenme, pratik yapma fırsatı bulmaktadırlar. Böylece teorik eğitim pratiğe dönüştüğünden bilgiler daha kalıcı olmakta ayrıca öğrenci branşıyla ilgili sektördeki ve dünyadaki yeniliklerden haberdar olarak gelişmeleri takip edebilmektedir. Ayrıca öğrenciler iletişim, insan ilişkileri, grup içinde iş yapma becerisi gibi sosyal becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır. Çalışma hayatının güzel ve zor taraflarını öğrenmekte, iş disiplini geliştirebilmektedirler. Beceri eğitimi öğrencilere kişisel temizlik ve bakım, kılık kıyafetine özen gösterme, zamanı iyi kullanma gibi alışkanlıklar da kazandırmaktadır. Öğrencilerin yabancı dil düzeyleri de gelişmekte, kendilerine güvenleri artmakta böylece kişiliklerinin gelişmesine olumlu katkı sağlanmaktadır.

KAYNAKÇA

AA Ajansı. (2006). *Dünya Gezmeyi Seviyor*. Erşim: 12.07.2006, <http://www.infomag.com.tr/content.asp?id=26847>.

A. Seaton. (1992). Tourism Education In Europe The Development Of Quality. Conference Report. *Tourism Management* , 13.

Ağaoğlu, O. Kemal. (1991). *Türkiye’de Turizm Eğitimi Ve Etkenliği*. Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları :Ankara, 439.

Akın, Fahamet. (2002). *Sosyal Bilimlerde İstatistik*. Ekin Kitabevi:Bursa

Altunışık, Remzi vd. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya Kitabevi:Sakarya.

Arıkan, Rauf. (1995). *Araştırma Teknikleri Ve Rapor Yazma*. Tutibay:Ankara.

Aydos, H. (1992). *Turizm Sektörüne İşgücü Yetiştirilmesi Buna Yönelik Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*. Turizm Eğitimi Konferansı. Turizm Bakanlığı Yayınları:Ankara.

Aymankuy, Yusuf ve Aymankuy. Şimal. (2002). *Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi Ve Turizm Eğitim İçin Bir Model*. Turizm Eğitim Konferansı:Ankara.

Baldıran, Şerif. (2004). *Turizm Ve Otel İşletmeciliği Eğitime Yönelik Yazılım Geliştirilmesi Ve Bir Eğitim Modeli Önerisi*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Başaran, İbrahim Ethem. (1992). *Eğitime Giriş*. Sevinç Matbaası:Ankara.

Bayer, Ertuğrul. (1998). Türkiye Meslek Yüksekokulları Turizm Eğitimi Kalitesinin Geliştirilmesinde Sanal Yöntemlerin Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi. İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(145-156), Isparta.

Baysal, J. (1990). *Din Ahlak Ve Toplumsal Yaşam*. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları:İstanbul.

Baş, Türker. (2001). *Anket Nasıl Yapılır, Uygulanır, Değerlendirilir?*. Seçkin Yayıncılık:Ankara.

Bezirci, N. Sema. (1996). *Türkiye’de Ve Ege’de Turizm Endüstrisine Yönelik Eğitimin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bilgiseven, A. Kurktan. (1989) *Sosyal İlimler Metodolojisi*. Filiz Kitabevi.:İstanbul.

Binici, Hanifi. Necdet, Arı. (2004). Mesleki Ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), Ankara.

Buluç, Gülçin. (1992). *Turizm Ve Otel İşletmeciliği Eğitiminde Stajın Önemi*. *Turizm Eğitimi Konferansı- Workshop*. Turizm Bakanlığı Yayını:Ankara.

Çetin, Şule. (2005). Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Araştırma;Mersin Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, Mersin.

Çiçek, Olgun. (1998). *Uluslararası Ekonomik Bütünleşmelerin Türk Turizmine Etkileri; Avrupa Birliği Analizi*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Çömlekçi, Necla. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntemi ve İstatistiksel Anlamlılık Sınamaları*. Bilim Teknik Yayınevi:Eskişehir.

Demirkol, Şehnaz ve Elbeyi, Pelit. (2002). Türkiye’deki Turizm Eğitim Sistemi Ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2. Ankara.

Denizer, Dünder. (1992). *Turizm Pazarlaması*. Yıldız Matbaacılık Sanayi:Ankara.

Dinler, Zeynel. (2000). *Bilimsel Araştırma ve İnternete Bağlı Bilgi Merkezleri*. Ekin Yayıncılık:Bursa.

DPT. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Devlet Matbaası:Ankara.

DPT. (1967). *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Devlet Matbaası:Ankara.

DPT. (1972). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (1979). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (1996). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (2000). *Uzun Vadeli Strateji Ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* 2001-2005. Başbakanlık Basımevi:Ankara.

DPT. (2001). *Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Erişim:07.08.2006, <http://ekutup.dpt.gov.tr/turizm/>

Ediz, Abdülaziz.(1992). *Turizmde Mesleki Eğitim. Balkan Ülkeleri Semineri*. Türkiye Cumhuriyeti Turizm Bakanlığı. Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını:İstanbul.

Efendioğlu, Gözde. (1993). *Turizm Sektöründe İstihdam Edilen Personelin Sektörden Beklentileri Ve Arayışları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eliot, J. (1997). *Tourism; Politics And Public Sector Management*. Great Britain;Routledge.

Eralp, Ziya. (1976). *Turizm Ekonomisi*. Ankara İktisadi Ve Ticari İlimler Akademisi Neşriyat Ve Yardım Bürosu Yayını:Ankara.

Erdoğan, İrfan. (1998). *SPSS Kullanım Örnekleri İle Araştırma Dizayını Ve İstatistik Yöntemleri*. Emel Matbaası:Ankara.

Ergün, Mustafa. (1995). *Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları*. Ocak Yayınları:Ankara.

Ertürk, Selahattin. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Yelkentepe Yayınları:Ankara.

Gökdeniz, Ayhan. (1991). *Yüksek Öğretim Staj Yönetmeliği Ve Uygulamadaki Aksaklıklar. Örgün Turizm Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*. Erdek.

Gümüş, Murat.(2000). *Organizasyonlarda Öğrenme. Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi*. Hafta Sonu Seminerleri Tebliği, Nevşehir.

Güneş, İsmail. (1994). *Turizmde Eğitim Politikası Ve Otel İşletmelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güven, Sami. (1996). *Toplum Biliminde Araştırma Yöntemleri*. Ezgi Yayınları:Bursa.

Hacıoğlu, Necdet. (1992). *Balkan Ülkeleri Turizm Eğitim Semineri*, İstanbul.

Hacıoğlu, Necdet. (1989). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Uludağ Üniversitesi Balıkesir Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu, Balıkesir.

Herzog, Thomas. (1996). *Research Methods In Social Sciences*. Harper Collins College Publishers:Newyork.

İbicioğlu, Hasan. Umut, Avcı ve Yasin, Boylu. (2002). Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynaklarının Eğitiminde Stratejik Eğitim Organizasyonlarının Uygulanabilirliğine Yönelik Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Isparta.

İçöz, Orhan. (1991). *Turizm Sektöründe Tanıtma Ve Pazarlama Stratejileri*. (Bildiri)_I.Ulusal Turizm Kongresi, (16-18 Kasım 1990), Kuşadası.

İçöz, Orhan. (1994). 2000’li Yıllara Doğru Türkiye’nin Dünya Ve Avrupa Yeri. *Turizm Yıllığı*. Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.:Ankara.

İçöz, Orhan. (2001). *Turizm İşletmelerinde Pazarlama / Marketing In Tourism Operations*. Turhan Kitabevi:Ankara.

İçöz, Orhan. (2003). *Seyahat Acentaları Ve Tur Operatörlüğü Yönetimi*. Turhan Kitapevi Yayınları:Ankara.

İlkin, Akın Ve Zeki, Dinçer. (1991). *Turizm Türk Ekonomisindeki Yeri Ve Önemi- Ekonomik Ve Sosyal Sorunlar. Çözüm Önerileri Dizisi:2, Sayı:217*. Tobb Yayını:Ankara.

İslamoğlu, Hamdi. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Beta Basım Dağıtım ve Yayınevi:İstanbul.

J. Chesser. E. Taylor. R. Rothberg. (1993). *Hospitality Faculty;A Motivational Challenge*. Cornell H.R.A:Quartely.

Karasar, Niyazi. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım Yayın No:068:Ankara.

Kahraman, Nüşet. (1984). *Turizm Eğitim Kongresi Tebliğ Ve Tartışmalar*. Tugev. Turizm Bankası A.Ş. Vakfı Yayını:İstanbul.

Kaptan, Saim. (1973). *Bilimsel Araştırma Teknikleri Ve Test Hazırlama Yolları*. Rehber Yayınevi:Ankara.

Kaptan, Saim. (1998). *Bilimsel Araştırma Ve İstatistik Teknikleri*. Tekışık Ofset Tesisleri:Ankara.

Karlı, Hilmi. (1997). *Türkiye’de Planlı Dönemde Turizm Yatırımları Ve Uygulanan Politikalar*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kılınç, İzzet. (2003). *Stratejik Planlama-Finansal Performans İlişkisi Ve Dört-Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Uygulaması*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kozak, Nazmi. Akoğlan, Meryem. ve Metin Kozak. (2000). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Anatolia Yayıncılık:Ankara.

Küçükaltan, Yılmaz. (2002). *Türkiye’de İç Turizme Katılmada Yaygın Turizm Eğitiminin Rolü; Fransa İle Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım Turizm Eğitimi Konferansı*. Turizm Bakanlığı Yayını:Ankara.

Mayring, Philipp. (2000). Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş. (Çev;Adnan Gümüş Ve Sezai M. Durgun). Baki Kitabevi:Adana.

MEB. (2006). *Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liseleri İle Anadolu İletişim Meslek Liselerine Kayıt-Kabul Esasları*. Erişim:03.08.2006, http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/anadolu_iletisim.htm.

Odabaşı, Ş. (2002). *Turizm Bakanlığı'nın Uluslararası Eğitim Faaliyetleri Turizm Eğitimi Konferansı*. Turizm Bakanlığı Yay:Ankara.

Oğuz, Şule. (1999). *Otel İşletmelerinde Hizmetiçi Eğitim Sorunları Ve Çözüm Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Oğuzkan, A. Ferhan. *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi:Ankara. 1981.

Olalı, Hasan. (1973). *Otel İşletmeciliği Ve Yönetimi*. E.Ü. İktisadi Ve Ticari Bilimler Fakültesi Yayınları:İzmir.

Olalı, Hasan. (1982). *Turizm Politikası Ve Planlanması*. İEge Üniversitesi Yayını:İzmir.

Olalı, Hasan. (1983). *Dış Tanıtım Ve Turizm*. Türkiye İş Bankası Yayınları:Ankara.

Olalı, Hasan. (1990). *Turizm Politikası Ve Planlaması*. Yön Ajans:İstanbul

Olalı, Hasan ve Timur, Alp. (1988). *Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*. Ofis Ticaret Matbaacılık:İzmir.

Özdamar, Kazım. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Kaan Kitabevi:Eskişehir.

Özdemir, Mehmet. (1984). *İşletmelerde Hizmetiçi Eğitim*. Turizm Bankası Turizm Eğitim Kongresi Tebliğ Ve Tartışmalar. Boğaziçi Üniversitesi Yayını, Rekmay Basım:İstanbul.

Özdemir, Meriç. Pınar. (2005). *İzmir'e Yönelik Turizm Talebini Canlandırma Stratejilerinden Turistik Ürün Çeşitlendirmesi ve Delphi Uygulaması*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Pelit, Elbeyi ve Evren, Güçer. (2006). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Eğitim Fakültesi Dergisi*. S.1, Ankara.

Pizam, Abraham Ve Ady Milman. (1993). *Predicting Satisfaction Among First Time Visitors To A Destination By Using The Expectancy Disconfirmation Theory* *International Journal Of Hospitality Management*.

Robert, W. McIntosh And Charles R. Goeldner. (1990). *Tourism;Principles. Practices, Philosophies*. J. Wiley Publishing:Newyork.

Sabuncuoğlu, Zeyyat. (1991). *Personel Yönetimi Politika Ve Yönetmelik Teknikler*. Teknografik Matbaacılık:İstanbul.

Salkind, Neil. J. (1998). *Exploring Research*. Prentice Hall:New Jersey.

Sevgi. Ahmet. (1993). *Turizm Eğitimi. Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop*. Turizm Bakanlığı Yayını:Ankara.

Seyidoğlu, Halil. (2000). *Bilimsel Araştırma Ve Yazma El Kitabı*. Güzem Yayınları:İstanbul.

Sezgin, Orhan Mesut. (1987). *Türkiye’de Turizm Yatırımlarının Teşvik Tedbirleri Ve Uygulaması Turizm Yıllığı 1987*. Türkiye Kalkınma Bankası Rekmay Ltd. Şti:Ankara.

Sezgin, Orhan Mesut. (2001). *Genel Turizm Ve Turizm Mevzuatı*. Detay Yayıncılık:Ankara.

Sezgin, Orhan Mesut ve Acar, Yıldırım. (1991). *Turizm*. Baştem Yayınları:Ankara.

Soley, S. V. (1991). *Turizm Potansiyellerimizin Değerlendirilmesi*. Kent Matbaası:Ankara.

Şimşek, Özcan. (1998). *Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Servis Bölümü Eğitiminin Sorunları Ve Çözüm Önerileri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü:Ankara.

Taymaz, Haydar. (1997). *Hizmetiçi Eğitim*. Tokav Tapu Ve Kadastro Vakfı Matbaası:Ankara.

TB. (1998). *Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yılı 1. Turizm Şurası. Alt Komisyon Raporları Genel Kurul TB. Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yıl 1. Turizm Şurası. Alt Komisyon Raporları Genel Kurul Görüşmeleri Ve 1. Turizm Şurası Kararları*. Turizm Bakanlığı Yayınları:Ankara.

Timur, Alp. (1978). *Turizm. Fiyat. Enflasyon İlişkileri*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi, İzmir.

Timur, Alp. (1992). *Türkiye'de Turizm Eğitimin Yapısı Uygulanan Politikalar ve Sonuçları. Turizm Eğitimi Konferansı- Workshop*. Turizm Bakanlığı Yayını:Ankara.

Tunç, Azize Ve Firuzan, Saç. (1998). *Genel Turizm Gelişimi Ve Geleceği*. Detay Yayıncılık:Ankara.

Turizmde Kariyer. (2006). *Turizm Otelcilik Eğitimi Veren Üniversiteler*. Erişim: 15.08.2006, <http://www.turizmdekariyer.com/universities.asp>

Tuyluoğlu, Tuğba. (2003). *Türkiye'de Turizm Eğitiminin Niteliği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Türkbal, Aydın. (1987). *Bilimsel Araştırma Metotları Ve Uygulamalı İstatistik*. Atatürk Üniversitesi Basımevi:Erzurum.

Türkçe Sözlük.(1988). Atatürk Kültür. Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını:Ankara.

Tütüncü, Özkan. (2001). *Yiyecek İçecek İşletmelerinde Müşteri Tatmin Ölçülmesi*. Turhan Kitabevi Yayınları:Ankara.

Usal, Alparslan Ve Zeynep Kuşluvan. (2000). *Davranış Bilimleri (Sosyal Psikoloji)*. Barış Yayınları. Fakülteler Kitabevi:İzmir.

Usta, Öcal. (1988). *Turizm Olayına Ve Türk Turizm Politikalarına Yapısal Yaklaşım*. Sumbül Basımevi.:İstanbul.

Uyanık, Hüseyin. (1994). *İzmir İli Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi İle İlgili Bir*

Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

Ünlüöner, Kurban. (2000). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri Ve Algılamaları Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(218-238). Ankara.

Ünlüöner, Kurban ve Boylu, Yasin. (2005). Türkiye’de Yüksek Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 3, 12(11-32). Ankara.

Vavra, G. Terry. (1999). *Müşteri Tatmini Ölçüm Geliştirmenin Yolu*. Kalder Yayınları.:İstanbul.

Veal, Tony. (1992). *Research Methods For Leisure And Tourism*. Longman:Londra.

Yeni Mesaj. (2006). *Turizm Gelirleri Geriliyor*. Erişim:28.07.2006, <http://www.yenimesaj.com.tr/index.php?haberno=6017375&tarikh=2006-07-28>

Yağcı, Özcan. (2001). Türkiye’de Turizm Eğitimi Ve İstihdamda Karşılaşılan Temel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık:Ankara.

Yurtiçi Eğitim Rehberi. (2006). *Sınavla Öğrenci Yerleştirilen Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları*. Erişim: 28.07.2006, <http://www.tebesir.com/yurtici/default.asp?article=yiortatic>

Yozgat, Fazıl. (2001). *Bilimsel Araştırma Metotları*. Yargı Yayınevi:Ankara.

EKLER

EK-1: TÜRKİYE'DE PROFESYONEL TURİST REHBERLERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İL	ÜLKESEL	BÖLGESEL	TOPLAM
İSTANBUL	3273	179	3452
İZMİR	1543	118	1661
ANKARA	1622	2	1624
ANTALYA	964	142	1106
NEVŞEHİR	246	98	344
MUĞLA	182	-	182
ÇANAKKALE	5	157	162
BURSA	37	113	150
GAZİANTEP	9	135	144
İÇEL	54	11	65
TRABZON	2	44	46
ADANA	22	15	37
KONYA	8	19	27
DİYARBAKIR	2	12	14
GENEL TOPLAM	7969	1045	9014

(Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eğitim ve Araştırma Genel Müdürlüğü, Turist Rehberliği Dairesi)

**EK-2:PROFESYONEL TURİST REHBERLERİNİN YABANCI
DİLLERE GÖRE DAĞILIMI**

DİL	ÜLKESEL	BÖLGESEL	TOPLAM
İNGİLİZCE	2601	511	3112
ALMANCA	1726	261	1987
FRANSIZCA	1151	175	1326
İTALYANCA	403	10	413
JAPONCA	332	16	348
İSPANYOLCA	223	2	225
HOLLANDACA	130	1	131
RUSÇA	124	5	129
ARAPÇA	127	2	129
YUNANCA	70	-	70
BULGARCA	64	2	66
ÇİNCE	45	-	45
İSVEÇCE	18	2	20
POLONEZCE (LEHÇE)	18	1	19
SIRPÇA	18	-	18
MACARCA	16	-	16
İBRANİCE	15	-	15
FLEMENKÇE	15	-	15
KORECE	13	-	13
NORVEÇCE	12	-	12
FARSÇA	8	-	8
FİNCE	7	-	7
URDUCA	7	-	7
HİNTÇE	6	-	6
PORTEKİZCE	6	-	6
ÇEKCE	5	-	5
DANİMARKACA	5	-	5
ROMENCE	4	-	4
ERMENİCE	4	-	4
MAKEDONCA	3	-	3
SLOVAKCA	1	-	1
BİRDEN FAZLA YABANCI DİL BİLENLER	792	57	849
GENEL TOPLAM	7969	1045	9014

(Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eğitim ve Araştırma Genel
Müdürlüğü, Turist Rehberliği Dairesi)

EK-3: TÜRKİYE'DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA BAĞLI OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİ İLE İLGİLİ İSTATİKİ VERİLER

2006-2007 ÖĞRETİM YILI OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11.Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	321	7.741		72.882	36.929	63.452	173.263
2	And. Tic. Mes. Liseleri	193	1.383		11.204	7.279	9.299	27.782
3	And. Otel. Tur. M. Liseleri	88	1.605		9.174	8.730	5.472	23.376
4	And. İletişim Mes. Liseleri	15	112		653	495	335	1.483
5	Çok Programlı Liseler	194	3.423		24.621	13.940	22.792	61.353
6	METEM	4	81		660	312	476	1.448
7	Adalet Meslek Liseleri	3	32		218	206	209	633
8	Turizm Eğitim Merkezleri	11	91					756
	TOPLAM	829	14.468		119.412	67.891	102.035	290.094
2005-2006 ÖĞRETİM YILI OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11.Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.845		47.733	59.785	55.873	163.091
2	And. Tic. Mes. Liseleri	171	1.608		16.786	5.968	5.232	27.986
3	And. Otel. Tur. M. Liseleri	86	1.716		12.553	5.586	4.835	22.974
4	And. İletişim Mes. Liseleri	15	115		1.297	571	443	2.311
5	Çok Programlı Liseler	261	4.025		21.336	21.781	19.301	62.418
6	METEM	4	88		462	344	407	1.213
	TOPLAM	854	16.397		99.867	94.035	86.091	279.993
2004-2005 ÖĞRETİM YILI OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11.Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	317	8.785	0	68.177	40.745	46.641	155.563
2	And. Tic. Mes. Liseleri	166	1.630	7.478	6.127	4.721	4.794	23.128
3	And. Otel. Tur. M. Liseleri	80	1.512	5.071	5.811	4.640	3.802	19.324
4	And. İletişim Mes. Liseleri	14	99	600	578	439	412	2.0029
5	Çok Programlı Liseler	253	3.886	1.209	23.533	18.791	16.465	59.998
6	METEM	4	112	74	565	497	455	1.591
	TOPLAM	834	16.024	14.432	104.791	69.833	72.572	261.633
2003-2004 ÖĞRETİM YILI OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11.Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	314	8.559	0	66.379	39.990	53.281	159.650
2	And. Tic. Mes. Liseleri	155	1.651	6.294	5.033	4.499	4.736	20.562
3	And. Otel. Tur. M. Liseleri	78	1.355	6.116	5.142	3.836	3.123	18.217
4	And. İletişim Mes. Liseleri	14	117	621	4.181	413	414	1.929
5	Çok Programlı Liseler	247	3.560	1.150	24.446	15.986	17.007	58.589
6	METEM	3	77	27	366	243	238	874
	TOPLAM	811	15.319	14.208	101.847	64.967	78.799	259.821
2002-2003 ÖĞRETİM YILI OKUL ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI								
Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Hazırlık Sınıfı	9. Sınıf	10. Sınıf	11.Sınıf	Toplam Öğrenci
1	Ticaret Meslek Liseleri	313	8.812	-	63.155	48.777	50.608	162.540
2	And. Tic. Mes. Liseleri	154	463	5.343	4.988	4.747	5.221	20.299
3	And. Otel. Tur. M. Liseleri	72	1.367	5.808	4.238	2.826	2.427	15.299
4	And. İletişim Mes. Liseleri	13	133	549	4.65	412	358	1.784
5	Çok Programlı Liseler	232	3.282	921	22.845	16.378	11.938	52.082
6	METEM	3	53	27	218	200	156	574
	TOPLAM	787	14.110	12.621	95.909	73.340	70.708	252.578

(Kaynak: Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, <http://ttogm.meb.gov.tr/ticar/istatistik.htm>)

EK-4: TÜRKİYE’DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI’NA BAĞLI ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSELERİ

ADANA	CEYHAN	Ceyhan Biliciler And. Otelcilik ve Tur. Mes. Lis.
ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Anadolu Otl. ve Tur. Mes. L.
AFYON	MERKEZ	Emir Murat Özdilek Ana. Ot. Tur. Mes. Lis
AFYON	SANDIKLI	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
AKSARAY	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
ANKARA	ÇANKAYA	Çankaya IMKB Ana. Otel. ve Tur. Meslek L.
ANKARA	KIZILCAHAMAM	Kızılcahamam Ana. Otelcilik ve Tur. Mes. L
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L
ANTALYA	ALANYA	Ümit Altay And. Otelcilik ve Turizm Mes. L.
ANTALYA	GAZİPAŞA	Gazipaşa And. Otelcilik ve Turizm Meslek L.
ANTALYA	KAŞ	Ana. Otel. Tur. Mes. Lisesi
ANTALYA	MANAVGAT	Manavgat Anadolu Otelcilik ve Tur. Mes. Lis.
ANTALYA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
ANTALYA	SERİK	IMKB Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
AYDIN	DİDİM	Didim Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L
AYDIN	KUŞADASI	Kuşadası Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. L
AYDIN	SÖKE	Ticaret Borsası Suat ORHON And. Otel. ve Tur. M. Lis.
BALIKESİR	AYVALIK	Ayvalık Tic. Mes. ve And. Ot. ve Turizm Mes. L.
BALIKESİR	EDREMİT	Remzi Molvalıoğlu Tic. M. L. Ana. Ote. Tr. M. L.
BALIKESİR	GÖNEN	Gönen Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L
BARTIN	AMASRA	Amasra Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek Li
BİLECİK	MERKEZ	Tic. Mes. Lis. And. Tic. M. L. And. Otel. Tur. M. L
BİLECİK	BOZÜYÜK	Selahattin Şeker Ana. Otelcilik ve T. M. l.
BOLU	MENGEN	Aşçılar And. Otl. ve Tur. Mes. Lisesi
BOLU	MERKEZ	İzzet Baysal Anadolu Otelcilik ve Tur. M. L
BURSA	OSMANGAZİ	Osmangazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L.
ÇANAKKALE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
ÇANKIRI	ILGAZ	Ilgaz And. Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
ÇORUM	MERKEZ	And. Otelcilik ve Tur. Mes. Lisesi
DENİZLİ	AKKÖY	Akköy Anadolu Otelcilik ve Tur. Mes. Lisesi
DİYARBAKIR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
DÜZCE	AKÇAKOCA	Akçakoca Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek L
EDİRNE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
ERZİNCAN	MERKEZ	Hürriyet And. Otelcilik ve Turizm Meslek L.
ERZURUM	MERKEZ	Dedeman And. Otelcilik ve Tur. Mes. L.
ESKİŞEHİR	MERKEZ	Ali Güven And. Otelcilik ve Turizm Meslek L.
GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	Şahinbey Anadolu Otelcilik ve Tur. Mes. L.
GİRESUN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
HATAY	ANTAKYA	Antakya Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. L.
ISPARTA	EĞİRDİR	Nafiz Yürekli And. Otelcilik ve Tur. Meslek L.
ISPARTA	YALVAÇ	Yalvaç Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. Lis
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Etiler Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. L.
İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	IMKB Anad. Otel. ve Tur. Mes. Lis.
İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	Mehmet İhsan Mermerci An. Otel. Tur. Mes. L.

İZMİR	ÇEŞME	And. Ot. ve Tur. Mes. Lis ve And. Aşç. M. L
İZMİR	FOÇA	Halim Foçalı And. Otelcilik ve Turizm Mes. L
İZMİR	KONAK	Nevvar Salih İggören Anadolu Otel. Tur. M. L.
İZMİR	MENDERES	Özdere Tahir Çamur Ana. Otel. Turz. Mes. L.
K. MARAŞ	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
KARS	SARIKAMIŞ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
KASTAMONU	CİDE	Bayram Yusuf Aslan And. Ot. ve Tur. Mes. Lis
KASTAMONU	İNEBOLU	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
KAYSERİ	MELİKGAZİ	Melikgazi Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek L
KIRIKKALE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
KIRKLARELİ	MERKEZ	T. O. B. B. And. Ot. ve Turizm Mes. Lis.
KİLİS	MERKEZ	Yaşar Aktürk Anadolu Otelcilik ve Tur. M. L.
KONYA	KARATAY	İMKB Gazi Mustafa Kemal And. Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
MALATYA	MERKEZ	Malatya And. Otelcilik ve Turizm Mes. Lis.
MARDİN	MERKEZ	Anad. Otel. Tur. Mes. Lisesi
MERSİN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
MERSİN	SİLİFKE	Silifke Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L.
MUĞLA	FETHİYE	Fethiye Tic. Mes., And. Otelcilik Tur. ML ve And. TML
MUĞLA	BODRUM	Turgutreis And. Otelcilik ve Turizm Mes. Lis
MUĞLA	DATÇA	Özcan Yılmaz Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L
MUĞLA	MARMARİS	İçmeler Halit Narin And. Ot. Tur. Mes. L.
MUĞLA	MERKEZ	And. Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
MUĞLA	ORTACA	Dalyan Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. Lis
NEVŞEHİR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
ORDU	PERŞEMBE	Perşembe Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
RİZE	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
SAKARYA	ADAPAZARI	Sakarya Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. L.
SAMSUN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
SİNOP	GERZE	Gerze Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek L
ŞANLIURFA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
TOKAT	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek L
UŞAK	MERKEZ	Tic. Mes. Lis, And. Tic ve And. Otl. Tur. Mes. Lis
YALOVA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren 35 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi uygulama otellerinde halen 2719 yatakla hizmet sunulmaktadır.

(Kaynak: Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, <http://ttogm.meb.gov.tr/>)

**EK-5: TÜRKİYE'DE MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA BAĞLI
UYGULAMA OTELİ BULUNAN OKULLARIN YATAK KAPASİTELERİ**

İL ADI	İLÇE ADI	OKUL ADI	YATAK KAPASİTESİ
ADANA	SEYHAN	Nezihe Yalvaç Anadolu Otl. ve Tur. Mes. L.	56
AFYONKARA HİSAR	MERKEZ	Emir Murat Özdilek Ana. Ot. Tur. Mes. Lis.	32
AKSARAY	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	50
ANKARA	YENİMAHALLE	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L	112
ANKARA	ÇANKAYA	Çankaya IMKB Ana. Otel. ve Tur. Meslek Lisesi	60
ANTALYA	ALANYA	Ümit Altay And. Otelcilik ve Turizm Mes. L.	120
ANTALYA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	200
AYDIN	KUŞADASI	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	200
BARTIN	AMASRA	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	80
BOLU	MENGEN	Aşçılar And. Otl. ve Tur. Mes. Lisesi	25
BOLU	MERKEZ	İzzet Baysal Anadolu Otelcilik ve Tur. M. L	70
BURSA	OSMANGAZİ	Osmangazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L.	86
DENİZLİ	AKKÖY	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	72
DİYARBAKIR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	72
ERZURUM	MERKEZ	Dedeman Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. Lis	60
ISPARTA	EĞİRDİR	Nafiz Yürekli Anadolu Otelcilik ve Tur. Mes. Li	48
İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	Mehmet İhsan Mermerci An. Otel. Tur. Mes. Lis.	120
İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	Etiler Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. L.	70
İZMİR	ÇEŞME	Çeşme And. Ot. ve Tur. Mes. Lis ve And. Aşç. M. L	70
İZMİR	MENDERES	Özdere Tahir Çamur Ana. Otel. Turz. Mes. L.	90
KASTAMONU	İNEBOLU	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	36
KASTAMONU	CİDE	Bayram Yusuf Aslan And. Ot. ve Tur. Mes. Lis.	30
KAYSERİ	MELİKGAZİ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	66
MUĞLA	FETHİYE	Fethiye Tic. Mes. Lis. ve And. Otelcilik Tur. M	105
MUĞLA	MARMARİS	İçmeler Halit Narin And. Ot. Tur. Mes. L.	64
MUĞLA	MERKEZ	And. Otl. ve Tur. Mes. Lis. ve And. Aşç. Mes. Lis.	40
MUĞLA	BODRUM	Turgutreis And. Otelcilik ve Turizm Mes. Lis	160
NEVŞEHİR	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	72
ORDU	PERŞEMBE	Perşembe Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L	50
SAMSUN	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	14
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	72
TOKAT	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	27
TRABZON	AKÇAABAT	Akçaabat Anadolu Otelcilik ve Tur. Meslek L	104
YALOVA	MERKEZ	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi	130
YOZGAT	MERKEZ	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	54
T O P L A M			2. 719

(Kaynak: Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, <http://ttogm.meb.gov.tr/>)

EK-6:TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ VEREN ORTAÖĞRETİM**KURUMLARI**

İl Adı	İlçe Adı	Kurum Adı
Adana	Ceyhan	Ceyhan Biliciler And. Otelcilik Ve Tur. Mes. Lis.
Adana	Kozan	Kozan Tic. Mes. Lisesi Ve Anadolu Tic. Mes L.
Adana	Seyhan	Çukurova El. Pers. Anadolu İletişim M. L.
Adana	Seyhan	Çobanoğlu Ticaret Meslek Ve And. Tic. Mes. Lisesi
Adana	Seyhan	Nezihe Yalvaç Anadolu Otl. Ve Tur. Mes. L.
Adana	Seyhan	Nezihe Yalvaç Anadolu Otl. Ve Tur. Mes. L.
Adıyaman	Adıyaman Merkez	Anadolu Ticaret Mes. Lis Ve Ticaret M. Lis
Adıyaman	Besni	Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Afyonkarahisar	Merkez	Emir Murat Özdilek Ana. Ot. Tur. Mes. Lis.
Afyonkarahisar	Sandıklı	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Ağrı	Ağrı Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve An. Tic. Mes. Lis.
Aksaray	Aksaray Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Aksaray	Aksaray Merkez	Tic. Mes. Lis, Ana. Tic. Lis.
Amasya	Amasya Merkez	Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
Amasya	Merzifon	Merzifon Ticaret Meslek Lis. Ve And. Tic. Mes. L.
Amasya	Suluova	Suluova Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis
Ankara	Altındağ	Anafartalar Anadolu Tic. Ve Tic. Meslek Lisesi
Ankara	Çankaya	Cumhuriyet And. Tic Mes Lis. Ve Tic. Mes. Lis.
Ankara	Çankaya	Çankaya Imkb Ana. Otel. Ve Tur. Meslek Lisesi
Ankara	Çankaya	Çankaya Imkb Ana. Otel. Ve Tur. Meslek Lisesi
Ankara	Etimesgut	Etimesgut Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Ankara	Keçiören	Keçiören Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Ankara	Kızılcahamam	Kızılcahamam Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L
Ankara	Şereflikoçhisar	Şereflikoçhisar Ticaret Ve Anadolu Tic. Mes. Lis. İ
Ankara	Yenimahalle	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L
Ankara	Yenimahalle	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L
Ankara	Yenimahalle	Batıkent Ş. Evliyagil Tml., Atml. Ve And. İletişim M
Ankara	Yenimahalle	Batıkent Ş. Evliyagil Tml., Atml. Ve And. İletişim M
Ankara	Yenimahalle	Yenimahalle Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lis.
Ankara	Yenimahalle	Ankara Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L (Rusça).
Antalya	Alanya	Nezihe Soydan Anadolu Tic. Mes. L. Ve Tic. M. L
Antalya	Alanya	Ümit Altay And. Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
Antalya	Alanya	Ümit Altay And. Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
Antalya	Alanya	Ümit Altay And. Otelcilik Ve Turizm Mes. L. (Rusça).
Antalya	Antalya Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Antalya	Antalya Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Antalya	Antalya Merkez	N. Bakı Saatçioğlu Anadolu Ticaret Meslek Lisesi V
Antalya	Antalya Merkez	Antalya Ticaret Borsası And. Tic. Ve Tic. Mes. Lis.

Antalya	Antalya Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi (Ruşça).
Antalya	Gazipaşa	Gazipaşa Av. Kemal Akça And. Otel. Tur. Mes. Lis.
Antalya	Kaş	Ana. Otel. Tur. Mes. Lisesi
Antalya	Manavgat	Manavgat Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. Lis.
Antalya	Manavgat	Manavgat Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. Lis.
Antalya	Manavgat	Fethi Yılmaz Sezer Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes
Antalya	Manavgat	Fethi Yılmaz Sezer Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes
Antalya	Serik	Imkb Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Antalya	Serik	Imkb Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Aydın	Aydın Merkez	Osmangazi Tic. M. L. Ve Anadolu Tic Mes Lisesi
Aydın	Çine	Muhsin Kalkan And. Tic. Mes. Ls. Ve Tml.
Aydın	Didim (Yenihisar).	Didim Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
Aydın	Kuşadası	Kuşadası Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L
Aydın	Nazilli	50. Yıl Ticaret Mes. Lisesi Ve And. Tic. Mes. Lisesi
Aydın	Söke	Ticaret Borsası Suat Orhon And. Otel. Ve Tur. M. Lis.
Balıkesir	Ayvalık	Ayvalık Tic. Mes. Ve Anad. Ot. Ve Turizm Mes. Lisesi
Balıkesir	Balıkesir Merkez	Ticaret Mes. Lisesi Ve Anadolu Tic. Mes. Lise
Balıkesir	Bandırma	Bandırma Anadolu Tic. Mes. Lisesi Ve Tic M. L
Balıkesir	Edremit/Balıkesir	Remzi Molvalıoğlu Tic. M. L. Ana. Ote. Tr. M. L.
Balıkesir	Gönen/Balıkesir	Gönen Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
Bartın	Amasra	Amasra Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek Li
Bartın	Bartın Merkez	Ticaret Meslek Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
Bilecik	Bozüyük	Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu Tic. Mes. Ve An. T. M. L
Bilecik	Bozüyük	Selahattin Şeker Ana. Otelcilik Ve T. M. L.
Bilecik	Merkez	Tic. Mes. Lis. And. Tic. M. L. And. Otel. Tur. M. L
Bilecik	Merkez	Tic. Mes. Lis. And. Tic. M. L. And. Otel. Tur. M. L
Bitlis	Bitlis Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Bolu	Bolu Merkez	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi Ve T. M. L.
Bolu	Bolu Merkez	İzzet Baysal Anadolu Otelcilik Ve Tur. M. L
Bolu	Bolu Merkez	Behiye Baysal A. T. M. L. Ve Tic. Mes. Lisesi
Bolu	Mengen	Aşçılar And. Otl. Ve Tur. Mes. Lisesi
Burdur	Burdur Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anad. Tic. Mes. Lisesi
Bursa	Gemlik	Gemlik Ticaret Mes. Lisesi Ve And Tic Mes L
Bursa	İnegöl	İnegöl Anadolu Tic. Mes. Lis. Ve Tic. Mes. Lis.
Bursa	Karacabey	S. Yılmaz And. Tic. Mes. Lis. Ve Tic. M. L.
Bursa	Mustafa K. Paşa	Mustafakemalpaşa Anad. Tic. Mes. L. Ve Tic. M. L
Bursa	Nilüfer	Nilüfer Tic. Mes. Lis Ve Anadolu T. M. Lis.
Bursa	Nilüfer	İslam Uyar Ticaret Mes. Lis. Ve An. Tic. M. Lis
Bursa	Osmangazi	Osmangazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L.
Bursa	Osmangazi	Kırcılar Ticaret Mes. Lis. Ve An. Tic. Mes. Lis
Bursa	Osmangazi	Osmangazi Anadolu Tic. Mes. Lisesi Ve T. M. L.
Bursa	Osmangazi	Osmangazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L.
Bursa	Osmangazi	Ergin Ağaç Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mesle
Bursa	Yenişehir	Yenişehir Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. L
Bursa	Yıldırım	Yıldırım Tic. Mes. Lisesi Ve Anadolu İletişim Mes. L.
Çanakkale	Çanakkale Merkez	Mehmet Akif Ersoy Tic. M. L. Ve And. Tic. M. L. .
Çanakkale	Çanakkale Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi

Çanakkale	Çanakkale Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Çanakkale	Gelibolu	Gelibolu Tic. Mes. Lis. Anadolu Ticaret Mes. L
Çankırı	Çankırı Merkez	Ticaret Meslek Lisesi. Ve And. Tic. Mes. Lis.
Çankırı	Ilgaz	Ilgaz Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Çankırı	Yapraklı	Yapraklı Çok Programlı Lisesi
Çorum	Çorum Merkez	Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Çorum	Çorum Merkez	And. Otelcilik Ve Tur. Mes. Lisesi
Çorum	Çorum Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Denizli	Akköy	Akköy Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. Lisesi
Denizli	Akköy	Akköy Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. Lisesi
Denizli	Çivril	Keriman Kamer Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. M. L.
Denizli	Denizli Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Diyarbakır	Diyarbakır Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Diyarbakır	Diyarbakır Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve And. Tic. Mes. Lis.
Düzce	Akçakoca	Akçakoca Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
Düzce	Düzce Merkez	Anadolu Tic. Mes. Lis. Tic. Mes. Lis.
Edirne	Edirne Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve And Tic. Mes Lis
Edirne	Edirne Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Edirne	Keşan	İlhami Ertem Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mes
Edirne	Uzunköprü	M. Arif Dilmen Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek L
Elazığ	Elazığ Merkez	Elazığ Anadolu Ticaret Mes. Lis. Ticaret Mes. Lis. V
Elazığ	Elazığ Merkez	Elazığ Anadolu Ticaret Mes. Lis. Ticaret Mes. Lis. V
Erzincan	Erzincan Merkez	Hürriyet And. Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi.
Erzincan	Erzincan Merkez	Ticaret Mes. Lisesi Ve Anadolu Tic. Meslek Lisesi
Erzurum	Erzurum Merkez	Erzurum Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mesle
Erzurum	Erzurum Merkez	Erzurum Dedeman Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
Eskişehir	Eskişehir Merkez	Tic Mes Lis Ve Anadolu Ticaret Mes Lisesi
Eskişehir	Eskişehir Merkez	Ali Güven Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lises
Gaziantep	Şahinbey	Şahinbey Anadolu Otelcilik Ve Tur. Mes. L.
Gaziantep	Şehitkamil	A. Erkul Tic. M. Lisesi Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Gaziantep	Şehitkamil	Aysel İbrahim Akınal A. T. M. L Ve T. M. L.
Giresun	Giresun Merkez	Ticaret Meslek Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
Giresun	Giresun Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Gümüşhane	Gümüşhane Merkez	Ticaret Meslek Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis
Hakkari	Hakkari Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Hatay	Dörtyol	Dörtyol Anadolu Tic. Mes. L. Ve Tic. Meslek Li
Hatay	Hatay Merkez	Antakya Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
Hatay	İskenderun	İskenderun Tic. Mes. Lis. Ve Rotary Ana. Tic. Mes. L
Hatay	Kırıkhan	Tic. Mes. Lis. Veana. Tic. Mes. Lis.
Isparta	Atabey	Hacı Naciye Kasap Anadolu Ticaret Meslek L.
Isparta	Eğirdir	Nafiz Yürekli Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek Li
Isparta	Isparta Merkez	Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Isparta	Isparta Merkez	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Isparta	Isparta Merkez	M. Albayrak An. T. M. L. Ve Tic. Mes. Lisesi
Isparta	Yalvaç	Yalvaç Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. Lis
İstanbul	Avçılar	Saide Zorlu Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis

İstanbul	Bahçelievler	Aydın Doğan Anadolu İletişim Meslek Lisesi
İstanbul	Bakırköy	Bakırköy Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek
İstanbul	Bayrampaşa	Bayrampaşa Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mesle
İstanbul	Beşiktaş	Etiler Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
İstanbul	Beşiktaş	Etiler Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
İstanbul	Beşiktaş	Etiler Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L. (Rusça).
İstanbul	Beşiktaş	Mehmet Ali Büyükhanlı Ticaret Meslek Ve Anadolu Ti
İstanbul	Beyoğlu	Beyoğlu Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Meslek Lis
İstanbul	Büyükçekmece	Kumburgaz Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lises
İstanbul	Eminönü	Sultanahmet Anadolu T. M. L. Ve T. M. L.
İstanbul	Güngören	T. Azaphan And. İletişim Mlve And Tml
İstanbul	Güngören	T. Azaphan And. İletişim Mlve And Tml
İstanbul	Kadıköy	Kadıköy Tml. Ve And. Tml. Lisesi
İstanbul	Kadıköy	Dilek Sabancı And. Tic. Mes. Lis. Ve T. M. L.
İstanbul	Kağıthane	İst. Ticaret Odası Tic. Mes. L. Ve And. Tic. M. L
İstanbul	Kağıthane	İst. Ticaret Odası Tic. Mes. L. Ve And. Tic. M. L
İstanbul	Kartal	Kartal Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Li
İstanbul	Küçükçekmece	Halkalı Tic. Mes. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
İstanbul	Küçükçekmece	Küçükçekmece Imkb Anad. Otel. Ve Tur. Mes. Lis.
İstanbul	Sarıyer	Mehmet Şam Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lises
İstanbul	Şişli	Ahi Evran And. Tic. Mes. Lis. Ve Tic. Mes. Lis.
İstanbul	Tuzla	Süleyman Demirel Anadolu Ticaret Ve T. M. L
İstanbul	Üsküdar	Üsküdar Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek L
İstanbul	Zeytinburnu	Mehmet İhsan Mermerci An. Otel. Tur. Mes. Lis.
İstanbul	Zeytinburnu	100. Yıl T. M. L., And. T. M. L. Ve And. Dış Tic. Meslek
İzmir	Bergama	Bergama Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Li
İzmir	Çeşme	Çeşme And. Ot. Ve Tur. Mes. Lis Ve And. Aşç. M. L
İzmir	Çiğli	Çiğli Rotaryticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mesl
İzmir	Foça	Halim Foçalı Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
İzmir	Gaziemir	Gaziemir Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. L.
İzmir	Karşıyaka	Necip Demir Ticaret Ve And. T. M. L. Ve And. İlet. Me
İzmir	Karşıyaka	Gümüşpala Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
İzmir	Karşıyaka	M. Ali Lahur Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis
İzmir	Karşıyaka	Necip Demir Ticaret Ve And. T. M. L. Ve And. İlet. Me
İzmir	Konak	Atatürk And. Tic. M. L. Ve Tic. Mes. Lis
İzmir	Konak	Cumhuriyet Ticaret Meslek Ve And. Tic. Mes. Lis.
İzmir	Konak	İzmir Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
İzmir	Konak	Nevvar Salih İşgören Anadolu Otel. Tur. M. L.
İzmir	Konak	Nevvar Salih İşgören Anadolu Otel. Tur. M. L.
İzmir	Konak	Ömer Zeybek Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
İzmir	Konak	Karabağlar Imkb Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret
İzmir	Menderes	Özdere Tahir Çamur Ana. Otel. Turz. Mes. L.
İzmir	Menemen	Halide Gencer Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. L
İzmir	Narlidere	Rasim Önel T. M. L. Ve Anadolu T. M. L.
İzmir	Ödemiş	Ödemiş Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
İzmir	Tire	Tire Anadolu Tic. Mes. Lis. Ve Tic. Mes. Lisesi
İzmir	Torbalı	Subaşı Mustafa Topalan Anad. Tic. Mes. Lis.

Kahramanmaraş	Elbistan	Elbistan Tic. Mes Ve Anadolu Tic. Meslek Lisesi
Kahramanmaraş	Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Kahramanmaraş	Merkez	Ticaret Meslek Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
Kahramanmaraş	Pazarcık	Narlı Aslan Yıldırım Çok Programlı Lisesi
Karabük	Karabük Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve Anadolu Tic. M. Lis
Karaman	Karaman Merkez	Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Ticaret Meslek Lis.
Kars	Kars Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
Kars	Sarıkamış	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Kastamonu	Cide	Bayram Yusuf Aslan And. Ot. Ve Tur. Mes. Lis.
Kastamonu	İnebolu	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Kastamonu	Kastamonu Merkez	Ticaret Meslek Lis. Ve And. Tic. Mes. Lis.
Kastamonu	Tosya	Mithat Boyner Tic. Mes L. Ve And. T. M. L
Kayseri	Kocasinan	Ahmet Erdem And. Tic. Ve Tic. Mes. Lisesi
Kayseri	Kocasinan	Atatürk Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Kayseri	Melikgazi	Melikgazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
Kayseri	Melikgazi	Melikgazi Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
Kırıkkale	Kırıkkale Merkez	Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Kırıkkale	Kırıkkale Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Kırıkkale	Kırıkkale Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Kırıkkale	Kırıkkale Merkez	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Kırklareli	Kırklareli Merkez	T. O. B. B. Kırklareli And. Ot. Ve Turizm Mes. Lis.
Kırklareli	Kırklareli Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Kırklareli	Kırklareli Merkez	T. O. B. B. Kırklareli And. Ot. Ve Turizm Mes. Lis.
Kırklareli	Lüleburgaz	Lüleburgaz Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. M. L.
Kilis	Kilis Merkez	Yaşar Aktürk Anadolu Otelcilik Ve Tur. M. L.
Kocaeli	Derince	Derince Anadolu Ticaret Ve Ticaret Meslek Lisesi
Kocaeli	Gebze	Çayırova Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek
Konya	Akşehir	Ticaret Meslek Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
Konya	Beyşehir	Beyşehir Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. L.
Konya	Ereğli/Konya	Konya Ereğli Ticaret Meslek Lis. Ve An. Tic. Mes. Li
Konya	Karatay	Gazi Mustafa Kemal And. Otelcilik Ve Tur. Mes. L.
Konya	Meram	Meram Tic. Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lises
Konya	Sarayönü	Sarayönü Çok Programlı Lisesi
Konya	Seydişehir	Anadolu Tic. Mes. Lis. Ve Ticaret Meslek Lis.
Kütahya	Gediz	Gediz Ticaret Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Li
Kütahya	Gediz	Yunuslar Çok Programlı Lise
Kütahya	Kütahya Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anad. Tic. Mes. Lisesi
Kütahya	Simav	Simav Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Lis
Kütahya	Tavşanlı	Tavşanlı Anadolu Tic. Mes. Lis. Ve Tic. Mes. L
Malatya	Malatya Merkez	Malatya And. Otelcilik Ve Turizm Mes. Lis.
Malatya	Malatya Merkez	Hacı Hüseyin Kölük Anadolu Ticaret Ve Tm Lisesi
Manisa	Akhisar	Akhisar Anadolu Tic. Mes. Lisesi Ve Tic. M. Li
Manisa	Alaşehir	Alaşehir Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. L

Manisa	Manisa Merkez	Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Manisa	Salihli	Salihli Anad. Tic. Mes. Lisesi Ve Tic. M. Lisesi
Manisa	Turgutlu	Turgutlu Anadolu Tic. Ve Ticaret Meslek L.
Mardin	Mardin Merkez	Anad. Otel. Tur. Mes. Lisesi
Mersin	Mersin Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Mersin	Mersin Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Mersin	Mersin Merkez	Nihal Erdem T. M. Lisesi A. T. M. L Ve A. İ. M. L.
Mersin	Mersin Merkez	Nihal Erdem T. M. Lisesi A. T. M. L Ve A. İ. M. L.
Mersin	Mersin Merkez	Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Mersin	Silifke	Silifke Ticaret Mes. Lisesi Ve An. Tic. Mes. L
Mersin	Silifke	Silifke Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Muğla	Bodrum	Turgutreis And. Otelcilik Ve Turizm Mes. Lis
Muğla	Datça	Özcan Yılmaz Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
Muğla	Fethiye	Fethiye Tic. Mes., And. Otelcilik Tur. Ml Ve And. Tml
Muğla	Fethiye	Fethiye Tic. Mes., And. Otelcilik Tur. Ml Ve And. Tml
Muğla	Fethiye	Fethiye Tic. Mes., And. Otelcilik Tur. Ml Ve And. Tml
Muğla	Marmaris	İçmeler Halit Narin And. Ot. Tur. Mes. L.
Muğla	Milas	Milas Ticaret Mes. Lis. Ve Anad. Tic. Mes. Lis
Muğla	Muğla Merkez	And. Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Muğla	Muğla Merkez	Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Muğla	Ortaca	Dalyan Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. Lis
Muğla	Ortaca	Dalyan Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. Lis (Ruşça).
Nevşehir	Nevşehir Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Nevşehir	Nevşehir Merkez	Anadolu Ticaret Ve Ticaret Meslek Lisesi
Niğde	Niğde Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.
Ordu	Ordu Merkez	Ticaret Meslek Lis Ve Anadolu Tic. Mes. Lise
Ordu	Perşembe	Perşembe Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
Ordu	Ünye	Adnan Menderes T. M. L. Ve Anadolu Tic. Mes. L.
Osmaniye	Düziçi	Ellek Çok Programlı Lisesi
Osmaniye	Osmaniye Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lisesi
Rize	Rize Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Rize	Rize Merkez	Tic. Meslek Lis. Ve Ana. Tic. Mes. Lis.
Sakarya	Sakarya Merkez	Tic. Ve Sanayi Odası And. T. M. L. Ve Tic. M. L
Sakarya	Sakarya Merkez	Sakarya Anadolu Otelcilik Ve Turizm Mes. L.
Samsun	Çarşamba	Çarşamba Anadolu Ticaret Mes. L. Ve Ticaret M. L.
Samsun	Samsun Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Samsun	Samsun Merkez	Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Samsun	Vezirköprü	Vezirköprü Ticaret Ve Anadolu Ticaret Meslek Lis.
Siirt	Siirt Merkez	Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Sinop	Gerze	Gerze Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
Sinop	Gerze	Gerze Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L
Sinop	Sinop Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve And. Tic. Mes. Lis.
Sivas	Sivas Merkez	Anadolu Ticaret Ve Ticaret Meslek Lisesi
Sivas	Sivas Merkez	Şh. Üstğm. Cemalettin Yılmaz An. İletişim M. L
Sivas	Suşehri	Suşehri Tic. Mes. Lis. Ve And. Tic. Mes. Lisesi
Şanlıurfa	Şanlıurfa Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Tekirdağ	Tekirdağ Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi

Tekirdağ	Tekirdağ Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Tekirdağ	Tekirdağ Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve An. Tic. Mes. Lis.
Tokat	Erbaa	Erbaa Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. L.
Tokat	Tokat Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Tokat	Tokat Merkez	Ticaret Meslek L. Ve Anadolu Tic. M. L.
Trabzon	Akçaabat	Akçaabat Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L
Trabzon	Akçaabat	Akçaabat Anadolu Otelcilik Ve Tur. Meslek L (Rusça).
Trabzon	Şalpazarı	Şalpazarı Çok Programlı Lisesi
Trabzon	Trabzon Merkez	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Trabzon	Trabzon Merkez	Tic. Mes. Lis. Ve And. İlet. Mes. Lis
Tunceli	Tunceli Merkez	İsmet İnönü Ticaret Meslek Ve Anadolu Ticaret Mesl
Uşak	Uşak Merkez	Tic. Mes. Lis, And. Tic Ve And. Otl. Tur. Mes. Lis
Uşak	Uşak Merkez	Tic. Mes. Lis, And. Tic Ve And. Otl. Tur. Mes. Lis
Uşak	Uşak Merkez	S. Halil Yiğit And. Tic. Mes. L. Ve Tic. Mes. L.
Uşak	Uşak Merkez	Tic. Mes. Lis, And. Tic Ve And. Otl. Tur. Mes. Lis
Van	Van Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve Anadolu Ticaret Mes. Li.
Van	Van Merkez	Van Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Yalova	Yalova Merkez	And. Tic. Mes. Lis. Ve T. M. L
Yalova	Yalova Merkez	Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi
Yozgat	Sorgun	Sorgun Anadolu Tic. Mes. Lis. Ve Ticaret Mesl
Yozgat	Yerköy	Yerköy Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes.
Yozgat	Yozgat Merkez	Ticaret Meslek Lisesi Ve Anad. Tic. Mes. Lis.
Zonguldak	Çaycuma	Çaycuma Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Zonguldak	Ereğli/Zonguldak	Ereğli Ticaret Meslek Lisesi Ve Anadolu Ti
Zonguldak	Zonguldak Merkez	Ticaret Mes. Lis. Ve Anadolu Tic. Mes. Lis.

(Kaynak: Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, <http://ttogm.meb.gov.tr/>)

EK-7:TÜRKİYE'DE ÖNLİSANS, LİSANS ve YÜKSEK LİSANS TURİZM EĞİTİMİ VEREN ÜNİVERSİTELER

Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu)

- Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.

Adnan Menderes Üniversitesi (Aydın)

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
 - Konaklama İşletmeciliği
 - Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği

Akdeniz Üniversitesi (Antalya)

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
 - Konaklama İşletmeciliği
 - Konaklama İşletmeciliği (İkinci Öğretim)
 - Seyahat İşletmeciliği
 - Seyahat İşletmeciliği (İkinci Öğretim)

Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)

- Turizm ve Otel İşletmeciliği Y. O.

Atılım Üniversitesi (Ankara)

- İşletme Fakültesi
 - Turizm İşletmeciliği
 - Turizm İşletmeciliği (Burslu).

Balıkesir Üniversitesi

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
 - Konaklama İşletmeciliği
 - Konaklama İşletmeciliği (İkinci Öğretim)
 - Seyahat İşletmeciliği
 - Seyahat İşletmeciliği (İkinci Öğretim)

Başkent Üniversitesi (Ankara)

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
 - Turizm İşletmeciliği
 - Turizm İşletmeciliği (Burslu)
- Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
 - Turizm ve Otelcilik

- Turizm ve Otelcilik (Burslu)
- Turizm ve Rehberlik
- Turizm ve Rehberlik (Burslu)

Bilkent Üniversitesi (Ankara)

- Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu
 - Turizm ve Otel İşletmeciliği
 - Turizm ve Otel İşletmeciliği (Burslu)

Boğaziçi Üniversitesi (İstanbul)

- Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
- Turizm İşletmeciliği

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
- Konaklama İşletmeciliği
- Seyahat İşletmeciliği

Çukurova Üniversitesi (Adana)

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
- Konaklama İşletmeciliği

Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)

- İşletme Fakültesi
- Turizm İşletmeciliği (İngilizce)

Erciyes Üniversitesi (Kayseri)

- Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
- Turist Rehberliği
- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik

Gazi Üniversitesi (Ankara)

- Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi
- Konaklama İşletmeciliği Öğretmenliği
- Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği

Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Tokat)

- Zile Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.

Haliç Üniversitesi (İstanbul)

- İşletme Fakültesi

- Turizm İşletmeciliği

İstanbul Ticaret Üniversitesi

- Ticari Bilimler Fakültesi
- Turizm İşletmeciliği
- Turizm İşletmeciliği (Burslu)

Kadir Has Üniversitesi (İstanbul)

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- Turizm İşletmeciliği
- Turizm İşletmeciliği (Burslu)

Marmara Üniversitesi

- Turizm Programları;Turizm Programlarının amacı, mesleki bakımdan nitelikli ara eleman yetiştirmektedir.
- Turizm ve Otelcilik Programı;Konaklama işletmelerinde kalifiye ara eleman yetiştirmektedir.
- Turizm Rehberliği;Sektörün en çok gereksinim duyduğu iyi eğitim almış üniversite öğrenimli Profesyonel Turist Rehberlerini eğitmektedir.
- Seyahat İşletmeciliği;Seyahat acentalarına iyi eğitilmiş eleman yetiştirmektedir

Mersin Üniversitesi

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.

Muğla Üniversitesi

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
- Konaklama İşletmeciliği
- Konaklama İşletmeciliği (İkinci Öğretim)
- Seyahat İşletmeciliği
- Seyahat İşletmeciliği (İkinci Öğretim)

Mustafa Kemal Üniversitesi (Hatay)

- Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y. O.
- Turizm ve Otel İşletmeciliği
- Turizm ve Otel İşletmeciliği (İkinci Öğretim)

Okan Üniversitesi (İstanbul)

- Bilgisayar ve Turizm Yüksekokulu
- Turizm ve Otelcilik
- Turizm ve Otelcilik (Burslu)

Sakarya Üniversitesi

- Sakarya Ün.v.Sosyal Bilimler Enst.Turizm İşletmeciliği ABD da Yüksek Lisans Eğitimi,
- Sakarya Üniversitesi İİBF bünyesinde;Lisans eğitimi;Turizm İşl.Bölümü 1.Öğretim ve 2.Öğretim Önlisans Eğitimi
- Sakarya MYO'da Turizm ve Otel İşletmeciliği, Sapanca MYO da Turizm ve Otel İşletmeciliği Turizm ve Seyahat İşletmeciliği
- Karasu MYO da Turizm ve Otel İşletmeciliği Programları olmak üzere;1 Yüksek Lisans, 1 Lisans ve 4 ön lisans eğitimi veren birimler bulunmaktadır.

Yeditepe Üniversitesi (İstanbul)

- Yabancı Diller Yüksekokulu
- Turizm ve Otelcilik
- Turizm ve Otelcilik (Burslu)

Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC-Gazimagosa)

- Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
- Turizm ve Otel İşletmeciliği

Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC-Girne)

- İşletme ve Ekonomi Fakültesi
- Konaklama ve Turizm İşletmeciliği
- Konaklama ve Turizm İşletmeciliği (% 50 Burslu)

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC-Lefkoşa)

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- Turizm ve Otel İşletmeciliği
- Turizm ve Otel İşletmeciliği (%50 Burslu)

Yakın Doğu Üniversitesi (KKTC-Lefkoşa)

- Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu

- Turizm ve Otel İşletmeciliği
- Turizm ve Otel İşletmeciliği (Burslu)

Yaşar Üniversitesi

- Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu
- Turizm ve Otel İşletmeciliği
- Turizm Rehberliği

(Kaynak: <http://www.turizmdekariyer.com/universities.asp>)

EK-8: BECERİ EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Anketin amacı, Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin Turizm İşletmelerindeki beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunları tespit edebilmek ve çözüm önerileri üretebilmektir. Aşağıdaki soruları içtenlikle cevaplandırmanızın araştırmaya büyük katkısı olacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Makbule TAŞKIN

MADDELER	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Öğrencilere iş yaşamı konusunda ön eğitim verilmektedir.					
2. İş disiplini konusunda ön eğitim verilmektedir.					
3. İletişim ve müşteri ilişkileri konusunda ön eğitim verilmektedir.					
4. Okul iş yeri ilişkileri yeterlidir.					
5. Beceri eğitimi programı piyasa beklentilerine uygun düzenlenmektedir.					
6. Yaptığımız uygulamalar okulda aldığımız eğitimle örtüşmektedir.					
7. İç rotasyon da yaparak farklı departmanlarda belirli sürelerle çalışılmaktadır.					
8. İşletmenin lojmanı yeterlidir.					
9. Çalışılan işletmeye ucuz iş gücü katkısı sağlanmaktadır.					
10. Uygulama süresi yeterlidir.					
11. İşletmede eğitim birimi bulunmaktadır.					
12. İşletmede eğitim sorumlusu bulunmaktadır.					
13. Günlük çalışma saatleri yasal normlara uygundur.					
14. Haftalık izinler düzenli verilmektedir.					
15. Yasal olarak verilmesi gereken ücret düzenli olarak ödenmektedir.					
16. Okulda öğretilen teorik bilgiler staj eğitimi sırasında uygulamaya dönüşmektedir.					
17. Koordinatör öğretmenler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.					
18. Usta öğreticiler öğrencilerle yeterince ilgilenmektedir.					
19. Üstlerle sorun yaşanmaktadır.					
20. İş arkadaşları ile sorunlar yaşanmaktadır.					
21. İş yeri disiplinine uymakta güçlükler yaşanmaktadır.					
22. Beceri eğitimi yabancı dilimi geliştirmektedir.					
23. Beceri eğitimi girişimci ruh kazandırmaktadır.					
24. Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirmektedir.					
25. Beceri eğitimi özgüven kazandırmaktadır.					
26. Beceri eğitimi deneyim kazandırmaktadır.					
27. Beceri eğitiminde uyum sorunu yaşanmamaktadır.					
28. Beceri eğitimi amacına uygun gerçekleşmektedir.					
29. Beceri eğitimi gelecek için önemlidir.					

KİŞİSEL BİLGİLER ANKETİ

Değerli öğrenciler bu anket Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerindeki öğrencilerin Turizm İşletmelerindeki beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunları tespit edebilmek ve çözüm önerileri üretebilmektedir. Burada belirteceğiniz görüşler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Kişisel Bilgiler

1.Cinsiyetiniz; Kız (1) Erkek ()

2.Yaşınız; 17 () 18 () 19 () 20 () 21 ve üstü ()

3.Alanınız; Yiyecek İçecek Hizmetleri ()
Konaklama Hizmetleri ()
Seyahat İşletmeciliği ()

4. Bir önceki yılda başarı durumunuz ;
Takdir veya Teşekkür ()
Doğrudan geçtim ()
Sorumlu geçtim ()
Sınıfta kaldım ()

5. Üniversite eğitimi görmek istediğiniz alan;
Konaklama Hizmetleri ()
Yiyecek İçecek Hizmetleri ()
Seyahat İşletmeciliği ()
Eğlence Hizmetler ()
Diğer ()

6. Annenizin Öğrenim Durumu; Anne Baba
a)Öğrenimi yok ; () ()
a)Okur-yazar ; () ()
c)İlkokul ; () ()
b)Ortaokul ; () ()
c) Lise ve dengi okul ; () ()
d)Üniversite ve sonrası ; () ()

7. Babanızın Öğrenim Durumu; Anne Baba
a)Öğrenimi yok ; () ()
a)Okur-yazar ; () ()
c)İlkokul ; () ()
b)Ortaokul ; () ()
c) Lise ve dengi okul ; () ()
d)Üniversite ve sonrası ; () ()

8. Ailenizin aylık geliri
a)350 YTL ve altı ; ()
b)351-750 YTL arası ; ()
c)751-1500 YTL arası ; ()
d) 1501-4000 YTL arası; ()
e)4001 YTL ve üstü ; ()

9. Anne ve babanız birlikte mi yaşıyorlar ? Evet () Hayır ()